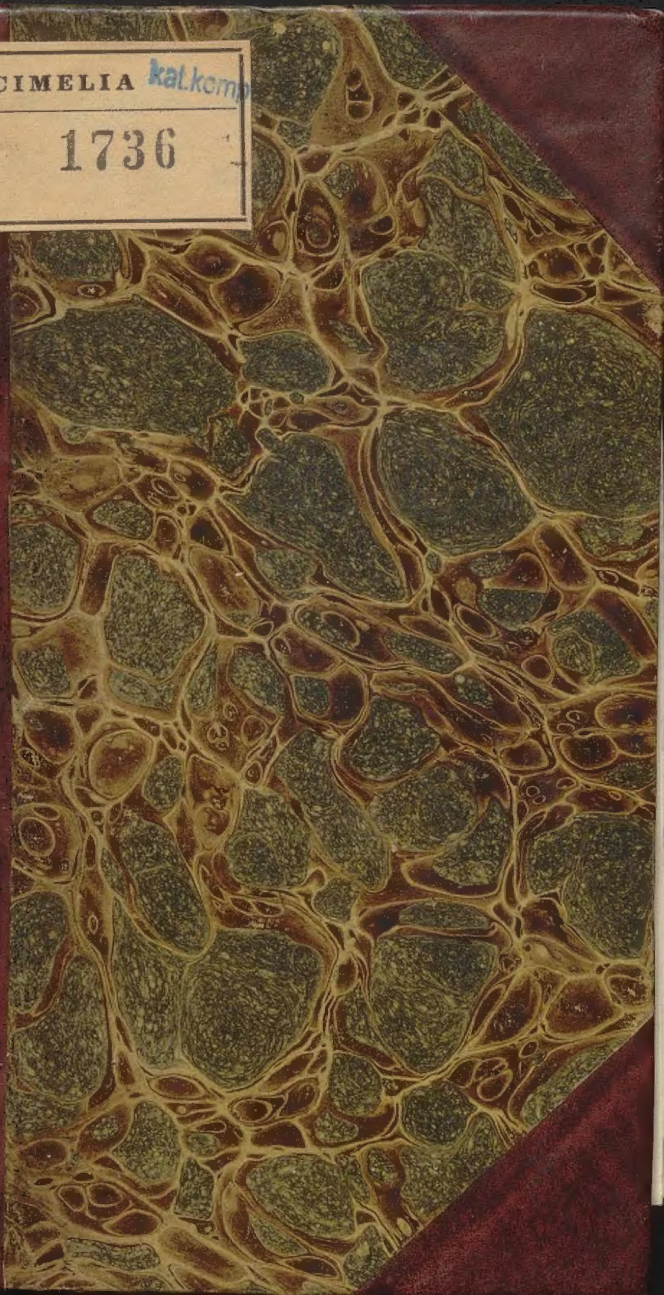

CIMELIA *kat.komp*

o

1736

Biblioteka Jagiellońska

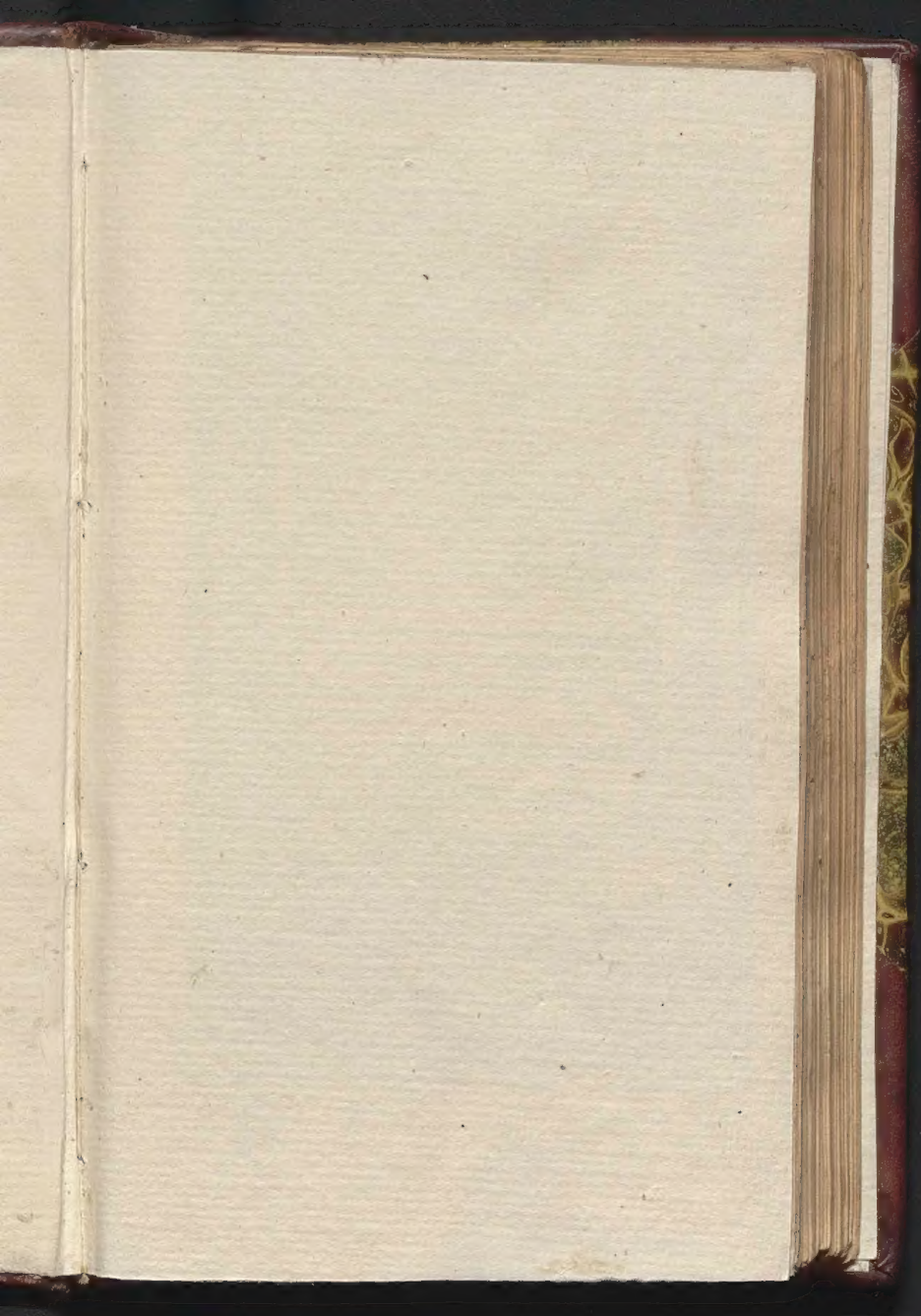
stdr0006402

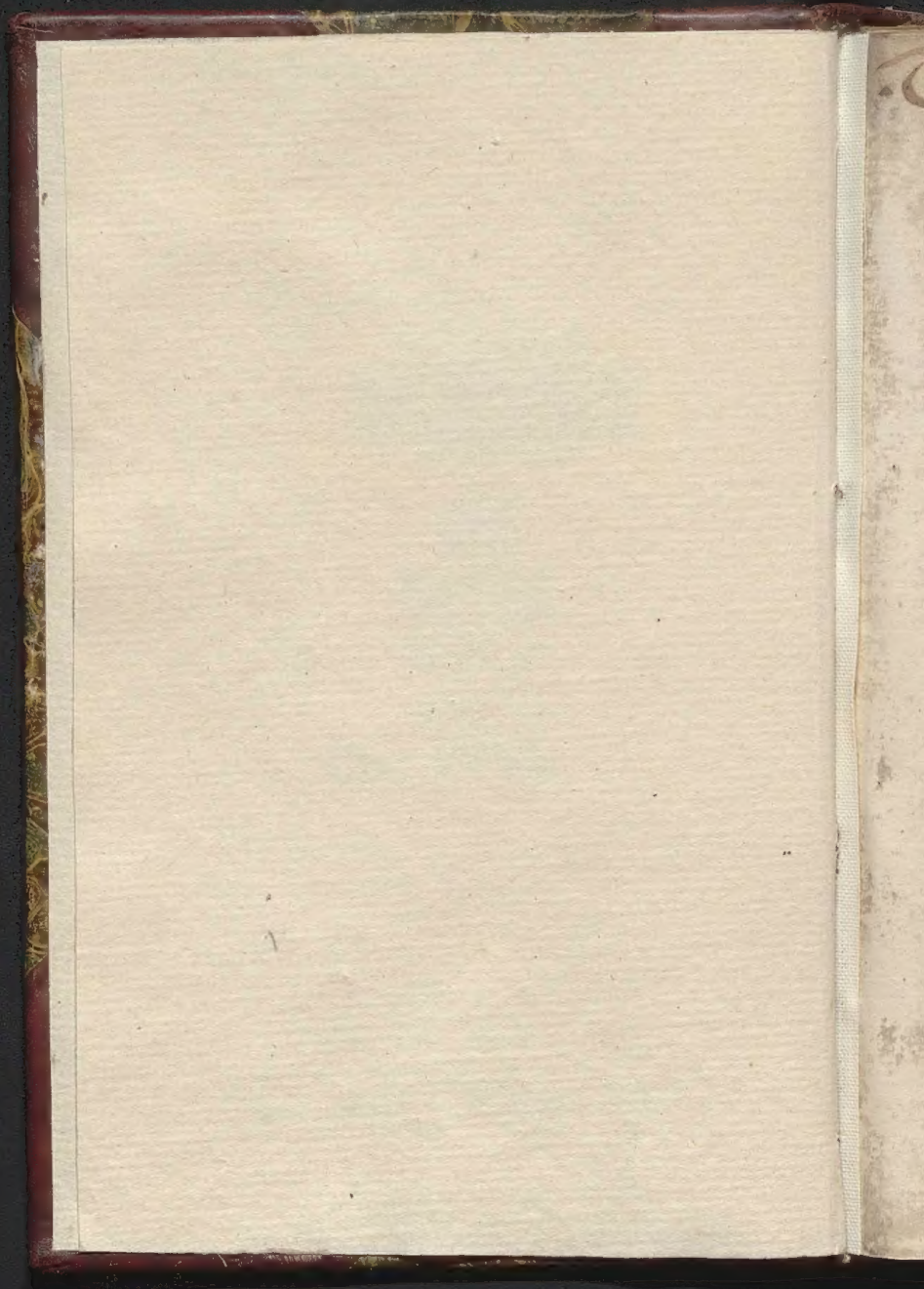

Cim 1736

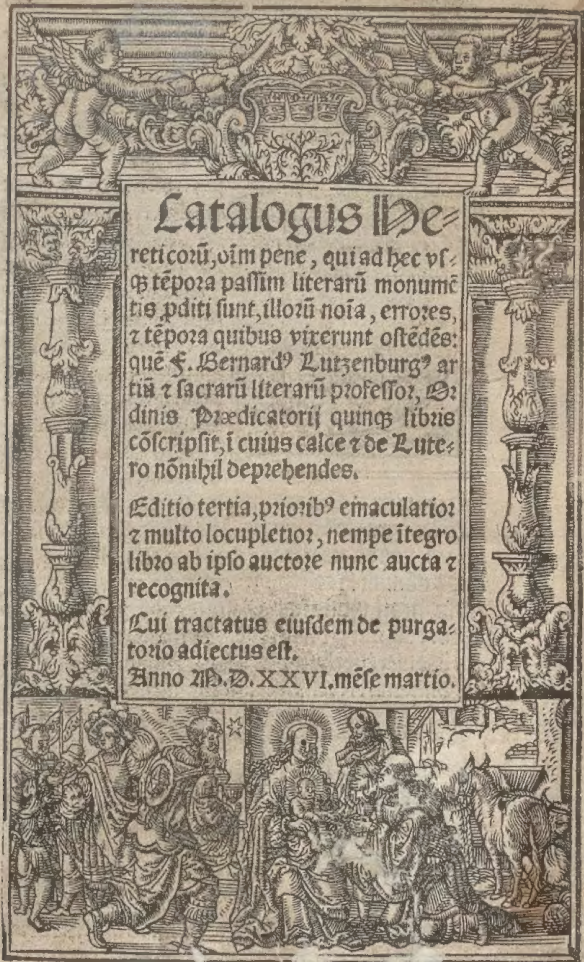
G. VI. 12a
(b. c. 206. Teologia 2578)

Catalogus He-

reticorū, oīm pene, qui ad hec vs-
q; tēpora passim literarū monumē-
tis p̄diti sunt, illorū noīa, errores,
z tēpora quibus vixerunt ostēdēs:
quē s. Bernard⁹ Lutzenburg⁹ ar-
tiā z sacrarū literarū professor, Si-
dinis Prædicatorij quinq; libris
cōscripsit, i cuius calce z de Lute-
ro nōnihil deprehendes.

Editio tertia, priorib⁹ emaculatio-
z multo locupletior, nempe itegro
libro ab ipso auctore nunc aucta z
recognita.

Cui tractatus eiusdem de purga-
torio adiectus est.

Anno M^o. D. XXVI. mēse martio.

Ioannes F. eranus
Vidua in lili R. F.ubini

Reuerendissimo in Christo patri Illustrissimo
D. Hermāno de Weda, sancte ecclesie Coloniesi.
archiepiscopo, sacri Imperij Ro. p Italia archicā
cellario, Principi electori, Westphalie z Angarie
duci &c. f. Bernardus de Lutzenburgo, humilis
Artiū z sacre Theologie professor, Ordinis Predi-
catorū, perpetuā salutē.

Enerosis ināsci animis
credideri, p̄sul il' ustrissi
me, ingenue eruditio-
nis amorem: id secunda
puidente, ni falloz, na-
tura, q̄ alioz rectores
ad sublimis sapie mu-
nia puehit maturus, z
p̄claris ingenij dotibus
locupletat, quos mobi-
li vulgo congenita q̄dā
(vt ita dicā) p̄esse sta-

tuit industria. Videas interim non modo sacrificos
Christiani gregis duces diuine philosophie capi sua-
uitate, ver etiam reges z p̄ncipes alioq̄ bellicosos,
quoz nōnulli in castrorū tumultibus nōnihil tempo-
ris suffurati, multis inuigilasse legunt. Alexand' ille
adacedo, qui p̄ diem cruentā vibrabat hastam, no-
ctu Homeri perlustrans Iliada, ipsam dormiturus
sub puluinari retentaui. Proinde si Plutarcho fi-
des est habenda, Demetrius Phalerens Ptolome-
um Philadelphum Egyptiorū regem admoruit, vt
libros in quibus boni regis officia z clarissimoz vi-
rorum gesta scripta erant, nunq̄ e manibus dimitte-
ret. Num ergo torpere decet otio dñice custodes vi-
nee, quibus ille credite sunt atq̄ commisse, q̄s
humani auctoris generis suo mercatus est sanguine?
Pastores olim, quibus diuini verbi mirabilis illuxit
incarnatio, non sopitos, sed vigilantes inuenerūt an-

*Custo
des
vnee*

Cim. 1736

geli. Lupus gregē circuit, querēs quā rapiat ouem:
et pastor dormitat. Tu quidem Zolōn, ecclesie pon-
tifer, peruigil gregis tui pastor, viros doctos ac pro-
bos, vti debes, amas, honoras, obseruas, et larga pr-
sequis beneficētia, quo non videaris degenerare ab
auita nobilitate. Illa profecto vera est nobilitas, q̄
scientiarū adaugēt officinas, q̄ virtutū cultores am-
plexat, que studiosos in diuina lege fouet, ac dignis
exhilarat stipendijs. In excelsa o pastor animarū cō-
stitutus es specula, castam oculorū per tui pecoris
circuitū gira aciē, et si quos p̄spicatus fueris lupos,
persequere, comprehendere, perde, nec cessaueris do-
nec deficiant. Primum nascentis ecclesie tempesta-
te, feroces belue procures Christiane religionis per-
fidie armis delere conati sunt, at frustra, sapiētia si-
quidem vicit malitiā, Chrs mundū, et vanitatē ym-
bras syncera vitas. Surrexerūt heretici ambitiois
spū tumidi, diuine scripture verba non sensum (quē
solis deus reuelat paruulis) meditātes, sed perierūt
in insipientia sua. Vbi Sabellius p̄fusor: vbi diuisor
Arius: vbi apostata Iulianus: vbi dormitor Aigis-
lantius: vbi deniq; Manicheus mali plasse excogi-
tator. Absorpti sunt, iūcti petre sapiētes in oculis sua-
is, q̄ dū veritatis nollent esse discipuli, facti sunt an-
geli tenebrarū. Ceterorū postq̄ illa interiere monstra,
nouus atridit̄ ortus est apls, tam impudēs q̄ teme-
rarius, quē tertiā stellarū ptem vereor alicubi in suā
traxisse vesaniam, qui p̄dicat libertatem, vt a Chri-
Ept. Max. eximat seruitute, qui errorū infelix lolū
simplicibus fidelium inserit pectoribus: cui q̄sq; pas-
stor prudenter occurrere debet, ne inficiantur is, de
quorum salute districto iudici redditurus est rōnez.
Immundus ille Lutherus est, qui circa celi cardines
perambulat et seipsum ignorat: qui sui ipsius im-
memor celum terre miscens, se totum gaudet cōmo-
uere orbem. Nec desunt qui eius indocte doctrine

nobilitas
vera

heretici

homo
hereticus

lutherus

q̄si nouo euangeliste, p̄urientes accōmodāt aures,
imo ⁊ animas illo duce in tartara p̄cipitandas. Tu
ergo antistes vigilantissime, tuaz custodi atq; tuere
vineam, feras abige beluas, vt infantes agni defen
sore agno dei perseuerent illesi. Demū ne arguar de
fidie ⁊ absconditi talēti, hereticorū errores in vnum
collegi volumen, quod tue censui dedicare dignita
ti, cum te sciam domus nostre Coloniesi ac fratrum
P̄dicatorū omnīū tutorem p̄cipuum, nedum sa
cre scripture protectorem acerrimū. Hoc xeniolū
haud aspernetur oro tua reuerēdissima paternitas,
atq; eo suscipiat quo p̄fectū est aio, ac dum p̄ otīū
licuerit legat, inuētura quibus ab exordio nascentis
ecclesie, nauicula Petri iactata sit procellis ⁊ flucti
bus vndiq; agitata, sed mergi valuit nunquam, quā
Christ⁹ gubernator ascēdit, qui imperat ven
tis ⁊ mari, ⁊ ingēs sequitur trāquillitas.

Veritas quippe super omnia victrix,
ad tempus quidem p̄mi: sed op
p̄mi, aut perimi nequit vn
quam. Tua celsitudo
seruetur inco

lumis

a

Jesu

Christo,

Colonie AD. D. XXII.

De hereticis in generali, Liber. I.

Quā ob causam hereses sint exortæ. Caput. i.

Abintroierunt homines quidam, qui olim prescripti erant i hoc iudicium, inquit sanctus Thaddeus apostolus, contra fidei corruptores scribens. Licet enim sancta ecclesia per omnia ab initio floreret, non tamen pertulit inimicus ex inuidia sic iam eleuatam atque splendentem valde, sed malitiose mouere cepit consilia, contendens ecclesiam a domino et vniuersorum creatore submergere: videbat etiam paganorum errorem iam fuisse manifestatum, deprehensaq; vana demonum machinamenta, et creaturam a pluribus iam non adorari, sed creatori hymnos decenter offerri. Ea gratia iam non palam contra dominum et saluatorem nostrum excitabat bellum, sed viros inueniens, Christianos quidem se vocabulo profitentes, sed amore honoris et vane glorie seductos, quibus tanq; organis sue machinationis vsus, plurimos ad pristinum reduxit errorem. Hinc doctor gentium ad Gal. 2. ait: Propter superintroductos falsos fratres, qui subintroierunt explorare libertatem nostram, quam habemus in Christo, ut nos in seruitutem redigerent. Augustinus. 18. de ciui. dei. Videns diabolus templa demonum deserui, et ad nomen libertatis mediatoris currere genus humanum, hereticos mouit, qui sub vocabulo Christiano doctrine resisterent Christiane, quasi possent indifferenter sine vlla corruptione haberi in ciuitate dei, sicut ciuitas confusionis habuit philosophos inter se diuersa et aduersa sentientes. Subintroducti sane heretici a diabolo fuerunt: qd enim ille per se non poterat, hoc p falsos fratres moliebatur, quos fraudulenter sub specie religionis, et titulo fidei immiserat, ut fidem veram impugnarent, permittente hoc deo propter electorum suorum vtilitate, qui visa vtilitate et

habet

pena hereticorum, gratias agant quod non sint sic
permitti errare. Obsidet enim doctrinam catholi-
cam oppugnatio contradicentium, vt fides nostra
non otio torpeat, sed vt cohors malignantium elimi-
netur. Et secundum Aug. de vera reli. heretici mul-
tum profunt, non verum dicendo, quod nesciunt, sed
ad verum querendum spirituales catholicos exer-
cendo, teste Apostolo, qui inquit Corinthijs: Spor-
tet hereses esse, vt qui probati sunt, manifesti fiant.
Ibi autem a deo probati sunt, qui possunt bene doce-
re. Hubertus Tuitienſi super illud Apoca. Signa q̄
locuta sunt septē tonitrua, et noli ea scribere, q. d. my-
steria scripturarū, que tibi datum nosse p̄mptūq; est
exponere, signa. i. obſigna et claude, vt sint signata et
clausa, posteris querenda relinque, vt non sint ve-
lut merces vltronee, de quibus vulgo dicitur, q̄ soleant
putere: pretiosa illa erunt, qñ opus erit vt querant,
vigentibus varijs heresibus, quas necesse erit eē,
vt qui probati fuerint, manifesti fiant, tunc enim p̄o-
clara igenia multorū exercebunt, et que de scriptura-
rum thesauris laborioso studio fuerint cōquisita, nō
vilia videbunt. Unde hereticorū tpe ecclesia impu-
gnat, sed non expugnatur. Glo. Deuter. 2. heretici
Christianos angustantes testimonijs scripturarum
deprauati ecclesiam pugnant, sed resistere nō p̄e-
ualent, traduntur victi in manus sc̄orū cum habita-
culis suis. Scripsit quidam imperatori ecclesiaz p̄-
sequenti: Niteris incassum nauem submergere Pe-
tri, fluctuat, at nūq; mergitur illa rat̄. Impugnāt
enim ecclesia ab hostibus gladijs et heresibus. Et h̄
sc̄m est inhumanius. Omnes em̄ ecclie inimici sc̄d̄
Aug. 18. de ci. profunt ecclie, q; si accipiunt p̄atez
corpali ter affligende, exercēt eius patientiam, si ve-
ro male sentiendo aduerſantur, exercent ei⁹ sapiēt̄-
am. Et hoc clarescit, q̄ fideles p̄bantur, et doctores
ecclesie illuminantur. Glo. Mat. 24. Cum hereses

z flagitia regnare, et inter sanctos pacem eorum di-
strahere ceperunt, quanto plures vident sequi i ras-
ua, tanto altius virtutes petūt: z hoc fit dei omni-
pōtētis coassistētia, Job. 22. Eritq; omīpotens cōtra
hostes tuos, z argētū coaceruabit tibi, q̄si diceret,
dum malignos hereticos a te repulerit, diuini in te
eloqui talentum lucidum excrescet, z in amore eius
epulę sacre scripture satiaberis. Et ex hoc de se p̄su-
mentes humiliantur. Hiero. sup. Eze. Parump de-
us abscondit faciem suam ab eis, z tradidit eos ī ma-
nus inimicorū, propter immunditias suas. Sed sub-
ditur liberatio. Et assumam zelum meum p̄ nomine
sancto meo, quod blasphemabatur propter hereti-
cos, vt postq; eos liberauerit, ipi erubescant z con-
fundantur. Quare fide ecclesiastica derelicta, p̄ua-
ricati sunt in me. hinc sana doctrina auidius idaga-
tur, z vilitas hereticorum panditur. Quāto enim he-
reticorum nequitiam citius exploramus, tanto cer-
tius eam declinamus. Cum enim fides velut aurū
ceperit fulgere, z predicatio eius vt argentum igne
probatum resplenduerit, turpius hereticorum vo-
ces obscuri eris vilitate soidebunt. Bona enī ex de-
teriorum comparatione magis noscuntur. Quis sci-
ret lucem esse bonam, nisi tenebras sentiret? Quis
nosceret mellis dulcedinem, nisi gustasset amaritudi-
nē? Et tandē pigritia n̄ra excutitur. Aug⁹. Iō diuīa
p̄uidētia multos diuersi erroris hereticos esse p̄mit-
tit, vt cū interrogāt nos ea q̄ nescim⁹, sic discutiam⁹
pigritiā, z diuinas scripturas cupiam⁹. Et viri p̄ba-
ti manifesti fiēt: q; p̄ hereticos de somno excitantur.

¶ Hereses quibus de causis oriunt. Cap. II.

Quā quidā repellentes, circa fidem naufraga
querunt. i. ad Timo. 1. Spreta enim bona con-
sciētia, in magnos qdā deuenerunt errores,
inimico hoīe z satore malorū operum procurante, q̄
superseminauit zizania in medio tritici z boni semi-
nis fidei catholice, Matth. xiiij. et extra de elect. c.

*ut hinc
dantur*

*p̄mittit
deus
hanc*

licet denitanda. Hinc fit vt multi efficiant zizaniorū
diabolicorū seminatores homines impij, virtutē dei
abnegātes, scelerati, nequam, et peruersi ministri sa-
tane, teste sancto Ignatio ad Adagethianos, nō si-
cut agricolae Christi, sed inimici seminariū. Et Osee
8. Culmi stantes non facientes fructum spirituale,
sed amaritudinem super sulcos agri subuersi germi-
nantes, et nisi spinarū radices relinquētes, itima cor-
dis pungētes, et assidue discurrentes per diuersa lo-
ca, die ac nocte instant attractioni hominū ad suam
sectam, et multos secum naufragare faciunt, et impul-
si a diabolico vento, timorē iudicij dei iustissimi con-
culcant. Iuste igitur a deo naufragare permittuntur,
exosos em habui eos, Osee. 9. dicit dñs. Et in psalm.
21. In diluuiū aquarū multarū. i. diuersarū heresum,
ad te non approximabunt, sed a te elongabunt, et in
altitudinē maris deuenient, et tempestas demerget
eos. Et multe cause a doctoribus, maxime a Nico-
lao Winkelspuel dantur, quare hñdī circa fidē nau-
fragant. Una causa est, auersio intellectus ab illis q̄
credenda sunt, et puerio ad errores. Quidam em sic
amāt errores suos, vt veritatē ei⁹ contrariam audi-
re nolint. Prouer. 18. Non recipit stultus verba pru-
dentie, nisi dixeris ea que versantur in corde eius.
Et Gerson in trac. de simo. Non est heresis sine de-
prauatione intellectus per errorem in his que recta
fides tradit. Alia causa est inhabilitas intellectus, q̄
fit per pctm̄, p qđ lumen diuine influentie ingredi p-
hibetur. Job. 24. Ipsi facti rebelles lumini. Tertia
causa est affectio inordinata, qua homo trahitur ad
cōtraria fidei, vt qñ ex amore vel timore, aut spe p-
motionis ptra fidem dicentis ei credit, et veritas fi-
dei derelinquitur. 1. li. histo. tripar. cap. 14. Appetit⁹
potentie hominū pessimorū auaritieq; ppositus ve-
ritati, que creditur esse p̄cipua, solet insidiari p va-
rias occasiones, resistentes ecclesiastice pietati.

Quarta causa est supbia, qua homo psumit se omne *4 Supbia*
 intelligibile supra se, suo ingenio naturali posse ap-
 prehendere et intelligere, cum tñ scdm Aug. sup Jo-
 han. credere sit ianua ad intelligere. Hiero. sup Ti-
 tum: heretici vano sermonū strepitu querunt quem
 inuenire non possunt, fuerunt cor̄ fatue questiones,
 putātes deum hūanis sensibus posse p̄prehendi. Et
 scdm Esaia: Si non credideritis non intelligetis. Et
 Aug. in lib. p̄fessi. Tumore meo. i. superbia, separa-
 bar a te, et nimis inflata facies claudebat oculos me-
 os. Glosa super illud iſee. x. Respondebit arrogan-
 tia iſrael in faciem eius, dicit: heretici superbiā ha-
 bent quasi matrē iniquitatis sue, et iactant se semper
 scire altiora, et in ecclesie ptumeliam debacchantur,
 sed arrogantia populi et magistrorū simul corrueunt.
 Unde hereticorū tur̄ superbie designatur, Gesi. xj.
 Iſai nempe figmenta sua erigunt contra deum, volen-
 tes illicita curiositate celi altitudinem penetrare, er-
 go in fine pfundunt. Cirillus. xi. li. in Euangeliiū Jo-
 hannis: Nemo absq̄ illuminatione spiritus veritatē
 cognoscere poterit, nec diuina dogmata hūana vir-
 tute consequimur: excedunt enim mentem hominis
 nostra misteria, ingensq̄ donum est Christum cogno-
 scere. Item Exo. xix. Omnis qui tetigerit montē. i.
 altitudinē scripture, morte morietur, scilicet, lapsus
 in heresim. Quinta causa est, credendorū subtilitas, *4*
 et intellectus humani obscuritas, quo heretici nō ca-
 piunt que sunt credenda. Nec tamen per hoc excu-
 sant, quia rationabiliter ea que ratione inuestigari
 non possunt, fide tenenda hominibus pponuntur, vt
 probat sanctus Tho. i. 2. gen. ca. vii. Multi enī effre-
 natis sensibus mentis plus sapere appetunt, q̄ de-
 cet, plerūq̄ offensionem heretici stultitie temerari-
 is tractatibus incurrunt. Sexta causa est negligē-
 tia prelatorū, quos deus misit in mundū tanq̄ cultor-
 es agri sui. Lucc. x. Rogate dñm messis, vt mittat

h. e. h. r.
62

operarios in messem suam. Et Hier. 1. Ecce constitui te hodie super gentes et super regna, ut euellas et destruas et disperdas et dissipes et edifies et plantes. Et Paulus Act. 20. Attēdite vobis et gregi vestro, in quo vos spūs sanctus posuit epōs regere ecclesiā dei, quā acquisiuit sanguine suo. Et sic de vno pontifice canit ecclesia: Ad fidei caulas congregans ouiculas lupi preuidit insidias. Sed Adar. 13. dū dormirent homines. i. prelati ad custodiā deputati, inimicus hō superseminauit zizania in medio tritici: qz inter doctrinam veritatis hereticus commiscet fallaciam erroris. Episcopi autē ex solerti vigilantia super gregem merent vitam eternam. Narrat Tho. Brabantinus primo libro apum: Venerabilis et deo dignus Gwardus Cameracen epōs, cum in via contra Antuerpienses hereticos, apud Basfluginense monasterium Brabantie strictissime reformatum, vitam beatissime terminasset: in tpe migrationis quidam frater Predicator per somnum apparuit in Ganda uo. Cui frater: Quō p̄f tibi est? Ille mortuus, inq̄t, sum. Et ecce: Ad satis graues transeo penas, expurgandus prius, quā ad gloriā transferar. Et frater: Que pene causa? Cui ille: Amicia seueritas culpabilem reddidit et purgandū, sed via ista qua p̄ hereticos pro purganda ecclesia audius inherebam, penam meam minuet et accelerabit, nunc dilatat. **S**eptima cā est carentia p̄dicationis euangelice, qz ubi euāgelii nō p̄dicat, heresis nascitur. Treno. 3. Paruuli petierūt panē. i. doctrinā euang. et nō erat q̄ frāgeret eis. Dicit Aincē. Ferrar. q̄ repperit in Lombardia nouē valles hereticorū ppter defectum p̄dicatorū. Dixit sibi vnus ff. 30. anni sunt q̄ null⁹ frater nec clericus venit huc ad instruendū nos in fide, sed veniūt heretici de ptibus longinqs, et p̄dicant nobis suos erro. es, quos cūta stemus si euangelicam doctrinam habuissemus.

Heretici imundis animalib⁹ pparant. La. iij.

Videte canes, inq̃t doctor gentium ad Phil. 3. reddens eos cautos ab hereticorū astutijs, vt fidē inuolatā custodiant, ⁊ hereticos imundos canes denuntiat. Ambro. hereticos in oī genere vitandos ⁊ spernendos Apl̃s docet quasi canes, q̃ primum oblatrant, dehinc morſu ſuo ſeuo male operantur. Videte ergo. i. cognoscite canes q̃ veritatem irrōnabili latrantes. Esa. 18. cum gloſa. Ite ad gentē euulſam a deo ⁊ dilaniatā morſibus hereticorū ppl̃i horrendum. Canes em̃ qđ integrū eſt dilaniant, ⁊ in luto errorū p̃ſant. Dicuntur etiā vulpes in deſertis. Eze. 13. Vulpes em̃ domesticę inſidiant auib⁹, ⁊ heretici intendunt ad deceptionē pauperū. Beda: Vulpes aīa fallax inſidijs intentū rapinas fraudes exercens. Etiam inter ip̃a hominū hoſpitia habitās in foueis: Ita hereticus domum fidei non habēs, alios in ſuam fraudem trahit, ⁊ a fide ſeducit. Hec ille. Tutum ergo debet eſſe fidei hoſpitiū, ne dum inſidelib⁹ noſtra domus interna reſeramus, in aliene perfidię caſſes improuida credulitate labamur. Iridem eq̃s paratis in prelio comparantur, ⁊ hoc propter eorum velocem vbiq̃ diſcurſum, ſcđm Iſaymonem. Et inquit Beda Apoc. 9. ſicut equi non ppria ratiōe, ſed impetu p̃ſedentis agunt in plū: Ita mali ductores demoniaco acti ſpū eccliam impugnāt. Dicunt q̃z rane aſcendētes de flumijs Egyptiorū, Exodi octauo. Barruli ⁊ amatores vanitatis, ſecundum Rabanū. Et heretici, ſcđm Vincen. de Valentia, inſtar ranarum eribant de aquis baptiſmi ad peruertendū articulos fidei. Et ſunt ſirenes dulces in delubris voluptatum quieſcentes, ⁊ mortifero carmine animas ad profundum trahentes. Sirenes em̃ dulcedine cantus attrahunt naues eas periclitando, ⁊ ex hoc dicitur putei abyſſi, quia alios prauis ſentētijs ſuis mergunt. Et ſunt tanq̃ cynipheſ fidelium mentes tere-

biantes, animarū sanguinem bibentes, callidi ad nocendum, mordentes vsq; ad anime perditionē. Et spī noli hericiij, glosa Sophoñ. 2. Snocrotalus ⁊ hericius in liminibus morabatur. Hodie quidem frustra iactant se esse de speciosa ecclesia, sed factis negāt, in quibus vitorū greges habitant, ⁊ hericius spinosum animal habitat in cordibus eorū. Dicunt quoq; onagri in deserto, quia in suis voluptatibus dimissi, a vinculis fidei ⁊ rōnis sunt alieni. Et scdm Orige. muscis caninis ⁊ cynomyis comparant, nam ⁊ cibos ecclesie maculant, ⁊ voluptatem summā bonitatem predicāt. Ihe sunt locuste de fumo putei exeuntes in terram, quibus data est ptās tyrannica, sunt em̄ corrosores bonorū. Ihaymo: Locuste rectos gressus non habent vt quedam animalia, nec volāt vt aues. Iheretici fidem rectam non habent ad volandum in celū: nec rectos gressus ad bñ operandū. Locuste dāt saltus ⁊ virentia corrodunt. Iheretici per iactantiam eleuant, ⁊ animas que fidei virorem habēt occidūt. Et scdm Alber. super Apoc. Dentes locustarū sunt expositores hereticorū, qui proponunt panē mendacij, ⁊ traiciunt multos in corpus Antichristi: Iouice earū virge sunt per tenacitatē mentis: caude earū sunt principes seculares, per quos heretici ecclesiam impugnant. Aculei sunt argutie hereticorū, quibus sanctos pungunt vt a via vitatis deuiare faciant, quorū perfidia similis est vīso, quia sicut vīsus habet debile caput, sic heretici debile fundamentū. Et Dañ. 7. tres ordines erant in dentibus vīsi: ⁊ heretici tribus dentibus catholicos mordent. s. potentia seculari, vt tpe Arrij. Secundo rationibus sophisticis. Tercio sacris scripturis pēuerse intellectis, ⁊ sic sunt crude lissime bestie, ⁊ leones feroces, ⁊ porci immūdis comparant: quia instar porcorū in ceno vitorū volutant, vt dicit Johan. Antho. dist. 43. c. in mandatis. Grego. in dial. Cum qdam ecclesia Arrianorū fidelibus

tres ordines
 vīsi

reddita pſecraret, et reliquie sancti Sebastiani et beate Agathe illuc delate fuissent, congregatus populus porcum subito in ira suos pedes huc illicq; senserunt, qui fores ecclesie repetens a nullo videri potuit. Deniq; hereticorum cetus religione palliatus simulata, equo pallido comparatur. Apo. 6. Mortuis enim pallor proprie accidit, heretici enim pallidi .i. mortui spiritualiter sunt, sicut dicitur de sancto Martinino: Atq; illius nomen omnis hereticus fugiat pallidus.

¶ Quod venenat; et alijs immundis animalibus heretici comparantur. Cap. IIII.

Scio qm intrabunt post discessum meum lupi rapaces in vos, non parcentes gregi, Actuum. 20. Lupi inq; et si pellibus ouium iduti, heretici sunt callidi in fide, fortes in disputatione, crudeles in occisione. Nonne lupi rapaces fuerunt Ebionite et Chelintiani, qui sancto Johanne absente in exilio eruperunt contra eius ecclesias. Sic dixerunt discipuli sancti Martini. Cur nos pater deseris et. inuadent enim gregem tuum lupi rapaces. Sicut lupus ouibus, sic hereticus insidiat fidelibus. Hieron. Separat seorsum ouem lupus quam capit, et ouis que egredit de ouili patet moribus. Et scdm Isido. Lupus lanam ouis quam occidit, morſu inficit: et vestem ex tali lana factam, pediculosam reddit. Quod Nicolaus Esculanus in ser. de falsis prophetis sic ad mores torquet: Conuersatio hereticorum morſu sue doctrine lanam ouis .i. puerſationem boni hominis spualiter occidit et corrumpit. Et ergo oues extra mandram .i. custodiam opilionis sanguinolente et interfecte, in motibus sunt reperte, quas lupus vorax cruentauit. *Lupus ouile* circuit nocte, non audens intrare. Canis somnum pastoris absentiam explorans, et hereticus nocte male intentionis fideles decipere conat. Ecclesiam non intrans, pastores ecclesie vitare, vel necare, vel in exi

Lupus

*Serpens
heretici*

lium mittere contendit. Lupus natura corporis rigidus, se inflectere facile non potest: et hereticus duri cordis non solet ab errore reuocari. Insuper heretici serpentes sunt, super pectus reptantes, antiqui et potestati in cauernarum tenebris delitescentes, clarum solem non sustinentes, quia oppressus est eorum sensus. Hieronimus. 1. lib. contra Iouem. Proponam, inquit, aduersariorum sententias, et de latebrosis libris quasi de foueis serpentes pertraham. Serpentes blandiunt facie, et occulte emittunt venenum. Varij serpentes. id est hereses sunt, inter se quidem diuerse, sed omnes mortifere, de quibus dicitur: Venenum aspidum sub labijs eorum. Augustinus. In serpente est astutia et dolus nocenti: ideo serpens non habet pedes, ut non audiat: cum venit lenis est eius tractus, sed non rectus. Sic heretici serpentes sub leni tractu occultum habent venenum. Singulariter parant serpenti, qui dicitur cerastes. Plinius. 8. lib. natura. hyst. dicitur quod cerastes est serpens cornutus utraque parte capitis circumflecta, totum corpus occultat in arena, ut non cognoscat, totis cornibus sine cooperculis derelictis, quod videtes auicule, credunt quod sit vermis, et dum ea capere nituntur, a serpente capiuntur. Sunt et sibili quibus draco hominem de paradiso expulit. Scorpiones quoque aculeos habentes, Apocalypsis. 9. Virtutes summandas ad finem vitari contendunt heretici. Dracones squamosi et squalangi, quibus squamis adherent in similitudinem piscium. Et basilisci infectiui et interfectiui, basiliscus utrinque notius est: nam aspectu nocet et morsu, ut dicit Isidorus Syrus in sermone de angustia anime. Sunt aspides ex quibus progrediuntur vipere. id est heresiarche sunt hereticorum ab eis oriuntium principes, Esaias. 30. Ex eis vipera et regulus volans. Sunt quoque putride carnes, cauterio resecande, et capita venenosa. Apocalypsis. 13. Super capita bestie nomina blasphemie: nam bestia heretica lis, varijs heresibus est plena contra Christum. Hieronimus.

nymus. x. li. contra Iovinianum: Neq[ue] sinam vene-
nosum caput spiris maculosi corporis protegi. Ore-
mus igitur deum omnipotentē, vt hereticales serpe-
tes crepescant, dracones fugiant, vipere sileant, ra-
ne inquirere torpescant, scorpiones extinguant, regu-
li vincant, squalangi nihil operentur, ⁊ omnia noxia
et fidei aduersa funditus arcescant, vt omni intorxico
relegato, sincera fide deo seruamus.

Heretici varijs iniquitatis opera-
rijs comparantur.

Caput quintum.

Videte malos operarios, ad Philippenses. 3.
Videte vel obseruate malos ⁊ perniciosos p[er]-
uerse doctrine seminatores, ⁊ infidelit[er] i vinea
domini laborantes, qui secundū Petrum dominatio-
nem spernunt, audaces sibi placentes sectas nō me-
tuunt introducere blasphemantes. Augustinus de
ciuitate dei. Heretici cum Chris-
tianū cogitant habere nomen, et sacramenta Chri-
stiana et scripturas et professionem, magnum dolo-
rem faciunt in cordibus piorū, quia multi volentes
esse Christiani, propter eorū dissensio[n]es hesitare co-
guntur, ⁊ multi maledicti in his inueniunt materiā
blasphemandi Christianum nomen, quia ⁊ ipsi quo-
quo modo Christiani appellant, ⁊ diuersis ideo no-
minibus malorū hominū comparant. Sunt enim ec-
clesiasticorū despectores. Hiero. in Abdiam: Quis
hereticorū non despicit ecclesiasticos: quis non exul-
tat in malis eorū: Videas illos exultare, gaudere no-
stram ruinam, suam putare victoriam. Et ideo sunt si-
cut amici Iob, qui spū consulendi decipere volunt,
dum quasi p[er] dñō loquunt[ur] veritati aduersant[ur]. Ver-
bi gratia: Elephas. i. dñi contemptus, id est, hereti-
cus, dum falsa de deo sentit, eum superbiendo conte-
mnit. Baldach vetustas sola dicit, quia nō intentio-
ne bona, sed appetitu glorie loquit[ur]. Non zelo noui

operarij

hominis, sed prauitate vite veteris. Sophat qui in-
terpretatur dissipatio specule, quia heretici mentes su-
pernas preimplantes verbis percutere approbant, co-
temnendo & deum in vetustate se retinet, in qua ma-
nentes malis sermonibus speculantibus nocent. Et
sic sunt hypocrite, quia spem humilitatis ostendunt,
vt superba suadeant. Sunt enim adulteri spirituales,
sicut enim is qui adulterium facit, carnem aliene co-
iugis illicite sibi coniungit: ita heretici cum fidelem
animam in errore suo rapiunt, quasi alienam coniugem
tollunt. Sunt etiam latrones, ad hoc intenti vt spo-
lient, Osee. 6. Obstruentes viam viatoribus, ne per-
ueniant in Hierusalem. Fures tanquam filij noctis, qui
peruersa predicant, & de ecclesia dei furantur. Hiero.
in Hierem. Heretici assumunt testimonia scriptura-
rum de veteri & novo testamento, & furantur verba saluatoris,
vnusquisque a primo suo, et assumunt linguas suas vt
cordis venena prouentient. Basilius de Humumto in
oratioe circa euangelium. In principio erat: Non ignoro, inquit,
plurimos veritatis inimicos, & humana sapientia pluri-
mum iactantes, sic admiratos ista fuisse, vt in suis li-
bris conscribere ausi sint. Furatur enim nostra diabo-
lus, & suis ea largiri conatur. Pirate quique turbantes
aquas ecclesie, & de puris fontibus sordidos riuos fa-
cientes. Precursores Antichristi. Osee. 7. quasi cli-
banus etc. Glo. Hereticorum corda igne diaboli succen-
duntur, vt in eis coquatur Antichristus. 1. Johan. 2.
Nunc Antichristi multi sunt, omnes qui fidem quam pos-
tentur habere, destruunt operibus, omnes sunt Christo
contrarii: & per omnes seductores. 2. Joh. 1. Qui non
confitetur Iesum Christum venisse in carne, hic est se-
ductor & antichristus. Scandalizatores proximorum.
Cassiodorus super illud Psalmi. Aduersus filium matris
tue ponebas scandalum. id est hereses, vel vitia, quibus
innocentes capiuntur. Satane mediatores & ioculato-
res, odiorum inventores, dei persecutores. Rugarum

h. Hieron.
Predicta

ascriptitiarum inuectores, et mendaciorum fabulato-
res. *Essee. 12.* Tota die mendacium et uasitate mul-
tiplicat. *Glo.* heretici mendacium. i. falsam doctri-
nam sibi suisque multiplicant, quia sunt extra limitem
ueritatis, et sic diuersos colores mendacii cōfingūt,
et artificii et eleganti mendacio, suis amatoribus ho-
minibus vel demonibus placere intendunt, et here-
tica prauitate polluant mundiciā fidei. Et sunt frau-
datores, nam asstruunt ea que deo pro quo loquunt
non placent tanquam adulatōres, et cum hoc rephensor-
es, et per omnes sunt aliorum peruersores et animarum nece-
tores. *Hieronymus super Essee. 2.* Panis hereticorum, lu-
ctus perpetuus, aqua cenosa. i. doctrina, qua etiam ba-
ptizatos suffocat. *Ecclesiastici. 11.* Ab una scintilla ignis au-
getur. i. ab unius heretici malitia, perditio multorum:
et quorum sermo ut cancer serpit. 2. ad *Timotheum. 2.* Discipu-
li diaboli et soboles eius, progenies maledicti, inimi-
ci crucis Christi, Antitheii. i. contrarii deo, contumelios-
i, quorum contumelias deus odit, quia quicquid dicunt,
dignum est odio. *Ecclesiastici. 8.* Ne stes contra fa-
ciem contumeliosi. i. heretici. Item heretici post pro-
ceptam baptismi gratiam, ad vomitum redeunt, et spi-
ritui gratie contumeliam faciunt. Prouocatores dei
ad iram. *Ecclesiastici. 16.* In gente incredula exarsit
descendit ira. Garruli ut hirundines, et uerbosi instar ci-
cade, que ut tacta fuerit semel, nunquam silet. Et id
Iohannes de Friburgo in sua summa: Disputare cum
hereticis non est multum utile: Contra verbosos no-
li contendere verbis. Sunt enim derisores. *Proverb.*
14. Querit derisor. i. hereticus, sapientiam, et non in-
ueniet. Quia etsi aperta contra illius stultitiam dis-
putando intendas, nescit intelligere quid dicas: sunt
enim duri ad conuertendum, Prouerbiolum septimum:
Cur detestatus sum disciplinam, et increpationibus
non acquieuit cor meum. Quia uis uerbis redargui-
tur hereticus quia nec veterum patrum, nec nouorum

dictis ⁊ exemplis potuerunt ab errore prouocari. Susurriones odibiles, quoniā occulte errores ad de-
cipiendum ponunt: Et illusores. Glo. Esa. 30. Magi-
gistri populi illusores sunt, qui puerse scripturas in-
terpretantur. Et. 2. Petri. 3. Venient in nouissimis die-
bus in deceptione illusores. Et ex hoc vocantur ses-
ductores. 2. Johan. 1. Multi seductores exierunt in
mundum. Et sunt inimici nostri domestici, ⁊ prodito-
res, Jude apostate pariformes. Et finaliter secun-
dum Ignatiū in epistola ad Ephesios: Hereticus
acerbus, plenus falsiloquio, lubricus, arrogans, su-
perbus, dissonus, immensuratus, nigriformis, tumi-
dus, ⁊ timidus. Hec ille.

Heretici sunt ecclesie Christi concisores,
⁊ ab ea diuisi. Caput
sertum.

Videte cōcisionem, Apostolus vt supra. Vel
secundum Iacobum Fabrum Stapulēsem,
aduertite cōcisionē. Nicolaus de Gorra: Vi-
dete id est, cognoscite illos eē cōcisionē ⁊ nō circun-
cisionem, ⁊ est vrbana derisio: quia a Christo excisi
sunt, ⁊ alios conantur excidere: ecclesie enim vnita-
tem scindunt ⁊ dissipant, ⁊ sic videte canes, qui
quod integrum est dilacerāt. Matthēi septimo: Ne
canes conuersi disrumpant vos. Unde heretici ⁊ sci-
smatici inconfutilis tunice saluatoris sunt diuifores,
quam tamē milites Pilati diuidere noluerunt. Hie-
ronymus secundo libro contra Iovinianum: Qua-
dringenti anni ferme sunt, quod predicatio Christi
fulget in mundo, ex quo innumerabiles hereses tū-
icam conciderunt, que significat vnitatem ecclesie.
16. q. c. vltimo. sicut domini vestimentum. Ecclesie
enim secundum Amalarium in secundo libro de offi-
cijs diuinis ad Carolum imperatorem, ⁊ conuocat⁹
populus p ministros ecclē, ab eo q facit vnanimēs
habitare in domo. De ista tunica sic iqt Gotfrid⁹ or

17
dinis nri in libro dicto Pantheon:

Admittitur a celis puero dignissima vestis,

Hec incōsutilis mira colore fuit.

Hanc pater a celis misit, nō semina neuit,

Longa fuitq; brevis, puero crescētes creuit.

Chi sunt homines inquieti et indomiti, quemadmo-
dum vulpes nequaquā māfuescit scdm Ambro. super
psal. Beati imma. Hinc est qđ dicit Hiero. sup illud
Esa. 13. Gigantes veniunt implere furore meum etc.
Dicit omnes hereses p̄trarie veritati rebellant deo.
Omnes heretici sunt gigantes, qui gaudent in erro-
re suo: et tunc maxime gloriantur quando ecclesie cō-
tumeliam faciunt. Proinde ecclesie oppugnatores
conuincunt. Hiero. in Ecclesiasten: Siquidem hāc
veritatis et sapientie ciuitatem confirma, sit et robu-
sta: omnes heretici impugnare conantur, sed frustra
laborant cum ambulent in deserto, et ciuitatem habi-
taculi inuenire non valeant. Et sic omnis hereticus
odibilis est: causa est, quia isti ficti et maledicti homi-
nes sunt sicut Samaritan, qđ scdm Hiero. in Amos,
dant aquas, ex quibus qđ biberint, semper sitiūt, et ar-
dore faucium siccarum refrigerare nō poterunt: et sic
sunt coniuratores, quorū coniuratio est cōsensus mul-
torū in vnum. Et gentes que bella volunt propter ge-
nera diuersarum sectarum: hec est gēs excelsa p̄p̄
supbiam: gens peregrina, quia filij alieni facti sunt:
gens pessima, Esa. 18. Gens insueta pacis, tumultu-
tui assidua: gens immitis et intractabilis. Predones
violenti contra infirmas fidelium mētes inter se dis-
uisi. Glo. Deute. 32. Hereticorū tot dñi sunt, quot er-
rores colunt. Et finaliter sunt similes magis phara-
onis. 2. ad Timo. 3. quemadmodum isti Flamines et
Ambrosii resisterunt Adoli, et hi resistunt vitati,
homines mēte corrupti et reprobi circa fidez, contē-
tiosi et deo odibiles. Et rō p̄dictorum est, quia here-
sis est grauissimum peccatum, subuertēs fundamēta

tum oim bonorum. Agathon nominatissimus int pa
tres in virtute humilitatis ⁊ patientie, multas culpas
sibi a fratribus obiectas, patienter sustinuit. Cū au
tē affirmaretur esse hereticus, hunc sermonē sustine
re nō potuit: rationē dedit, qz heresis est separatio a
deo, ⁊ hereticus coniungit̃ diabolo ⁊ angelis eius,
alienatus em̃ a Christo iam non habet deum quem
exoret pro peccatis suis.

Insensibilibus ⁊ inanimatis heretici
sunt similes. Cap. VII.

Sunt velut arbores autūnales, bis mortue; cra
dicare, sic scribit Judas Thaddeus de hereti
cis, q sunt arbores autūnales infructifere. i. sine
fructu bone operationis, qualis est tamariscus in
deserto scđm Ignatium, bis mortue in anima ⁊ cor
pore, in intellectu sine fide, in affectu sine charitate,
eradicare a radice charitatis, a fundamento fidei, a
corpore ecclesie: q̃uis corpore videantur esse in ec
clesia, q̃a multos tales portat ecclesia, scđm Aug.
in quest. euang. Heresis enī, vt dicit Jo. an. i. nouel
la extra de scism. s: ab hercisco. i. diuido, heresis nē
pe oēm hominē separat ab ecclesia. j. q. 7. c. cōueniē
tibus. Dixit Johannes Apocrisarius orientalium
sedium, sunt heretici a cōione Christifidelium diuisi
etiā post mortē. Esa. 38. Orientur in diebus ei⁹ spi
ne ⁊ vitice ⁊ cucurbite draconū ⁊ pascue struthionū
⁊ occurrent demonia. Spine sunt a quibus nullus sa
pientū vuam aut ficum sanctitatis vel xtutis potit
inuenire, sed cruentāt approximātes. Hic est qz here
ses sunt porte inferi, quia per eos ad inferos intrat,
vt dicit Johan. de Turre crem. j. q. 3. c. saluator. Di
cti quoqz Tho. Graban. 2. li. apum, hereticorū cōuē
ticulorū si que dici potuit matrix, disrupta ⁊ scissa est,
ideo ferus suos generare non potuit. Hinc Esa. con
queritur: Venerunt filie vsqz ad partum, et non erat
virtus pariendi. Hereticorū ciuitas inutilis ē, ⁊ lapī

des ex quibus extracta est, in preceps detrahuntur.
Michæ. 6. Civitas pessima in iniquitate extracta
est, ab hereticis: seminabis peccato et non merces au-
ditoribus proficiendo, et sic radix eorum ericcata est,
et fructum nequaquam facit. Esai. 9. quia heretici, in quo
radicari deberent, perdidit. Unde et instabiles ut
cameleontes ab ecclesia recedunt. Unde secundum
Job super glaream heretici habitant: glaream mi-
nurrissimos lapides dicimus, quos aqua fluuiialis
trahit: sic heretici illas hominum mentes trahunt, que
nulla stabilitatis gravitate solidantur: et nubes sine aqua,
que a ventis circumferuntur, et fluctus feri maris despu-
mantes suas confusiones: et sunt fontes et lacus putri,
non habentes aquam sapientie salutaris nebule, tur-
binibus et ventis tempestuosis superbie exagitati, et
habent imaginem nequie, in quibus est falsa mone-
ta a diabolo facta, quam bonus trapezeta repro-
bat: et statera dolosa. id est falsa expositio scripturarum
more falsoz mercatorum. Esai. 12. Canaan qui
interpretatur negotiator, hereticus mercator anis-
marum in manu eius statera dolosa calumniam di-
lexit. Isti sunt montes Gelboe, de quibus. 2. Reg.
1. Gelboe decursus interpretatur, quia heretici ex-
tra ecclesiam decurrunt. Stephanus Tegelatus
archiepiscopus Patracensis dicit: Adali montes
sunt quibus maledixit David, dicens: Adal montes
Gelboe nec ros et lubricum interpretatur Gelboe:
et sunt impij heretici, montes utique volubiles, lubri-
ci et instabiles, in quibus quia veritas non est, qui-
cunque ascendunt eis credunt, aut ad eos confugiu-
nt, facile communt. Ihec est enim terra maledicta,
non triticum generat, sed lolium spicis corruptis et
pallijs aristarum fractis vel scissis. Dicitur etiam
hereticus absinthium, quia amaritudinem pertur-
bationis inducit in ecclesia, et cibum sacre scripture
amarum reddit, et veritatis dulcedinem amittit: et

vere est puteus abyssi propter profunditatem malicie, et propter tenebras conscientie, panis hereticorum est eorum perditio omnes inficiens letaliter: et hieremie .6. Asphalicie eorum non sunt consumpte, argentum reprobum vocate eos, quia dominus proiecit illos. Sed quid istis immoror? nam cum hiero. in apologia ad Pammachium et Oceas num dicere possum: Non mihi diues Ciceronis lingua, nec feruens Demosthenis oratio sufficeret, ut possem implere sermonem, si velim hereticorum fraudes prodere.

De hereticorum communicatione vitanda.

Caput octauum.

Hereticum hominem post primam et secundam correptionem deuota, quia subuersus est qui homini est, et desinit, cum sit proprio iudicio condemnatus, ad Titum. 3. et 24. q. 3. dicit Apostolus. Exemplo enim sanctorum, heretici sunt vitandi, sicut Johannes euangelium fugit Cerinthum, et Ignatius sepe in epistolis suis ait: Fugite hereticos, diaboli soboles: et ut scribit Athanasius: Nunquam sanctus Antonius se miscuit eorum communioni, antequam eorum sciens transgressionem atque prauitatem. Vitandi enim sunt ut fallaces medici, qui sub specie boni ministrant venenum, et venditores sunt filiorum ecclesie, facientes eos ethnicos, ut longe sint ab electorum numero. Et ut hostes Christi, qui deberent esse filii dei secundum Rupertum Holkot super lib. Sap. Sunt enim, ut leprosi, contagiosi. hiero. super Amos: Odit deus quotiescunque congregati sunt heretici in nomine eius. Detestatur fetorem eorum et claudit nares suas. Et idem in tractatu de diuersis lepre generibus. Colores leprosum diuersi, diuersis heresibus aptantur: nam heresis non solum est fetida et infectiua, imo et fundamenti Christianitatis corruptiua. Et Franc. de Retza in. 4. par.

te super Salue, profusissime deducit q̄ heretici cō-
parantur leprosis. Num. 5. Eijciant de castris oēm
leprosum, id est, hereticum. Et. 2. Paral. 27. Ozias
non regalibus sepulchris, non in ciuitate Dauid, sed
in agro sepultus est, eo q̄ esset leprosus. Glosa: He-
retici indigni sunt societate ⁊ communione sancte ec-
clesie, quia erroribus maculati ⁊c. Et sic Rume. 15.
Vn: Separamini a tabernaculis hoīm istorum duris-
simorum. Et Anthonius (vt scribit Athanasius) ait
in vltima hora: Scismaticorum ⁊ hereticorum vene-
rata vitate, meum circa eos odium sectamini, Chri-
sti sunt inimici: scitis ipsi, q̄ nullus mihi nec pacifi-
cus quidem sermo cuz eis aliquando fuerit propter
pauam eorum voluntatem, ⁊ pertinax contra Chri-
stū bellū. Et q̄re vitandi sunt: nam excoīcati sunt de
facto, extra de hereti. c. excommunicamus. Excom-
municatio enim secundum Petrum de Aquila in. 4.
est exclusio alicuius a communione fidelium: ⁊ pro-
grauī pctō mortali, quod sequitur contumacia, infli-
gitur. Adeo enim vitandi sunt heretici, qui propria
sponte diabolo suadente se a nobis segregauerunt,
vt ab ecclīa sint sepandi, nec in cemiterijs nr̄is sepe-
liendi, Esa. 14. Quasi cadauer putridum, non habebis
confortiū, neq; in eis sepulturam. Et Osee nono:
Non habitabunt in terra dñi, exponit Hiero. de he-
reticis, sed memphis sepeliet eos. Unde Rupertus
abbas Tuitiēsi super illud Apoca. Atrium quod fo-
ris est, noli metiri. Inquit, illud atrium. i. illos here-
ticos qui sunt sicut atrium, qđ templo quidem vici-
num est, sed in templo non est: ne metiaris. i. nihil ad
illos p̄tinere contesteturis mēsuraz illam, q̄ data ē his
qui receperunt deum, quiq; credunt in nomine eius.
Lp̄tatem filios dei fieri. Quare: Quia datū est gen-
tibus, qm̄ inter gentiles reputant: dicūt se Christianos
esse, sed mentiunt, ⁊ cum gentibus eodem mali-
gnitatis spū debacchantes, Christianos persequuntur

ent. Ex quibus sequitur, qd cum hereticis non est cō
municandū, nec cum eis cibum sumere debem⁹, nec
in domo, nec in terra foueant, nec negotiatio cū eis
exerceatur. Sic. 2. Johā. 1. 8. Siquis venit ad vos,
et hanc doctrinam non h̄z, nolite eum in domum du-
cere, nec aue ei dixeritis: qui enim dicit ei aue, cōmu-
nicat operibus eius malignis, vbi dicit glo. Tanta
apostoli tunc in religiōe utebant cautela, vt nec x̄bi
quidē cōmunionē cū aliquo eorū, qui a v̄itate deuia-
uerunt, habere paterentur. Et. 24. q. j. que dignior:
Si qua est ecclesia que fidem respuat, nec apostoli-
ce predicationis fundamenta possideat, ne quam la-
bem perfidie possit aspergere, deferenda est. Et di-
uus Theodosius imperator statuens leges in he-
reticos, dicit: Et ecclesias non habeant, neq; epos,
aut clericos ordinent, sine honore sint, et a ciuilitate
cōi expellant. Nam ex tali familiaritate, alijs dare
ocasio erroris. Aug⁹ in regula: Hoc non fit crudeli-
ter, sed misericorditer, ne pragione pestifera pluri-
mos perdat. Ana onis morbida etc. Et. 2. Corinth. 6.
Exite de medio eorū. Itemq; in omni actu legitimo
debent vitari. Nam scdm Brixensem, hereticis oīs
appellatio prohibita est, et iudex ex officio suo repel-
let hereticum ab agendo, testificando, et aduocando.
Et Caius papa dicit: Heretici non p̄nt Christianos
accusare, aut vocem eis infamationis inferre. Dicit
tamen dñs Johan. Anto. 34. dist. in mandatis: Cum
hereticis possumus loqui quantū ad ea que p̄nt eos
reducere ad fidem. Et dicit Bar. L. de here. Excom-
municatus p̄ heresi, non pōt facere testamentū, nec
publica pficere instrumenta. Et omnis hereticus i-
distincte ab omni dignitate deponit. Sed dubium
est, an hereticis def copia defendendi se: Dicit Hen-
ricus Bonchit extra de here. c. si aduersus: Heretic⁹
datur audientia, seu copia se defendendi in foro pe-
nitentiali, et interiori. Sed in foro iudiciali et exteriori

ri distinguere: Aut sunt heretici penitus occulti, q̄ con-
uinci non p̄nt, talibus non negatur legitima defen-
sio, quia ecclesia non indicat de occultis. Aut sunt
conuicti, tunc non admittuntur ad defendendum he-
resim, nec sunt audiendi, nec super crimine heresis,
nec super bonis eorum. Qualiter autem debeant p̄-
fici libelli ad accusandum hereticos, docet Guilhel-
mus Durandi in quarto lib. speculi iudicialis.

Heretici sunt persequēdi ⁊ puniēdi.
Caput nomum.

Exurgat deus ⁊ dissipentur inimici eius. Et ali-
bi psal. reddit rōnem: quia dissipauerunt legē
tuam. Solet enim plures penarum grauitas
magis quam timor dei arcere a voluntate peccan-
di. Ideo vt hoc pestiferum vitium propter aliorum
terrorem euellatur, adhibuit ecclesia diuersa pena-
lia remedia. De pena spiritali que exercetur per
mucronem excommunicationis, dictum est in prece-
denti ca. De pena autem eterna, que debetur here-
ticis, dicetur in sequenti ca. Primum enim locum in
penis habent, qui a deo aberrant, vt dicitur in ep̄la
Clem. Pro quo notandum, q̄ reges ⁊ principes de-
bent extirgere ⁊ filios iniquos persequi, ⁊ restringere
per corporalem punitionem. quemadmodum in lege
veteri Isaias prophetas Baal interemit, ⁊ Adama-
thias filios superbie persecutus est. ps. Quis confur-
get mihi aduer. malig. aut stabit mecum aduer. ope-
rantes iniq. Habent enim domini temporales tueri
ecclesiam. 23. q. 4. Sicut excellentiam vestram ex ho-
stilibus bellis, in hac vita dominus victoria ꝑ fecit
luce fulgere, ita oportet etiam inimicis ecclesie om̄i
viuacitate mēt̄ ⁊ corporis obuiare. Et isra: Eminen-
tia vestra conatus hereticor̄ comprimat, ⁊ superbas
eorum ceruices iugo rectitudinis premat. Sūt etiā

ad fidei quam reliquerunt receptionem pellendi et
puniendi, per rerum corporalium spoliationem, dist.
28. quo iure, ubi dicitur: Relegantur leges, manife-
ste preceperunt imperatores, quod qui preter ecclesie
catholice communionem usurpant sibi nomen Chri-
stianum, nec volunt in pace colere pacis auctorem, ni-
hil nomine ecclesie audeant possidere, et L. de apo-
statis. si quis Apostatarum bona dominico fisci pub-
licantur. Et dicit Sotfridus de Trano in expositione tit.
decre. quod catholici possunt hereticos propria au-
toritate spoliare, quia ecclesia generalem eis auto-
ritatem prestat, ut eos exterminent. Ad hoc enim
datus est gladius materialis imperatoribus, sicut ha-
betur. 2. Mach. vi. quod Iheremias extendit de extra,
et dedit Iude Machabeo gladium aureum, di. Acci-
pe gladium sanctum munus a deo, in quo deiciet
aduersa populi mei Israel. Unde per Iosue dominus
dicit: Gladius meus manducabit carnes. Unde nota
secundum Petrum de Anco super. 6. de hereticis,
quod cognitio contra hereticum spectat ad forum ec-
clesie, executio vero ad iudicem secularem, consue-
uit enim esse pena ignis quam ecclesia non imponit.
Sic dicitur extra de heret. Hos itaque inquisitioni tue
de fratrum nostrorum consilio respondemus, quod post
abiurationem deprehensi fuerint in heresim decidisse,
se, sine ulla penitus audientia relinquendi sunt iudi-
cio seculari. Ubi nota quod secundo relapsis, ecclesia
gratiam non indulget, quia si heretici reuertentes
semper reciperentur et conseruarentur in vita et alijs
temporalibus bonis, esset in preiudicium salutis alio-
rum. Unde Ambrosius quendam dicit esse misericordiam
iniustam quando facilitas venie in centium prebet
delinquenti. Quisquam ne eum misericordem dicere
audeat, qui ut vnum leuius puniat, cateruas homi-
num deiecit in voraginem peccatorum, imo deus in
quo maxime misericordia excellit, interdum miseri-

cordiam execratur. Vt enim Deut. 69. Non misere-
beris eius et auferes noxium sang. de Israel, vt bene-
tibi sit. Et. 3. Re. 20. quia dimisisti virum dignū mor-
te, erit anima tua pro anima eius; et. 2. Mach. 6. con-
ditor libri exclamat, di. Etenim multo tempore non
sinere peccatoribus ex sententia agere, sed statim vl-
tiones adhibere, magni beneficij est indicium. Rur-
sus sicut dicit Ambrosius de Verona in suo reperto. He-
retici et eorum fautores et aduocati et ipsorum here-
des, vsq; ad secundam progeniem, sunt inhabiles ad
beneficia temporalia, et honores, et publica officia.
Preterea si heretici sine pena euaderent, alij secu-
rius in heresim laberentur. Eccl. 8. quia nō cito pro-
fertur contra malos sententia, absq; timore vllō filij
hominum perpetrant mala. Ideo reuertentes ad
penitentiam recipiuntur, non autem vt liberentur a
sententijs mortis. Et ergo ad premonendum prela-
tos, notanter dicit Gerson in de examine doctrinarū:
Illi culpantur rationabiliter, qui ex officio resistere
heresi introduce debentes, facti sunt speculatores
ceci, canes muti, naute stulti nauem ecclesie naufra-
gijs omnibus exponentes, quam regere nec sciunt,
nec volunt: scientibus deniq; volentibusq; succur-
rere viam claudunt, ipsos abijciunt infamātes, sper-
nūt. Ideo dicit Barthol. de Pisis, quod archiepisco-
pi et episcopi, qui circa extirpandos hereticos fuerit
negligentes, debent deponi, et alij substitui. Et hec
sufficiant dicta de penis hereticorum. Sed
tamen notat Joh. Teuto. 5. lib. casuali
um, qd si religiosi inuenti fuerint
in heresi deliquisse, graui-
us puniendi sunt
q̃ seculares.

Statua

hereticis
calis.

De statua heretici Cap. decimum.

Mea est ultio, et ego retribuam in tempore, ut
labatur pes eorum, iuxta est dies perditionis,
et adesse festinant tempora, Deut. 32. *Ad*
des hanc statuam lector qua hereticum exprimere vo-
lumis. Et merito quia secundum Hiero. in tertium
Dan. Heretici fulgore eloquentie secularis falsum
dogma componunt auream statuam facere, et quan-
tum in se est persuasionem compellere ut cadentes a-
dorent idolum falsitatis. Stat nempe sublimis, capi-
te leuato in celum, quod fastuoso pileolo insignitum
est, per hoc velum intelligas superbiam heretici et am-
bitionem, iuxta illud quod dicit glo. super Esa. 27.
Heretici qui eleuantur in superbiam, qui ecclesie hu-
mitate contempta, sibi excelsa promittunt, dogma
tum suorum montes ascendunt, et ibi cubile suum de-
monibus prostituunt. Et Hieron. super Amos. 2.
Principes hereticorum intumescunt superbia, decli-
nantes ab illo qui superbis resistit: nam iactantia fa-
cit hereticum. Et sicut illi antiquo hosti patuit ruina
magna, ita iuxta est dies perditionis hereticorum ut
labatur pes eorum. Quare proximus est ligatis pe-
dibus catena, cuius longitudo protenditur in infer-
num. Sap. 17. Una catena tenebrarum omnes erant
colligati, quibus procella tenebrarum conseruata est.
Jude. 1. Et glo. super illud Hee. 5. Vidit Judas vin-
culum suum, dicit: Heretici aliquando se sinitibus
peccatorum constrictos vident, nec dei consilium
querunt, sed diaboli, qui est ultor peccatorum, et cum
eo iuste damnantur. Prover. 7. Inclinata est ad mor-
tem domus eius. Hereticorum enim domus, quia su-
per arenam construitur, et cum stare videtur, vergit
in occasum. i. ad impiorum consortia. Item sub colu-
mna in qua stat hereticus, depingitur infernus. Vul-
pes enim nulli vsui aut cibo utilis est, nisi ut mittatur
foras: sic de hereticis dicitur, partes vulpium. i.

demonū, erunt. Et subiungitur in themate : iuxta est
dies perditionis. 2. Pe. 2. eum qui emit eos deur̃ ne
gant, superinducētes celerem perditionē. Iude ca.
unico. Ac illis qui in tradictione Chore perierunt.
Beda: tradictione Chore, qui viuis ad infernū de
scendit intereunt, quicunq; appetitu indebiti prima
tus ab vnitae ecclesie se secernunt. Hiero. in Esaia:
Prope est et instat quotidie tps ruine heretice, non
differt eorū subuersio. Nonne oēs heretici cito mer
cedem iniquitatis acceperunt? Adahomet morbo
apoplexie veratus, orco infernali traditus est. Iuli
anus apostata, Mercurij lancea perfossus est. Arri
us medius crepuit. Johannem Huss et Hieronymū
Pragensem, vltrix flamma combussit. Ubi Heluidi
us, Bonatius, Eatius, Eustachius, Zmbianus, La
pideus, et reliqua cohors hereticorū, nonne cum suis
sequacibus interierunt, et quasi aqua decurrens ad
terram caliginis dilapsi sunt: Hilari⁹ in epistola ad
Donatum diaconum: Theologia superauit hereti
cos, prostrauit omnes aduersarios, vbi queso scisma
Pelagij, barbaries Adanichei et c. Reuera ammodo
non comparent. Esa. 45. Abierunt in confusione fa
bricatores errorum et c. Et Hiero. super illud Ezech.
13. Erumpere faciam spm̃ tempestatū in indignatio
ne mea et c. Hec om̃ia de hereticis dicere possumus,
omnia enim eorū signenta ira dei soluuntur. Hereti
cus aure diabolum excipit. Igna. in eplā ad Phil.
ostendens diabolum incensorem malorū, inquit: Tu
incense draco apostata serpens, a deo discedens, a
Christo separatus, a spūsancto alienus, et a choro an
gelorum exulans, iniuriator legis, et legitimorum in
imicus. Et. 16. q. 2. Aisis lris, scribit Jo. papa Isaac
Syracusano episcopo: Habet versutus hostis mille
nocendi modos, conatur nāq; a principio ruine sue,
vniatē ecclesie rescindere, et omnibus modis hu
manum genus euertere et perturbare.

De heretici diffinitione et qualitatibus. Cap. XI.
Eserit Aug⁹ in lib. de utilitate credendi, 2. 24.
q. 3. Hereticus est qui alicui⁹ tpalis cōmodi,
et maxime glorie principatusq⁹ sui g^{ra}, falsas
ac nouas opiniones gignit, pertinaciter defendit, v^l
sequitur. Et scdm Rainerium in pantologia, ex hac
diffinitione duo essentialia heresi eliciuntur. Prīmū,
nouas et falsas opiones gignere v^l defendere, qd p^{ri}
net ad maiores heresiarchas et eoz supbiā. Scdm ē
illas opiones seq⁹, qd p^{ri}net ad hereticos miores et
eoz auaritiā, q⁹ tpalis cōmodi gratia. Thaddeus:
De illis qui errore Balaam mercede effusi sunt. Be
da, errore Balaam percunt, qui pro amore terrestriū
um commodorum, veritatem quā norunt impugnāt,
et hoc contumaciter: ab eo enim quod alicui perfe
cte habitum est denominatur. Et dicit Alexander de
hales, quod tria faciunt perfectam heresim. scilicet falsa
credulitas, puerua voluntas, et pertinax defensio.
Et secundū Petrum de Tarantasia in quarto: he
relis habet initium in ratione, et complementū in vo
luntate. Insuper heresis principal^{iter} consistit in cor
de, id est, in consensu mentis vel voluntatis, secundū
libarium: sed secundario in ore. Hieronymus: Ex
verbis inordinate prolatis, incurritur heresis. In ar
gumentum huius dicit Bzo prima parte. L. Hereti
cus est, qui vel leui argumēto a iudicio catholice re
ligiōis et tramite detectus fuerit deuiare. Leuia em̄
signa faciunt ad pbandū hereticum, dicit Johā. de
Anola, et idem Archid. in. c. vt officiū de here. lib. 6.
Dicit tñ abbas in. j. c. de her. et post eū Ant. Corseti:
Hereticus nō est, licet dubitet de fide, et scrupulum
habeat p^{ri}ncipale, non tñ habet firmitatē ani, nec p^{ri}ue
ret in qdam p^{ri}ncipia, sed cōfomet se cū fide ecclie.
Et ergo heresis qnq⁹ dicit^{ur} ab erro, et scdm q⁹ est no
men grecum importat diuisionem, que opponit vni
onī fidelium, vel importat electionem. 24. q. 3. He

resis grece ab electiōe dicitur, q̄ scilicet eam vnus-
quisq; eligat disciplinam, quā putat esse meliorē: se-
cundum aut̄ q̄ est nomen latinū, dicitur ab herendo
hereticus: igitur ex vi nominis dicitur q̄si electiuus
z quasi adhelius z diuilius, nam primo doctrinam
falsam eligit, z post illi electe, pernaciter adheret,
per quam ab alijs diuiditur z se paratur. Rabanus
Actuum. 5. Heresis scissio interpretatur, vel dicit̄ ab
electione, quia sp̄etis aliorum dictis quēd sequendū
putat elegit.

C De hereticorum diuisione.

Lap. XII.

Quorundam hoīm peccata manifesta sunt, p̄ce-
dentia iudicium, quorundam aut̄ subsequunt̄
.i. occulta sunt. x. ad Timo. 5. Sic p̄formiter
duplices reperiuntur heretici. Quidam manifesti,
q̄ contra fidē publice p̄dicant, aut profitent̄, aut de-
fendunt errorem. Hic est notendū, q̄ Inno. cert⁹ enu-
merat extra de ver. si. sex genera hoīm, quos asserit
esse hereticos manifestos. Primo p̄ fidem p̄dicant̄
tes, z secundū Guil. Occam in de p̄tate pape li. 3. in-
telligitur, q̄n p̄tingit aliquem publice p̄dicare p̄ fi-
dem simpliciter, z absq; omni p̄testatione, z q̄ nun-
q̄ ab assertionē sua erronea desistat, et non paratus
corrigi, talis est pertinax, ideo cōfendus hereticus.
Secundo p̄fiterentes errorem fidei cōtrarium. Pro-
fessio enim a voluntate firmata solet procedere, z si-
militer oēs iurantes se errorem aliquē fidei Ch̄ristia-
ne p̄trarium seruatuos. Tertio qui defendunt erro-
rem cum assertionē temeraria. Quarto conuicticos
ram prelat̄is. Quinto condemnati a p̄lat̄is de here-
tica prauitate. Sexto p̄fessi, z tales secundum Ru-
ber. Tuitiē. super Apoc. intelligunt̄ per Magog.
q̄d interpretat̄ de tecto, q̄ illi sunt manifesti, z operi-
bus z verbo nobis aduersant̄, z talibus, cum Anti-
ch̄ristus venerit, se falsi Ch̄ristiani sociabunt, pari-

17
terq; cum illis vim facient veris et simplicibus Chri-
stianis. Alij sunt heretici secreti, qui eorum que sunt fi-
dei, errorem in mente habent, proponentes habere
pertinaciam in voluntate, tñ verbo vñ facto exte-
ri non oñdunt. Et tales intelliguntur p Sug, qđ in-
terpratur tectum. et p tectum falsos intelligimus fra-
tres, qui intus sunt, et nobiscum pñtent nomen Chri-
stianum, pro eo qđ nondum sese pdunt, qđ rei vel tē-
poris occasio illis deest. Quidam sunt heretici affir-
matiui, qui hñt errorem eorum que sunt fidei in mēte,
et verbo vel facto oñdunt se habere ptinaciam in vo-
luntate. Heretici pō impenitentes et ptinaces sunt,
quibus pfidie radices et errores in fide ostendunt, et
qui dum mandatum est vt resiliāt ab errore, illū ab-
iurent, et satisfactionem faciant debitā, nolunt obtē-
perare, imo pertinaciter pseuerant. Contrario dis-
cunt heretici penitentes. Quidam sunt heretici nez-
gatiui, qui coram iudice fidei p testes legitimos de
aliqua heresi rite sunt conuicti, sed non confitentur,
immo constanter negant, et verbo solum fidez catho-
licam profitent. Heretici autē relapsi seu relabētes
sunt, qui postquam vt penitentes heresim abiurau-
runt, post abiurationem in eandem heresim sunt re-
lapsi. Heresiarche sunt, qui errorem eorum que sunt fi-
dei, inuenerunt vel confinxerunt, vel inuentam et cō-
fictā alios docent, et magistri et principes errorum ef-
ficiuntur.

¶ De hereticorum fautoribus.

Caput. XIII.

Digni sunt morte nō soluz qđ faciunt, sed etiam
qđ consentiunt facientibus, ad Rom. i. Cōsen-
tiētes enim cū faciētibz, par cōprehēdit pes-
na. Namōi sunt multi, quidam enim hereticorū errorū
bus sunt credentes, vñbis et factis, et propria cōfessio-
ne dicentes se credere eorum erroribus. Et dicit Ange-
lus de Clauasio: Heretico credens dicitur, qđ ppaō

ore dicit se velle mori in fide talis hereticus: vel qui dicit se credere erroribus illius: vel qui reuerentia exhibuerit, aut consolationem: vel communionem in morte, vel in infirmitate ab heretico receperit: vel qui similia perpetraverit, que ad ritum heretici pertinent. Secundo sunt hereticorum receptores, et dicunt qui frequenter hereticos recipiunt in domus suas scienter: et hi dicunt etiam heretici. Hereticorum defensores sunt, qui defendunt eorum errorem: et hi damnabiliores sunt illis qui errant, et non solum heretici, sed heresiarche sunt habendi. Qui enim defendunt viribus suis personam heretici ne ad manus iudicis perveniat, sunt excommunicati. Hereticorum fautores, maxime publice persone sunt, qui omittunt facere ea ad que ex suo officio obligantur circa hereticos, vel captos hereticos sine licentia episcopi vel inquisitionis a carcere liberant, vel processum iudicium impediunt. De heresi suspecti vehementer sunt, qui talia peragunt ex quibus oritur magna suspicio contra eos, et debet mandari eis ut abiurent generaliter omnem heresim: et si oriat ex illis violenta suspicio, heretici sunt habendi. De heresi diffamati sunt, de quibus est publica vox et fama, et communiter omnes simplices dicant, quod talem heresim habeant, istis est canonica purgatio indicenda. In heresim lapsi sunt, qui prius fuerunt lapsi, et relabuntur in heresim abiurata: et similiter qui stat in aliqua heresi damnata ab ecclesia, et dicit Gelinus Sandeus in c. excoicamus, de here. qui volens redire ab heresi, licet evitet penam mortis, et tradatur carceri perpetuo, si talis fugeret ex carcere, ex hoc solo diceretur quicquid tanquam relapsus in heresim, et ita omnis audientia sibi denegaretur. Impeditores officii inquisitionis sunt, qui captos pro heresi a carcere propria temeritate liberant, vel processum inquisitionis lacerant et impediunt, et testes in causa fidei vulnerant, tales sunt multum culpabiles, et si habent errorem in mente cum pertinacia,

sunt excoicati. Ex quibus omnibus infert qd heresia
est peruersus recessus a fide ecclesiastica, quam qd
prius tenuit. Et opponitur fidei sicut pctm mortale
charitati, et est pctm in spm sanctum, qd e impugnatio
fidei agniti, et opponit primo pcepto prime ta-
bule: et pprehendit sub vana religione: et inquantu re-
spicit intellectum, est in genere false credulitate: inquan-
tu respicit affectum, est in pcto, qd est in voluntate.

De scribentibus contra hereses et hereticos.

Caput. XIII.

Charissimi, oem sollicitudine faciens scribendi
vobis de omni vfa salute, necesse habui scri-
bere vobis, iquit sanctus Thaddeus: et hoc p-
pter hereses insurgentes, qm multi pseudoprophe-
te exierunt in mundum, et illi, vt ita dixerim, fabulo-
nes. i. qui falsas fabulas, perplexasq; hereses pte-
runt, ideo vt iuxta glo. super illud Proverb. 10. Sicut
acetum dentibus et fumus oculis, sic hereticorum pfi-
dia, bonis doctoribus molestiam generat et lachry-
mas, et p pns labores et sudores scribendi contra eos et
eorum errata varios libros, tractatus, et eplas, et hoc
necessario, ad Phil. 3. eadem vobis scribere mihi non
pigrum, vobis aut necessario contra instantes canes
et malos operarios. Et hoc merito, nam et heretici in-
cessanter non dimittunt scribere libros erroribus re-
sertos, contra qd dicit Isai. 10. Ne qui pdunt leges ini-
quas, et scribentes iniustitiam. Que aut maior inius-
titia qm heresis, que rectitudini fidei inimicatur: co-
q; annotavi certos viros ecclesiasticos, scribentes
contra hereticos, hoc ordine.

Augustinus librum vnu scripsit de heresibus.

Basilus ad Enthidas eplam vna contra hereticos:

Buconius Castelliane Mauritanie oppidi eps, scri-
psit aduersus Iudcos et Arrianos et alios hereti-
cos, scdm Genadiu.

Carolus magnus imperator grece ac latine doctissimus

mus ante septingentos annos contra certos hereticos opus scripsit in .4. libros partitum, quod habet Rome in vaticana bibliotheca

Celcstinus eps **Siriciē** librū vnū de hereticis.

Celsus sex volumina tradidit de heresibus et opinionibus philosophorum.

Cyrellus **Alexandrinus** aduersus hereticos librū vnū, q̄ elegias interpretat, i quo Nestorij occulta pandunt et p̄dita cōfutant.

Cyprianus iter magnos habet, et a multis i catholica fidei sanitate laudatus, doctor eruditissimus et martyr fortissimus, scripsit. 86. libros.

Clemēs **Alexādrinus**, vt dicit **Aldo** **Pāthēi** auditor, librū vnū cōtra hereses.

Epiphanius eps **Salamine** i **Cypro**, aduersus oēs hereses librū scripsit.

Gēnadius eps **Assiliensis** de se testatur in. 2. lib. illustrū viroꝝ: Scripsi, iqt, aduersus oēs hereses libros octo.

Guido qdā **Carmelita** vt dicit **Johā. Nid** i. 3. li. fornicarij, de heresib⁹ diuersis latissime scripsit.

Hilari⁹ **Pictauiē** q̄ heret. diuersa volumina edidit. **Treneus** eps et martyr, sc̄ti **Policarpi** auditor, cōpilauit quicq; libros p̄tra hereticos.

Julian⁹ p̄fessor, doctus greca et latina linguis, contra hereses scripsit.

Jacob⁹ cognomēto sapiēs, **Nisibine** ciuitat⁹ **Persarū** eps, scripsit libros. 25. de fide cōtra oēs heret.

Johānes **Chrysost⁹**, cōtra **Arrianorū** heresim, cōtra **Artionē**, p̄tra **Eherintū**, **Ebionē**, **Arthemonez**, atq; **Photinū**, et cōtra oēs hereticos, fortissimos libros scripsit.

Joēs **Damascen⁹** librū cētū heresum edidit lōgum.

Iustinus p̄s de **Neapoli**, pro religiōe **Chri** plurimū laborauit, et scripsit cōtra oēs hereses.

Philaster **Bixianus** eps, prolixissimum condidit

de heresibus librum.

Samuel Edissene ecclesie presbyter, multa aduersum ecclesie inimicos Syro sermone construere dicitur, precipue contra Nestorianos et Eutitanos et Eimothianos.

Victorinus Pictauiensis episcopus, aduersus omnes fere hereses libros plures conscripsit.

Vincetius genere Gallus Lerinensis eruditus, ad vitanda hereticorum colloquia, validissimam edidit disputationem, quam celato nomine suo pegrini aduersus hereticos intitulauit.

Chereticos tolerat ecclesia.

Caput. XV.

Sinite utraq; crescere usque ad messem, Mat. 13. Ratio permittitur, ne forte colligentes zizania, eradicetis simul et triticum. Dominus non vult hereticos permittere viuere absolute: et hoc propter criminis grauitatem. Heretici enim cum sint deprehensi, sunt interficiendi, multo fortius quam incendiarii vel falsarii, simile habet Exo. 22. Statim cum Aholas descendit de monte, mandauit quod frater interficeret fratrem pro peccato idololatrie. Et iterum: Aholas non patiaris viuere, id est hereticos: quia a consortio fidelium qui vere viuunt, excommunicandi sunt donec maleficium erroris in eis moriatur. et 23. q. 4. Merito heretici affliguntur in corpore, qui occidunt animas. Et si ipsi sempiternas mortes faciunt, temporales se perpeti non conquerantur: et sic Deu. 7. mandatum fuit, quod aras, id est hereticorum populum subuerteret, et sculptilia combureret. Sunt enim hereses idola gentium. Blo. super illud zacharia. 13. Disperdam nomina idolorum de terra, id est fragmenta hereticorum. Et Deu. 22. Non seres vineam tuam altero semine, id est heretico, ne misceatur aliquid erroris, et corrumpatur homo. Sed in casu tantum dominus prohibet granum a palleis separari usque ad ultimum ventilabrum. Non enim esset utile fidelibus quod ille tollerent:

necesse enim est in casu, vt mali sint permixti bonis
per quos exerceantur, et quorum comparatione boni ni-
tantur in melius, et maxime vbi aliqua inueniuntur q̄
bus adiunguntur boni, et quorum veratione iustorum vita
purgetur, et sic permittunt heretici quando sine pe-
riculo non possunt separari. i. sine exterminio fidelium.
Tolerauerunt enim prophete eos, contra quos tanta
dixerunt, nec tamen communionem illius populi relin-
quebant. Esa. 52. Et Aug⁹ in epistola ad Vincentium
23. q. 7. c. j. Nonnullos toleramus quos corrigere non
possumus: nec propter paleam relinquitur aream,
nec propter pisces malos rupimus retia domini,
nec propter hedos in fine segregandos deserimus gre-
gem domini, nec propter vasa facta in contumeliam, mi-
gramus de domo domini. De hoc figura Gen. 6. q. si-
mul fuerunt in arca Noe munda et immunda. Et in
linteo quod vidit Petrus Actuum. 10. (quod ecclesi-
am designat) simul erant quadrupeda et volatilia.
Nunc etiam bonos malosque, quasi permixtos pisces
fidei ecclesie sagena trahit. Et. 2. ad Timo. 2. In do-
mo patris familias simul sunt vasa aurea et argentea
in honorem, et fictilia et lignea in contumeliam. Sed
in sagena Petri boni cum malis usque ad littus pue-
niunt. Vbi Grego. Sicut enim mare seculum, ita fi-
nem seculi significat littus maris, in quo fine boni pi-
sces in vasis eliguntur et mali proiciuntur foris, quia
et electus quisque in tabernacula eterna recipitur, et in-
terni regni luce perdita, ad exteriores tenebras re-
probi pertrahuntur. Et sic secus littus sedentes pi-
scatores apostolici sagenam impletam educunt,
quia vero iudicio instante secernendi pisces pate-
bunt, et tunc ecclesia purgabitur ab omni spurcicia
hereticorum, et deo patri sine macula offeretur: tunc
enim fatue virgines carentes olco charitatis et leti-
tie spiritualis, celestem ianuam non intrabunt. 23. q.
5. ad fidem. Si autem propter iniquitatem vestri sci

Imatis illi quidem correptores sunt, vos autem estis
sicut ceteri diuersorum scelerum rei, qui penas legi
bus pendunt. Profecto infelices et in hoc seculo et fu
turo critis. Job quarto: Vidi eos qui operantur ini
quitatem, et seminant dolores, et metunt eos, flante,
id est, iudicante deo perisse, et spiritu ire eius esse co
sumptos. Altor demum scelerum et heresum deus vin
dicte tarditatem supplicij grauitate compensat. Et
Abalachie quarto. Dies veniet succensa, et erunt o
mnes facientes impietatem, et inflammabit eos dies
veniens: Et orietur vobis timentibus nome
meum sol iustitie, qui est Christus,
in eternum benedictus,
Amen.

C De Inquisitore hereticorum.
Cap. XVI.

PErrerit: cepit trecetas vulpes, Iudicum. 16.
Ad inquisitorem enim heretice prauitatis duo
ptinet, scilicet Pergere et Capere. Quo ad pri
mum, prelati ecclesiarum et inquisitoribus dicitur:
Pergite, quia periculosum est ipsis tantum stare, et
adhuc periculosius est sedere, peremptorium est au
tem iacere. Pergat igitur inquisitor ex licentia sibi
data ex officio iniuncto, et ex zelo ecclesie ad exer
cendum suum officium, considerando quanta mala
ex peste heretica oriantur. Eri: inquit, Bernardus
in secundo libro de consideratione ad Eugenium: in
agrum domini tui et considera quantis adhuc de
veteri maledicto syluescat spinis et tribulis. Per
ge igitur, planta, riga, fer curam, sana contritiones,
membra putrida ne corpus corrumpant abscede, ma
la germina acuta succidere falce non cesses, et in die
bus tuis fidem catholicam custodias, et nouas sopi
re studeas doctrinas, et tuas exoluisti partes. De scō
Petro martyre ordinis nri legitur, qd cū a Lumis in

Mediolanū pergeret pro requirenda īquisitiōe cō
tra hereticos, sibi ab Apostolica sede cōmissa, quidā
de credentibus hereticorū prece ⁊ p̄tio illoꝝ induct⁹
gladio interemit ī via, sic canit ecclesia de eo: Dum
Samsonis vulpes querit, ab iniquis emit, caput sa
crum lictor ferit, iusti sanguinis fundit ⁊c. Quis er
go est ille qui perrexit scōꝝ intētiōē themat⁹? Scri
ptura rīdet: Samson, in quo nomine exprimit quali
tas inquisitoris, nam Samson solis fortitudo īterp
tatur, in sole illustratio scientie sufficientis in inquisi
tore signat. Solis enim est illuminare, sic inter pla
netas medius ponitur. Inquisitor igit nō a casu, sed
ab arte instituendus est, ⁊ debet esse doctus ⁊ exper
tus, ⁊ in his que ad suū officium pertinent, debet es
se resolutus, ⁊ fulgere debet ī gemina sciētia, Theo
logica, s. ⁊ Iuridica, vt ex decretalibus ex lib. 6. ⁊ in
clemen. ⁊ certis extrauagantibus, sciat omnia cap.
tituli de hereticis, que sibi prohibita sunt sub varijs
penis excoīcatorijs: ⁊ quomō se habeat circa testes
⁊ custodes incarceration⁹, ⁊ circa iuramētum ⁊ circa
totū processum iuridicum: ⁊ qñ inquisitio fieri debe
at, ⁊ de quibus non se intromittere debeat: ⁊ p̄sulere
debet doctos viros, bone fame, vt sibi p̄siliū p̄be
ant, Theologos in forō p̄sciētioso, Iuristas quo ad
penas canonicas, Legistas in quest. civilibus ⁊ cri
minalibus: ⁊ sicut inquisitor in scientia debet esse p̄
fecus, ita in etate prouectus, qđ magis sub allego
rie mysterio admonet, dicens: Non arabis ī primorū
genito bouis. i. in etate iuuenili non inquir⁹. Hinc ē
qđ ecclesia statuit, qđ inquisitor habeat. 40. annos, in
clement. in de her. c. nolentes. 22. q. 1. sancte monia
les. Requirit em̄ in iure legisse, ⁊ qđ diligenter de he
reticorū libris inquirat: pro sua enim defensiōe here
tici vtunt libris apocryphis ⁊ suspect⁹, vt dicit Ilaie
ro. Quare eorū libri, tractatus, ⁊ articuli, scientia so
lerti examinandi sunt: ⁊ illoꝝ libri recipi non debēt,

quorū damnant auctores, sicut, L. de here. et Mahich.
 I. dānari. 82. De impijs libris nefandi et sacrilegi Res-
 storie aduersus venerabilem orthodoxorū sectā scrip-
 ptis. Item Act. 19. Multi ex eis, qui fuerunt curiosi
 sectari, contulerunt libros, et combusserunt eos co-
 ram omnibus. Ceterū nō solū debet esse doctus, sed
 et fortis in sui officij executione, ut alter Samson leo
 nē dilaniando: ut Helias legis zelator, prophetas
 Baal interficiēdo: ut Athathias supbie filios vsq;
 ad interitum persequēdo, et dicat cum psal. Persequar
 illos et apprehendam, donec deficiant. An Adosce ze-
 lans p dñō: Siquis est dñi, inquit, iungat, ponat vir
 gladium super femur suum: ite et redite per medium
 castrorum, et occidat etc. Exod. 32. Sic sanctus Dñi-
 cus in suo ordine voluit associari sibi viros et gladiū
 verbi dei, et inquisitiones inimicos dei persequerent.
 De sancto Petro martyre ord. nri, canit: Verbi se-
 men seminat, errores exterminat, verbo pugnas for-
 titer. Item de sancto Vincen. pssore: Hic errores
 prauitatis, verbo vere vicit veritatis splendidissime.
 De sancto Dñico: Vulpes dissipat Samsonis, et in
 tuba Bedeonis, hostis fugat agmina. Nec profecto
 ptra hmoi leuiter pcedendū est: ne dū paucorū pa-
 tiētia postulari, nutrias audaciā perditorū et factio
 robustior fiat, teste Ihero. ad Theophilum Alexan-
 drinum. Quid faciet pergendo, subditur: et cepit tres
 centas vulpes, ut dicit in prin. secundi libri.

¶ Finis primi libri.

¶ Catalogi hereticorū Liber. II.

Prologus.

Epitrecetas vulpes, Iudiciū. 15. Sam-
 sonis vulpecule, sunt persone labe here-
 tica deprauate, facies habētes diuer-
 sas, sed caudas ignitas adinuicē collis-
 gatas: quia de vanitate flāmee supbie
 conueniunt in hoc, ut segetē dñicam iā albicantē ad

messem, et splendoribus fidei relucens, morsu amarissimo demolians, ac discursu subtilissimo peragunt, impetibus validissimo accedunt pariter, ut accedant, dissipent, et deuastent sinceritatem sancte fidei catholice subtiliter et damnaviter: vulpes enim et principes hereticorum terram ecclesie desolantes, urbes hereticorum incendio vastant illo igne, de quo dicitur Esai. 7. Des aduflerantes quasi clibanus eorum. Vulpes enim dicitur quasi volupes, propter inuolutionem dolo sitatis: vulpes enim non rectis, sed tortuosis anfractibus et itineribus currunt. Ibi sunt vie hereticorum Job. 6. Inuolute sunt semite gressuum eorum, ambulabunt in vacuum et peribunt. Vel, vulpes dicitur a volando: et hereticorum pedes veloces sunt instar nubium volantium ad effundendum vesaniam suam in alios, et sic dicunt sidera errantia secundum sanctum Thaddeum. Insup vulpes secundum Gregorium in moralium. Quia sunt animalia valde fraudulenta, in fossis et specubus abscondunt. Vulpes etiam dum esurit, mortuam se fingit, et incautas volucres supra se tanquam super cadauer volitantes rapit: nihilo minus tamen vulpes nostre hereticales capiende sunt. Capite nobis vulpeculas, scribit Cant. 2. Capite. id est deprehendite, et in lucem perferite dolosas hereticorum insutias. Capite puulas ne maiores effecte plures noceant, et capi non possint. Gregorius super Cant. Dicunt puule, quia quisque per veritatem interius superbiat, exterius in verbis tamen humilitatem per simulationem sectantur. Capite eas reti sane doctrine. Augustinus in sermone de Samsonem: Quid aliud est vulpem capere, nisi hereticos dominice legis autoritate devincere, et sectarum scripturarum testimonio, velut quibusdam vinculis alligare atque asstringere. Capite clamore predicationis. Hieronymus ad Deme- triadem: Consciate dei verbo diaboli tenebre repellende sunt. Capite officio inquisitionis et disputationis. Gregorius super Cant. Vulpes. id est heretici, a sanctis predicatoribus capiuntur, quando instant altercatione sententiarum peritatis vincuntur. Rubeus. Quittien super Apoc. Ecce congregatio tauro-

In vaccis pploꝝ. Ecce tumult⁹ hereticor⁹, vt excludant eos q̄ p̄bati sunt argēto, vt eiiciant a tēplo dei q̄ probitatē tenent, q̄ probi z p̄bati sunt, sensumq; p̄batū hñt in oī x̄bo vel sermōe diuino. Incipem⁹ feras istas, feras arūdinis, tauros cornupetas, z ceruicosos vastatores scripturar⁹ vitatis. Prouerb. 14. Uade. s. disputando, p̄ vix stultū. i. hereticū. Uñ Jo: nathas. 1. Re. 14. nō nisi puocat⁹ ad hostes transit, q; catholici aduersus hereticos non p̄tentionē p̄mouēt nisi prius ad certamē puocent, z in meditatione scripture hereticos puincūt. Capiēde etiā sunt vulpes p̄stātia fidei, grano em̄ sinapis p̄parat⁹ fidei feruor, qd̄ granū dī venenata expellere. i. oīa dogmata prauitat⁹. Glo. Math. 13. Sunt etiā capiēde vigilantia orthodoxor⁹ doctor⁹ nocte surgētū, vt solerter vigilēt. q̄ hereticor⁹ z vitiōz bellis fordidata sunt, cor rigāt z erigāt. Capite auxilio brachij secular⁹, nā mali q̄ p̄ ecciam nō p̄nt corrigi, volētes in suis crimib⁹ p̄durare, debēt coerceri p̄ brachiū seculare. s. p̄ gladiū z ignē, sicut vulpes fumo de fouea eiiciūt. Lāiero. p̄ Vigil: Virga ap̄lica virgaq; ferrea, debet p̄frigere vas iutile z tradere ī iteritū carnis. Letex vulpes cauet ne ei⁹ cubile sciat, pla em̄ hz ostia. Laute igit inquiri debet vulpes hereticalis. De hereticis illud puerb. 9. impletur: In p̄fū. īferorum conuiue eius, z q̄ ap̄ illi, des. ad īf.

Quare capiēde sunt, q; demoliant vineā n̄fam. i. ecciam florentem. Cant. 2. Greg⁹. Per hereticos eccie a recte fidei viriditate exiccant. Et Ignatius in ep̄la ad Philadelphenses: Quicumq; em̄ in alia na sn̄a ambulauerit, ipse non est Ch̄isti, nec passio: nis eius particeps, sed est fraudator z corruptor vix nee Ch̄isti. Ingredientes enim heretici vineā dñi, cupiunt vniuersa populari, vt vix racemū in ea relinquant, de quibus illud Iudicum. 9. verificat: Habitatores Sichem egressi sunt in agros vastantes vi

neas. Unde Williram⁹ Babēbergeſi Fuldenſis mo-
naſterij ſuper Cantica.

Vinea iam floret precibus nunc vinitor oret,
Omnis in obſtantes ruat vt vulpecula caſſes.
Callida maturis noceſt iſt hec beſtia botris.
Heretice Vulpes noſtre, dum repere calles
Primitus incipiunt, mox dogmata praua relidant
Eccleſie procereſ, ne ſumant tempore vires,
Et ſic difficile deſiſtant heretiarche.

Vulpes Samſonis caudis fuerunt colligate. He-
retici hñt caudas adinuicem colligatas, q̃ de vani-
tate pueniunt in idiſm, extra de here. c. excōicam⁹.
Heretice ſquis inter ſe diſſentiant, cōmuni tñ nomi-
ne aduerſus dei eccleſiam, quaſi colligate pſpirant. Et
ſcđm Humbertū Ordinis nñi m̃gñm: Licet inter ſe
heretici ſint diuerſi, tñ omnes ſunt colligati in inten-
tione deſtruendi eccleſiam. Aug⁹ in ſer. de Samſone:
Vulpes capit, ligatis caudis ignem apponit. Lau-
de vulpium quid ſunt niſi poſteriora hereticoꝝ, qui
primo habēt magna blanda ⁊ deceptoris opera: po-
ſteriora ligata .i. damnata ⁊ ignem in fine trahētia,
vt eoꝝ fructus ⁊ acta pſumant, qui ſuis ſeductio-
nib⁹ acquieſcunt. Et ſcđm glo. ſuper illud Eſa. 7. Co: tuū
ne formidet a duabus caudis titionū fumigantium:
Laudas titionū fumigantiū, vocat ſapiam ſecularē
⁊ hereticum ſermonē, quoꝝ finis eſt exuſtio. Preter
ea hec collectio caudaꝝ, p̃tendit cōuentiōē veri cū
falſo, ituitu cuius heretice alios decipiūt: q̃re Deu.
22. 6: Ne indueris veſtimento qđ ex lana linoq; eſt
ptextum. Glo. veſte ex lana ⁊ lino induitur, q̃ ſub lo-
cutione innocentie celant ſubtilitatē malitie. Hereti-
ci enim falſa veris ⁊ lupum ſub agno velant. In au-
reo calice ſub nectaris ſpecie venenum p̃pinant le-
tale. Et ſcđm Ignatium ad Trallianos: Venenū er-
roris cōmiſcent dulci blandimento, ſicut puro melli
virus admiſcentes. Ideo ſcđm Amb. in li. de fide cō-

tra Arrianos: Nihil periculosius hereticis esse potest,
quod cum integre per omnia decurrant, vno tamen verbo ac
si venenata gutta meram illam ac simplicem fidem domini
ce, et exinde apostolice traditionis inficiant. Et Hiero-
nymo ad Oletam. Venena non dant nisi melle circumlita,
et vitia non decipiunt nisi sub specie umbrarum et virtutum.
Ergo bene dicitur Abacuk. 2. Ne qui dat potum amico suo,
mittens fel suum. Semper enim mendacium imitatur
veritatem, aliter non posset hereticus decipere alios.

Ceterum Samson cepit trecentas vulpes, et
ego sub quadam allegoria tentabo trecentos here-
ticos, homines vulpinos, in hoc secundo libro. in vno ca-
talogum congregare: Diabolus enim cum trecentis istis
persequitur Christianos, quemadmodum Pharaon cum
trecentis curribus persecutus est Hebræos, Exodi
14. Glo. tulit trecentos currus et fidem sancte trini-
tatis pugnaturus. Sed e regione legimus Iudicium. 7.
de Gedeone, quod cum trecentis vicit Midianitas. Ma-
dianite enim disjudicantes, aut iniqui, aut tradicen-
tes interpretantur, et sunt heretici. Ruber. Tuitien super
Iudicium: Contra hos Gedeon cum trecentis pergit
ad plium: solet in centenario numero plenitudo per-
fectionis intelligi. Quid ergo in ter dicto centenario nu-
mero designat, nisi perfecta cognitio trinitatis, cum
his quippe dominus noster aduersarios destruit, cum his ad
predicationis bella descendit, quod patet diuina cognosce-
re, quod sciunt de trinitate quod deus est perfecta sentire. Aug.
In magno sacro eos docere iussus est Gedeon, quod vt
canes aquam lamberent, trecentos tantum et non plu-
res, in signo crucis propter Thau, que. ccc. signifi-
cat. Et Hieronymus super illud Marci, Poterat enim vng.
zc. plus quam trecentis denariis, dicit: Preteritum auari-
tie mysterium loquitur dei. Etenim nostra fides trecentis
emittitur denariis zc. Preterea hic numerus etiam in
vernaculis Abrahe aduertendus est, per quos Lot
ab hostibus liberauit. Albertus Magnus. 3. scripto dist.

Heretia de litera A.

24. Symbolo Niceno psonat figura in numero partium identium ipsum, fuerunt enim trecenti et decem et octo. Sic vernaculi Abraham cum hostes insequere Gene. 13. Ita enim ut ille, ita illi hostes fidei comprehendunt, et spolia fidelium reduxerunt, Et 2 Cor. 1. fidelem populum captum astutijs hereticorum. Istomodo et ego trecentos testes ad minus contra hereticos, in virtute mirifice trinitatis adducam.

¶ Pars executorialis.

Arius episcopus Alexandrinus, a quo orti sunt Ariani vel arrianite, vixit circa annum domini. ccc. xxviii. in fine vite sancti Syluestri et sub Constantino: qui Arius inter ceteros hereticos famosior, nequior et magis nociuus fuit ecclesie. Ubi nota, quod vnus hominis insidie contra ecclesiam non sunt peremnent: de ut enim vna scintilla parua res est, et pene dum cernitur non videtur, sed si fomitem comprehendit, et nutritum sui inuenerit, membra, vires latissimas, saltus, regionesque consumit: Ita doctrina peruersa ab vno incipiens, vix duos aut tres pumum in exordio reperit auditores, sed paulatim ut cancer serpit in corpore: sed quoniam non statim oppressa est, totum orbem eius flamma populata est. Et idem inquit: Pena Arii non est determinata, quia non est determinatum quot per eius doctrinam sint subvertendi. Orosius libro septimo: Arius Alexandrine vrbis presbyter, a veritate fidei deuians, exitiale plurimis dogma constituit. Et Ecclesiastici. 39. Repromissio nequam, id est hereticorum traditio, multos perdidit diligentes, et commouit illos quasi fluctus maris. Ideo ab eo inchoandum est, tanquam a principali heresiarcha. Heresiarcha, ut dicit Iohannes. 1. 1. fornicarij, est qui primo falsum

Heretia de litera A.

lam de fide opinionem gignit, vt Arius, Wicleff, et
psimiles. Reuocemus igitur ad memoriā, quō post-
quam draco ille proiectus est in terram, postq̃ pro-
ficiente Christiana fide desertis ac destructis idolis,
amisit usurpata quasi diuine culture gloriam, iam
Romani fastigio imperij filium Marie adorante, q̃
raptus ad deum et ad thronum eius Arius presby-
ter magnus heresiarches sub nomine Christiano in
blasphemiam Christi filij dei, procaciter nimis pro-
pit loquacitate intolerabili, aquam ex ore suo serpens
antiquus emittebat tanquā flumen, qd̃ erat Arius,
aquas inquam putridas doctrine nequā emittebat.
Unde Rubertus Tuitiensis abbas sup̃ illud Apocal.
Eptet te itez, pphetare pplis, dicit: Nam ecce dū
tu exulas, interim Cherim⁹ insanit, Martion furit,
Ebion blasphemare incipit, ceteriq; bacchant⁹ anti-
christi s̃ verbum dei, ptra maiestātē et antiquā diu-
nitatē filij dei, dicentes, q̃ ante Mariā non fuerit, et
q̃ tā recēs deus sit, vt ex illa initū existēdi accepit.
Preterea futurū est, vt veniat Arius p̃tinax satelles
diaboli, dicturus et psuasurus pplis, gētibz et regibz
multis, qd̃ idē filius dei creatura sit, et in tpe esse
ceperit, qd̃q; fuerit tps quo idem fili⁹ nō fuerit. Pro-
pter istos optet te itez, pphetare et puidere pplis et
gentibus, linguis et regibus multis, vt ab his pesti-
bus pplm Christianū liberes, creditur mihi. Sur-
ge igit et metire templū dei et altare. i. Christum dei
filium, qui et templū dei est, et altare sancte ecclie, tē-
plū vicz dei scdm corp⁹ qd̃ assumpsit ex m̃gine, altare
s̃o scdm dignitatē vtriusq; nature: Istud metire. Ec-
ce mali mēsores, male et pessime mēsi s̃t, et de termi-
nis ei⁹, q̃s heretica infidelitate nimis metebāt dicē-
do Ch̃m nō fuisse aī Mariā, grandē tumultū face-
re incipiūt: tu g̃ metire, et mensuras eius extende q̃n-
te longitudinis aut latitudinis sit, aut esse debeat.

Longitudinē eius supra exte^{re} le, supra inquā **M**ari
am et ante **A**brahā, imo et ante **A**dā, sed et añ ce
lum et terram vsq; ad antiquum diē, et dic: In prin
cipio erat ver. Sed terra aperuit os eius et absorbit flui
men, qđ misit draco de ore suo, Absorptum est fanta
sma fluminis serpentini, qñ sanctum ꝑcilium **N**ice
num nefarium **A**rrii dogma damnavit, ad qđ ꝑcilū
trecenti decem et octo illustres patres ex omnib; gē
tibus puenierunt, inter quos fuit magnus **E**ustathi
us **A**ntiochene ecclesie ꝑsul, **P**asnutius **E**gyptius,
aderant **S**yr, **L**ilices, **P**henices, **A**rabes, **P**alesti
ni, **E**gyptij, **T**hebei, **L**ibres, **M**esopotamij, **P**er
se, **P**ontici, **S**cythe, **A**siani, **P**hyrges, **T**hraces,
Macedones, **E**pirose. Et vt dicit **P**rouerb. 14. Uade
ꝑtra virum stultum. s. disputādo. et nesciet labia pru
dentie. **G**lo. velut **A**rrius, qui ꝑbum ꝑsubstantialita
tis in patre et filio nunq; inueniri ꝑtendebat. **I**bi pre
dicti patres disputabant ꝑtra **A**rrium, et dogma eiꝰ
destructum est: **I**nsuper absorptū est flumē, nam tes
te **m**gfo sen. in. 3. dist. 11. **A**rrii hec fuisse perfidia le
gitur, vt **C**hristum creaturam fateretur: ideo effusa
sunt **A**rrii viscera atq; crepuit medius, diuino iudi
cio ꝑstratus in faciem, ea quibus **C**hristū negaue
rat, sedit ora pollutus, et hoc virtute ofonis sc̃i **A**lex
randri epi **C**onstantiē. Dixit etiam qđ **C**hristus non
est filius dei scđm diuinitatē: de hoc b. **T**ho. 1. parte
q. 27. et 4. ꝑ gen. De ortu **A**rrii, vide. 1. lib. tri. hist.
Et vt dictū est, prima synodus **N**icensis sub constan
tino **A**ugusto **A**rrium dānavit. dist. 15. canones. **C**ō
tra **A**rrium scripsit **M**aximus **C**onstantinop. nobile
volumen, qđ obtulit **G**ratiano principi apud **M**e
diol. **V**ictor **C**arthagin. ꝑ **A**rrianos librum vnum,
Didymus **A**lexandrinus li. duos. **H**ilarius scripsit
ꝑ eisdem libros. 12. Et b. **A**mb. lib. 1. de fide ꝑ **A**rri
anos, rōnibus firmissimis et autoritatibus **A**rriū cō

tut. Et sicut Aug. 6. lib. de triū. et in lib. de heresibus. Arriani dicunt spm̄ sanctū creaturam creature, hoc est ab ipso filio creatum volunt: ex quo sequit̄ q̄ Arriani in ecclesie forma et fide non baptizant. 1. q. 1. c. Ibi qui. quia psonarum inequalitatē p̄sententur. Leo papa in epla ad imperatōrē Constantinum dicit, q̄ Arriani rebaptizabant Latinos baptizatos in nomine sancte trinitatis. Et filium minōrē patre posuerunt, contra illud Jo. 1. Ego et p̄r vnum sumus. Ubi est eq̄litas et at̄r et filij quod Arrius nō intellexit. Aug. Utrūq̄ audias: vnū et sumus, et a Charybdi et Scylla liberaberis, quod dicit vnum liberat te ab Arrio: quod dicit sumus, a Sabellio. Hiero. ad Pamma. 7. errores Johan. Hierosol. Arriani quos optime notasti, propter scandalum nominis, homouision, sedaminare simulabant, venenatq̄ erroris circuliniebant melle p̄borum, s; tandē coluber tortuosus se aperuit, et noxium caput qđ sp̄s totius corp̄is tegebatur spiritali mucrone p̄fossū est. Et glo. sup̄ illud Pro. 8. Dñs possedit me ab initio, dicit: Pereant ḡ q̄ negant dei p̄tutem et dei sapiam. i. Christum ab initio, imo et ante omne qđ dici vel cogitari p̄t, initium ab ipso patre fuisse p̄genitum. Et sic exclamat Hiero. Centurio añ crucem in ipso scandalo passiōis vere filium dei fateat̄: et Arrius in ecclesia predicat creaturam. Et Didymus Alexandrinus duos lib. 7. Arrianos scripsit, et Victor Lantenne Mauritanie ciuitatis epl̄s lib̄ū vnū.

¶ Abelonij v̄l Abelianij, alias Abeloite, hos nonnulli dicunt ex filio Ade nominatos, qui est vocat⁹ Abel, qui non miscebant vxoribus, et eis tñ sine vxoribus viuere secte ipsius dogmate non licebat. Adares ergo et feminas sub p̄tinetie p̄fessiōe simul habebant, puer et puellā sibi adoptabant, in eiusdem cōiunctiōis pacta successores suos futuros, morte p̄

Heretici de litera A

uentis, quibusq; singulis alij surrogabantur, dum tamē duo duobus disparis serus in illius dom⁹ societate succederent. Etrolibet q̄ppe parente defuncto vno remanēti vsq; ad ei⁹ quoq; obitū filij seruiebāt. Post cuius mortē ipsi etiam puerū z puellam simul adoptabant. Sed dicit Aug⁹, hec fuit heresie rusticana in campo nostro hypponēsi, sed paulatim dimi-
nuta fuit, q̄ oēs mō correcti z catholici facti sunt.

Achillas ep̄s Alexandrinus, postea apostata, fautor Arii, dixit: Non semp deus pater fuit, sed fuit q̄n deus p̄r non fuit. Dei autē x̄bum ex non existentibus factum est: z alia plura opinabāt, vt h̄r. 1. lib. trip. hist. ca. 13. Hic Achillas successit in p̄sultu ciuitatis Alexandrine inelyto Petro martyri ppugnatorū fidei: sed Achilla capto z expulso, Alexander fortissimus euāgelici dogmatis p̄dicator, ordinat ep̄s.

Acephali v^l Acephalite dicti. i. sine capite, fuerunt anno dñi. 458. sub Leone imperatore z Leone. 1. papa, null⁹ em̄ eorū reperitur autor ex quo orti sunt. Hic trium Calcedonenſiū caploz impugnatores, duarū in Christo substantiarū pprietatem negāt, z vnā in eius p̄sona naturarū p̄dicant. s̄ illud quod h̄r 15. dist. c. 1. vbi d̄r: Predicans eadē sancta synodus Christum deū sic natum de x̄gine, vt in eo substantiam z diuinē z humane p̄stetamur nature. z extra de here. cum Christus p̄fectus deus z p̄fectus sit hō. Adādamus q̄tū sub anathemate interdicas, ne q̄s de cetero audeat dicere Ch̄m non esse aliquid scd̄z qd̄ hō. Contra Acephalos z eos qui dicunt Ch̄m in vna t̄m substantia adorādū, nec acquiescūt duas in Christo p̄stēdas esse naturas. Presbyter Johā. Antiochenus librū p̄posuit. De liberis Acephaloz fit mentio. L. de here. l. idem est. Sigibert⁹ in chronica sua: Acephaloz heresis abdicat anno. 526. qui dicūt Paulū in eplis p̄cepisse feminas diaconas de

Heretici de litera A

bere fieri, qz eas pmemorat post diaconos.

¶ Achatius Cesarie Palestine, alias pstantinop. Arrianus fuit ⁊ in alijs criminosus fuit, ⁊ alietatē cū Arrio in diuitate posuit: declaratus ē alien⁹ a nomine Chriano. 4. lib. hysto. trip. ca. 24. de hoc Achatio v. 24. q. 1. Achatius non fuit noui vel pprii inuentor erroris, vt in eū noua scita. i. statuta pdirent, sed alieno facinori suā cōionez miscuit, itaqz necesse est, vt in illā recideret iusta lance sniam, quā cū suis successorib⁹ p pniuentiā synodale suscepit auctor erroris. et di. 19. c. Anastasius. q. nutu diuino pcussus lepra fuit, nā Fotin⁹ diacon⁹ Tessalo. cōicauit Achatio in heresi. Post mortem p̄o Achatiij, Anastasius papa cōicauit Fotino sine pcilio clericorū, ⁊ occulte voluit reuocare Achatium defunctū in heresi, vt ofones pro eo in ecclia fierent, ideo multi clerici recesserunt ab obediētia eius. Et. 1. q. 1. c. dictum est. Felix ⁊ Gelasius Achatiū ante Anastasium excōicauerunt, ⁊ Hormisdas qui ab ipso Anastasio tertius cundem Achatiū damnauit, Anno domini. 484. sub zenone imperatore. Item Gelasius vrbis Rome episcop⁹ scripsit aduersus Achatium epistolas, q̄ hodie in ecclesia catholica tenentur.

¶ Adamiani heretici sic vocati, qz Ade imitatur nuditatem, vnde ⁊ nudi inter se mares ⁊ femine pueniunt. 24. q. 3. c. quidam. Vel dicunt Adite: ⁊ hec nuditas fuit ante pctm, vnde ⁊ nuptias auersantur, qā nec vt dicūt priusqz peccasset Adam, nec priusqz dimissus eēt de paradiso cognouit vxorē: credūt ergo q nuptie future non fuissent si non peccasset. Audi celebrant sacra, ⁊ ex hoc paradysum suam arbitrant ecclesiam: ista nuditas reprobaf di. 30. c. si que mulier vtens virili veste scissa ⁊ inclausa anathematizatur. Et sic in legenda sc̄i Barnabe apli v̄: quadam die vidit Barnabas homines ⁊ mulieres nudos currens

Heretici de litera A

tes et sua festa agentes. Indignatus templo maledixit, subito pars eius corruens, multos oppressit. An in statu innocentie non fuit pudor nuditatis, sed post peccatum nuditas est opprobrium et confusio, et ambulantes nudi cum feminis concupiscentiam fouet et nutrit.

¶ Adamite heretici, alij a predictis, surrexerunt in Bohemia circa annum domini millesimum quadringentesimum. sub Wenceslao impatore, tempore pessimi scismatis, de quibus scribit Eneas Syl. in. li. de origine Bohemorum cap. 4. et de eorum heresibus et abominationibus, et quod extincti sunt, quare infra in Picardo. An Hieron. super Esaiam. 4. Heretici suos errore non saturant, nec cessant a turpitudine fornicationis sue, et non custodiendo legem, derelinquunt deum, insanunt et inebriantur, et spiritu fornicationis possidentur. Et. 2. q. 7. Inia Chasilius hoc damnant, qui suorum doctorum vel propositorum culpam perdunt: ceu et tam quod verenda prius non operuit, irridenda monstrauit. Et isti imitabantur Adam in turpitudinis confusione et non in cooperimento honestatis. Beatus enim Apocalypsis. 4. Suadeo tibi ut vestimentis albis. id est mundis, induaris, ut non appareat confusio nuditatis tue.

¶ Adimantius Manichei discipulus, rationes et disputationes scripserat pro lege et prophetas, in quibus ostendere conabatur, quod euangelica et apostolica doctrina eis erat contraria, sed Augustinus ad illas sufficiens respondit, et contra Adimantium librum scripsit, qui incipit: Eodem tempore venerunt etc.

¶ Acriani vel Eriani, ab Acrio quodam nuncupati, qui offerre sacrificium pro defunctis spernunt et missas negant applicari pro peccatis, pro satisfactionibus, aut pro aliis necessitatibus ecclesie: quod reprobatur. 13. q. 2. c. anime. ubi dicitur: anime defunctorum quatuor modis soluuntur. Aut oblationibus sacerdotum etc. et in c. pro obeuntibus. Sancta ecclesia sic statuit, ut quisque pro

Heretici de litera A

mortuis vere Christianis offerat oblationes, atq; presbyter eorum faciat memoriam. Eccl. 7. Mortuo non prohibeas gratiam. Iste Alerius cum esset presbyter, do-
luisse fertur quod episcopus non poterat ordinari, et in Arriano-
rum lapsus heresim, propria quoque dogmata addidisse
nonnulla, ut dictum est. Nec statuta solenniter ce-
lebrenda esse ieiunia, sed cuius quis voluerit, ieiunandum,
ne videretur esse sub lege. Dicebat etiam presbyterum ab
episcopo, nulla differentia debere discerni. Quidam prohi-
bent istos sicut Eucharistias vel Ampotochitas non
admittere ad communionem suam nisi continentes, et eos qui
seculo ita renuntiaverunt, quod propria nulla possideant,
ab esca tamen carniuum non eos abstinere dicit Epiphanius,
Philaster hoc et hanc tribuit abstinentiam,
ut etiam Aug. in li. de heresibus testatur.

Aetiani ab Aetio sunt vocati, dissilem patris asse-
rentes filium, et filio spiritum sanctum. Illud de consensu. dist. 3.
c. vi. Pater et filius et spiritus sanctus, unius eiusdemque
substantie, inseparabili equalitate, diuinam insinuant
unitatem. Dicunt etiam nullum partem imputari in fide ma-
nentium. 24. q. 3. quidam. sed. 5. lib. histo. tri. c. 4. dicitur Aeti-
ani heretici et eorum sequaces, catholicis dicti sunt dis-
similes, et ex non existenciales, quia nomen similitudinis in
diuinis abscindere nitebantur, et per omnia substantiam at-
que voluntatem dissimilem esse patri apud filium. De hoc
infra in Eunomio, et Aug. in lib. de heresibus.

Airani, qui contra spiritum sanctum impugnant, cum Eu-
dorianis in erroribus currunt, et fuerunt condemnati in
secunda synodo vniuersali Constantinopol.

Adelphilus fuit princeps Aethalianorum heretico-
rum, tempore Valentiniani imperatoris, qui ab ec-
clesiastica communionem recesserunt, dicentes: diuinum ci-
bum nec potest, nec ledere, ut patet in Anthiasistis.

Alexander Arius apostatauit a fide, et multos
circa fidem secum misit, quem Apostolus satane tradi

Heretici de litera A

dit. i. ad Timo. i. De quo. 2. Timo. 4. Alexan. Eras-
ri⁹ multa mala oñdit mihi, reddet illi dñs scdm ope-
ra ei⁹: quē z tu deuota, valde em̄ restitit h̄bis meis.
Slo. i. Jo. 5. Stephanus orauit pro illis, qui gratiā
dei non acceperunt. Paulus p Alexandro non orat,
qz cum iam frater erat, fraternitatem impugnabat.
Itē Alexander reuersus ad apostasiam, fabricabat
edes Diane apud Athenas, z omnes q̄ Ap̄lm cōmo-
uit: Quere de Alexan. in h̄ymeneo.

Allogi alias Allogiani vocāt, tāq̄ sine verbo: lo-
gos enim grece, latine h̄bum dicūt: deum em̄ h̄bum
non credunt, q̄ illud Jo. i. In p̄n. e. ver. Respuētes
Jo. euangeliū z Apoc. Aug. in li. de her. Has vicz
scripturas negant eē ipsius Joh̄. z. 24. q. 3. quidam
indigne respuunt euangelium Johannis, qui vt a-
quila suum euangelium ceteris sublimius, subtilius,
z plenius conscripsit.

Almareani dixerūt q̄ de⁹ est aia celi, qđ repro-
bat Tho. i. p. q. 3. ar. 8. qz de⁹ in cōpositionē aliorum
non venit. Et in lib. de causis dī: Causa prima regit
omnes res, preterq̄ quod cōmisceatur alijs.

Almaricus Anno. 1204. sub Ottone. IIII. z In-
nocentio. III. Celsarius in dial. dist. 5. dicit eodem tē-
pore quo manifestate sunt hereses Albigeniū i Pa-
risiēsi ciuitate, in qua ē fons totius scie z puteus di-
uinaz scripturaz, quibusdam viris literatis persua-
sio diabolica peruersum instillabat intellectū, quoz
Almaricus mgf prauitatis fuit, dicebāt enim nō ali-
ter esse corpus Christi in pane altaris, q̄ in alio pa-
ne z in qualibet re. Sicqz deum locutū fuisse i Qui-
dio sicut in Augustino. Negabant resurrectionē cor-
porū: similiter paradysum z infernū negabant, sed q̄
haberet cognitionē dei in se, quam ip̄e haberet in se
paradysum: qui vero pctm mortale haberet, infernū,
haberet in se, sicut dentē putridum in ore. Altaria,

Heretici de litera A

sanctos, statua, et imagines turificare, idololatriam
eē dicebant. Tanta audita perversitate cōsilio epō-
rum et Theologorū ducti sunt in campum, et corā vni-
uerso populo sunt degradati, et in aduentu regis Frā-
cie adusti. Qui mente obstinata, nullum ad interro-
gata dant responsum, in quibus in ipso mortis articu-
lo, nullum poterat perpendi iudicium. Cum autē du-
cerent ad tormenta, tanta est orta aeris inclemētia,
vt nemo dubitaret qn ab eis aer fuisset cōcitar⁹, aq⁹
bus tantus error morientibus fuerat p̄suasus. Et Al-
maricus a generali cōcilio Rome condemnatus ē
et excommunicatus, in campo sepultus et exhumat⁹
et cinis et ossa eius per sterquilinum sunt dispersa.
Et merito, qz scdm Bixiēsem p crimine heresis, po-
test quis post mortē excōicari et damnari. 24. q. 2. c.
finali. Dixit etiam, q si Adam nō peccasset, non fu-
isset distinctio sexus, sed fuisset multiplicatio hoim
sicut angelorū. Itē q deus non videt in se, sed i cre-
aturis, sicut lumen in aere. Item q illud q alias est
pctm mortale, factum in charitate, non est pctm, im-
punitatem pctōr pmittens. Affirmabat ideas que
sunt in mente diuina et creare et creari posse: cū i mē-
te diuina, teste Aug. nū nisi eternū et i commutabile
sit. et Gerson in trac. 3. sup Magnificat. Almaricus
et similes heretici, dicebant mentē cōtemplatiui vel
beati p̄dere suum esse in p̄prio genere, et redire in il-
lud esse ideale, qd habuit essentialr in arte diuina.
Et sunt 20. errores Almarici, vt colligit ex chronica
summorū pontificū, tpe Innocē. III. et extra de sum-
tri. et fi. ca. 8r. Reprobamus 2 cōdēnam⁹ perversissimū
dogma impij Almarici, cuius mentē p̄ menda-
cij sic excecavit, vt eius doctrina non tā heretica q̄
infana sit censenda. De Guilhelmo eorū prophē-
ta, quere infra.

Agapetarum heresis, scdm Hiero. ad Eusto-

Heretici de litera A

de cons. 8g. in ecclesias introiuit. Pudet dicere, prophanitas triste, sed verum est: unde sine nuptiis aliud nomen vxor, imo nouum concubinarum genus plus in femina, unde meretrices vni viro eadem domo, vno cubiculo, sepe vno tenent lectulo. Et superstitiosos nos vocant, si aliquid existimamus, frater sororem deserit celibem, spernit, virgo germanum fratrem, quirit extraneum. Et cum in eodem proposito se esse simulant, quirit alienorum speciale solatium, ut domi habeant carnale commercium. Quere in Elpidio. Hieronymus ad Oceanum de vita clericorum: Te detrahentium moribus tradidisti, si Agapetarum consortium, non dimiseris.

Algazel posuit quod per totum hoc sola pena reddetur, quod affligent pro amissione ultimi finis. De hoc b. Thoma. 3. li. contra gentes. cap. 145.

Albasini, hi sunt qui et Indiani, de quibus infra. Albigenses, de quibus sic dicit Celsus Cister. in 5. dist. dialogi: Temporibus Anno. pape, inuidia diaboli hereses Albigensium ceperunt pullulare tam valde, ut omne triticum fidei generis illius versum videretur in lolium erroris. Et eorum errores fuerunt, nam heresiarche eorum quedam collegerant puncta ex dogmate Manichei, quidam ex erroribus qui in Periarcho scripti sunt feruntur Origenis, plurima etiam qui de suo finxerunt adijcipientes. Duo credunt cum Manicheo principia, deum bonum et malum, id est diabolum, quod omnia creare corpora: sic deum bonum, omnes animas. Corporum resurrectionem negant: quicquid beneficij mortuis a viuis impenditur, irridet. Ite ad ecclesias vel in eis orare, nihil dicunt, potest esse Baptismum abiciunt: Sacramentum corporis et sanguinis Christi blasphemant: Et quod anima secundum meritum, per diuersa transit corpora, etiam animalium et serpentium, si male vixit: si autem bene, intrabit corpus alicuius principis vel alterius illustis persone. Item intantum error illorum inualuit, ut breui intervallo temporis infes-

Heretia de litera A.

cerit vsq; ad mille ciuitates, et si nō fuisset gladijs fē-
delium rep̄ssus, puto q̄ totā Europam corrupisset,
et Ch̄ristiani missi erant p̄ eos, et in ciuitate Biders,
q̄ expugnata fuit per Ch̄ristianos, ipsi Albigeneses
sup̄ volumen sacri euangelij mingentes, de muro il-
lud p̄ Ch̄ristianos proiecerunt, et sagittis post illud
missis, clamauerunt: ecce lex vestra miseri. Item q̄-
dam in Tholosa in odium Ch̄risti et in p̄fusione fē-
dei, iuxta altare maioris eccl̄ie ventrem suum purga-
uit, et palla altaris ipsas imunditias deterfit. Quidā
eorū supra altare scortū posuerunt in p̄spectu crucifi-
xi, eo ibi abutentes: postea ip̄am sacram imaginem
detrahentes, brachia ei p̄ciderunt, et crucifixi collo
fune alligato per plateas illum traxerunt cū magn̄
blasphemijs, et crux fuit p̄dicata p̄tra ip̄os exercit⁹
dn̄i Albigenensis, Admelinum potentissimū Afrorū
regem de Abarioch in auxilium sibi inuitauerunt, q̄
de Africa in Hispanias cum tam incredibili multi-
tudine venit, vt totam Europā se obrinere posse spe-
raret. Mandauit etiam Innocentio pape, q̄ equos
suos in porticu eccl̄ie b. Petri debebat stabulare,
et super illam vexillum suum figere: quod ex parte im-
pletum est, et si secus q̄ ip̄e cogitasset: et q̄ deus fran-
git omne superbum. Eodem tempore. s. anno. 1212.
xviij. cal. Augusti de exercitu eius. 60. milia pugna-
torū ceciderunt. Ipse vero in Siciliam transiens ex
doloze mortuus est, cuius vexillum principale in bel-
lo captum, Innocentio ē transmissum, et in eccl̄ia p̄-
dicta ad Ch̄risti gliam est erectū. Simile habetur. 2.
Machab. vltimo: Dēs ciues benedicebant dn̄m di-
centes: Benedictus q̄ locū suū incontaminatū serua-
uit Suspēdebant aut̄ Aicanoris caput in summa ar-
ce, vt euident̄ esset et manifestum signum auxilij dei.
Et Simon Montis fortis vir Ch̄ristianissimus, his
heresum tumultibus viriliter occurrit cum quibūdā

Heretici de litera A.

episcopis et abbatibus et beato Dominico, non solum
disputationibus et predicationibus, sed etiam armis,
eo quod centum milia hereticorum cum octo milibus
catholicis fuisse et interfecisse feratur, ut dicit Antonius.
3. parte spe. hist. ti. 19. ca. 1. Item multi ex eis fuerunt
capti: cumque captis daretur optio, ut quicumque here-
sim abiuraret, liber recederet, centum octoginta ex
eis obstinati, potius comburi quam heresim abiurare
elegerunt, quod et factum est: et refert Vincen. 30. lib.
spe. hist. Beatus Dominicus decem annis perman-
sit in illis partibus in predicationis officio, et heresis
extirpatione, alijs ad propria redeuntibus. Et dicitur
heresis Albigensium, quia in partibus Albigen-
sium iste morbus hereticus increuit, et Rodovicus
rex Francorum de Albigensio etiam comitatu Tho-
losano hereticos debellauit. Et Jacobus de Aitria-
co crucem in Francia contra Albigenses predicauit, et mul-
tos ad signum crucis accipiendum prouocauit. De
hoc in li. apum, ca. 22.

Albanenses, Bagnolenses vel Baiolenses et
Concordenses vel Lozouenses, ut dicit Antonius. 4.
parte sum. ti. 11. ca. 7. in multis erroribus pessimis con-
cordant, licet in paucis discordent. Ponunt duo prin-
cipia, vnum penitus bonum et cetera. Item quod deus non cre-
et, nec infundat nouas animas. item quod Christus non ha-
buit veras penalitates: et quod non est deus: non assum-
psit carnem de virgine, sed duxit carnem de celo: quod non
fuit verus homo: nec vere comedit: nec fuit passus in
cruce: nec mortuus: nec resurrexit: nec ascendit: et quod
non est resurrectio corporum: et quod vetus testamentum non
est a vero deo: quod Adolus fuit malus: et quod Adam non
fuit a deo: et quod ante Christi aduentum non fuerunt alii
qui boni: quod baptismus nullius est efficacie. Item quod
obest subdito et sacramento mala vita platorum: quod nullus
malus potest esse episcopus: quod ecclesia non potest aliquid possi-

Heretia de littera A.

dere nisi in cōi: q̄ non pōt excōdicare: nec debet perse
qui malos: nec pōt facere p̄stitutiones: q̄ sacramen
tū altaris ⁊ extreme vnctionis, ⁊ pctm originale nī:
hīl est: ⁊ pctm non est a libero arbitrio: ⁊ q̄ non pōt
quis p̄stiteri post pctm: q̄ infernus ⁊ purgatorium nī:
hīl sunt: q̄ bonus deus viuificat ⁊ nō occidit: ⁊ q̄ ma
lus deus vilificat ⁊ occidit corpa: q̄ mūdus semp̄ fu
it ⁊ semp̄ erit: q̄ matrimoniū malum est: q̄ vsura non
est p̄hibita: nec tenet quis restituere ablata: ⁊ q̄ hō
p̄t dare sp̄m̄ sc̄m̄. Et isti pueniūt cū Albigeni. Abi no
ta, q̄ Albanēses sunt de p̄ma secta Catharoz, ⁊ Lo
zoxēs de sc̄da, ⁊ Baiolēses de tertia secta eorundē.
⁊ eoz hereses colligunt ex li. inq̄si. hemerici.

Ampotactite sicut Aleriani ⁊ Encratite, nō ad
mittūt ad cōionē suā, nisi p̄tinētes ⁊ secto renun. se
cundum Aug. q̄re in Alerianis.

Agareni, qui ⁊ falso nomine dicunt Saraceni
filij Christianoz, qm̄ em̄ Adahometus a Sergio de
ceptus fuit, eos decepit: ⁊ relicto Christo, Adaho
meto adherent: ⁊ sic sunt Christiani renegati, aliqd
credentes non vt Christiani q̄ .s. vnus est deus, sed
tres p̄sonas negant, ⁊ q̄ Christus fuit homo verus,
sed non deus: ⁊ sic de alijs erroribus qui p̄tinent in li
bro eoz qui Alkoranus d̄r, quem nominat diuinorū
mandatorū collectionē, in quo fides Adahometi p̄ti
net, ⁊ est respersus liber ille abominationibus here
sum ⁊ spurcijs fornicationū ⁊ vitijs.

Ampotactite sicut Aleriani ⁊ Encratite, nō ad
mittunt ad cōionem suam, nisi p̄tinentes ⁊ seculo rez
nuntiatres, sc̄dm̄ Aug. in li. de here. q̄re in Alerianis.

Angelici. Hoc nomen sibi sumpserūt, q̄ ange
los p̄ dijs coluerunt, vt dicit Iliad. 8. li. ety. ⁊ repro
batio huius heresis ponit in Catanis supra. Et Au
gust. Angelici in angeloz cultu inclinati sunt, quos
Epiphanius iam omnino defecisse testatur.

Heretia de litera A.

Constans imperator Constantii. infectus heresi Eutitiana, incepit regnare anno dñi. 483, et imperavit annis. 25. hic multos ep̃os catho. in exilium misit, et multos fideles afflixit, secundū Anto. 1. pte spe. 11. 6. cap. 1. Nec ep̃o Constantinopol. nec pape, nec legatis pape obedire voluit: sed dixit potius papam obedire imperatori debere, q̃ ab ipso obediri. De hoc Greg. in li. dialogor.

Constans alius, de quo s̃ in Achatio, anno 489. hic fuit papa, primo bonus fuit, sed postea seductus est ab Achatio, et q̃ voluit restituere Achatum occulte, licet non potuerit, diuino iudicio percussus est, intestina ei eiciēdo. dist. 19. Anastasius: Hæretici enim aliquā bone operationis arcem conscendere videntur: quia tamen compagem vnitatis ecclesie non habent, quasi patentibus et non solidis laterum presidijs ad vitiorum infima dilabuntur, dum diuino destituti auxilio pertinacie sue fastu intereunt: et iste fuit sc̃ds infamis papa: q̃ primus Liberius qui sauebat Arrianis, iste Nestorianis, vbiq̃ concurrente vesania imperatorum.

Candiani. De quibus. L. de here. et Manich. l. Arriani. vbi nota q̃ anno dñi. 344. Andeus in Syria clarus habebat, a quo heresis Andiana orta est, sub Julio. 1. papa et Constantio et constante, et sunt Manichei Andiani. De hoc andeo. 1. li. hist. tripar. c. 11. vbi dicitur: Syrus quidam genere et lingua pariter, Andeus nomine, ex vesania Manetis aspersus etc.

Canthiasiste. Ibi operationē manuum quasi magnam reputātes, somnoq̃ semetip̃os mancipant, et iniquitātū fantasias, pphetias appellāt, et ab ecclesiastica cōione recesserunt, nullam salutem sacro altari tribuentes. De principibus huius heresis, vide in Messalanis, de quibus. 7. li. hist. tri. c. 11.

Heretia de litera A.

¶ Antichristus erit vltimus hereticus. Glo. sup illud Luce. 17. Et dicent vobis: ecce hic, ecce illic, nolite ire, neq; sectemini, dicit: Multi heretici fuerunt et futuri sunt; quorū primus Simon magus, vltimus Antichristus. Ipse est illa bestia Apoca. 13. que ascēdit de mari. i. de Judeis, qui amarissime Christi crucifixerūt, de tribu Dan, q̄ fuit vilissima tribus Isrl. Et scdm Alber. Apoca. 13. vocabit se solem iustitie, et gigantē gemine substantie. i. diuine et humane, faciet se vocari Antemos. i. Christo frīū, et Arneome qđ interpretatur nego, quia negabit Christum esse deum, et affirmabit se esse deum.

¶ Annianus, vt dicit Hiero. in epla ad Alipiū, et Aug⁹, fuit pseudo diaconus Celidensis, discipulus Celestij, p̄tra cuius libros scripsit Hieron. blasphemias plures. Primo non scripsit ex cā quam allegat in dicta epla, subiungit tñ: Nec grande est ineptissimis nenis rīdere: si autē dñs vitam tribuerit, et notorū habuerimus copiam, paucis lucubrationculis rīdebimus, non vt quincamus heresim emortuam, sed vt impitiā et blasphemā nris sermōib⁹ pfutem⁹.

¶ Antemius epus Costantiñ. duas in Christo naturas negabat. hunc, vt dicit Aldo, Agapet⁹ prim⁹ pontifer Ro. et pfessor, ingressus Constantinopolim ad Iustinianū impatorē deposuit, et in ei⁹ loco Arianam catholicam psecrauit.

¶ Antropomorphite, anno. 949. sub Berengario impatore et Agapeto papa in citra Paduana p̄uincia hec heresis incepit, sed paz durauit. Bracharius Heronensiū ep̄s doctissim⁹ et ceteri p̄prouincia les ep̄i, virili aīo occurrētes, eā exterminarūt. Et dicti sunt qđ simplicitate rustica deū h̄re humana mēbra, q̄ in diuinis libris scripta sunt arbitrant. Antropos em̄ grece, latine hō interpretat. Ignorantes vocem dñi, q̄ ait: Spūs est deus, incorporeus est enim:

Heretia de litera A.

nec enim inebriis distinguit, nec corporis mole distendit, ut dicit Iheronimus super Iosue. 1. 1. 2. gen. c. 21. disputat. et per quos scripsit Theophilus Alexandri longissimam disputationem, in qua eos confutauit, et diuinarum scripturarum testimoniis conuicit. Dicit Isaac in. x. collatione patrum, quod Cassianus fecit, quod Theophilus Alexandrinus perdenauit heresim Antropomorphitarum, in quo morbo abbas Serapion in antiqua etate fuit corruptus, quem patres non potuerunt reducere ad tractum vere fidei, sed Photinus diaconus, qui venit de Cappadocia partibus, eum peruertit, et facta est letitia inter eos.

Antidicomarite, vel secundum Augustinum. Antidicomaritanite sic appellati sunt, eo quod Mariæ virginitati perdicunt, asserentes eam post Christum natum viro suo fuisse coniunctam: Contra illud de ver. sig. c. Joseph. Hoc loco quidam puerissime suspicant, et alios filios Mariam habuisse, cum mos diuinarum scripturarum sit, ut primogenitum non vocent quem fratres sequuntur, sed eum qui primo natus est. Et per illud. 27. q. 2. genuit. Cum audieris virum, non subeat suspicio nuptiarum. Et dicunt quasi perdicentes Mariæ: qui tamen cunctas hereses sola interemit in vniuerso mundo. De his. 24. q. 3. quidam, et in Eluidio. Marius in ser. Marius virgo vniuersam prauitatem hereticam sola perit. Alius illam non de substantia sue carnis Christum edidisse, dogmatizauit. Alius eam puulum non peperisse simulabat. Alius partum viro genitum blasphemabat. Alius dei matrem audire non sustinens, magnus illud nomen theotocos impiissime sugillabat, sed peritri sunt insidiatores, perculcati sunt supplantatores, percutati derogatores: et beatam eam dicent omnes generati.

Alexander, hereticus et latro, de quo sic dicit Eusebius Cesa. li. 5. hist. eccle. c. 19. sciendum quod Alexander apud Emiliu Fontinu proconsule Ephesi iudicatus est, non propter nomen Christi, sed propter quodam latrocinia: nam a Christi nomine iam apostata extiterat.

Heretia de litera A.

rat, nec in ecclia patrie sue recept⁹ est, vbi latro esse ab oibus noscebat. **Ad** si qui forte minus his q³ dicimus accommodandā existimant fidem in archiuis publicis apud Ephesum gesta seruant.

Apellite, q³ autor Apelles fuit i Grecia anno 170. q³ dicebat deū quē colebat i⁹grabat, z creatorem angelū nescio quē gloriofum supioris dei faciēs, deum legē Isrl illū ignē affirmās, q³ dixit Chrm nō i vitate deū, s³ hōlem in fantasia apuisse p illud extra de here. cū Chrs pfect⁹ de⁹ z pfect⁹ sit hō. **Ad** adamus q³us sub anathemate iterdicas, ne q³s de cetero audeat dicere nō eē aliqd scdm q³d hō. **Ad** Apelles dixit Chrm carnē ex elemēt⁹ mūdi accepisse, quā mundo reddidit cū sine carne resurgēs i celū ascēdit. **Item** Apelles pphas p⁹rio sensu asserit ispiratos, seq³s p suasionē h⁹gis cuiusdā acte spū demōis, noīe Philamine, vt d⁹t Eu. 5. li. c. 13. z vt Rhodo Rome erudit⁹ scribit i hex. Apelles q³ p⁹ima aduersus legē Adosī pscpserat ipia, z aduersus totā legē blasphemias p⁹ulerat: h⁹ Apelles. scdm Aug. de he. duos introducit de os, vnū. s. cē pncipiū, deū. s. z bonū, z ab illo factū alterū q³ cū malign⁹ eēt iuēt⁹ i sua ntitate mūdū fecisse. hūc Theodocion vir eruditissim⁹ hereticissimū appellat, z suis script⁹ percōmode deridet. Error istoz etiam pfutat in Gnosticis z Simoniacis, de Apelle infra in Basilide. **Item** Apellite et multi alij heretici, qui vnitatē ecclesie separare prauo dogmate volebant. hunc psculum ex epistola sancti Johā. His spūs q³ p⁹ntes Iesum Chrustum in carne venisse est ex deo, raserunt. Ne per oia erroris pincerent.

Apocarite. hi fuerūt vipere Adanicheoz, de quibus. L. de here. l. Arriani.

Apollinaris. i. Apollinaris. 11. Libro. 5. h⁹ Ro. trip:ca. 44. d⁹t, quod tpe Constantij in Laodicia Syrie duo erant viri, vno nomine nuncupati, pater

Heretia de litera A.

atq; natus, vterq; dicebat Apollinaris, p̄r p̄sbyterij
dignitate functus, filius aut̄ habens lectoris officij,
Grecorū ambo doctores eloquiorū. P̄r erat gramma-
ticus, filius erat rhetor. Pater namq; cū fuisset Ale-
xandrinus genere, et p̄us docuisset in Beritho, post-
ea venit in Laodiciam, vbi duxit vxorem, et filiū ha-
buit Apollinarem. Ibi dicebant animā a deo x̄bo in
dispensatione incarnationis nō assumptam. Deinde
pn̄a ducti corrigētes semetipsos, adiecerunt animā
quidē assumptā, que tñ non haberet mentē, sed deū
verbum esse p̄ mente in homine assumptū. Et sc̄dm
Aug. in de here. p̄tentiosissime dixerunt verbū car-
nem factū, hoc est, x̄bi aliquid in carnē p̄uersum at-
q; mutatū, non aut̄ carnem de Marie carne sumptā.
Estrus Lcui. 14. Venter mentem significat. Cum q̄
qui p̄ nob̄s passus est, mentē humanā habuisse mu-
nime dubitamus, p̄tra q̄sdam hereticos, qui Ch̄m
Asichen. i. sine mente dixerunt. Item dicit Grego.
Asenus: Apollinaris hereticus asserit q̄ Ch̄s non
habuit sc̄dm terrenā naturā, pp̄riā volūtātē, sed solū
in Ch̄o est volūtas dei, qui de celo descēdit. Et di-
xit Apollinaris animas ab animabus generari, sicut
a corporibus corpora, qđ impugnat b. Tho. 2. p̄tra
gen. ca. 86. Et sic pater docuit filium et paruulo reliq̄
as heresis dimisit. Vulgo d̄r: tauz in vepibus sequi-
tur p̄rem sua. ples. Ab istis duobus vocati sunt Apol-
linariste vel Apollinariani v̄l Appollinarij. Et p̄tra
Apollinarē b. Amb. librum fecit, et Theodorus An-
tiochene ecclesie p̄sbyter aduersus Apollinaristas.
xx. li. p̄posuit de icar. dñi 2. in. 4. li. 3. gē. Tho. dispu-
tat 3. eundem.

¶ Apostolici hoc nomen ideo sibi sumperūt, q̄
nihil possidentes nequaquā recipiunt illos qui aliquo
in hoc mundo vtunt̄ sc̄dm 3. i. 3. illud. 30. di. hoc. au-
tem scripsimus, diuites cū opibus bonis non: abijci-

mus, et religionē deo acceptissimā eē dicimus. Apō-
stolici sic cognoscunt, vt dicit Aico. Emerici in li. in
quasi. induunt tunica alba longa et desup mantello al-
bo ad collum, p modum pallij eleuato sup tunica, su-
niculo astringunt, crines longos deferunt, caput nō
cooperiunt, nudis pedibus incedunt, p mundū dis-
currunt, nulli obediunt et c. Ibi vt dicit Aug. de here.
aplos se esse arrogantissime vocauerunt, eoq in suā
cōionem non acciperent vtentes pinguibus et res p-
prias possidentes, qles habet catholica ecclia et mo-
nachos et clericos, sed vt dicit Tho. 3. ptra gen. cap.
127. idō isti heretici sunt, qm se ab ecclia separātes,
nullam spem putant eos habere qui vtunt istis quib-
us ipsi carent. Et Aug⁹, Eucratice isti similes sunt,
nam et Apotactice appellant, sed alia nescio que p-
pria heretica docere phibent.

Aquarij: isti appellati sunt qd aquā solā offer-
rūt in calice sacramenti. 23. q. 3. quidā Tho. 3. pte. q.
74. Aquam solam sub specie sobrietat in hoc sacrā-
ficio offerunt. Et Aug⁹, vt s, non illud offerunt quod
omnis ecclia. Qd reprobāt de pse. dist. 2. c. 1. nō de-
bet in calice domini aut vinum solum, aut aqua sola
offerri, sed vtrunq permixtum offeratur.

Aquila fuit Iudeus, qui post ascen. dñi ad fī-
dem fuit puerus, et primā translatione biblie fecit
de habraico in grecum, tpe Adriani impatoris, an-
no. 1030. tpe Sixti pape, sed postea in heresim la-
psus est. De q Ireneus scribens, dicit: Deus homo
factus est, et ipse dñs saluauit nos, et dedit signum il-
lud, quod de xgine scriptum est, et non sicut quidam
dicunt eorū qui ausi sunt aliter iterptari scripturas,
et aiunt: Ecce iuuencula in ventre pcipiet et pariet fi-
lium: sicut interpretatus est Theodotion Ephesus et
Aquila Ponticus, ambo Iudei profelyti, quos secu-
ti Ebionite, qui dicunt Christum de Ioseph natum.

Heretici de litera A

Hiero. ad **P**ammachiū de optimo genere interpre-
tādi. Aquila pſelytus ⁊ pteniosus interpretes pſici-
tur a nobis. Augustinus. 15. de ciui. dei. ca. 23. Aquila
lam interpretem Iudei ceteris anteponunt.

Archantiaci, a principibus appellant, qz vni-
uersitatem quam deus cōdidit, opera esse archange-
lor defendunt: cōtra illud. 23. dist. qui ep̄s. An⁹ de⁹
creator oīm q̄ sunt. Vel Archantici sc̄bz Aug. Et eti-
am operantur quandam turpitudinem: ⁊ resurrectio
nē carnis negant.

Artatorite, vſ Artaterite, ab oblatione voca-
ti, vſ sc̄bz Aug. quibus oblatio eorū hoc nomē dedit.
Panem enim ⁊ caseum offerunt, dicentes: A primis
hominibus oblationem a fructibus terre ⁊ ouīū fu-
isse celebratam. Hos **P**epuzanis iungit **E**piphani-
us. Hi tñ nō cōficiunt sicut nec hi qui in melle, aut la-
cte, aut quauis alia inconueniēti materia cōsecrare
cōtendunt. De cōse. dist. 2. c. cum omne. ⁊ ibidem c. 1.
In sacroꝝ oblationibus q̄ inter missarū solennia affe-
rant dño, panis ⁊ vinum aq̄ pmixtum sacrificiū offe-
rant: ⁊ omnes euāḡs. asserūt idem ⁊ de caseo nihil dī-
cūt.

Arabici nūcupati, eo q̄ in Arabia exorti sunt,
dicentes animam cum corpe mori, atqz in nouissimo
vtrūqz resurgere. 24. q. 3. quidam dicit Aug. in de he.
qm̄ nullum horū **E**usebius ponit autorem, Arabicos
possumus nuncupare: ⁊ hos disputatione **S**uiḡs. p̄-
sentis ⁊ eos alloquentis, celerrime dicit fuisse corre-
ctos. Nam hereticorū doctrina fragilis ⁊ inutilis a
veritate cōteritur ⁊ dissipatur. Et **I**o. Chrysostō. ad
uersus Arabes de resurr. mortuorū, qui animas mori
cum corpe dicunt, lib. duos dictauit. **L**euī. 13. dicit
Isid⁹. In carne viuam leprā gestat, qui de anima q̄
vita carnis est aliquid falsum existimat, sicut Arabi-
ci, qui aiām mori cū corpe putāt.

Heretici de littera A

Armeni, proprium habent primatem quem catholicum appellant, cui obediunt velut alteri pape. In celebratione natalis dñi errant, quia in die epiphanie natiuitatem dñi celebrant. Quadragesimaz obseruant q̄s stricte. Sacerdotes eorū in missis aquā vino non apponunt, sicut nec Greci: clerici portant coronas latas et rotundas: et laici eorum tonsi sunt capitibus in modum crucis: in sextis feriis carnes comedunt: et Surianis contrariant.

Arralis Arrianus, dixit quod deus conuertibilis est per naturam sicut et vniuersa rationalia, peregrinum et quod extraneum sit verbum ab eterna substantia, et inuisibilis ē filio pater: et hic episcopus fuit, de quo primo li. tripar. histo. ca. 13. Hic est notandum, quod omnes qui sequebantur Arrium, peccabant: et sic Gregorius communionem Arrij vocat execrationem. i. q. 1. c. quod quidam Ignatius i epistola ad Philadelphienſes: Quicumque separatum a veritate fuerit secutus, regnū nō hereditabit: et q̄ non discesserit a falsiloq̄ pdicante, in gehēnā dānabit.

Arnaldiste, hi singulis annis Rome in Cena dñi excōicant. et extra de here. c. excōicamus, vbi dicit Jo. An. in nouella. forte sic isti dicunt a nominib⁹ inuentiū istas sectas, sicut Donatiste a Donato, et Dulciniste nostri tps a Dulcino: que aut fuerit heresis eorū, nondum legi. et L. de here. l. Bazaros. perpetua dānant infamia.

Arnaldus Brixian⁹, vnus de cōplicibus et cohereticis Petri Abailardi, de q̄ inquit sanctus Ber. in epist. ad Innocē. papam: Procedit Solias. s. Petrus iste p̄cero corpore, nobili illo suo bellico apparatu circummunitus, ante se q̄q̄ eius armigero Arnaldo de Brixia: squama squame p̄iungit, liquidem sibi lauit ap̄is que erat in Francia api de Italia, et venerunt in vnum aduersus dñm et aduersus ch̄stū eius

Heretia de litera A.

ec. et magnis efferunt laudibus phos, adinventiones
eorum et suas nouitates catholicorum patrum doctrine per
ferunt et fidei. De eodem idem ad episcopum Constantien.
Homo est neque manducans neque bibens, solo cum dia
bolo sitiens sanguinem animarum: execrat a Petro apo
stolo, adhaeserat Petro Abailardo: cuius errores ab
ecclesia damnatos, defendere pertinaciter conabatur, ini
micus crucis Christi, seminator discordie, fabrica
tor scismatum. Et idem ad Guidonem legatum: Arnaldus
de Bixia, cuius uersatio mel, et doctrina venenum:
cui caput columbe, cauda scorpionis est: quem Bri
xis euomit, Roma exhorruit, Francia repulit, Ger
mania abominatur, Italia non vult recipere.

¶ Arnoldus de villa noua in partibus Latellonie,
magnus medicus, edidit multos libros in quibus erant
huiusmodi errores. scilicet quod natura humana a deo assumpta,
est equalis deo in omnibus bonis suis: et quod tanta sit humani
tas Christi quantum diuinitas et tantum possit: et quod dia
bolus ingeniose fecit totum populum Christianum deui
are a veritate domini Iesu Christi: et quod fides quam ha
bet, est talis, qualis fides demonum: et quod totus po
pulus Christianus ducitur ad infernum. Item quod omnes
claustrales sunt extra charitatem et damnantur: et quod omnes
falsificant doctrinam Christi, et malefecerunt Theolo
gi qui aliquid de philosophia posuerunt in suis ope
ribus, danando totaliter philosophiam: et quod opus medi
cine plus placet deo, quam sacrificium altaris: et faciens
celebrare missas post mortem, non facit opus charita
tis: et quod in sacrificio altaris sacerdos offerens, ni
hil deo offert, neque etiam voluntatem: et quod in eleemo
syna magis representatur passio Christi, quam sacrificio al
taris: et in consultationibus papalibus non est scia nisi
operum humanorum: et quod nunquam deus comminatus est
eternam damnationem peccantibus, sed malum exem
plum presentibus: et quod anno ab incarnatione domini. 1335. et

Heretiā de litera A.

rit mundi finis totaliter. Iste hereses damnati sunt Trachone per frēm Johan. de Longio Ord. Pre. et per dñm Sanfredum de Crudillis vicarium Trachonensem sede vacante.

¶ Anomini vel Anominiani, qui latine sine lege dicuntur: coincidunt cum Enominiis, et damnati sunt in secunda synodo vli Constantinopol.

¶ Artemo, anno. 204. sub Seuerino papa, fuit de secta Arriano, sicut Paulus Samositanus, et ab ecclesia exclusus. 1. lib. hist. trip. c. 4. et hec heresis fuit anno. 263. et Marie virginitati contradicebat, et Maria dixit Joseph miscuisse, et alios filios precesse. Hunc Artemonē patriarcham Constantinopol. Johan. papa. 2. pdenauit.

¶ Assurritani, Donatiste sunt, et damnati et de se debus suis repulsi. De quibus Aug. in fi. 3. lib. 7. epistolā Parmeniani: Ecce Assurritani, ecce pretextus, ecce noīa eorū inter dānatos Bagarēsi p̄cilio, gestis p̄cōsularibus allegata &c.

¶ Astite, ab vtre sic appellati sunt, quē phibent īstatū et optū circuire bacchātes, tanq̄ ipsi sint euāgelici vtres noui, vino bono repleti, scōz Au. d her.

¶ Asterius qdā in Cappadocia exercens artē sophisticā, eā relinq̄ns Chriānitatē se p̄mittebat asci scere, tētauitq̄ libros cōscribere q̄ ferunt hactenus p̄ q̄s Arrii dogma firmatū est, dicebat ei Chm sic esse x̄tutem dei, sicut dictū apud Mosē, locustas et erucas x̄tutem dei, et his similia. 3. lib. hist. tri. c. 9. Glosa: 1. Johan. Custodire vos a doctrinis hereticorum, qui specię sanctitatis sibi ascribūt, q̄ prauis dogmatib⁹ glia et corruptibilis dei ī similitudinē corruptibilū rerū, scilicet locustarū et erucarum, mutāt.

¶ Asclepiadotus discipulus erat Theodorij coriarij, q̄ princeps et p̄fuit huius impietatis, q̄ Chrius est purus hō, qui p̄mus ab hac stulta asserione

Heretici de litera A

ab ecclie societate depulsus est a Victore vrbis Rome epō, et multos decepit, a quo nō iant Asclepiado et heretici. Euse. li. 5. ca. 29.

¶ Augures, q̄ auguria et diuinatiōes et stellarū cursus requirūt, et euēt⁹ ex his futuroz rimāt. 5 illd̄ Deu. 16. Nō inueniat i te q̄ obseruet anguria. Et talia in Egypto sunt inuēta, idololatrie nāq; mī ē Egypt⁹, et ad illa null⁹ hō debz recurrere post baptisma, qđ si fecerit, op̄ p̄būū secū portabit Egypti scđz, Ihe. 2. 26. q. 3. c. sed et illd̄, et scđm Jacobū de paradiso i li. de p̄tate demonū. Diuiniatio q̄ fit ex garritu auiū, illicita est, qñ fit p̄ instinctū demonū ad iplēdas aīas vanis op̄ionib⁹, vt credat i talib⁹ aliquod eē diuinū, et honorēf bruta, et diminiūf p̄ hoc fides ad deū: et sūt multi errores et hereses p̄ fatuos.

¶ Auerrois cognomento commentator, Auicenne emulus et inimicissimus fuit. Ihe. vt inquit Johānes Gerson in. 9. trac. super Magnificat, procacissimus aduersarius noster cōcessit, q̄ per virtutes purgati animi pōt intellectus separatus a corpore vniūri, formari, sustentari, in deo p̄mo et vnico omniū centro. Et inter diuersas hereses quas recitat Leonardus de Utino in suo Quadagesimali inquit. Quisdam dicūt hereticus remotione sapientie, quia deus non videt peccata. Psal. m. dixerūt: Non videbit dominus etc. Sic errauit Auerrois. 2. Metaph. dicēs, qđ intellect⁹ diuinus vilesceret, si minima nature attēderet.

¶ Auicenna Hispalensis medicus de secta Mahomet. Ihe scđm Johā. Gersonem, in cētologio de conceptibus, mentitus est in fauorem secte Mahometi epilentici. Et contra dictum sancti Petri dicētis, q̄ volūtate humana nō est allata p̄phetia, alioquin raptus et p̄phetie tam i vigilia q̄ in somno posset accidere naturaliter, quod Auicenna posuit. Di

Heretici de litera B

ritq; Auicenna, q; potentia creandi, potest commu-
nicari creaturis. Dicit enim in contrariū Johā. Das
masce. in. 2. ca. 3. Quicunq; aiunt angelos condito-
res cuiuscunq; esse substantie, hi omnes sunt patris
sui diaboli: omnium enim factor z prouisor z contentor
deus est: diabolus enim nō est creator, sed deceptor.
Et b. Tho. 1. par. q. 45. ar. 5. de hoc disputat.

Auxentius, hic fuit magister Eluidij heretici,
z qualis magister talis discipulus: z quia dogma Ar-
rianum anathematizare noluit, a sanctis patrib; in
concilio Ariminensi condemnatus est. De scō Mar-
tino legitur, cuz ipse Mediolani sibi monasteriū sta-
tuisset, ibi cum Auxentius auctor z princeps Arria-
norum grauissime infectatus est, multisq; infectum
iniurijs de ciuitate extirpauit. Contra Auxentiū scri-
psit Hilarius libellum elegantem, z sanctus Filia-
ster Mediolani gregem dominicū ab Auxentio epi-
scopo Arriano sanctissimi Ambro. pdecessore viriliter
defensauit, z post Auxentij serā Ambrosio surrogat-
to, etiam omnis Italia ad rectā fidē cōuertit.

Balamite, a Balaam ariolo, z scōz glo. Apoc.
2. sunt heretici qui docent terrenos principes
q̄liter subuertāt z decipiant aīa vidētes deū.
Et Numeri. 24. Conciliū Baalā patet p effectū, vi-
dens enim Iudeos p̄mptos ad luxuriam, consuluit
Balach, vt pulchras mulieres adduceret, z poneret
coram filijs Israel, quaz pulchritudine capti, ruer-
ent in amplexus earz, z seducti comederent de sacri-
ficijs Beelphegor. Et scōz Alber. i dicto loco Apo.
Quidam erant in ecclesia Pergami, tpe sancti Johā.
qui docebant fornicari, z edere de sacrificijs idolo-
rum. Et Hiero. aduersus Luciferianos, q̄ eo tempo-
re apud Pergamēnos crediderunt, qui disciplinā te-
nebant Balaam Et sic Apocal. 2. Habeo aduersus
te pauca. Glo. si corrigaris, alias multa sunt qd ha-

Heretici de litera B

hes illic tenētes doctrinam Balaam, et illos pateris et parcis, et non expellis etc. Balaam enim dicitur vanus populus, et est hereticus qui docet Balach, qui interpretatur elidens: per quem intelligitur princeps operum primens suos, et docet fornicari et edere .i. peccatum luxurie et gule, quasi non essent peccata.

Bayra hereticus, de secta Jacobitarum: hic in instinctu diaboli, sociatus fuit cum alijs quibusdam hereticis Mahometo, nam Mahometus idiota et illiteratus fuit: et cum eo mansit usque ad mortem, et eum in diuersis erroribus instruxit. De hoc scribit frater Richardus de florētia Ordinis Predicatorum in libro qui dicitur consuetudine legum Mahometice in c. de Alcorani instituta.

Barbas episcopus Arrianus, anno .505. cum quendam baptizaret, dicens: Baptizat te Barbas in nomine patris, per filium, in spiritu sancto: Aqua euauit et nusquam coeparuit. Quo miraculo permotus, qui baptismum expectabat, confestim ad veram et catholicam fidem transiit, ut dicitur in .9. libro supplementi chronici. et .12. libro triplici hystorie. Eo tempore Barbas Arrianorum episcopus defunctus consulatione Theodosij et Valentiniani. 3. die. 24. Junij, in cuius locum Sabbatius ordinatus.

Bagnolenses, alii Baiolenses, concordant in multis erroribus cum Albanensibus, licet in paucis discordent, ut patuit supra in Albigenensibus. Idem refert Antonius Florentinus in summa parte .4. tituli .11. c. 7.

Calatius dux Egypti, homo Arriane iniquitatis studiosissimus fautor, adeo dei ecclesiarum persequetur, ut animo vesano regines monachosque nudaret, haberet in publico. Ad eum sanctus Antonius litteras scripsit, quarum ista sententia est: Video iram dei venientem super te, desine persequi Christianos, ne te ira occupet, quam proximum tibi iam minatur interitum. Legit infelix episcopus stolam et irritis, atque in eam expuens, proiecit in terram, portitores afficiens iniurijs Antonio talia nun-

Heretia de litera B.

tiari pcepit: Qm̄ cura tibi tantope monachorū est, etiam ad te mei vigoris transiliet disciplina. Sed cō festū minatorē oppressit supplicium, et post quinq; dies os effrenatū, ultio diuina compescuit. Egreditur cum Alerio pfecto Alexandrie, vehunt equis m̄a succissimis. Cum pariter equi luderēt, mirior q̄ Alerius vehebat, motu repentino Balatiū decussit in terram, femora eius lacerauit et corosuit. Relat⁹ ad ciuitatē, post tertiam diem morit⁹, scdm qd̄ pdixit s. Anto. Ex. i. pte vitaspa. et Althasi. in vita s. Anto.

¶ Bartholomeus Janouesij de insula Rhinorica oriundus, tpe Urbani. v. libellum edidit in quo posuit istas hereles de Antichristo: p̄fixerat em̄ tps aduentus Antichristi, in quo p totum mundū sui discipuli apparerēt. s. in die Pentecostes de anno dñi 1360. Item q̄ Christiani hñtes vsum liberi arbi. qui puerterent per Antichristum, sic starent immobiliter in erroribus Antichristi, qd̄ nunq; pueriti pñt ad fidem Christi, et character quem eis faceret Antichristus in fronte vel in manu, deberet habere tantā efficaciam in animabus corū, q̄ sic semp manerent in erroribus illius, et sic certitudinaliter damnarent, et igne missio de celo corporaliter morerent, et q̄ pueri paruuli Christianorū, et etiam Iudei, Saraceni, et infideles, tam puuli q̄ adulti p Antichristum pueri, post mortem Antichristi oēs puerterent ad fidem Christi, sed non aliquis adultus puerus de Christianis: et finali ter tota eccia dei esset de pueris Iudeorū et ceterorū infidelium. Libellus fuit igni tradit⁹ Bartholomeo penitēte, et errores publice abiurante.

¶ Bardesamiste vel Bardesanite, a Bardesano qui in doctrina Christi prius extitisse phibetur insignis, sed postea quis p oia in Valentini heresim lapsus est, addens de suo, vt futo ascriberet puerfationes hoim, vt dicit Aug. i. 2. li. de here. et scdm Euse.

Heretici de litera B

de tpibus: a Tatiano Bardesanes alterius hereseos princeps efficitur, anno. 175. sub Ad. Antonio et Aniceto papa.

Bachite, isti fuerunt de secta Manicheorum, ponentium duo prima principia ptraria, qui nominantur. *De here.*

Basilidiani, a Basilide appellati, q̄ inter reliq̄s blasphemias Ch̄m passum abnegavit, vt dicit *Istid. Maier.* 2. li. 5. Ioui. dicit: Basilides inḡ luxurie et turpissimorū amplexuū et c. Hic fuit vir acutissimus et. 23. volumina a se p̄fecta, post se reliquit. Hūc Alexandria ortum p̄duxit, de q̄. i. q. i. c. *Adartion* et Basilides non h̄nt euangelii, q̄ non h̄nt sp̄m sc̄t̄m. de q̄ *Euse.* li. 4. c. 5. et *Agrippa* *Laetorius* librū conscripsit p̄futationē Basilidis validissimā ptinentē, p̄ quem h̄sura ac calliditas viri ad decipiendū nimis apta detegit. Docuit q̄z fidem negandā p̄secutionis tpibus. Et glo. sup̄ p̄fationem in euāg. *Luce*, dicit: Et Basilides et *Apelles*, et q̄ sub nomine *Thome* v̄l *Adathie*, et aliorū ap̄lorū, falsa scripserūt. Et sic sc̄dm *Bedam*, *Lucas* ea causa maxime scripsit euangelizum, ne pseudoeuangelistis esset facultas p̄dicandi, qui sub nomine Ch̄sti ap̄lorū eius conati sunt sc̄ctas p̄fidie iducere. *Ignati⁹* ad *Trall.* Fugite Basilidem et totā collectionē indignitatis ipsius. *Aug⁹.* in li. de here. Basilides in hoc distabat a *Simonias* q̄. 365. celos esse dicebat: mundum istum vel horū minē, non credunt a deo factū, sed a. 365. celo: amatoria carmina studiosissime discunt: a *Iudeis* nō credunt Ch̄m crucifixum, sed *Simōnē Cyreneum*, qui angariatus sustulit crucē eius. Et *Ihieron⁹.* in libro *Amos*: Omnipotentē deum portentoso nomine appellat, et dicit eum in solis circulo ptineri. Idem aduersus *Lucifer.* Basilides summū deum *Abrazas* cum trecentis sexagintaquinq̄ editionibus commē

Heretici de litera B

tatus est. Item Abraxas est deus fictitijs Basilidis
ex numeri supputatione.

¶ Berill⁹ in Arabia ep^s, cū aliq̄nto tpe rexisset
ecciaz, i heresim ad extremū lapsus ē, q̄ asserit Chri
stū añ 28ariā nō fuisse. s. q̄ ad deitatē, vt d^r Anto. i.
p. spec. hi. ti. 7. sed ab Orig. p eplas correptus, gr̄as
egit, z Euf. li. 6. c. 26. ita errorem Berilli ab eccia de
pult⁹ Orig. vt emēdaret nō pderet error⁹ autorē.

¶ Bedric⁹ autor⁹ Grebitar⁹ hereticor⁹, Stamice
sis natiōe Morau⁹ bellis assidu⁹, q̄ spreta religione
Chriana, calcatoq⁹ pōtificio iure, vrozē publice du
xit, z illa mortua, alterā ex Polonia supduxit, ex q̄ fi
lios sue neq̄tie sectatores sustulit, vt d^r Ene. Spl. de
ori. Bohe. c. 47. Heretici sunt, qui male senserunt de
incar. Christi, lacerantes ecciam, z catholicam fidē
fraudenter corruptentes.

¶ Blascus, iste lapsus in heresim, socius crimi
nis fuit cum Florino ptra xitatem catholicam: vul
pecula ista gāniuit, sed obstructū est os ei⁹ p Apol
linarē Hieropolitem virū eruditissimū.

¶ Begardi vel Beguini, Anno. 1341. sub Jo
han. xxiij. papa, z Lodowico. iiij. capitio demisso in
cedunt, faciem semp cooperiunt, laute bibunt z co
medunt, puina querunt, sfortium mulier⁹ non respu
unt, in eccia sedēt in terra, vultu verso ad parietem,
oculos ad celum non eleuant: isti maligni homines
procurante satore malor⁹ oper⁹ has hereses asserue
rūt, q̄ ponunt in Clein. ad nrm de here. Vnus er
ror est, q̄ homo in pnti vita tantū z talem gradū per
fectionis pōt acquirere, vt reddatur impeccabilis, z
amplius in gratia pficere valeat. Secundus, q̄ ie
iunare vel orare non oportet hoīem, postq̄ gradū vl
timū perfectionis fuerit assecutus. Tertius, quod
illi qui sunt in p̄dicto statu pfectionis z spū liberta
tis, non sunt humane subiecti obedientie: vbi inquit

Heretia de litera B.

Franc. de Sarabellis, ex hoc sequeretur qd aliqui essent Acephali: qd est contra illud. 93. di. Nulla ratione clerici aut sacerdotes habendi sunt, qui sub nullius episcopi disciplina et prudentia gubernant, tales enim Acephalos. i. sine capite, prisca consuetudo nuncupauit. Et infra in. 4. li. contra Luterum. probabitur, qd obedire pape est de salutis necessitate. Quartus error, qd homo potest finalem beatitudinem, secundum gradum perfectionis, in presenti vita consequi, sicut eam in vita obtinebit beatam. Quintus, qd quolibet intellectualis natura se ipsa naturaliter est beata: quodque anima non indiget lumine glorie ipsam eleuante ad videndum deum, et eo beate fruendum. Sextus, qd se in actibus exercere virtutum est hominis imperfecti, et anima licentiat a se distantes. Septimus, qd mulieris osculum cum ad hoc natura non inclinet, est mortale: actus autem carnalis cum ad hoc natura inclinet, peccatum non est, maxime cum tenetur exercens. Octauus, qd in eleuatione corporis Christi, non debent assurgere, nec eidem reuerentiam exhibere. Dicit hic Io. de Imola: Nota prelatum potissime papam debere attendere circa augmentum fidei catholice, et extirpatione hereticorum, et diocesanos debere sollicitos esse in partibus illis in quibus heretici, potissime Beguini et Begine sunt. Contra Begardorum errores Alpharus in. 2. lib. de planctu ecclesie.

¶ Berengarius Turonensis, de eucharistia prauie sentiebat, contra quem ex precepto Leonis pape in concilio Toletano Lanfrancus doctor disputauit, et eum eloquentissimo sermone confudit, et errorem reuocauit, ut dicitur de predestinatione. dist. 2. c. ego Berengarius. Ideo inter hereticos non ponitur, quia postea non fuit relapsus: sed quia doctrina eius fuit heretica. Hic Lanfrancus sub Leone. ix. in synodo Vercellensi se purgauit ab errore Berengarii. Hinc est notandum,

Heretia de littera B.

quod reuertentes ab heresi, debent primo profiteri errorem suum coram epō vel alio inquisitore. Secūdo debent heresim abiurare, et forma iuramenti ponitur in dicto c. Tercio debent dignam satisfactionē exhibere. in c. ad abolendā. li. vi. de hē. Anno. 1064. sub Henrico. 2. et Stephano nono.

¶ Bizochi, hi sunt qui et Fratricelli, scdm Jo. 22 in extraua, q̄ incipit: Sancta Ro. et vñs ecclia.

¶ Bohemi vel Bohemiste, qui sequuntur errores waldensium: hi per Johan. Huss sunt corrupti diuersis heresibus. Teutoncs p circuitum habitantes, alios Philisteos, alios Idumeos, et Moabitas q̄ vocabant, Bohemiam terram pmissionis esse dicebant. Vñ vniuersitas Pragen quā Carolus. III. erexit, translata est: nam dicit Eneas Syl. 25. ca. de origine Bohemorum: Magistri et discipuli, Teutonici generis iureiurando adacti, vna die supra duomilia secuti, apud Lipsiam Misine ciuitatem, die et trium itinere a Praga distantem, vniuersale studium erexere. Bohemis sue schole gubernatio libere patuit: quorum princeps est habitus Johan. Huss, qui vbi satis fidei comparatum sibi existimauit, venenum quod iampridem occulte conceperat, palam euomuit. De hoc infra.

¶ Bonosiani, a Bonosio quodam episcopo exortiproduuntur, qui Christum dei filium adoptiuum, et non naturalem et proprium asserunt: hoc reprobatur Johannis. 14. et extra de celebra. miss. c. in quadā. Quidam dixerunt, sed errauerunt, Christum non fuisse verum deum, sed adoptiuum, vt miseri Arriani. Glo. Bonosiani. Dicit Asteranus in quarto lib. ti. v: quod Anthonolite a Anthono autore heresis eorū, isti vt puto sunt et qui dicuntur Anthoniaci. de pse. distin. 2. c. hi vero heretici. Sed quidam libri habēt Bonosiaci: isti non credebant Christum esse filium

Heretici de litera B

dei naturalem. Item in eodem ca. Isti sp̃s sanctum peruerso sensu esse quendam paruum hominē montanum credunt. Et. i. q. i. c. quidam, in fine dicitur. Gregorius vocat Bonosij ordinationem damnationem: huius heresis doctrinam habent Circuccellioni.

¶ Suganrius de monte Falcone, autor eorū hereticorū in partibus Catalonie, qui ausi sunt dogmatizare, quod omnia de genere bonorū que fēda sunt, sunt fienda puro amore, et non ex alia causa, nec spe mercedis eterne. Tandem iste error fuit condemnatus publice et solenniter per Sancirium Trachonēsem archiepiscopum, Ordinis fratrum Minorum, et per patrem Nicolaum Roselli inquisitorem: Ordinis Predicatorum, postea Cardinalem.

¶ Borbonite, secundū Augustinum, vel Borboriani, de here. vocantur quasi cenosi, propter nimiam turpitudinem, quam in suis mysterijs exercere dicuntur: et nonnulli vocant eos Gnosticos, alij Castagogos. Dicuntur quoque bonum deum et malum deū in suis habere dogmatibus: ceteros eorum errores, vide in Gnosticis.

¶ Bononatus in ptibus Catalonie in villa Franca de penades primitierius et heresiarcha plurimum Begardorum, qui prius abiurauerat, postea traditus fuerat ut impotēs seculari curie: et iam ex vno latere assistus fuerat et finxit se penitere. Iste cum suis complicitibus cōposuerunt hereses Begardorum, et tandem per dominum Ferrarium de Apulia episcopum Berginonēsem et fratrem Guilhelmum Costa inquisitorem fuit eorum congregatio condemnata, et domus eorum habitationis in villa Franca diruta, et dictus frater Bononatus, ut relapsus et impenitens fuit traditus curie seculari et ignibus consumptus.

¶ Bulgari inter Angariam et Greciam constituti Christiani effecti sunt: multis annis sub obediē-

Hereticæ de litera C.

tia Romani Pontificis, et fuerunt Christianorum per
pugnatores contra Turcam. Et Nicolaus papa per
mus in ea gente tantum profecit, ut pulso Photino
heretico, qui se illi genti insinuauerat, ut rex tradito re-
gno maiori ex filiis habitum susceperet monachalē.
Ad quorum consultationem idem Nicolaus respon-
dit, ut dicitur distinctione. 28. c. consultationi. Ae-
rum cum imperatoribus orientis communicarunt pro-
pter locorum finia, ceperunt in ritus Grecorum
degenerare, in quibus permanent usque hodie: de qui-
bus scribit Blondus Romanus, antiquitatis scrui-
tator.

Cariani proinde sunt appellati, quoniam Cain adorant,
dicentes eum fortissime esse virtutis: similiter et Ju-
dam traditorem aliquid diuinum putant esse, et sce-
lus eius beneficium reputant. Vel dicunt Laioni a Laio-
no Alexandrie episcopo, et asserunt Judam percussisse quan-
tum esset generi humano Christi passio profutura ad
occidendum Iudeis, propterea tradidisset illos etiam
am, quoniam scisma facientes in populo primo dei, terra des-
hiscente, perierunt Chore, Datan et Abiron: et Sodo-
mitas colere prohibentur: blasphemant legem et deum
legis autorem, carnisque resurrectionem negant. Aus-
gustinus de heresibus. Isti nimia mentis caligine ex-
cecati sunt, ut hominem damnatum et fratricidam adorarent,
quem deus maledixit. i. Iohā. 3. Diligatis alterutrum,
non sicut Cayn, qui ex maligno erat, et occidit fratrem suum.

Castadogi, de his quæ in Borboritis.

Cathariste, hi sunt Manichei sic appellati. i.
purgatores, de carnibus non vescuntur tanquam de mor-
tuis vel occisis fugerit diuina substantia: ova non su-
bunt quasi et cum ipsa frangunt expirent: vinum non bi-
bunt, dicentes: fel esse principum tenebrarum, cum
vescuntur viuis.

Heretici de litera C

Caponius eps fuit, sed postea depriauatus et rore Arrii, inquit enim: Non perfecte et integre nouit filius patrem, neque enim perfecte videre potest. Creatura enim est, et factura filius: et omnia alia docuit que et Arrius, li. i. tri. hi. c. 23.

Campates, sic enim eos vocat Hieronymus in epistola contra Luciferianum. Hi concordant cum Circumcellionibus et Donatistis, qui Rome dicuntur Montenses, de his quere in suis locis.

Campenses cum Tarsensibus hereticis copulati, nihil aliud ambiunt quam ut autoritate communione vestre, tres hypostasies cum antiquo sensu predicent, secundum Hieronymum ad Damasum in epistola, que incipit: Quoniam in vetusto, et percurrunt cum Arrianis. Lampe sonat fluxus: et Ptolomeus Lampas Cilicie parte facit, cui fallos, eam que inflexo litore Sylici sinus deflectit ad Syriam.

Cathari alio Cathare vel Catheris, ex munditia ita se nominauerunt, gloriantes de suis meritis. Fidorus Leuitici. 13. Lepa alba notat Hereticos, qui se mundos appellat, vel qui de falsis virtutibus gloriantur. Regant penitentibus veniam peccatorum, contra illud Ezechiel. 18. In quacunque hora et. et. l. di. ponderet. de mortiferis criminibus penitentiam negat, et tamen in honore permansit. Augustinus. Superbissime et odiosissime sic se nominant, penitentiam negant, Nouatum hereticum sequentes, nam et Manichei Cathariste appellant, quasi purgatores. Quiduas si sumpserit, tanquam adulteras damnant. Mundiores se ceteris predicant: qui nomen suum si cognoscere vellent, mundanos se potius quam mundos vocarent. 24. q. 3. quidam. De quibus Bernardus Thome. in tractatu. 5. impug. res. ca. 6. sic dicit: Hic error Vigilantius, qui consilium de paupertate evangelica ausus est destruere omnino, per successiones errantium usque ad hodiernam tempora peruenit, qui et in hereticis quibusdam qui

Heretia de litera C.

Cathari nominant permansit. Catharorum tres sunt secte principaliores, ut supra in Albigen. Swido in li. heresum: Cathari male acquisita non restitunt, nec implozant auxilium beate virginis, nec sanctos r̃u, aut angelor̃.

Cataphryges vel Cataphrygi, his puincia Phrygie nomen dedit, q̃ ibi extiterunt autores eorum, Montanus et ceteri, et Prisca et Maximilla fuerunt prophetisse Montani, anno. 174. tpe Commodi imperatoris et Soteri pape. Et Montanus fuit tam q̃ paracletus, q̃ aduentu sp̃s sancti non in aplos, s̃ in se traditum fuisse, p̃tra. j. q. j. ut euidenter ostenderet dñs a sp̃s sancto quē donauit fidelib⁹ dimitti peccata, non meritis hoīm, et ergo de pse di. 4. c. hi ho heretici, dicūt: qui in trinitatis nomine non baptizant, sicut sunt Bonosiani et Cataphrygi, q̃ et illi Chriſtū dñm non credunt, et sp̃m sanctum peruerso sensu esse quendā paruum hominē montanū credunt. Sic. j. q. j. si q̃ pfugerint ad eccliam catholicā de Cataphrygis, statutum est rebaptizari eos oīno debere. Cataphryges secundas nuptias p̃ fornicationibus habent. Sacramenta phibent funesta habere, nam de infantis anniculi sanguine, quem de toto eius corpe minutis cōpunctionū vulneribus extorquēt, quo eucharistiam suam cōficere phibent, miscentes eū farīne, panemq̃ inde facientes: qui puer si fuerit mortuus, habet apud eos p̃ martyre: si aut̃ vixerit, p̃ magno sacerdote habet, ut dicit Aug. et sicut dicit glo. super illud Osee. 8. Ne eis qui recesserunt a me. Baro hereticus diligit castitatē, et qui se amare simulat sicut Cataphryge ore venenato mel p̃mittit: sed turpe est dicere, q̃ in occulto facit. Dicunt etiā q̃ mulier p̃t habere sacros ordines, quod reprobatur b. Thomas in postil. ad Tit. 2. Contra istos scripsit Apollinaris Hierapolites, et Melchisedes papa p̃tra Lazar

Heretici de litera C

taphrygas volumen p̄cipuum p̄scripsit, ⁊ Rhodon genere Asianus in scripturis eruditus aduersus eos insigne opus fecit, ⁊ Apollonius ecclesiasticus scrip̄tor aduersus eos libellum edidit, in quo p̄phetias eorū esse falsas puincit, vt dicit Euse. li. 7. c. 19.

¶ Catilina Arrianus, de quo Ihero. ad Ripariū um de heresibus expugnandis: Scias, inq̄t, in hanc puinciam nullis hūanis auxilijs, sed proprie Ch̄i snia pulsum esse, non solū de r̄be, sed de Palestine quoq; finibus Catilinā. s. ad Arrium Alexandrinum presbyterū. Nos quoq; dolere plurimū, q̄ cum L̄tulo multi p̄iurationis socij remāserunt. Ita Ihero. vocat socios Arrij, q̄ illius dogma defendebāt, q̄ in Toppe remorant̄.

¶ Carpocratiani a Carpocrate quodā vocant̄, q̄ Ch̄istum dixit hominē fuisse tm̄, cōtra illud. 23. dist. q̄ c̄pus. Qui erat in diuinitate dei p̄ris filius, deus verus, ⁊ verus homo ex m̄re. Et dixit de vtroq; fuisse progenitum, quod reprobāt. 27. q. 2. c. inuenta est habens in vtero a brō Ioseph, qui licet eam non cōtingeret. Quare dicit Ignatius in epistola ad Antiochenses: Quicumq; p̄ur hominē dicit esse Ch̄istum, maledictus (sc̄d̄ dictū p̄phete) non in deū fides, sed in hominē tantum. Propterea ⁊ infructuosus est quemadmodū thamariscus, que est in deserto. Scribit Ireneus coeū tpe ⁊ monib⁹ Saturnini ⁊ Basilidis hereticorū Carpocratem sup̄stitionis alterius, qui Gnostici appellant̄, vocabulo a sc̄ia conficto auctoris: de quo sic dicit Euse. 4. lib. c. 5. qui sane p̄stigia Simonis magi, non vt ille clam, sed publice ac palam tradebat, ⁊ velut pro summis atq; optimis studijs laudem p̄fessam ac publicam de nefarijs artibus a deceptis auditoribus requirebat, ⁊ magicas artes in luce publica perorabat. Ilic Carpocrates (sc̄d̄ Augs.) docebat oēs operationē ⁊ admiratiōez

Heretici de litera C

peccati, nec aliter euadi & ptransiri principat⁹ & potestates quibus hec placent, vt possint ad celum superius peruenire. Resurrectionem corporis simul cū lege abijciebat. Dicit glo. *Leui. 13.* In corpore lepram gerit, qui ecclesie detrahit sicut Carpocratiani, qui negant resurrectionē carnis. Negant mundus a deo factum, sed nescio a quibus spiritibus mundū factū: Secre ipsius fuisse tradit socia quedā Marcellina, q̄ colebat imagies Iesu & Pauli & Homeri & Pythagore adorando, incensumq; ponēdo.

Celestiani, a Celestio qui fuit Pelagianus, anno. 404. sub Arcadio & Innocentio. 1. qui damnauit ad instantiā cōcilij Africani heresim Pelagianā. De q̄ Aug. l. ii. de pfectōe iustitie ad Eutropiū & Paulū epōs: idē sentit sicut Pelagius, nam Celestius Pelagium magistrum est secutus, vt sectatores ei⁹ Celestiani nuncupantur secundum August. in de here. Qui em̄ alienam doctrinā sequit, alienos diligit. Et Aug. de fide cath. cum Celestinus atq; Pelagius in Ephesina synodo sint damnati, quō poterunt illa capitula recipi, quorū damnant auctores. Et Celestinus rōnibus sophisticis nitebat probare nullum hominem peccare si veller, omnes esse iustos si vellent, & q̄ hō ad pfectum statum p̄t peruenire si veller. Et Aug. sola uir. 16. argumenta eius in lib. de pfe, iustitie. Hiero. in ep̄la ad Alipium, & Augustinū, gratulat Augustino q̄ eius opera heresis Celestiana opp̄sa est. Sed dicit glo. *Eccl. 5.* Heretici sepe sophismatibus & arte diabolica opprimunt eccliam, q̄ non munditiā vere fidei, sed sordes sequunt mendaciū, traditi diabolo, & angelis ei⁹, vident sibi calumniā pati, & in se eē fractā iudiciū salutem. Et hic Celestinus scdm Vēna diū, ante q̄ Pelagij dogma incurreret, immo adhuc adolescēs scripsit ad parētes suos de monasterio epistolās tres.

Heretia de litera C.

Cecilianus, de quo inter alia dicit Aug. si mor-
do conueniret Cecilianus de his que inferunt ei, et
am post mortē illum anathematizo. Itē si vera sunt
q̄ Ceciliano obiecta sunt, et nobis aliqñ possent mō-
strari, ipm mortuum anathematizaremus. De hoc
24. q. 2. c. sane.

Cleobulus vel Cleobius, vnde et Cleobiani,
vnus de primis hereticis, vnitatē fratrum scindenti-
bus, de q̄ sic scribit Ignat. in epla ad Trall. Fugite
ip̄ius nequissimi diaboli nepotes Theodotū et Cle-
obulum, qui generāt fructum mortifer. de quo si q̄s
gustauerit, moriet eterna morte. De q̄ Euf. lib. 4. c. 8.
Unde hi fuerunt primi. 7. heretici: Theobutes, Sy-
mon, Cleobius, Dositheus, Sontheus, Adasbuthe-
us, et Zenander.

Cerdoniani, a cerdone mago et heretico Mar-
tionis nuncupati, anno. 1044. sub Antonio Pio et
Thelesphoro, qui duo asserunt contraria principia,
hos scōz Ihs. sequunt Marcioniste: dicūt em̄ Chri-
stum non esse natū ex femina, nec habuisse carnem,
nec vere mortuum, vel quicq̄ passum, sed simulasse
passionē. Duos deos ponunt, qdam eoz bonū et ma-
lum. Resurrectionē mortuoz negant, spernūt etiam
testamentū vetus scōz Aug. et Ireneus i. 3. li. aduer-
sus hereses dicit: Cerdo a sectatorib⁹ Simonis im-
pietatis sue occasionibus sumptis, Romā venit sub
Igino, ibi docuit, q̄ is qui a lege et prophetis p̄dica-
tus est de⁹, non eē pōt ipse p̄r dñi nostri Iesu Chris-
ti, q̄ ille qdem notus est, hic aut ignotus est: ille iu-
stus, hic aut bonus. Cui succedens Marcion Ponti-
cus absq̄ reuerentia vlla blasphemans, auxit aucto-
ritatē. De hoc Euse. 4. li. c. 80.

Cherintiani scōz Ihs. a Cherinto quodā nun-
cupati, anno. 84. tpe Cleti et Domitiani imperatoris,
istī circūcisionē obseruant, et illud ad Gal. Si cir

Heretia de litera C.

cuncidimini, Christus nihil vobis pdest. ⁊ extra de
bap.c. maiores: cum baptisma successerit circūcisio:
ni, ablit vt in illam damnatā heresim incidamus, que
pperam affirmabat legem cum euangelio ⁊ circūci
sionē cum baptismo seruandam. Nulle annos post
resurrectionē in voluptate carnis p̄dicant, quod re
probat **Adart.** 12. Non nubent neq; nubentur. De
isto Cherinto dicit Beda sup eplam Johan. narrat
em de illo. s. Johanne auditor eius sanctissimus vir
⁊ martyr fortissimus Polycarpus Smyrneorū anti
stes, q̄ tpe quodam cum apud Ephesum balnea la
uādi grā fuisset ingressus, ⁊ vidisset ibi Cherintum
erire, p̄tinuo discessit non lotus, di. Fugiamus hinc
ne balnea ipsa nos corumpant, in quibus est Cher
rinthus inimicus veritatis. Quo egresso, balneū ce
cidit, ⁊ hereticum cum suis oppressit. de hoc. 24. q.
1. c. omnis qui. h̄ic heresiarcha turpulosus ⁊ libidi
nolus totus, a quo dicta ē heresis Cherintiana, hic
dicit legalia obseruanda, ⁊ Caius in dispu. suorū dia
lo. dicit: Cherintus p̄ reuelationes quasdā quas ve
lut a magno ap̄lo conscriptas, vt ⁊ p̄ angelos reuela
tas putaret, talia q̄dā portēta nobis inducere n̄it̄,
post resurrectionē terrenū futurū esse regnum Chri
sti, in q̄ Iherusalem ⁊ homines in carne itez cōcupi
scētijs ⁊ vitijs subiectam p̄uersationē habituros: cō
tra fidem quoq; scripturaz mille annos designat. Vi
cunt etiam mundū ab angelis esse factum. Iesus tā
tūmodo fuisse hominē, nec resurrexisse, sed resurre
cturum. Et hi etiam dicunt **Adherinthiani** a **Adherin**
tho, vt dicit Aug. ⁊ Rupertus Tuitien̄ super illud
Apocal. Ego sum alpha ⁊ ω: quid enim illic offende
ret Cherinthum vel Ebionem vel Arrium, aut aliū
quēlibet diuinitatis Christi inimicū hereticū. H̄ere
ticus quoq; quilibet etusimodi pcederet ⁊ cōfiteret,
sed eundem esse deum patri coequalem sine ini

Heretici de litera C

tio cuius patre et in patre manentem non confiteretur, recte
quod dixisse non coteretur, addit istud quod summum est in quo
fides Christiana consistat, velut supremo gradu de
Christi diuinitate, sicut eque ut de patre sentiens sicut
et dignum est, et dicens in persona eius, ut vicem maiori
tonitruo quod contradicunt ille rane loquaces coterantur,
ego sum alpha et omega, hec homo dicens, sine dicentem illum,
inferens patri coequatur: sic etiam verbum antiquum quod
erat, In principio erat verbum, et contra Cherintum aliosque anti
christos, qui negare incipiebant ante Mariam fuisse
Christum.

Chiliaste, hi sunt Cherintiani. 24. q. 3. quidam,
nisi quod hic est appellatio greca, et obseruant eosdem er
rores sicut Cherintiani: chile enim grece mille latine
dicitur, et dicitur Helinadus quod Papias Hieropolitanus
in Asia episcopus, fuit autor hereticorum qui dicunt Chilia
ste. id est millenarii, qui dicunt mille annorum Iudaica edifica
se deuterofsimi. id est nouitate. Qui post resurrectionem
aiunt in carne dominum cuius sanctus regnatur et sanctos epu
laturos cum Christo corporaliter. Dicunt quoque in mille an
norum regno mulierem instauranda esse, et eandem esse quam prius
habuit vir.

Cynici olim fuerunt philosophi carnales et bestiales,
dicentes licere commisceri feminis instar canum, modo
hominum prurientes auribus introierunt dominationem sper
nentes et maiestatem blasphemantes: de quibus. 1. Pet.
2. Multi sequentur eorum luxurias. Hi sunt Waldenses
et cõsimiles, de quibus dicitur in locis suis. Cynici se
cundum Papiam: heretici, dicti ab immundicia, con
tra humanam enim verecundiam in propatulo cum viris
coibant, ut canes.

Circūcelliones dicuntur, eo quod agrestes sint, quos
scotopicos vocant, qui Bonosiano doctrinam ha
bent. Hi amore martyrii seipsos perimunt, ut violent
er de hac vita discedentes martyres nominentur: con

Heretici de litera C

tra illud. 23. q. 5. si non licet. Profecto enim q̄ seipm
occidit. homicida est. Item c. tu dixisti. z c. non est
nrm, de quibus etiam c. Circūcelliones illas clericos
partis Donati zc. ubi scribit Aug. ad Atharcellianū
comitē de Donatistis capris. Aug. in de here. Circū
celliones genus hominū agreste z famosissime auda
cie, non solum in alios immania facinora ppetrādo,
sed nec sibi eadem insania z feritate parcendo, sed p
mortes varias maxime p̄cipitiorū z aquarū z ignium
seipos necare cōsueuerūt, z ī istū furore alios quos
potuerūt sexus vtriusq̄ seducere, vt occidant ab ali
is, mortē nisi facerēt cōminantes. Possidonius de vi
ta Aug. dicit aliquoties eius vias armati isdem Cir
cūcelliones contra famulū dei Augustinum obside
runt, sed hi itineris errore seducti, eum inuenire non
potuerunt.

Choite, a Choita heretico, qui fuit de nume
ro eorū qui euangelia laniauērunt scdm Ihero. con
tra Lucifē.

Constantius, Constantini filius, Constantis
frater, ab Arrio tractus est in heresim Arrianam, vt
quosdam in deo gradus crederet. Ilic scdm Ihe. in
vita Ithilarionis heremite rex Arrianorū in exiliū de
portauit Diacontium z Philonem ep̄os. Et Erosi
us lib. 7. constantius dum constantem fr̄em bello īse
cratur incauta petulantia periculis sese offerēs, a du
cibus eius occisus est. Et Ihero. ad Itheliodorū ep̄i
taphio Hepotiani: constantius Arriane fautor he
reseos dum cōtra inimicum parat z cōcitus fert ad
pugnam, in Athopli viculo moriens magno dolore,
hosti reliq̄t imperiū.

Coloribosus secut⁹ est Athenēdrianos z Athar
cum, de quibus infra, a quo dicuntur coloribosus hereti
ci. Ilic em̄ vitam oīm hominū z generationum in se
ptē siderib⁹ affirmat, vt dicit Aug. de here.

Crispinus Donatista, in Calamensi ciuitate et regione eps fuit, vt dicit Possidonius, cōtra quē August. trino cōflictu disputauit, ita Crispinus pconslari et libellari snia est pronuntiatus hereticus. Et pceptum ē, nullo prorsus loco hereticos Donatistas esse debere; et sic multū creuit sancta ecclesia.

Concordenses, vel scdm alios Lozorense, q re supra in Albanēsis.

Colitiani, a qdam Colitio nominati sunt, aut scdm Ihsd. Colintiani a quodā Colinto, vlt scd3 August. dicuntur Coluthiani a quodā Colutho, qui dicunt deum non facere mala, q illud qd scriptum est Esa. 37. Ego deus creans mala. Et hoc intelligit de malis pene, sicut dicit Amos. 3. Si est malum in ciuitate qd deus non fecerit. Vel deus creat mala. i. nocua, vt venenū, lupos, araneas, et similia, que magis nocent q̄ profunt, vt dicit Aug. Quis Coluthiani et Floratini inter se cōtraria dicūt, tñ ambo diuinis alioquijs resistebant. Creat em̄ deus mala, penas iustissimas irrogando, qd Coluthus non videbat, non aut malas creando naturas atq; substantias, inquātū sunt nature atq; substantie, vbi Florinus errauit.

Constans nepos Traclis Imperator, regnās in Grecia et non Rome, anno. 660. tēpore Theodori ci primi pape, hic Constans fuit pessimus in om̄ibus et crudelis cōtra catholicos, et hereticus de Acephalitar secta. Qui quadam vice de Neapoli veniens Romā, pulcherrima edificia et palatia, ob inuidiam ciuium Romanor destruxit, et in Tiberim proiecit, et multas plateas ciuitatis fecit desolatas.

Constantinus quint⁹ impator, pessimus hereticus fuit, q demonijs immolabat, ecclesiam dei lōgo tpe afflixit, nec euasit impunitatem. Nam completo mysterio iniquitatis pfinite, horribilr clamans: igni sum inextinguibili traditus, spm̄ exhalauit. Insensa

Heretia de litera D.

tis impatoribus sue vesanie relinquens exemplum.
Sigibert⁹: Constantinus imperator, filius Leonis
quinti, Constantinopoli synodū trecentorū triginta
eporū aggregauit, in quo edicto promulgato de imagi-
nibus dei et sanctorū deponendis, ecclesiam dei nimis
scandalizat, et orthodoxos tyrannizat. Hec ille: Et
beatus Martinus papa ob catholicā fidē ab eodem
de ecclesia raptus, ac perductus Constantinopolim,
in exilio vitam finiuit.

¶ Cosimi, horū heresis occurrit cum Marcellia-
nis, quod fuerunt damnati in secunda synodo vniuersali
Constantinopolitana.

¶ Copti sunt Christiani, sed heretici, in partibus
Indie hincinde habitantes, et vtuntur in ecclesiis quo-
dam libro fabuloso, qui dicitur secreta Petri: et in missis
legunt euangelium Nicodemi.

¶ Chonizantium secta transiuit anno. 1373.

¶ Cresconius grammaticus Donatista, quem
August⁹ quatuor libros scripsit, in quibus Cresconiū
multis reprehendit, maxime in hoc quod Petulianum de-
fendit, qui negat quod Christus sit Christiani origo, ra-
dit et caput.

Dadosius vnus de principibus Messalanorū,
qui inter cetera dicunt diuinum cibum nec po-
desse nec ledere, de quo dominus dixit: Qui comedit
carnē meā et bibit sanguinē meū, viuet in eternū, de
hoc. 7. lib. hist. tri. ca. 11.

¶ Dactilozinichte, de his in Battolozinichte.

¶ Dauid de Dinanto, cuius error fuit quod deus est
materia prima. Et hoc b. Tho. 1. 2. gen. ca. 17. et pri-
ma pre q. 3. art. 8. quod impossibile est deum aliquo modo
in positionē alicuius venire. Dicit enim Dionysius. c. 2. de
diuino. quod neque tactus est eius. scilicet dei, nec quedam ad-
partes amiscendi cōiō. Et dicit Cesarius. 5. dist. dial.
quod libri magistri Dauid perpetuo damnati sunt et exusti.

Heretici de litera D

De alijs erroribus s̄ in Almarico.

Decarhite, Ahanichei fuerunt, et de eis diu⁹ impator facit mentionē. L. de here. Nota q̄ Ahanichei totum virus euomentes s̄ honorē creatoris oim machinati sunt, et ppagines suas longe lateq̄ extenderunt, pro quorū extirpatione ecclesia multos agones subiit.

Desiderius heresiarcha, de q̄ b. Tho. s̄ impugnantes ref. ca. 6. Desiderius heresiarcha Longobardus, nri t̄pis edidit quendā tractatū s̄ catholicā p̄ritatē, in quo inter cetera p̄demnat statū eorū, q̄ relictis omnibus egere volunt cum Ch̄so, hic paupertatem totalit̄ p̄demnat, et q̄ non sit licitū sua oia p̄ Ch̄so relinquere, nisi talē religionē intret q̄ possessiones habeat, vel nisi talis sit q̄ de labore manuum viuere intendat.

Deuterus hereticus Arrianus ep̄s, dū in Cōstantinopoli, vt dicit Sigibertus in sua chronica, Barbam quendā baptizaret, et male distinguens trinitatē, dicens: Baptizo te Barba i nomine p̄ris per filium in sp̄sancto: aqua disparuit.

Dimophilus Arrianus fuit, nec dogma Arrianorū anathematizare volēs, idcirco in p̄cilio Ariminensi damnatus est tempore Constantij imperatoris. De quo etiam secundo libro histo. tripar. ca. 22. et lib. 9. ca. 10.

Dioscorus olim ep̄us Alexandrinus, anno domini 444. sub Martiano principe et Leone primo, qui dixit vnā naturam esse verbi dei et carnis. Peccat igitur in fide, qui est defensor hereticorum. 24. q. 1. c. 2. Et huius sectam et subscelerate cohortis ponit Iohannes Damascenus lib. 3. ca. 3. dicens: Dioscorus et Seuerus et eorum scelerata cohors. Unde sc̄ti patres apud Calcedonem congregati Dioscorū damnarunt, non tantum de heresi, sed etiam quia au-

Heretia de litera D.

sus fuit sanctum Leonem papam excommunicare maiorem se, ut dicitur distin. 21. c. intantum. et dist. 13. c. canones sunt secuti, 22. q. 2. c. sane existunt etiam qui eidem Dioscoro. et. L. de her. 1. quicumque Apollinaris facinorosissimam sectam. Eutices et Dioscorus concitatores permanserunt usque ad mortem eius. Contra Dioscorum scripsit Hilarius librum unum ad perfectum Salutium. Et Theodorus episcopus Syrie ciuitatis dicta fortia contra eundem fecit.

¶ Diodorus, de quo Damas. lib. 3. c. 3. dicit: Deo odibilis Nestorius et Diodorus, et igne dignus Theodorus et eorum demoniaca conuentio: et cum alijs Ariano posuit in Christo unionem personalem in una duntaxat natura. scilicet humana: Christum negauit verum esse deum: Abi nota, quod dixerunt Christum tamen fuisse hominem, et ipsum ad diuinam propemodum dignitatem ob gratie abundantiam operumque excellentiam esse euectum, et proinde deum in scripturis appellatum quasi non natura deus esset, sed gloria tantum honore nominis. Unde quidam eorum dixit, non inuideo Christo facto deo, hoc et ego fieri possum si volo. De hoc habet Gregorius decimo octauo libro moralium. Et dicit Hilarius: Hic enim verus et proprius est filius: origine, non adoptione: veritate, non nuncupatione: natiuitate, non creatione.

¶ Discalciati, isti non intrant sancta loca, nec locum orationis, nisi sint discalciati: moti ex illo verbo quod dominus dixit ad Moysen Exod. 3. Solue calciamentum de pedibus tuis. Et illum modum tenet Saraceni, quando intrant Arabesquitas eorum nudis et lotis pedibus, ut ad orientem proficium. Mahometum diebus singulis, certis horis, ut dicitur in Cle. Cedit quidem de Iudeis et Sa. 2c. De his sic scribit Augustinus de here. Est alia heresis nudis pedibus semper ambulantiu, in eo quod dominus dixit ad Moysen: Solue 2c. Et quod propheta Elaias nudis pe-

Heretiā de litera D.

dibus iussus fuit ambulare. Exo. 20. Calciamēta tua tolle de pedibus tuis.

Donatisti vel Donatiani, a Donato qdā Afro nuncupati sunt, anno. 334. sub Constantio impatore et Julio. 1. papa. Qui Donatus de Numidia veniens, pene totam Africam sua persuasione decepit, asserens minorem patre filium et minorem filio spiritum sanctum, et rebaptizavit catholicos. 24. q. 3. quidam. et L. de here. Iste error vocatur rebaptizantiū, quod illud de pse. di. 4. c. eos, non licet fieri rebaptizationes. et. c. j. rebaptizare. Et talis puniatur capite. L. ne sanctū baptismi reiteretur li. j. Unde Donatiste et Adanichei totam fere Africam cum suis erroribus corruperant et impios deceperant: et sanctum Augustinum fatigabant, propter quod multos libros contra illos scripsit: Et Donatiste erant magni in scientia seculari, erant maiores in munditia, in potentia erant maximi, et in diabolica astutia, et diversi fuerunt alumni Donati. Unde Donatus apud Carthaginē Donatistarum episcopus, dicebat quod verum baptismum nisi in sua coniunctione dari non poterat. et. 23. q. 4. c. displicet, de isto Donato dicitur, quod cum esset captus a Christianis, obiecit Augustino, quod nemo debet capi, ex quo dedit deus homini liberum arbitrium. Hi vocantur Romæ Adontenses: ad hanc heresim pertinent Circūcelliones, hi dicuntur etiam Parmenianiste. Et Eyprianus Carthaginēsis episcopus contra Donatum et Novatianum diversos tractatus et epistolas fecit. Unde Donatiste ex ambitione et invidia insurgentes contra Cecilianum contra quem non prevaluerunt, quasi totam Africam suis deceptionibus sepauerunt ab unitate ecclesie catholice, scisma facientes, et mediose Ceciliano crimina imposerunt, que probare nequeunt, a iudicibus falsarij reprobatum scisma pertinaciter in heresim verterunt. Et Leo papa in epistola ad imperatorem Constantinum: Donatiste in sola Grecia orthodoxam ecclesiam iactabant.

Heretia de litera D.

Item Hiero. in li. de viris illustr. Extant Donati ad suam heresim pertinentia multa opuscula, est liber de spūs sancto Arriano dogmati congruens, sed vt dicit Hiero. in epla ad Donatū diaconū: Vbi queso sunt cōmentā Donati, reuera ammōdo non comparent.

Dositheus, vnde et Dositheani heretici, vnus fuit de adulterinis et primis corruptoribus fidei, qui et connumerat inter primos pseudoaplos. Hieron. contra Lucifer. Dositheus Samaritanorum princeps, prophetas repudiavit.

Dulcinus Nouariensis tpe Clementis quinti, et Henrici septimi impatoris, anno. 1034. veterū et nouorū errorū inuentor. Et Clemens quintus misit inquisitores Ord. Pred. p̄ eum, et crux predicata est et indulgentie date et exercitus missus est cum Aplico legato, qui ipsum et suos aplices in Alpibus positos primum et thedia et frigore, et primum in armis oppressit, et Dulcinus capitus, et cum Margareta vxore sua heretica et aplicebus combustus fuerunt, prius tamen membratim conclusi: et ep̄s Permensis et frater Manfredus Ord. Predicatorū inquisitor, duas epl̄as Dulcini hereticales condemnauerunt. Vex hec pestis omnino deleri non potuit, sed in tridentinis montibus, vbi Dulcinus sue heresis initium dedit, manserunt alieque eius relique, et tales vocant Dulcini vel dulciniste. Vbi ad sex milia vtriusque sexus sub specie charitatis simul habitare docuerunt, et in montibus habitantes in omnem luxuriam plangebant, que pestis duobus annis multos impugnavit, et ipsius Dulcini scelera et penas in inferno meritas dantes, p̄temporaneus eius in suo tract. de inferno meminit. Et illud Osee. 4. intelligi potest de ista secta immundissima: quoniam ipsi cum meretricibus versabantur, et cum effeminatis sacrificabant. Heretici enim clādestinis conuenticulis coeunt, vt errori suo reuerentiā, quam ex ratione non valent, prebeant

Heretia de litera B.

ex occultatione. Et Hieron. super illud Osee. 6. In domo Israel vidi horrendū, dicit: In domo hereticorum videtur horrendum cum magistris fornicantibus populus seductus pariter sordidat.

¶ Durandus de waldach in tribus Arragonie, tpe Johannis. xxi. cum quodam sue complice dogmatizauit hereses certas, et quod matrimoniū nō est nisi occultum meretriciū. Tandem p̄sente dño Jacobo rege Arroganum eius hereses fuerunt dānate per ep̄m Gerundensem et Arnoldū Burgeſi inq̄ſitorē, et ipsi vt impenitentes fuerunt combusti.

Ebionite vel Ebione vel Ebiones vel Ebionei dicti ab Ebione, anno. 84. sub Domitiano Cesare et Cleto papa, dicūt Paulū apostatā legē, et Christum tantum per profectum solum virum iustum putant, id est, Christum tantummodo homines dicunt, et tenent euangelium vt legem carnaliter, et obseruant circūcisionem et cetera legalia. De his fit mentio in legenda sancti Philippi, qui illaz heresim in Asia extinxit. Et Ignatius ad trallianos: Fugite illos hominis diabolici cultores Ebionitas quos maledictos Hieremias propheta asseruit: Maledictus qui cōfidit in homine. scilicet tantum, et a deo recedit cor eius. cap. 17. Et huic heresi Epiphanius Samseos et Elceseos ita copulat, vt sub eodē numero tanquam vna sit heresis ponat, aliquid tamen interesse significans. Hieronymus in de ecclesiasticis scriptoribus: Johannes nouissimus omnium scripsit euangelium, rogatus ab Asiae episcopis, maxime contra Ebionitarum dogma, tunc consurgens, qui asserunt Christum ante Mariam non fuisse: vnde etiam cōpulsus est diuinā edicere natiuitatem. Et Hieron. super Esa. 1. simul arat in boue et asino. Ebion dignus pro humilitate sensus paupertate nominis, qui sic re

Heretia de litera E.

cepit euangelium ut Judaicarum superstitionum, qui in vmbria et imagine precesserunt, ceremonias non relinquant. Et idem in libro in Esaiam: Judaici errorum heredes Ebionite, qui pro humilitate sensus nomen pauperum susceperunt, omnesque mille annorum delicias prestolantes et equos et quadrigas et lectos etc. sic intelligunt ut scripta sunt.

¶ Elpidius hereticus, de quo sic Hieronymus. ad Ctesiphontem aduersus Pelagianos: In Hispania Agape mulier Elpidium virum cecum ceca duxit in foueam, successoremque sui Priscilianum habuit zoroastris magi studiosissimum, et ex mago episcopum, cui iuncta Balla non gente, sed nomine, germanam huc illucque currentem alterius et vicine heresis reliquit heredem. De peste autem Agapetarum quomodo introiit ecclesias, habet idem Hieronymus ad Eustochium de cust. virg. De hoc et in Agapetis.

¶ Echibos sophista Constantinopolitanus, de quo dicitur in sexto libro historiarum. tripar. capite. xxviii. Plurimi quidem non recta mente Christianum habentes nomen, quippe pecunias et honorem presentem et fecilitatem vere fidei preponentes, ad sacrificiorum scelera descenderunt, quorum vnus fuit Echibos. Is enim mores imperatorum sequens sub Constantio feruentissimum se sinxerat Christianum. Sub Iuliano celeriter paganus effectus est. Et rursus post Iulianum volebat esse Christianus, prosterbens se ante ianuam ecclesie prouum, magna voce clamabat: Conculcate me sal insensatum. Dicit autem hereticus sal in fatuatum, quod proiectum est foras et calcatur ab hominibus: quo quid vilius et magis contemptum?

¶ Eriani, hi sunt Arriani, de quibus est.

¶ Erius diaconus ordinatus a Leontio Antiochene ecclesie presule, Arrianus fuit: quod autem a diaconatu depositus est et ab ecclesia factus extraneus et excommunicatus.

Heretia de litera E.

municatus in synodo Constantinopolitana, vide in
qnto libro hist. tri. ca. 42.

Eligius hereticus apud Cameracum, alij gā-
garicū, astutus, timēs comburi a Fratribus Præd.
se oblessum fingit, et ad sanctum Ancardum ligatur
in hasta ab amicis, vt omnes homines reputaret eū
furiosum. Quidam clericus oblesus, diuina manu
solutus, colligens in nocte circa hereticum ligatum
stramina, et ignem de lampade sumens, incendit cu-
mulum straminum. Hereticus clamat, custodes ex-
pergefacti, ignem extinguere nitebantur: sed cleri-
cus arrepto gladio omnes abegit, hereticus combu-
stus est, diuino iudicio exacto, Clericus a demone li-
beratur. Nota hic malitiam demonis, hic prodit ma-
leficum, et infra defendit hereticum Guidonem de
Zacha. August. j. de ciui. dei. ca. j. Multi in eam scz
ecclesiam tantis tanq multis beneficijs redemptorū
exardescūt ignibus odiorū, ingrati sunt, vt hodie con-
tra eam linguas mouerent, nisi ferrum hostile fugiē-
tes in sacratis eius locis vitam, de qua superbiūt, in-
uenirent. De hoc Eligio in. 2. lib. Apum vsus finem.

Elchetsaite, vl scdm Epiphaniū Elcesai, et Au-
gustinus Elceseos et Samseos: a qdam pseudopro-
pheta dicit esse deceptos, qui vocabatur Elci, ex cu-
ius genere duas mulieres tanq deas ab eis phibet
adoratas. Et hi de scripturis sanctis refutant, et vtū-
tur testimonijs de nouo et veteri test. quibus volūt, et
Apłm Paulum ex integro respuunt: et asserunt, q in
persecutionibus si quis negauerit fidem, nihil crimi-
nis habeat pro eo, is qui fixus est i corde suo talia si-
ore negauerit p necessitate, corde tñ in fide pmane-
at. Sed dicit Aug⁹ super Psal. 118. Pactum dei nō
obseruauerit, qui psecutionē non tolerantes, a testi-
monijs dei negando declinauerunt. Et libellū quenz-
dam circūferunt, quem dicunt de celo lapsum, cuius

ſibi ſiquis audierit, remiſſionē accipiet peccatorū,
aliam p̄ter illam q̄s Chriſtus dedit.

Euagrius Ponticus ſcripſit heretica ſcripſit, vt patet in li. ſuo ad ſgines. Itē ad monachos
z ad ſginē, cuius nomen ingredinis teſtatur, in quo
perfidie tenebras exarauit z in alijs libris, vt ſcribit
hiero. cōtra Lucifer.

Eraclite, ab Eraclio exorti, monachos tm̄ reſ-
cipiunt, cōiugia reſpuunt, regna celoz paruulos ha-
bere non credunt ſc̄dz Iſi. z. 24. q. 3. quidam. Eracli-
te in primo articulo peccant, quia deus non eſt ac-
ceptor perſonarum. In ſecundo ſimiliter, quia con-
iunctio matrimonialis eſt iuris naturalis. In tertio
peccant contra illud Euangelij: Dimittite paruulos
ad me venire.

Elpulius ſenex hereticus, dixit nullam utilita-
tem ex ſancto baptiſmate baptizatz accidere, ſed ſo-
lam oronem ſtudioſam inhabitantē demonē effuga-
re. Dicebat iſup vnumquēq; naſcentium a p̄genito-
re ſuo ſicut naturam, ſic etia; demonū trahere famu-
latum, z expulſis p̄ illam orationē ſtudioſam ſp̄s ſan-
ctum aduenire, z ſenſibilz z viſibilz ſuam designare
p̄ntiam. Atq; corpus paſſionibus motum cuiuſlibet
eripere, z animam a mala voluntate penitē liberari,
ita vt nequa; decetero egeat neq; ieiunio macerā-
te corpus, neq; doctrina refrenante z p̄gredi doctri-
na libenter edocente. Non aut̄ ſolum q̄ hoc impetra-
uerit corpis exultationibus libera; ſed apte etia; ſu-
tura, puidet z ſanctā trinitatē oculis cernit. It̄c au-
tē Flauianus laudabilis p̄ſul Antiochenus fetidiſſi-
mū effodiēs fontē z eius pocula cunctis examinā-
da pducens. Infeliciffime ait ſeni, vetuſtiſſime die-
rum maloz, increpauit te os tuū, z nō ego, labia emi-
tua teſtant aduerſum te. It̄c. 7. li. hiſt. tri. ca. 11.

Eleuſius Cyzici, qui p̄erat eccleſie Abacedo

Heretici de litera E

nianor, et cum eo triginta sex eiusdem sequaces qui cum
impator Theodosius et epi partis eius numero ce-
tu quinquaginta lahoraret ut vnirent eccie. At illi ei
monita apertaque puitia paruipedetes, elegerunt se-
qui potius Arrianam pestem, quam consubstantialē dicere
trinitatē. Ihec fatētes de Constantinopoli sunt egres-
si, et scribebant alterutris ne quis eorum in Niceni pce-
lij dogmate p-sentiret. Ex. 9. li. tripar. hist. c. 12.

Elimas a fide relapsus, effectus maleficus ut
Simon magus. Est enim binomius dicitur Bariesu. i. fili-
us Iesu, et sic scilicet Beda corrupte legitur Bariehu.
Dicitur Elimas quod interpretatur dei mei mensura vel
census: sic enim faciebat se vocari ut crederetur nun-
tius dei. Et aduersabatur Paulo, quia Sergius Pau-
lus proconsul qui conuersus fuit ad predicationē Pau-
li, et eum audire et verbum dei desiderabat. Act. 13.
Sed Elimas resistebat querens auertere proconsule a
fide. Paulus autem repletus spiritu sancto, intuens in eum
dixit: O plene omni dolo et omni fallacia, fili diabo-
li, inimice omnis iustitie, non desinis subuertere vias
domini rectas: et ecce nunc manus domini super te, et eris ce-
cus et non videris solem usque ad tempus. Et confestim ceci-
dit in eum caligo et tenebre. De hoc. 45. dist. c. Cum
b. Paulus illum magum corporali cecitate dānauit.
23. q. 4. c. quod Christus. Sic Paulus dum a suo con-
temptu pia admonitione et multimoda commendatione
sui, Corinthios magum illum Elimam qui credituros
a fide retraherat cecitate percussit, ut ceteri perter-
riti predicationē eius non impedirent, sed in Christus
credentes, anime cecitatem effugerent. Et glosa. 1.
Petri. 3. Utilius fuit Tobie percuti cecitate sine cul-
pa, ut probaretur eius patientia, quam Elime mago qui
pro perfidia percussus a creditorum demeritatione
remouetur, et eterne ultioni preparatur. Postea autem
recepto visu, obstinatus permansit. Et Barnabe apo-

Heretici de litera E

stolo valde resistit in Cypro.

Emeritus in Cesariensi Mauritanie ciuitate
ep̃s. p̃cipuus secte Donatistarū disponsoꝝ, quem oc-
casione quadam venerabilis memorie Augustini re-
periens cum alijs ep̃is sedis apostolice disputatio-
ne superauit, gesta apud Carthaginem continentur
inter episcopos confecta, de hoc Possidonius in vi-
ta beati Augustini.

Enchiridie, hi heretici nolunt manibus labora-
re, et sunt complices Turilupinorum: de quibus in-
fra. et Augustinus in lib. de here. dicuntur Enchirite, o-
pinari monachis non licere sustentande vite sue cau-
sa aliquid operari, atq; ita seip̃os monachos profite-
ri, vt omnino ab operibus vacent. Idem refert Cy-
prianus in opere suo de here. Damascenus in lib. pri-
marū heresum: Enchirite dicunt, q̃ neq; baptisma p̃fi-
cit hoīem, neq; diuinorum mysteriorum assumptio
purificat animam, sed sola apud eos exercita diui-
na oratio.

Eluidiani, ab Eluidio nuncupati, vel Helui-
diani cum aspiratione: contra quem Eluidius Hiero-
nymus librum scripsit, qui docuit quod beata vir-
go post partum non mansit virgo, sed fuit per Jo-
seph corrupta. Et beatus Thomas tertia parte. q.
28. art. 3. absq; omni dubio derestandus est error El-
uidij, qui dicere presumpsit m̃rem Christi post par-
tum a Ioseph esse carnaliter cognitam et alios filios
genuisse: quod reprobatur. 2. 7. q. 2. genuit. et de ver-
boꝝ sig. c. Ioseph. Quere s̃ in Antidicomaritis.
Hoc enim Christi p̃fectioni derogat, et iniuriam fa-
cit spiritui sancto, cuius sacrarium fuit vter? Agina-
lis, derogat dignitati et sanctitati m̃is dei et ipsi Jo-
seph tanta p̃sumptio imputaret, derogat q̃q; illi qđ
Ezech. 42. d̃r: Porta hec clausa erit et non aperietur,
et vir non transibit p̃ eam, qm̃ dñs de⁹ Israel ingres-

Heretici de litera E.

Ille est p eam. Aug. in li. de here. Mirum istos pter
nihilos Eluidij nomine Antidicomaritas Epiphani
us appellauit.

Euphrata eps Colonien. sed insania Arrii in
fectus, nec oues eum seq̄batur: quem ab ep̄atu de
posuerunt quatuordecim epi, viz Maximin⁹ Tre
ueren. Valentinus Arelaten. Donatianus Labe
lor, Seuerinus Senonensis, Optatianus Cercas
sinus, Jessus Aimitini, Victor Vangionu, Valeria
nus Alrihodorensis, Simplicius Augustodinensis,
Amandus Argentoracensiu, Justinianus Rauraco
rum, Eulogius Ameganoz, Seruatius Tungerē.
Discolius Remoz, qui vna sententia dixerunt: Quia Eu
phrata ausus ē Jesum Christum negare deum esse,
ideo non esse dignum ep̄atu, sed deponendu, z in lo
cum eius instituerunt sanctu Seuerinu Burdegali.
doctorem vite z hereticoz malleum. Nemo em̄ ma
gis ecclesiasticus ē q̄s qui nunq̄s hereticus fuit scdm
Hieron. ad Theophilum. z. i. q. i. c. ferē. Vulnere
pastore, quis curadis ouibus adhibet medicinam,
aut quō pplm ofonis iaculo tueat, qui iaculis hosti
um sese ferēdu exponit, aut qualem fructu de se pro
ducturus est, cui graui peste radix infecta?

Eudorius Arrianus, quo suadente Gothi Ar
riani facti sunt, octauo li. hist. tri. c. 13. qui z sua peste
Germania corrupta, fuit em̄ eps Germanice, q̄ est
ciuitas Syrie, z vt dicit venerabilis Beda. 4. lib. de
gestis Angloz. ca. 18. post pcilium Nicenu cōgrega
ta fuit in Anglia synodus, que gloriose approbavit
z acceptauit cōdemnationē heresum Arrii, Macedo
nij z Eudorij. Hic nota q̄ scd̄z Hiero. 23. eps An
tiochie post Paulinu Eustathius ordinat eps, quo
in exilium ob fidem truso vsq̄ in p̄ntem diem Arria
ni eccliam occuparunt, Eulabius, Eupharnius, Pla
cillus, Stephanus, Leontius, Eudorius, Meletius

Heretia de litera E.

us, Euzoicus, Dorotheus, rusus Aheletius, quorum
idcirco tempora non digessi, eo quod hostes potius Chri-
sti quam episcopi iudicem. Item Eudoxiani vel Arriani. id est qui
contra spiritum sanctum pugnant, damnant in secunda syn-
odo vniuersali Constantinopol.

¶ Euphenite, hi habent unam et eandem sectam et heresim, scilicet Epiphanius cum Psallianis, quare infra.

¶ Eucratice dicti, qui carnem abominantur, anno 175. sub A.D. Antonio impatore et Aniceto papa, et a Taciano, Eucrates, Bardesanes, alterius hereseos princeps notus efficitur, et recordatur cum Tacianis. et L. de here. appellantur Eucratiste. Euse. cesa. lib. 4. Adusani fert libellus multa elegantia scriptus ad quosdam fratres, qui declinauerunt ad heresim Eucratistarum nup exortam, cuius autorem extitisse Tacianum sermo asserit, vel dicunt scilicet Augustinus. Eucratite.

¶ Eufonius episcopus leprosa Arriana infectus, dixit quod filius non est similis patri scilicet substantia, neque verus est, neque vera eius sapientia, neque verus naturalis patris verbum est. 1. li. hist. tri. c. 13. Hunc Alexander magnus episcopus priuauerat diaconatu. 2. li. hist. tri. c. 48.

¶ Euticius dogmatizauit quod alius homo moritur, et alius resurgit: et quod inuisibile et inpalpabile corpus futurum sit, contra illud Job. 19. Quem visurus sum ego ipse, et oculi mei conspecturi sunt et non alius. In quo expresse indicat veritatem resurrectionis, et prius facta redarguit. Vide in glo. dicti ca. Job.

¶ Euticiani vel Euticete siue Euticianiste. L. de here. 1. quicumque. vel Euticiuste. id est Arriani. dicti ab Euticete constantinopol. abbate, qui christum post humanam assumptionem negauit existere de duabus naturis, sed in eo solam diuinam asseruit esse naturam, de quo dicit Beda in homil. super Marcum. c. 8. In hac lectione consideranda est in vno eodemque redemptore nostro distincta operatio diuinitatis et humanitatis, atque Eutice-

Heretici de litera E

tis error q̄ vnā tm̄ in Ch̄risto opationē dogmatizare
 p̄sumpsit procul a Ch̄ristianis finibus expellendus.
 Et Boetius in li. de duabus naturis eandē heresim
 reprobat, et q̄rta synodus Calcedonen̄ sub M̄dartia:
 no p̄ncipe Euticerē p̄damnauit dist. 15. canones. Et
 M̄darcellus martyr Antiochanus ep̄us multa aduer
 sus Euticetē Grecum scripsit volumia, et Prosper
 ep̄s Aquitonicus diuersas epl̄as, et p̄tra eundē Gē:
 nadius sex libros scripsit. Anno. 444. sub M̄dartiano
 impatore et Leone. 1. M̄dorchimus M̄desopotamius
 apud Antiochiam presbiter scripsit aduersus Euti
 cetem egregium librum. Et. C. de ep̄iscopis et
 clericis. l. Quoniam: Aboleatur Euticetis damnosa
 memoria, Fabiani autem laudabilis recordatio rele
 uetur.

Eunomiani ab Eunomio dialectico Aetij di
 scipulo, q̄ sophisnatibus p̄ deum locut⁹ est, inq̄ens:
 Deus de substantia sua nihil nouit amplius q̄ nos.
 Dissimilē patri asseruit filium, et filio sp̄m̄ sanctū, hic
 impietatis cumulo auxit Aetij blasphemias, multa
 p̄ fidem n̄r̄am scripsit, et disputando legis sectatori
 bus suis dedit, vir animo callidus, anima et corp̄e le
 prosus, de quo Euse. li. 4. et in hist. tri. li. 5. p̄ quē dispu
 tat magister sen. in. 1. dist. 6. et Augu. 16. de tri. et dicit
 de her. q̄ adeo bonis fuit moribus inimicus, vt asse
 ueraret q̄ nihil cuiq̄ obesset q̄rūlibet p̄petratio ac
 pseuerantia peccatorū, si huius q̄ ab illo dicebat f̄
 dei p̄ticeps esset, p̄ quē Basilius elaborauit 15 ignes
 libros, et f̄l̄t Gregorius Nazianus frater b̄ri Basiliij,
 f̄l̄t et Gregorius Nazian. duos li. scripsit. Eunomia:
 ni dicunt etiam Annomiani. i. sine lege et cōdemnati
 sunt in sc̄da synodo vniuersali Cōstantinopol.

Fauftus M̄danicheus fuit, de Ch̄fo asseruit q̄d
 nasci nō potuerit nec mori, et contendit dicere
 Ch̄fo ex p̄gine natiuitatē nullā, et mortē ei⁹ in

*in h̄m̄
 vsq̄ p̄p̄*

Heretici de litera F

cruce falsam fuisse, ꝑ quē Aug⁹. 33. libros scripsit, et oīa opa ei⁹ sunt apocripha. di. 15. scđā Romāa. Fau-
stus iste maximus heresiarcha, q̄ legē veterē et pro-
phetas blasphemauerat, et deum veteris testamen-
ti malū eē dicebat, et fuit Afer.

¶ Felix Manicheus, q̄uis esset artibus libera-
libus ineruditus, erat tñ ḡsutor Fortunato, q̄ ad ci-
uitatē Hippōnēsem accessit, et ibi suos disseminaue-
rat errores, sed Aug⁹ biduo in eccia p̄tici p̄p̄lo dispu-
tauit, et eum conuicit, et duos libros ꝑ eum scripsit.
Ilic Felix dixit q̄ Manicheus fuerit ap̄ls Christi,
de p̄missione sp̄s sancti multū errauit, et dixit terraz
deo coeternā.

¶ Felician⁹ Arrian⁹, cōtra quē disputauit Aug⁹
et librū cōtra eū scripsit, asseruit q̄ magis rōnibus q̄
scripture testimonijs in fidei disciplina agendū sit, et
negauit homouision. i. substantialitatē p̄ris et filij, et
q̄ filius non sit patri coeternus, et q̄ sit creatura. Et
Aug⁹ argumenta ei⁹ tangit et soluit in decem et octo
ca.

¶ Felicianā heresis, a quodā Felice autore, que
p̄demnat anno. 784. sub Constantino sexto et Adri-
ano. i. hec heresis dixit Christū esse filium dei ado-
ptiuum, sed vt dicit Amb. li. de incar. adoptiuum fili-
um non dicimus filium esse natura, sed eum dicimus
natura esse filium, qui vere est filius, sed Ch̄s ver⁹
et naturalis dei est filius Mat. 16. et 1. Jo. vi. Et pre-
dicta heresis posuit in Christo duas hypostases, de
hoc bt̄us Tho. 3. pte. q. 23. ar. 4. Ista heresis niteba-
tur ab ecclesia auferre sanctorum imagines, et in cō-
cilio Francofordensi in Alogono fuit damnata, i quo
concilio legati sedis Apostolice presidentes fuerūt,
Theophilactus et Stephanus episcopi.

¶ Flaccitas Arrian⁹ et blasphem⁹, mltā opa im

Heretici de litera F

pietatis et iniustitie dogmatizauit: sicut et Stephanus. et Leontius. 7. li. hist. tri. c. 32.

Conflagellantium heresis fuit circa tempus concilii Lugdunensis in Italia ortum habuit, et in Almania et Galliam pergentia bisarie, quod se nodosis flagellis, in quibus aculei inserti erant, flagellabant ad ostentationem, ex qua secta multi graues errores pullulabant in plerisque locis, circa fidem et sacra ecclesie: quod postremo in preteritis igne et gladio exterminata fuit. Dicit Iohannes Wersson in tractatu sectam illorum: Taliter se flagellantes non curant de sacro professione et proprie sacramentalis, dicentes quod hec flagellatio potior est ad delendum peccata, quam quicunque professio, imo equiparant vel proponunt martyrio, quoniam facimus, inquit, ultro fundendo sanguinem pro populo quod ab alijs martyres pati cogebantur. Dicit autor wandalie li. 8. secta Conflagellantium vehementer increuit per prouincias, incertum quo autore primum instituta, nisi illo qui ceteris non vigilantibus tradidit euangelio supereminasse zizania. Homines isti rudes erant, cruce in veste pretereiebant, ad vires gregatim ibant tristes et mesti, luientes ex crebris ictibus scapulas pretereulere, neminem rogabant aliquid, oblata sponte sumebant. His tamen religionis signis vitia tegebant et alebant occulte. Aliquando a duobus fratribus Sordidus. Presbyter interrogati, quid nemine mittenti docere et predicare presumere: indignati in eos inuehuntur, et cum alius sua fuga vix consuleret, velocissimus fretus pedibus, alium lapidibus obruerunt iuxta Ierosolimam.

Quinquaginta articuli hereticorum de secta conflagellantium ex. 4. libro de consolatione ecclesie.

Primus articulus est, Quod secta crucifratrum, quod ad 40. annos vel circa, semetipsos flagellando, cum cantu per mundum transiuerunt, originem habuit ex quibusdam literis quas angeli sancti Rome super altare beati petri de celo portauerunt.

Heretici de litera F

Secundus, q̄ ante .lx. annos, cum seip̄sos flagellādo crucifratres transiuerunt, deus papam Romanum ⁊ alios episcopos ceterosq̄ prelatos ⁊ sacerdotes, ne deinceps populo in spiritualibus preessent, licentia uit, ⁊ omni auctoritate ligandi et soluēdi aut quascūq̄ eos consecrandi eosdem simpliciter priuauit.

Tertius, q̄ sicut in expulsionē negociatorū de tēplo propter sacerdotum malitiā Christus repudiāuit ⁊ abiecit sacerdotium iudaicum: Ita in transitu crucifratrum propter presbyterorū nequitiam deus licentiauit ⁊ abiecit sacerdotiū euangelicū.

Quartus, q̄ post transitum crucifratrum ecclesie, et cimiteria, aqua, sal, cineres, oleum, ⁊ crisma, ac cetera huiusmodi sacramentalia debuerūt ⁊ debent pro non sacramentalibus haberi, q̄ p̄ nullum sacerdotē potuerunt consecrari.

Quintus, Post transitum crucifratrum ecclesie materiales fuerūt ⁊ sunt non nisi congeries lapidū publice domus peccatorum ⁊ spelunca latronum.

Sextus, Sacerdotes, baptismum aque ⁊ aliorū sex sacramentorū legē predicando, docentes, sunt seip̄sos cū populo eisdem credente spiritualiter occidentes.

Septimus, q̄ claua mortificationis est aspersorium aque benedictę, et scintille infernales sunt aspsę cū ip̄so eiusdem aque gutte.

Octauus, q̄ tora diuini officij in ecclesia decātatio non debet sanctius quid reputari q̄ canum ululatio.

Nonus, in transitu crucifratrum lex baptismi aque deponēbatur a deo, lex baptismi proprii sanguinis instituebatur.

Decimus, Quando Christus in cana Galilee circa finem nuptialis cuius aquam albam in vinū rubcū mutauit, designauit, q̄ circa finem mundi baptismus aque in baptismū sanguinis mutari deberet.

Undecimus, q̄ sicut vinū rubcum p̄ om̄i vino p̄us

Heretia de litera F.

posito conuiuantibus magis placuit ⁊ commendabatur, Ita noua lex baptismi sanguinis pre cunctis ante datis legibus adeo gratissima acceptabit.

Duodecimus, q post transitum crucifratu nemo potuit saluari, ⁊ verus existere Christianus, nisi in proprio sanguine cu flagello de corpore suo excusso baptisaret, ⁊ flagellatoz esset confectaneus.

Tertiusedecimus, q sacramentu confirmationis pro nullo ⁊ pro trusa debet reputari, q non crismati Iudei ita bene barbas habent ⁊ animas sicut illi qui se a sacerdotibus faciunt psecrari.

Quartusedecimus, q sacraz ordinum sacramentum vna cum sacerdotio ⁊ sacerdotibus est a deo simpliciter abiectum ⁊ pemptum.

Quintusedecim⁹, q deu ⁊ corpus Christi non ptinet sub se realit altaris sacramentum.

Sextusedecimus, q si hoc esset verum, q in sacramento esset veraciter Christus, deus diu esset deuoratus, etiam si esset mons ingens magnus.

Decimusseptimus, q sacerdotum auaritia totum sic sibi substrauit mundum, q tam care vendit hominibus panem tantillum cuiusmodi est hostia, pro q ad minus volunt habere denarium.

Decimusnonus, q si Christus est veraciter in altaris sacramento, tunc Iuda traditore, qui eundem Christum dedit pro triginta argenteis, sacerdotes modum peiores existunt, qui Christum pro vno denario vendunt.

(cerdotu.

Vigesim⁹, Altaris sacramentu no est nisi kuckuck salutem no oportet q quis sacerdoti facit pessionem.

Vigesimusecundus: Qui sacerdoti pfitet, no plus mundicie acquirit, q qui sui luto se allidit.

Vigesimustertius, q omnia peccata, quantumcuq interioribus enormia, tollit sola proprii corporis flaz

gellatio spontanea.

¶ Vigessimusquartus, q̄ omnes indulgentie sunt penitus nulle, a quocūq; date, et cū sacerdotio reprobate.

¶ Vigessimusquintus, q̄ benedictiones sacerdotum et cerere solennitates ecclesie, sacramentum matrimonij non extollunt et dignificant, sed magis ipsum deprimunt et deturpant.

¶ Vigessimus sextus, q̄ magis offert infirmantiū saluti in corpore recent flagellato mori, q̄ integra olei libra per sacerdotē in extrema vnctione perfundi.

¶ Vigessimus quintus, q̄ vestis nuptialis, que se induit dignificat superni regis puuius, est cutis recent vul nerata cum flagello.

¶ Vigessimus octauus, q̄ post inceptā flagellatoꝝ legē nemo beatitudinē celi intrat, nisi quē spontanea flagellatio vsq; ad eruptionē sanguinis vulnerauit.

¶ Vigessimus nonus, q̄ post inchoationem secte flagellatorum nullus more Romane ecclesie septem sacramenta percipere potuit, qui in ipsorum perceptione mortaliter non peccaret.

¶ Trigessimus, q̄ loco predictoꝝ septem sacramentoꝝ in ista vltima lege flagellatoꝝ omni Christiano populo instituta est sola proprii corporis, in memoriam passionis Christi, spontanea flagellatio.

¶ Trigessimus primus: Postq̄ flagellatores per mūdū primo transiuerūt, nulli hoīes passioni Christi grati et vere Christiani fuerunt, nisi qui in flagellatorum secta extiterunt.

¶ Trigessimus secundus, q̄ sacerdos et leuita, q̄ Chrm̄ inter Iherusalē et Ihericho a Iudeis vulneratū non compatiētes transierunt, sunt moderni psbyteri, et credentes ipsis ppli passionibus Christi ingrati.

¶ Trigessimus tertius, quod samaritanus, qui eundem Christum vulneratum iumento imposuit, et duos denarios pro eiusdem cura protulit, est secta flagella-

Heretici de litera F

toꝝ, que iam sola Chꝛistum passum in humeris proprijs portat, et cum denario dominice orationis et obseruantie decem mandatoꝝ curat debite et honorat, Tricesimusquartus, qꝫ antichꝛistus diu regnauit et regnat, et quotidie imminet dies iudicii, qꝫ lhelyas et Enoch iam in mundo apparuerũt, et diu sunt mortui. Tricesimusquintus, qꝫ antichꝛistus, qui diu iam regnauit, sunt plati, presbyteri, qꝫ antichꝛisti sunt et dicunt, qꝫ sectam flagellatoꝝ infestant et persequuntur. Tricesimussextus, qꝫ lhelyas iam mortuus est, qui fuit quidam Begardus, qui ad .48. annos propter heresim combustus est in Erfordia.

Tricesimusseptimus, qꝫ Enoch, qui iã de seculo diu migravit, fuit Conradus smet, qui hereses supradictas primus in Thuringia publicauit.

Tricesimusoctauus, qꝫ deus in principio omnũ hominum animas simul creauit, et cũ primo hoĩe in paradysum collocauit.

Tricesimusnonus, qꝫ quotiẽscũqꝫ fetus humanus in vtero mĩs animat, aĩa de paradyso per angelũ adducitur et fetus iĩspiratur.

Quadragesimus, qꝫ cũ Begardus supradictus et Conradus smet etiã prefatus in maternis visceribus existentes animari debuerũt, angeli de paradyso venientes, vni lhelye, alteri Enoch animã infuderunt: et sic lhelyas vnus veraciter extitit, et Enoch realiter alter fuit.

Quadragesimusprimus, qꝫ in die nouissimo nõ vnũ per Chꝛistum, sed septem vel octo per diuersos iudices sedebunt iudicia.

Quadragesimusecũdus, qꝫ vltimũ iudiciũ in die nouissimo nõ sedebit Chꝛistus, sed Conradus smet flagellatoꝝ heresiarcha.

Quadragesimustertius, qꝫ quĩs omĩa iuramenta qꝫ litercũqꝫ fiant sint peccata mortalia, eligibilis tñ est

lhelyas
et Enoch

flagellatores coram inquisitoribus iurare, et multa
committere periuria, quod se et sectam perdere: quod possunt
iuramenta et periuria postmodum cum flagello expiare.
Quadragesimusquartus, quod post hanc vitam non est
aliquod animarum purgatorium, quare defunctos non
iuuant suffragia viuentium.

Quadragesimusquintus, quod exequie et vigilie defun-
ctorum ad nihil aliud valent, nisi quod sunt aliquale solatium
viuentium, et quod replent marsupia clericorum.

Quadragesimus sextus, quod crucem Christi et imagi-
nes gloriose virginis aliorumque sanctorum nullus debet
adorare, quod in ipsorum adoratione committit idolatria.

Quadragesimus septimus, quod solum omnes dies na-
tiuitatis domini Christi, Assumptionis virginis gloriose
sunt celebrande secrete et studiose.

Quadragesimus octauus, quod nulla que per sacerdotes
mandantur sunt obseruanda ieiunia, Sed solum vi-
gilie natiuitatis, et assumptionis virginis gloriose, et
cuiuslibet sexte ferie in anno venientis.

Quadragesimus nonus. Dies natiuitatis Christi su-
per die veneris si veniat, cum ieiunio sexte ferie non
dispensat.

Quinquagesimus, quod existentes in predicta noua fla-
gellatorum secta sacerdotes venerant, et ecclesie sacra-
menta percipiunt, eorundem mandatis obtemperant, et
oblaciones et iura solvunt in ieiuniis quatuor temporum,
et alijs fidelibus conformant, et sanctorum imagines et
festa colunt, solum propter hoc ne ab hominibus no-
tentur, et postmodum de hoc penitentes flagello se
percutiunt.

C. Florin⁹ in urbe Romana gradu presbyterij col-
lapsus una cum Blasco socio criminis et furoris, plu-
rimos de ecclesia in suum barathrum deducebat, noua ad-
uersus veritatem signum machinantes, ut dicit Euse-
bius, li. ca. 15. sed Apollinaris Hierapolites per hanc heresim

Heretici de litera T.

resim scutū validissimū protulit. Ab isto appellatur
Flonani scdm Aug. q̄ dicit̄ deus creasse mala, q̄ qd̄
scriptum est Gen. 1. fecit deus omnia bona creasse. s.
effectiue, nedum pmissiue. Et dicunt deum esse cam
mali, q̄ illud Iohann. 1. Sine ipso factum est nihil.
pctm. Et aduersant Colletianis.

Totiniani, a Totino diacono Tessaloniceſi,
vel a Totiniano Gallogrecie Smyrne epo nūcupa
ti, qui Ebionitaz suscitans heresim, Chriſtū ex Ma
ria p Ioseph nuptiali coitu fuisse pceptum. 24. q. 3.
quidam. Hic a Valentiniano impatore expulsus fu
it anno. 374. et moritur in Galatia. Et dicit b. Tho.
q̄ gen. ca. 4. Quidam puerſi homines huius doctri
ne vitatem suo sensu metiri psumentes, de filio vari
as et vanas opiones cōceperunt, opinantes Iesum
Chriſtum purz hoīem esse, et ex Maria virgine inti
um sumpſiſſe, sed per beate vite meritum diuinitas
honore p ceteris fuisse adeptum. Hanc positionem
primo adinuenerunt qdam antiqui heretici, Cherin
tus et Ebion, quā postea Paulus Samosetanus in
staurauit, et postea a Totino est pfirmata, vt qui hec
dogmatizent, Totiniani nuncupent. Et. 5. li. hist. tri.
ca. 5. Totinus dicebat, deus quidem oīpotens, vnus
qui pprio x̄bo pdidit vniuersa, ante secula natiuita
tem et existētiā filij dicere fugiebat, sed ex Maria
natū dicebat Chriſm: cuius dogma in cōcilio Smyr
no damnatū est, et sic dicti Glo. super illud Iherem.
17. Maledictus hō qui pfidit in homine. Maledi
ctus ḡ Paulus Samosetanus et Totinus, qui q̄uis
scitū et cunctis p̄tutibus excelsum, Chriſm tñ p̄dicant
homīnē, q̄ illud ad Gal. 1. Non ab hominibus, neq̄
p hoīem, sed per Iesum Chriſm. Et idem h̄f de Toti
no dist. 19. c. Anastasius. Audentius scripsit q̄ Toti
nianos librum, vt recitat Gēnadius p̄sbyter Mada
siliensis in de ecclesiast. scriptoribus. Hic Totinus,

secundum Lyprianum, symbolum Apostolorum infide
liter explanauit, vt audientes ad argumētum sui do-
gmatris traheret.

¶ Fortunatianus, natione Afer Aquilegienſis epſ
imperante Constantino, breui et rustico sermone in
euangelia scripsit pmetarios. Et in hoc habet dete-
stabilis q̄ Liberium Ro. vrbis ep̄m p fide in exili-
um p gentē primus sollicitauit ac fregit, ⁊ ad subscri-
ptionem hereseos ppulit. Hec Hiero. in de viris il-
lust. De hoc fortunatio habet Lyprianus in libro Epi-
stolarum, epist. 7.

¶ Fratricelli, de quibus in extraua. Johan. 22.
qui incipit: Sancta Romana. Non mille, inquit, p-
fame multitudinis viri, qui vulgariſ Fratricelli seu
fratres de paupere vita, Bisochi siue Beguini, vel
alijs nominibus nuncupant in ptribus Italie, necnō
in insula Siciliensi ⁊c. qui p̄ canones habitū noue re-
ligionis sumpserunt, ⁊ infra. Et q̄ in errorz barathrū
faciliter ruunt, qui pceptus pprios patrum diffinitis
onibus a nreponunt, ipoz q̄ plurimi sicut fide digna
relatiōe pcepimus, a veritate catholice fidei deuiaz-
tes, ecclesiastica sacramēta despiciūt, ac alios errores
student multipl̄ seminare ⁊c. De quoz etiam errori-
bus in extraua. Jo. 22. quorundā: ⁊ in alia, q̄ int nō-
nullos: ⁊ Antonino. 4. parte ti. 11. cap. 7. Nec offen-
derunt aliud miraculū nisi incinerationē corporoz. Et
in. 8. li. Saxonie: Fratricelli visionē animaz sanctaz
dicebant differri vsq̄ ad nouissimū diem, cū preuale-
at vitas dicente Christo ad larronē: Hodie mecum
eris in pa. Et in abditis locis eoz tale fiebat scelus,
vt vocate ⁊ de idustria seducte speciosiores queq̄ vi-
due vel xgines cū in antr̄ noctu venirēt sacerdotes
⁊ eius secte clerici, clauſe diuinas laudes ad pparan-
dam fidē ex Christiano ritu cantabant. Quibus no-
cte media finitis, sacerdotes alta admonebant voce

Heretia de litera F.

binos debere masculum et feminam, spiritu inuocato sancto in copulam carnalem commisceri. Quibus dictis luminibus extinctis, quilibet primam mulierem offerrebat sibi, et si ex tali coitu mulier conceperet infans genitus in speluncam deferrebat, et per singulas manus trahebat tandem toriensque baiulandus quousque aliam exhalabat. Usque in cuius manibus expirabat, martirius pontifex creatus habebat. Et alia nefanda, ergo bene dicitur glo. Iſee. 7. Hereticus est ve eternum, qui recedit a creatore, et vult in conciliabulis suis, que cubilia appellant quasi ferarum lustra, quibus libidini et stupris vacant. Et quicquid dicunt, putant se in laudes dei dicere. Ululatus est luporum et canum insipientium sonitus. Et secundum Eusebium de temporibus. Bonifacius octauus hereticum eorum qui se Fratricellos dicebant damnavit et ubique persecutus est.

Fortunatus, a quo Fortuniani, de quibus. L. de here. Hic Fortunatus erat presbyter Adanicheorum, qui apud Hipponem longo tempore fuit conversatus et multos ibi deceperat, et in magna ibi erat fama, propter quem indicta erat solennis disputatio inter ipsum et Augustinum, fuit autem questio: Unde sit malum. Augustinus dicebat quod malum in homine fuit ortum ex proprio libero voluntatis arbitrio. Fortunatus autem dicebat, naturam mali deo esse coeternam, cum ibi longa disputatio fieret et ibi consul et notarii essent, disputatio non fuit illa die diffinita. Sequenti autem die conuenerant et fortunatus publice est confusus, et sic a ciuitate Hipponensi discessit, et Augustinus propter eum librum scripsit. Et Augustinus de Fortunato sermone quinto ad fratres in eremo dicit: Quoniam Fortunatum ad partes occulte velut lupum iam sentio, ideo impulsus reuersus sum ad vos cupiens illum videre et cum eo pariter disputare, et illum perculcare, deo auxiliante, qui totis viribus dissipare conatur, et iugulare filios

Heretia de litera G.

quos peperit in visceribus charitatis. *G*rate et nolite deficere, ut Fortunatum Adanicheor presbyter si cut publice sancte Christiane fidei insidiatur, ita et nos cur suis, dei gratia coadiuvante, publice eum superare possemus.

*G*riges sunt Montaniste vel Priscillianiste. *L*. de here. de quibus dicit Euse. lib. 5. c. 17. si q forte inveni fuerint cum eis de heresi Grigum, secernat se ab eis, et respuat eor societate, spiritui Montani et Maximille acquiescendum putat.

*F*ulgentius Donatista, duo pncipia et duo baptis mata posuit: et q reis et pctonibus sacm baptis mi nihil pferat, dicente Solomone: Fons vite i manibus iusti. Quos errores ponit Aug. in li. 3. eundem.

*G*abaonite vel Gaionite appellati, a Gaio, qui tpius Justiniani principis p ppli pueri electione vno die electi sunt epi. hi errores Euticetis et Dioscori sequentes, Calcedonense concilium respuunt. Ex duabus vna in Christo naturam asserunt, quam Theodoriani corruptam, Gaionite incorruptam pretendunt: et dixerunt q Chrs est ppositus ex natura diuina et humana, igit semp est immortalis, habens corpus incorruptibile, qd reprobatur b. Tho. quodlibet. 4. q. 1. ar. 8. Gaionitis non enim solum corruptione putrefactionis posuerunt corpus Chri incorruptibile, qd fides catholica tenet, sed illud ps. Non dabis sanctum tuum videre corru. Sed etiam corruptione q pertinet ad corruptionem mortis, qd est impium, ut dicit Damas. in. 3. c. 18. et hoc ante resurrectionem. Nam si indissolubile, non consubstantialia nobis, sed opione et non veritate facta sunt, q facta testat euangelium samem, sitim, clauorum fixuras, lateris apertionem et mortem: si aut opione facta sunt, fraus igitur est et deceptio dispensationis mysterium, et opinione et non veritate factus est homo: et opione igitur et non ve-

Heretici de litera G

ritate saluati sumus, sed hic facessant, et qui talia dicunt salutis expertes fiant. Hec ille. Et ista heresis dānata est in sexta synodo.

Galderus Seguariensis, alio Geraldus Seguerelli de Parma, famosissimus hereticus, condemnatus et crematus fuit in ciuitate Parmensi Italia, per ep̄m eiusdem loci, et per patrē Abanfredum Ordo. Presb. inquisitorē, tpe Bonifacij octauī, huius discipulus fuit Dulcinus, de quo supra.

Gaudentius Donatistarū ep̄s, qui p̄ Aug. duas scripsit epl̄as, propt̄ quod Aug. fecit duos li. contra eum, in quibus ad insanias suas sufficiēter rēdit, cōtra illuz et alios Donatistas missus fuit quidaz tribunus executor imperialiū iussionū ad concremandum Donatistas.

Galla non gente sed nomine, maga fuit et heretica, adiuuans Puscillianū hereticum, et scd̄z Ibiē. ad Cresiphōtē aduersus Pelagianū. Puscillian⁹ cui iuncta Galla germanā huc illucq; currentē alteri⁹ et vicine heresis reliquit heredē etc.

Galate Greci sunt, quos sanctus Aug. li. 3. de ci. dei ca. 21. vocat Gallogreecos, provincie Asie minoris, hi fuerunt filij Galloz, qui vsq; ad Greciam processerunt et ibi remanserunt. De quibus Iustin⁹ lib. 14. mlt̄a scripsit, qui Galate ad fidē fuerunt conuersi p̄ s. Paulum Aplm, s; post discessum eius tentati sunt a falsis pphetis, vt in legē circūcisionis verterētur: ad quos Paulus scribit, di. 2. in sen. Galate, q̄s vos fascinauit non obedire x̄itati etc. quasi diceret: Veri stulti Galate, quibus res vsq; adeo absurda persuaderi potuerit, vt cum Iudeos ab onere legis liberaret euangelij fides, vos liberi nati, vltro daret̄ vos in seruitutē. Quis fuit ille qui vestre inuidens felicitati, qua hactenus fruebamini per libertatē euangelicam fascino vos lesit et istam incantauit dementiā,

Heretici de litera G

ut veluti Christo diffusi ad frigide legis presidia pſu-
giatis: Ubi nunc illa pſclara fiducia, qua p mortem
Christi sperabatis pfectam iustitiam ac salutē abſ-
q legis auxilijs? Unde Hiero. super Amos. 2. Qui
ita ingreditur ecciam, ut legem seruet cum euangelio,
cum patre Iudeo ingreditur ad puellam. i. circūcisio-
nē, et alias legis obseruantias, ita et pater Iudeus et
imitator Christianus vna fornicatione contaminat,
Christum putantes insufficientē. Ad Gal. 5. Si cir-
cūcidimini, Christus nihil vobis pdest. Quēadmo-
dum enim p baptismum toti dicamur Christo, ita q cir-
cūcidit, totus dedicat legi.

Caesarius eps, sed Arrianus, quem Alexander
Constantinopol. cum ceteris excoicauit. 1. lib. histo-
tri. c. 13. Hiero. aduersus Lucifer. dicit: Cum igitur
eps in eccia pſtituat ut pplz coerceat ab errore, quā-
tus erit error in populo cum errat ipse qui doceat, pro-
dolor Antichristi discipulus Christi ecciam guber-
nat, si quippe ut vis Arrianorum eps hostis Christi sit
infatuatum sal. Sit lucerna sine igniculo, sit oculus
sine pupilla, nempe eo puenies ut salire non possit,
qui sal ipse non habeat, non illuminet cecus, nō accē-
dat extinctus.

Caesari, de quibus. 2. de here. 1. Bazaros Pa-
tarenos et pperua damnamus infamia, diffidamus
atq; bannimus. et in cena dñi Rome excoicant. De
his extra de here. c. sicut ait beatus Leo. Quia in par-
tibus Tolosanīs hereticorum, quos alij Bazaros, alij
Patarenos, et alij alijs nominib⁹ vocant, inualuit da-
mnanda puerſitas et. Et Hiero. super. 47. Esaię.
Bazaros aruspices appellat.

Caesius, Germinius, isti duo heretici in cau-
dis colligati in errore Arrij, cum suis cōdemnati sunt
in concilio Arminensi tpe Constantij imperatoris,
quinto. li. hist. tri. ca. 22.

Georgiani, a sancto Georgio sic vocant, quē in suis p̄lijs p̄ paganos p̄cipuum habentes aduoca- tū z signifez, cum honore venerant, q̄cunq; tendunt in turmis simul incedunt, z h̄nt verillum cū imagine b. Georgij depictum, z sunt Christiani vicini ciuita- ti Mēche, vbi habetur corpus Adahometi Sara- cenoz pphete, z h̄nt archiep̄m qui est in monte Si- na in clauſtro ſancte Catharine, cui obediunt p̄ oia vt nos dño pape: errores Grecoz sequunt in ſacris z alijs, clerici eoz rotundas h̄nt coronas, laici vero quadratas, nobiles eoz mulieres more Amazonum armis in p̄lijs vtuntur, in officijs z ſcripturis lingua Greca vtunt, alias Chaldaica.

Georgius Laodicie ep̄s Arrianus ab Alexā- dro ciuitatis Alexandrine pontifice damnatus eſt, z ob ſua facinora deſiſit, z p̄cilium ſanctū decreuit non eſſe ep̄m, nec cōmunionē cum fidelibus mereri. li. 4. hiſt. tripar. c. 23.

Gilbertus cognomēto Porritanus Pictauoz ep̄s, in ſacris literis plurimū exercitatus, ſed ſubli- miora ſe ſcrutatus ad inſipientiā ſibi. Siquidem de ſancte trinitatis vnitate z diuinitat ſimplicitate, nō ſimplr ſentiens, nec fideſt ſcribēs diſcipulis ſuis, pa- nes p̄ponebat abſcōditos, furtiuas p̄pinabat aq̄s, z cum ſup hoc inualeſceret ſcandalum, vocat⁹ eſt ad medium z librum tradere inſuſus eſt, z in p̄cilio Re- mēſi coram Eugenio papa Bernardus biſduana diſ- putatione p̄uicit. De hoc in Porritanis.

Gnoite z Tritoite, a Theodorianis exorti ſt, z ab ignorantia dei dicti ſunt, q̄a puerſitate a q̄ ſunt exorti, adiſciunt id q̄ Chriſti diuinitas ignoret que ſunt ſcripta futura de die z hora nouiſſima, nec reco- dantes Chriſti p̄ſonam neſciam loqui in Eſaia, dies iudiciij in corde meo. H̄ec 33rō. z. 25. diſt. qualis. z. 2. q. 1. De⁹ opotēs cū ſit ſapiētia p̄ſis.

Heretici de litera G.

Gnostici propter excellentiam scientie sue, se ita appellare voluerunt: quorum patriarcha fuit Basilides scđz Hiero. in de viris illustri. Adortuus inq̃ est Basilides, a quo Gnostici in Alexandria, temporibus Adriani. Animā naturam dei esse dicūt, quod reprobāt. 32. q. 2. Mosēs. vbi dicit: cōtemplentur facturā Ade, in Adam enim exemplū est datum, vt ex eo intelligimus, quia iam formatū corpus accepit aiam, nam poterat deus limo terre admiscere, et sic formare corpus. Et bonum et malum deum, suis dogmatibus ponunt. Hoc dicit de cōse. di. 3. c. omnes. Pater et filius et spūs sanctus vnus eiusdemq̃ substantie inseparabili equalitate diuinam insinuant vnitatem. Illi omnibus alijs sunt vaniores et deturpiores, deniq̃ cum ab alijs p̃ diuersas terrarū partes aliter et aliter nuncupent, nōnulli eos Gorbositos vocant, aliqui eos Nicolaitis exortos putāt scđz Aug. in de here. et dixerunt q̃ diuinitas sit trinitas, et damnant in synodo prima Bracarensi.

Gordeus, vnde Gordini, vlt̃ gorthē vñ gorthē, vñ fuit de septē hereticis, q̃s recitat Euse. li. 4. ca. 18 q̃z tñ vnusq̃sq̃ diuersis corruptionibus fidei scđz scisma cōponēs, propriā sectam et proprios habuit sectatores.

Gothi Arriani effecti sunt, tempore Valētis imperatoris, qui Istrum transeuntes, pacem cum Valente fecerunt. Tunc preses Eudoxius suggessit imperatori vt ei Gothi cōmunicarent, dudum enī diuine sancte radijs imbuti apostolicis dogmatib⁹ pasciebantur. Communio, inquit, vnius dogmatis firmiorem facit pacem, inferens certamen esse vborū non differentiam dogmatum, quāobrem Gothi maiore patrē filio dicunt, lib. 8. hist. tri. c. 13.

Greci in primitiua ecclesia famosi et celebres fuerunt in fide, p̃claras ciuitates et insignes eccias et

Heretici de litera G

doctores p multa tēpora sub ecclesiastica obediētia possederunt: dure tñ ceruicis semp fuerunt arrogantes, z vsq; hodie sancte Rom. eccie rebelles, sacroz suoz cōcilioz determinatiōibus atq; decretis minime obtemperantes, summū Pon. Christi vicarium oēsq; nos Latinos tenēt excōicatos, sacri cōfirmationis puulis suis mor post baptismū cōferūt, p simplices sacerdotes; ē eccie determinationē in fermēto cōficiunt, aquam in missa vino non cōmiscēt, sacramētis nris nullam reuerētiā faciunt, purgatorium negant, z q spū sanctus a patre z non a filio procedat, z q sancti non vadunt ad paradysum vsq; ad diē iudicii, qd impugnat b. Tho. 4. contra gē. Et aliqui eoz dicunt Suriani, aliqui Nestoriani zc. Hiero. 2. li. cōtra Iovin. Uniuersus pene error de Chaldeo z Syro z Greco sermone processerat. Pius papa i epistola ad Mahumetē: Greci a Romane eccie unitate aberrant, cum tu Constantinopolim inuasisti, neq; adhuc de spū sancto, neq; depurgatorio igne cōsona recte fidei cōsentiētes.

Chironius falsarius z hereticus, miserabil' emulus Hieronymi, libro anuli nomen inscripsit, in quo error de impeccantia, z sub nomine Eusti martyris vrbis Ro. epi. cum sit Sexti Pythagorici gentilissimi, in quo li. nulla Christi, nulla spū sancti, nulla prophetaz, nulla apostolorū fit mentio, vt dicit Hieronymus sup. 22. Hieremie.

Godeschalcus hereticus. vt dicit Sigibertus i chronica sua, a Rabano archiepo Maguntino rōnabiliter, vt multis visum est, quincitur, sed tñ in suo pseuerat errore. anno. 849. Cum enim qd stulta obstinatione secte aut heresi adheserit errore, quem semel cōcepit spū sectari, nullatenus cessat, z hec ē conditio hereticorū.

Sirouagi vident' habitu monachi, s; sunt hy

Heretici de litera G

pocrite, hereticalia seminātes, sub nulla regula obēdientie viuentes: et hi apud Egyptios dicti sunt Sababaitae. Et istos reprobatur Alpharus in de planctu ecclesie lib. 2.

Condissaluus in Hispania in diocesi Conxessit, tpe Innocē. sexti quendam librum hereticalem dictant, cuius scriptor fuit Nicolaus de Calabria, de mone ei visibiliter apparente et docēte, hunc librum hēginale vocauerunt, quem librum Nicolaus Emerici B. d. p. d. et vicarius epī Sarchimonēsis condēnauerunt, et dictum scriptorē iudicialiter combusserūt. Vide in Nicolao de Calabria.

Guilhermus, de quo in. 2. li. v. l. s. boni ca. 47. Quodam nro tpe in vrbē Antwerpīenē Brabantie Guilhermus Cornelius nomine, hic in hypocrisi et simulatione diutius cōuersatus, p̄bende beneficiuz quasi sub p̄textu p̄fecte paupertatis dimisit, et tamē luxurie totus erat deditus. Dicebat autē, sicut rubiginē igne, sic oē peccatū paup̄tate consumi, et ante dei oculos annullari: meliorē esse publicam meretricez paup̄em, q̄ sit aliquis castus p̄fectissime cōtinēs, dū tñ aliquid in sui retineat subsidium. Et p̄pt hoc oīa prius religiosus esset damnatus. Qd autē dicebat pauperi luxuriam non esse p̄ctā, maxima erat blasphemia, quasi esse veller et iustissime deus illis quibus p̄cipit: Non misereberis in iudicio paup̄is. De isto autē certissima relatione didicimus, q̄ cū defuncto eo atq; in ecclīa btē hēginis cum honore sepulto, quidam die tertia eandē ecclīam introisset, vidit corporalibus oculis sepulchrū dicti Guilhermi vacuū et aptum, manifestissima significatione p̄lagiens future damnatiōis euentū. Nam post annos quatuor cognita, reprobata nequissime heresis illius malitia p̄ venerabilē p̄rem Aico. Lameracenē ep̄m cadauer

Heretici de litera H

eius de sepulchro quasi stips inutilis scđz Esa. loquē
tē de Nabuch. proiectum ē z cōbustum.

Guido heresiarcha z scismaticus, facta ei⁹ da
mnant extra de scil. c. j. hic successit Octauiano iu
ste in cathedra z paschalis vocat⁹ fuit, z post mor
tē istor⁹ duor⁹, Alexā. restitut⁹ ē, vt dī. Ber. glossator.

Guido de Lacha, in hist. Orō. nri legīt, q⁹ in
ep̄atu Bixien erat qdam q⁹ in sc̄titate videbat alter
Johānes bap. z quasi oēs de illa puincia currebant
ad eū z credebant eū sc̄tū, q⁹ tñ erat heretic⁹. Ador
tuus z honorifice sepult⁹, Post tēp⁹ aliqđ inq̄stor⁹ p
testes fideles iuenit q⁹ fuit hereticus, z de cōsilio ep̄i
z alior⁹ prudentū sententiātū est q⁹ ei⁹ ossa cōburerē
tur. Astante igit pp̄lo, ossa eius piecta sunt ad ignē,
z statiz demōes elenarūt ossa d̄ igne, z tenebāt ossa
suspēsa in aere, nō tñ videbant demōes. Populares
igit ceperūt clamare: Adorian⁹ ep̄s cum istis fr̄ib⁹,
q⁹ voluerūt cōburare sc̄m dei ex iuidia, ecce quō dē⁹
nō vult. Ep̄s timuit, fr̄es cōfortauerunt euz, di. Dñe
nos sumus hic pro defensiōe fidei, p̄paretis vos ad
missam, q⁹ oñdet nobis dñs aliqđ miraculū ne fides
piclites. Adissa fuit Sal. sancta pa. z eleuato corpe
Christi, demones in aere clamauerūt: **G**uido de
Lacha, nos defendimus te quātū potuimus, s; mō
nō plus possum⁹, q⁹ adest maior nobis. Et statim ce
siderūt ossa in ignē z cōbusta sunt, z fides glorificata
est. Hic ppendit dol⁹ diaboli. In isto casu demones
hereticū defunctū defendūt, vt p̄les aīas decipiāt.

Helladi⁹ vn⁹ de ep̄is oriētalib⁹ fauētib⁹ Ari
rio, z vbi p̄ris negauit, inequalitatē in trini
tate posuit z alios errores, de q̄b⁹. j. li. hi. tri.

Melonite, isti sac̄a legalia sūt cū euāgelio dice
bāt esse seruāda, de q̄bus Thō. 4. p̄ gē. c. 57. hmoi er
ror quasi tria implicat, dū seruāt euāgelicalia sac̄a
p̄sentent icarnationē z alia Ch̄i mysteria iam esse p

secta, dum vero sacra legalia seruant, profitent esse
rentura.

Henricus genere Francus et Tholosanus, hereticus sub vestimentis ouium lupus rapax, sed ad domini designationem a fructibus eius cognoscimus illum, ut scribit s. Bern. ad Maildephonsum comitem sancti Egidij: Basilice sine plebibus, plebes sine sacerdotibus, et sine Christo deinde Christiani. Ecclesie synagoge reputant sanctuarium dei, sanctum esse negant, sacra non sacra censent, dies festiui festiuis frustrant sole: nisse. Aldorunt homines in peccatis suis non sacra cōione muniti, paruulis Christianorum Christi intercluditur vita, dum baptismi negant gratia. Ad vocem vnius heretici siluerunt in eo omnes prophetice et apostolice voces. Homo apostata est, qui relicto religionis habitu, nam monachus extitit, ad spurcicias carnis et seculi, tanquam canis ad suum vomitum est reuersus, per confusionem habitare inter notos non sustinens, ob magnitudinem criminis factus girouagus et pfugus super terram. Et cum medicare cepisset, posuit in sumptu euangelium, euangelizabat ut manducaret, turpis lux: nocte cum meretricibus, inuentus est predicator insignis. De Lausana exiuit, de Lenomānis, de Pictaui et Burdegali expulsus, nec patet ei vspiam reuerfionis aditus.

Helzelinus de quo frater Thob. Grabatinus. 2. l. de bono vlt. ca. 3. Tempore quo terra Albigenfium purgari debuit ab heresibus, crux septies predicata fuit propter diuersos. Septimo autem propter Helzelinum notabilem Italie, et eius poplices, qui perdemant et publicus hereticus, fidem catholicam grauiter infectant.

Thermas princeps Messalaniorum et eorum errores ibi reperies, et ab hoc Therma vel Thermia deriuati sunt Thermani. Istis Titarius presul Melitensis ecclesie, et Amphilocheus famosissimus Licitomensis

Heretici de litera H.

antistes, viri resistenterunt, oues Christi de medio luporum eripientes. Ex 7. li. hist. tri. ca. 11.

Hermogeniani, ab Hermogene vocati, qui materiam non naturam introducens, deo non nature eam parauit. Adhuc elementorum deam asseruit. Quis Apostolus improbat ad Gal. 4. elementis seruientes, ut dicit Iulianus. et notatur L. de here. et Aug. in lib. de her. Hermogeniani fuerunt in Africa, idem sentientes cum Patrepassianis, et abiecti fuerunt ab ecclesia catholica. Contra heresim Hermogenis Theophilus scriptus Antiochenus episcopus, scripsit librum unum, ut dicit Hieronymus de viris illust. Et. 2. Timo. 1. Scis quod auersi sunt a me omnes qui in Asia sunt, ex quibus est Philletus et Hermogenes. Et in eodem loco dicit beatus Theophilus, quod hi duo pueri sunt per scriptum Iacobum.

Heracleonite vel Heracleite, ab Heracleone. Duo asserunt principia, unum ex altero, et ex his duobus alia plurima. Ferunt autem suos morientes nouo modo, quasi redimere per oleum balsamum et aquam, et inuocationes quas Hebraicis verbis dicunt super capita eorum, secundum Aug. de here. quorum autor ibidem nuncupatur Hierarcha. Vel dicunt Heracleite, quorum autor fuit Heraclius: hi resurrectionem carnis negant, et quod sacramentum extreme unctionis non sit a deo institutum, monachos et monachas, et iungia non habentes, in communionem recipiunt, contra illud Actuum: In omni gente que facit iustitiam. Ad regnum celorum non pertinere pueros dicunt, quia non sunt eis merita ulla certaminis quo vitia superent, quod dantur extra de bapt. c. maiores.

Hermannus Ryswick, anno. 1052. ad perpetuum carcerem fuit condemnatus per sanctum Johannem Emmauten, sacre theologie professorem. Pre. et inquisitorem. Et isti sunt articuli hereticales eiusdem principaliores, propter quos iam penitens perpetuo carceri adiudicatus fuit. Primus quod mundus fuit ab eterno, et non incepit

per creationem fabricatā a stulto Aſchoſe, vt dicit bla-
 blus indistincta. Secundus, deus nunq̄ creauit an-
 gelos siue bonos siue malos, q̄ hoc nullibi legitur in
 nostra scriptura. Nec est infernus, vt nri estimant.
 Item post hanc vitam, nulla erit vita p̄ticularis, vt
 mortuo Socrate, morit̄ anima eius, sicut cum corpore
 incepit. Item doct̄issimus Aristot. et eius cōmenta-
 tor Auerrois, fuerunt veritati propinquissimi. Item
 Christus fuit stultus et simplex fantasticus, et sedu-
 ctor simplicium hoim. Et ego dico q̄ ille Christus
 damnavit vn̄uersum mundū et neminem saluauit.
 Quot enim homines interfecti sunt propter ip̄m et
 suum euangelīū fatuum. Item q̄ omnia q̄ Christus
 gessit humano generi et rōni recte sunt p̄ria. Item
 Christum filium dei omnipotentissimi, aperte nego.
 Et Aſchoſen legem a deo visibiliter et facialiter susce-
 pisse recuso. Item fides nra fabulosa est, vt probat
 nostra fatua scriptura et ficta biblia et euangelīū deli-
 rum. Itē euangelium nrm falsum est, q̄ qui pōt cre-
 are mundū sine incarnatione, et eum potuit saluare si-
 ne incarnatione. Omnes istos articulos et consimi-
 les, confessus est, pprio ore, et sana mente coram inq̄-
 sitore, et notario, et testibus, addens: Ego Christia-
 nus natus, sed iam non sum Christianus, q̄ illi stul-
 tissimi sunt. Idem lhermannus anno. 1512. postq̄
 euaserat carceres priores, multos li. hereticales con-
 scripsit, q̄s in iudicio constitutus coram duobus cau-
 se notarijs et toto auditorio suis et manu sua conscri-
 ptos cognouit. In libris istis comperte fuere mul-
 te hereses propter quas post maturas deliberatōes
 desuper habitas, iudicio doct̄iss. viroz inuentus fu-
 it relapsus, et tandem p tali condēnatus p̄ S. Jaco-
 bum de llochstraten sacre theol. doctorem et inq̄sito-
 rem Srd. p̄ed. et dñm Jacobum Kuyssch vtriusq̄
 iuris doc. et decanū llogensem, a Reuerendiss. dño

epo Tratec. in cā illa iudicem delegatū. Ibi sua diffi-
nitiua sua reliq̃runt p̃fatū l̃hermannū magnificē iu-
dicibus de solēnissima illa altiori curia l̃hollandie et
Selandie illic consistorialiter p̃ntibus. Qui ex q̃ de
toto p̃cessu inq̃sitorū zc. summariā (q̃ curia illa in si-
milib⁹ tenacissime obseruat) z sufficientē acceperant
cognitionem, maturo habito cōcilio sua executoriali
sententia iudicarunt eundem l̃hermannū ante solis
occasum in cineres resoluendum: Non solū ipse p̃bus
fuit, sed z libri eius cū eo. Josue septio d̃r: Lūcta
q̃ illius erant, igne p̃sumpta sunt. Et glosa Leui. x. in
p̃ncipio: l̃heretici, qui alienū ignē, scz prauē doctrine,
in ecclesia accēdunt, igne diuine vltionis absumunt.

l̃hermannus Italus, autor fuit heresis Fratris
celloz, cuius corpus apud Ferrariā sepultū iam. 20.
annis, z qui p̃ sancto colebat, exhumari z exuri fecit
Bonifa. octauus, habita de h̃mōi diligētī inq̃siti-
one. Nec tñ p̃pter hoc heresis ipsa exterminari po-
tuit, z ob id hominis illius secte dicebāt Bonifacium
nec quenq̃ illius successorē, z presertim Johannem
22. iure z ordine creatū esse pontificē. Uñ z clam cō-
uenticulis initis summis pontificibus aduersari ce-
perunt, q̃q̃ magis luxurie z libidinis blandimenta
seq̃ viderent q̃ iuris pontificij quaterere fundamēta.
Ihic nota q̃ Aug. diuersas epl̃as scripsit q̃ optet he-
reticos etiā post mortē anathematizare, talē est ec-
clesiasticā traditionē alij ep̃i seruauerunt, sed z Ro.
sancta eccia quosdam ep̃os post mortē anathemati-
zauit, licet in vita sua accusati nō essent. Sic factum
est de h̃ l̃hermanno. z de hoc. 24. q. 2. sane proferē.

l̃hermophilus, de q̃ sic d̃t Euf. li. 5. c. 29. l̃her-
mophili exēplaria nō pueniūt cū Apollonic, sed ne
ipsa q̃ dē lib̃p̃is p̃cordāt, si p̃ora cū posteriorib⁹ con-
feras, semp ei emēdāt q̃bus semp displicēt q̃b̃ emen-
dāt, sed noua q̃dā p̃quirunt cū eis q̃ in vsu sunt vider

Heretia de litera H.

bāt aduersa, qđ at temeritatē hēat istū admittū arbitrio
trōigrare: aut ei nō credūt diuō spū sc̄ptas eē sc̄ptu
ras z s̄ f̄ fideles: aut semetip̄os arbitrant sapiēiores
eē spūscō, z qđ aliō idicāt p̄ h̄ nisi qz a demōe agūt.

Chircius, hic sancta euangelia falsificauit, z il
la euangelia que ipse p̄fixit, iudicata sunt cauēda.
dist. 15, sancta Romana.

Chymineus, hic fuit apostata, repellēs a se fidē
z circa fidē naufragauit, fact⁹ heretic⁹ z alios sedux
it. Culpes em̄ magnam caudā h̄nt, z heretici multos
trahunt secum ī pditiōē, z hunc h̄ymineum Ap̄ls
tradidit satane .x. ad Tim̄ .x. et eius heresis ponitur
2. ad Tim̄ .2. qz a x̄itate fidei decidit, dicens resurre
ctionem iam factā esse, z sic negat futurā resur. De h̄
Tho. 4. 5 gen. ca. 79. et dicit Polycarp⁹ ad Phil.
qui dixerit neq; resurrectionē, neq; iudicium esse, h̄
primogenitus satane est. Esaius Leuit. x. Paulus
h̄ymineum punit z Alexandrū, aliena docentes, ne
exēplo suo alijs p̄beant cām mortis. Apostatare ne
quam est, mortale est, merito ḡ arguendi sunt hereti
ci, qui relictis q̄ ab apostolis audierunt, noua indu
cebāt, z p̄ hoc fraternę charitatis federa dissipabāt.
Cirillus Alexandrinus lib. 15. in euangeliū Johan
nis: Reuelat pater sanctis filiū suū, Qui cū veritas
sit, non dimittit Sathanā ad adulterinū sensum fide
lium mentē impellere, cui diuersis tēporibus h̄yme
neus z Alexander adherentes, naufragio fidei veri
tatis doctrinā perdiderunt.

Chieronymus de Praga, heresiarcha, de quo ī
de orig. Bohem. c. 18. hic z Jo. Huss fuerunt vocati
ad p̄cilium Constantiē. Sigismūdo impatore sua
dente: hi fuerunt ceteris regni Bohemię doctiores,
z heresum p̄ncipes habebant. Johannes etate ma
ior habitus, doctrina ac facundia superior Chierony
mus. Rogati a patribus p̄cilij fuerunt ne plus sape

Heretici de litera H

q̄s ecclia vellent, sed saperent ad sobrietatē, peregrinas opiones relinq̄rent, ingenia sua que erant nobilissima, wicleffitarū infamia ne fedarent, et vt inuentiones suas vbi p̄cilio submitterent. Steterunt in p̄posito p̄tinaces Bohemorum animi, neq̄s victi rationibus vinci voluerunt, se veraces sancti euāgelij emulatores, Christi discipulos esse, Ro. eccliam ceterasq̄ p̄ orbem dispersas, longe a traditionibus ap̄olorū abijcisse. Primos magni synodi, vbi p̄tinaciam et immutabiles animos p̄ditorū hominū animaduertent, membra ecclesie putrida que sanari nō poterant, ne reliquum corpus inficerent, reseccāda censuerūt. Laeta in p̄sensu patrum aduersus p̄tumaces snia cremādos esse, qui doctrinam eccie respuerent. Prior igitur Johannes p̄bustus est, Hieronymus diu postea in vinculis habitus: cum respiscere nollet, pari supplicio affectus, sub Sigismundo impatore, anno: 1416.

Elirena imperatrix puerca et pessima heretica, vxor Leonis imperatoris quarti, quā Constantin⁹ sextus filius eius amouit a regno, vt suis negotijs feruore intenderet. Ip̄a enim ad t̄ps cum filio regnauit. Amota a regimine, odio in filium p̄cepto, filium et filios filij exoculauit. Hinc Greci eam carceri monachali manciparunt.

Elonoricus quintus wandalorum rex zenonis principis t̄pibus regnauit, qui p̄fidia Arrianorum deprauatus, trecentos ep̄os cepit: et eorum ecclesijs clausis, in Sardinia exulare coegit. Heretici olim persuaserunt principibus, vt catholice eccie defensores in exilium pellerent, vt desolatam plebē facili⁹ seducerēt.

Eluissire, a Johā. luiss appellati sunt, sub wenceslao rege Bohemie. Sic eorum infamia ortū habuit, vt scribit Pius. ij. in de ori. Bohem. c. 37. Quidam nobilis Bohem⁹ ex domo quā putridi p̄scis vocāt, apud Oxoniā Anglie ciuitatē, libros Jo. wicleff in-

uenit, et secum tanq̃ thesaurū patrie sue intulit, et h̃
vīrus fetidū tanq̃ putridū piscem in suos ciues euo-
muit, et post recessum Teutonicor̃ de Praga ad Li-
psig, Johānes Huss de libris Jo. wicleff multa attri-
lit in mediū, asserēs in eis oēm vitatē p̃tineri. Et sic
ad eum traxit multos, q̃ ceperunt latrare in sacerdo-
tes, et ab eccia catholica recesserunt, et impiā waldē
suum sectam atq̃ insanā amplexi sunt. Huius pestis
fere factiōis iam pridē damnate dogmata sunt. Ro-
manū presulem reliq̃s epis parem esse, i sacerdotes
nullum discriminē p̃sbyter̃ non dignitatē, sed vite me-
ritū efficere potiorē. Purgatorū ignē nullibi inue-
niri. Adhēcātiū religiōes malos demōes iuenisse.
Itē q̃ Paulus nunq̃ fuit mēbrū diaboli, licet fecerit
quosdam actus actibus eccie malignantiū siles. Itē
due nature diuinitas et humanitas sunt vni Ch̃s. Itē
q̃ p̃dēnatio. 45. arti. Johannis wicleff per doctores
facta, est irrōnabilis et iniq̃. Et summarie Johānes
de Turrecre. in fi. 4. li. summe de eccia ponit. 30. ar-
ticulos Jo. Huss, q̃ fuerunt cōdemnati in cōcilio Cō-
stantiē. q̃re aliq̃s infra in Waldēsib⁹. Et ab isto Jo-
hanne infecti sunt pene oēs Bohēmī, et qualiter sit
p̃bustus, dictū est in Hiero. de Praga. Et Andreas
de Broda doctor Pragen. tpe cōciliij Cōstantiē scri-
psit p̃ quatuor art. Hussitar̃, q̃s practicauerunt Jo-
hannes Huss et Hieron. in Bohemia. Itē fecit tra-
ctatum de venerabili sacro corpis Ch̃i, vbi probat
q̃ nō liceat pplm laicalez cōicāre sub vtraq̃ specie,
et soluit motiua Hussitar̃.

Ita hereticus, cuius eplā damnat in q̃nta syno-
da Constantinopol. quam scripsit ad Marim
persam, q̃ denegat dñi p̃bū de sc̃tā genitrice sem-
p̃ p̃gine incarnatū hominē factum: dicit aut̃ p̃ur ho-
minē ex ea natum esse, quē templū vocat tanq̃ alio
existente deo p̃bo et alio homine. Sanctum Cyrillū

Heretia de litera I.

reprehendit et hereticum vocat, et vituperat Ephesus nam sanctam primam synodum, tanquam sine iudicio et re quisione Nestorium deponentem.

¶ Jacobellus, ex Alisina expulsus, ad Bohemiam asylum hereticorum fugiens, quia waldensi lepra infectus fuit. Ibi cum Johan. euang. legisset, quia dominicum corpus sub duplici specie, panis vinique sumebatur, publice populum comonere cepit, ne deinceps communio nem calicis negligerent. Conenserunt heretici omnes. Remedia inquirunt Johannes. 23. papa plenam remissionem peccatorum indulxit his qui ad tuendam ecclesiam arma induerent. Recitabat in ecclesia Praegestum decretum Boni. Quod cum quidam sordide artis audissent, Johannam papam antichristum esse magna voce clamauerunt, qui crucem contra Christianos decerneret. Et mirum est, quod aliqui volentes literati estimari, sequentes hereses Jacobelli, ubi non est doctrina, non fama doctoris, nec vite sanctitas, non miraculum, dimittunt Aug. Ambro. et totam ecclesiam Christi, cum omnibus vniuersitatibus et doctoribus.

¶ Jacobite siue Jacobini, a quodam magistro suo Jacobo cuiusdam Alexandrini patriarche quondam discipulo appellati, et ab eodem varijs infecti erroribus et seducti. Ibi autem multos annos a Dioscoreo quondam Constantinopol. patriarcha fuerunt excommunicati et ab ecclesia Graecorum, quam tunc obediuit Romae ecclesiae sequestrati. Ibi se dicunt esse Christianos, a beato Mattheo apostolo ad fidem primitus pueros, sed inimico supereminante zizania sua in medio tritici, in heresim sunt lapsi, pueros suos circumcidunt per adulationem in fronte vel in genis, putant expiari a peccato originali, occasione illius Johannis quod de Christo dicebat: Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igne. Exponentes hoc solum ad literam. Unam tamen in Christo naturam tenent. Paruos adhuc ad hiberna pendentes, sub utraque specie

Heretici de litera I.

coiscāt sicut ⁊ Greci, ⁊ spēale hñt idioma. Itē hī non credunt scām trinitatē, sed vnitatē, in cuius signum añ se faciunt signū crucis cū vno digito: ⁊ horꝝ pꝑyteri, diaconi, subdiaconi stant sīl in altari, ⁊ scđꝝ ritū eorꝝ sīl recipiunt cōionē: ⁊ hoc ideo faciūt, qꝫ tres reges simul dño in pꝑsepio munera obtulerūt.

Iacobus Pꝑositi Luterianus, qui primo solennē fecit reuocationē in maiori ecclesia Brucellē si, coram maxima hominū multitudine, sacra Imperiali Mā. illic residēte cum sua curia, in hunc modū: Ego frater Iacobus Pꝑositi, religiosus ordis eremitaz sancti Aug. anathematizo oēm heresim, ⁊ pꝑcipue eam de q̄ diffamatꝝ sum, quā S. Martinꝝ Luter in suis li. ⁊ ad pplm sermonibus histꝑtibus docuit ⁊ tenuit: propter quā a sede Aplica tanqꝫ hereticꝝ cū sua doctrina dānatꝝ est, maxime quo ad arti. in literis Apostolicis expꝑsitos. Consentio etiā de Ro. ecclesia in omnibus q̄ ad Christianā religionē spectāt, ⁊ confiteor qꝫcunqꝫ sedes Aplica confitet. Insuper sentio ⁊ teneo pꝑfatum Martinū cuz sua doctrina rite ⁊ legitime a dicta sede condēnatum, eiꝝ libros, tractatus, vel sermones, tam editos qꝫ edendos recte vetitos legi, vel teneri, ac incēdio tradi mandatos. Specialiter autē reprobo quosdā arti. quorꝝ aliqꝫ publice pꝑdicauit, alios priuatim ⁊ fallaciter expressi, ceteros apud me sensi iuxta formam q̄ sequit: Tantū tria eccie sacra. s. baptisma, pnia, ⁊ eucharistia, expressa in scriptura sacra, sunt diuinitus instituta: reliqꝫ autē quatuor humanitus pꝑcciam. Non est indulgentijs pꝑfidendū. Papa indulgentias dare nō pōt.

Indulgentie non sunt efficaces. Nulla merita sanctorū applicari pōt. Omnia opera scōꝝ pꝑccā sunt, ⁊ egent misericōdia ignoscente ⁊ remittēte. Nullus est eccie thesaurus pꝑter Christi merita, que dñs taxat per ipm Christum vnicuiqꝫ scđm suam fidē ap

Heretici de litera I

plicant. Lutherus cū sua doctrina non est legitime per sedem Aposto. p̄demnatus. Libeꝝ arbitrium actuum suorū interiorū non est cā effectiua sed dūtaxat receptiua, z vt dūtaxat se habeat ad ea passiue.

Omne opus liberi arbi. quantūcūq; bonū, pctm̄ est, egens dei misc̄dia ignoscente z remittente.

Quicquid agit hō ante iustificante gr̄am pctm̄:

Unica reffectio, z a certis cibarijs abstinentia, tpe ieiunij, irrōnabiliter p̄cipiuntur, z p̄tra scripturā.

Christiani sunt liberi ab h̄mōi ieiunioꝝ obseruantia, nec ip̄a facit ad obseruantiam legis dei. Dubium est an hō se voto obligare possit ad supradictum ieiunium. Papa vel eccia non vult nec pōt subditos sub pena pcti mortalis obligare, ad hūc sensum qd hō transgrediens p̄ceptum hominis, peccet mortaliter. Superiores non tenent subditos obligare sub pena pcti mortalis. Subditus sui superioris p̄ceptū transgrediens ex ignorantia supina vel passione, secluso scandalo, non peccat. Papa de iure diuino non est caput eccie. Petrus solo iure humano factus est p̄mus z sup̄mus inter ap̄los. Et idē censendū est de quolibet Petri successore. In oī foro tam exteriori q̄ interiori oēs ep̄i sunt equales.

Concilium rite p̄gregatum p̄cise tm̄ decidere pōt quantū sacra scriptura expresse p̄tinet. Concupiscentia q̄ in baptizato reliquit, est pctm̄ proprie dictum p̄ hoc: Non concupisces. Caro tali concupiscentia infecta ad omne opus liberi arbi. occurrit, vñ qdlibet opus humanū pctm̄ efficit. Idem censendum est de martyrio Petri z alioꝝ sanctorū opibus.

Oēs laici sunt sacerdotes. Qui manet in pctō mortali, non manet in baptismo, sacerdotio, ep̄atu, vel papatu. Displicētia de pctis admissis, non est via ad gr̄am iustificantem, sed ecōtra: gr̄a est via ad ipsam displicentiam. Dolor de vno pctō sine dolor

Heretici de litera I.

re oim, est pctm. Oēs igit̃ z singulos supra dictos
arti. reprobo z reuoco z condēno: quoz quidē articu
loꝝ aliq̃ sunt notorie heretici, z a sc̃tis patrib⁹ repro
bati: quidam h̃o scandalosi, alij h̃o piaꝝ auriū z sim
plicium mentū seductiui. Et oēs vere vnitati catho
lice obuiantes. Profiteor aut̃ hec omnia pure z si
ne conditione, ex animo sincero, plene, z de veritas
te instructus, z iuro per sanctaz trinitatē. Hic Jaco
bus postea relapsus fuit, fr̃es q̃q̃ illius puentus vin
culis z custodijs sunt mancipati. Conuentus q̃q̃ eo
rum Antuerpieñ ex mandato Adriani sexti fundit⁹
est deletus.

¶ Jacobus iusti, erat p̃ncipalis inter Begardos,
qui in Valentia erant, qui dogmatizauerūt hereses
Begardoz, addentes q̃ cōdēnati religiosi z laici p
dictis h̃eresibus tā per d̃m Clementē in curia q̃ p
inquisitores in alijs partibus erant b̃ti z in celis mar
tyres Christi, z tandem hereses eoz fuerunt Valen
tie damnate per f. Nico. Roselli inquisitorē z postea
Cardinalē. D̃. v. ari, z per ep̃m Hugonē de Souel
eto. Et tres iam mortui. s. Guilhelmus Giliberti et
Bartholomeus Fusti z quidā alius fuerunt excōica
ti, z vt impenitentes p̃demnati, z Jacobus iusti ex
titit immurat⁹ z ibi mortuus.

¶ Jacobus Syrus z alij Syroz in hoc erraue
rūt, sicut d̃r in li. de eccl. dogm̃. q̃ esse duas animas
in vno hoīe scribunt, vnā aīalē qua animat corpus z
immixta sit sanguini, z alteram spūalem q̃ rōni minī
stret. Sed nos dicimus vnā z eandē esse animā i ho
mine, que z corpus sua societate viuificat z q̃ seip̃az
sua ratione disponit.

¶ Adroparaste, hi cuz suis p̃plicibus ad neq̃tiā
Manichei puenerunt, de quibus. L. de here.

¶ Iohānes ep̃s Hierosolimitanus, suspect⁹ erat
q̃ Eugenio z Arrianoz dogmatibus esset infectus,

Heretici de litera I.

z sic s. Hiero. ab eius cōione se abstinebat. Sed cōgregato p̄cilio apud Antiochiam, efflagitatus ē vt se purgaret de infamia hereseos, stultum em̄ est frustra infamiā sustinere. Sed ipse magis auxit suspiciōnē male cōscie. Hunc Hiero. in eplā cōtra errores eiusdē Johā. prouocat vt aut aperte heresim p̄fiteatur, aut Christianismū. Hic fastidiosus antistes rāq; solus sapiēs z solus nobilis, cōseruos suos, laicos, diaconos z p̄sbyteros, redemptos sanguine Ch̄ri, rugata fronte z obliquis oculis contēpsit. Et idem ad eundē: habes papā Epiphaniū qui te a parte missis literis hereticū vocat, z accusauit te q̄ Arrianus esse, z hoc per totam eplām querit q̄ Origenis dogmatū sequaris errores, z quosdā habeas huius hereseos socios.

¶ Johannes alius de quo in. 10. li. wandalie. ca. 37. sichr̄. Praga infelix domicilium hereticorū, in se versis manibus cruentissimo bello laborarunt in vrbē veteri, pro magna tñ parte habitauere Teutonici, viri fideles z catholici, qui magnis sunt odijs hereticos noue ciuitatis infectati. Frater q̄dam ordiis eremitarū August. feruebat noua heresi declamator. ad pplm̄ eximius, q̄ libera voce in vrbē etiam veteri ausus est heresim suam disseminare. Non passi cōsulares improbissimū hoīem capiunt z cum q̄busdā sectatoribus suis in tenebras condunt, nūq̄s reditūz. Impij nanq; heretici in tenebris conticescent ab arroganti eorū z vesana p̄dicatione. Digni quidē illi carere luce z pari carcerem tenebrarū, Sap. 18.

¶ Johannes de Struma scismaticus, q̄ Guido ni Cremesi successit in cathedra vocatus Calixtus, quem Alexāder tertius cum alijs excommunicauit, z mala morte periit, vt dicit Johan. An̄d. extra de scism. Huic Johanni successit Lādo cardinalis, qui innominatus fuit z excommunicat⁹ ab Alexandro,

Heretici de litera I.

etiam male obiit, et dicta decretalis de duobus so-
lū mentionē facit.

¶ Johannes de Jāduno, fuit eiusdem secte cuꝝ
Marsilio de Padua, et eorū errores damnant in ex-
traua. Jo. 22. q̄ incipit: Licet intra doctrinam apo-
stoli. Error primus, q̄ id qđ legitur in Mat. euang.
de statere ex ore piscis sumpto et. q̄ hoc Xp̄s nō fe-
cit ex liberalitate, s; coact⁹ necessitate. Secun-
dus, q̄ apostolus Petrus non plus fuit caput eccle-
sie, q̄ quilibet aploꝝ alioꝝ et. q̄re in Marsilio.

¶ Johannes de zischā hereticoꝝ lūssitaz capi-
taneus, hic fuit nobilis genere, parump in curia regi-
gis a pueritia nutritus, vno carens oculo, quem pu-
gnans amisit. Sic cecorū exercitus, cecum sequitur
ducem. Et Bohemi semp zischā ductore, redeūť vi-
ctores, angelum de celo missum in homine loqui ar-
bitrant, diu p̄fuit ordinibus belloꝝ. Infectus lūssitaz
tarū veneno, rapinaz audius in eccia dei seuit, ima-
gines crucifixi pfregit, Carthusien apud Pragā fu-
gavit et eorū monasterium destruxit. Peste tact⁹ ex-
piravit, ferunt illum cum egrotaret interroganti vbi
sepeliri veller, iussisse cadaueri suo pellē adimi, car-
nes volucris ac feris obiectari, ex pelle timpanū
fieri, eoꝝ duce belligerari, arrepturosꝝ fugam ho-
stes q̄primū eius timpani sonitū audierint.

¶ Johannes lūssitaz, quere s̄ in lūssitis et in Bo-
hemis et in Hierony. de Pragā. Hic Johannes An-
glicus fuit cuius pestifero dogmate coaluit omnis
erroꝝ Bohemorum perniciosissimus. Iste hereticus
fautor regis anglorum Eduardi tutus euasit dum vi-
ueret incendium, Aduertus autē cum regnaret Ri-
chardus extumulator et condēnatis erroribus iam
tūc concrematur.

¶ Joēs Wicleff, q̄re in Wicleffitis.

¶ Johannes Antiochenus Arrianus, hui⁹ auxi-

Heretia de litera I.

lio fultus Mahometus Alcoranus cōposuit, in q̄ le
ges suas tradidit Saracenis, falsa q̄busdaz ver̄ im
miscendo, asserensq; Ch̄m ad celos eleuatum, sed
non occisum, cōtra qđ dicit Polycarpus ad Philip.
Qui non cōfiteretur mysterium crucis, ex diabolo est.

¶ Johannes ph̄s, qui trāstulit libros Dion. 7 ei⁹
liber quē fecit de eucharistia, damnat⁹ est in cōcilio
Vercelleñ. 7 Alber. sup̄ illud Mat. x. Confiteor ti
bi 7c. Johannes Sco. qui multa protulit 7c. ibi no
tant eum, 7 non est Scotus or̄b. Aīnoꝝ.

¶ Johānes de Poliacō, mag⁹ Parisien̄, varios
errores seminavit circa audientiam cōfessionū, q̄ da
mnant⁹ per Jo. 22. in extranea. Has electionis. Pri
mus q̄ cōfessi fratribus h̄ntibus licentiā ḡnalem au
diēdi cōfessionē, tenent eadem pctā q̄ cōfessi fuerūt,
iterū confiteri pprio sacerdoti. Sc̄bs q̄ stante sta
tuto omnis vtriusq; Ro. pontifex non pōt facere qđ
parochiani non teneant omnia pctā in anno proprio
sacerdoti cōfiteri, imo nec deus possit facere, quia vt
dixit, implicat p̄dictionē. Tertius q̄ papa non p̄t
dare ḡnalem ptatem audiendi cōfessionē immo nec
deus, sed cōfessus habēti ḡnalem licentiam, tenetur
cōfiteri pprio sacerdoti, quem vocat parochialē cu
ratum. Isti arti. sunt falsi, erronei, 7 a sana doctrīa
deuij, 7 autoritate Ap̄lica dānati.

¶ Johānes Roatius hereticus pessimus, vt scri
bit Eneas Syl. nobili loco natus, ingenio malo, mē
te pessima non longe a montibus Luthnis intra syl
vas castellū edificauit, vocauitq; montē Sion, asse
rens ex eo loco x̄itatem aliqñ exituraz, q̄ gentē Bo
hemicam libertati donet. Vicinis infestus p̄das agi
tat instātibus nōnullis baronibus, q̄bus par noxia
bellum salubre videbat. Itinera queq; insegura inse
sta reddit. Sigismūdu⁹ impator castrum eius obsi
deri iubet. Capitur castrum 7 ip̄e Roatius cū latro

Heretici de litera I.

nibus in vinculis ducti oēs Pragam, suspendio vitam finire furcar, quibus damnati penas dederūt, triplex durior fuit et sublimior Roatus pependit: quare infra in Medio heretico.

C Johannes alius, de quo sic dicit Eneas Syl. in de ori. Bohem. per idem ferme tempus surrexit et alius pseudo sacerdos apud Pragam Johannes quidam ex ordine Premonstraten. impius monachus, et ad omne scelus audax. Qui cum predicaret ad sanctum Stephanum in piscina, neq. bene sapere videretur, inde amotus, Monasterium Larneslitaram inuasit, et cum heretici insultum facerent contra consules ciuitatis, et septem ex eis ex altissimis fenestris in forum precipitati essent, dirum spectaculum prebuere stante in foro Johanne monacho, et sacrum Christi corpus sanguinario populo ostentante.

C Johannes de Rockesana, de quo sic ut Eneas Syluius: Oppidū Pragense ecclesie cui Rockesana est nomen, ex hoc loco puer obscuris parentibus censuq. tenuissimo natus Johannes nomine, Pragam venit, mendicatusq. victum querens, grāmaticā et dialecticā didicit, auditor Jacobelli fuit, psbyter ordinatus, verbum dei predicare Pragensibus cepit, et pseudo eorum apostolus factus est, in concilio Basiliensi inter alia detestabatur imagines in ecclesijs, et q. laici sub vtraq. specie communicare debēt. Contra quem disputauit Johannes de Ragusio patriarcha Grō. Prēb. Addidit q. ecclesia solū est ex pdestinatis et in grā existentibus: et q. mali non sunt de ecclesia: et in ista ptnacia, in saluo cōductu, recessit a cōcilio cum alijs Bohemis, et mente superba, et opinioe sua inflatus dietim petior, et venenosior effectus, et monachos demōes nouos vocabat, et q. his

Heretia de litera I.

Studium est nos eicere a veritate. Et Johan, de Capistrano ord. Mⁿⁱ. scripsit epistolas ad Johannem istum Hussitarum defensorem in Praga tyrannizantem.

¶ Johannes de Wesalia superiore, doctor theologie, pdicans secularis in diuersis locis, Bohemia communicans, condemnatus fuit, z eius libri cōbusti fuerunt Maguntie sub Friderico imperatore tertio, per Patrem Gerardum de Elthen inquisitorem z patrem Jacobum Sprenger, doctores sacre pagine, Ordinis Predicator, Conuentus Colonien. z p alios deputatos propter istos errores, quos proprio ore confessus est in iudicio. Primus error, quod spiritus sanctus procedit a filio, non habetur expresse in sacra scriptura. Secundus, quod Christi ecclesia pōt errare, z errauit, nec tanta est autoritas eius vt errare nō possit. Tertius, quod hic versiculus in symbolo Athanasij, sicut anima rationalis z caro zc. est falsus. Quartus, quod cōcilia generalia nō sunt in spiritu sancto cōgregata. Quintus, qđ oēs homines tenentur non obedire sanctionibus cōciliorum. Sextus, quod pontifex Romanus papa .i. legitime institutus, non sit vicarius Christi. Septimus, quod apostoli z eorū successores prelati ecclesie, non habent a Christo autoritatem pdandi canones seu leges. Nonus, quod non licet p̄latis in tempore noue legis p̄silia post Jesum data statuere pro preceptis, vt faciant iugum Christi amarum, et onus euangelij graue: z ita damnat quascūq; religiones z regulas per sanctos patres institutas z a sede Ap̄lica approbatas. Decimus, qđ oēs p̄byteri z epi sunt pares, z qđ potentia diuitiarū z paupertatis humilitas vel inferiorem vel sublimiorem ep̄m facit.

Undecimus, qđ vnus ep̄s sit sup alios, z papa sup omnes, factum est, non in Christo, sed hominum ele

1. k. l. g. f. i. a. g. a. u. d. o. s. t. u. t.

etione. Item quod nulli Christiani, quantumcunque docti, habuerunt auctoritatem exponendi verba Christi, nec etiam tota ecclesia. Item confessus est nullum esse peccatum originale, et quod puuli recenter nati, aut etiam precepti, non pertrahunt originale, nec credendum est Augustino hoc asserenti. Item quod nulla est rationabilis causa motiva ad instituendum legem continentie clericorum. Item quod Christus nullum instituit ieiunium quadragesimale, nec ieiunio suo .40. dierum dedit exemplum ieiunandi: et quod homo non tenet famem sustinere in ieiunio, quod abbreviaret vitam suam. Aqua benedicta nulla habeat aliam virtutem vel efficaciam, quam aqua non benedicta. In tractatu suo de indulgentiis ecclesie scripsit, quod thesaurus meritorum sanctorum non possit per papam distribui, nec etiam pensatio penarum pro peccatis debitarum posset fieri per penas Christi: et quod indulgentie sint pie fraudes fidelium. Item predicavit publice in sermone de passionibus Christi: Crucifixerunt eum, quis scit an funiculis ipsum alligauerunt, aut clavis crucifixerunt.

Imaginum heresis orta fuit circa tempora Gregorii septimi, anno .714. tales auferre voluerunt imagines sanctorum, quae sunt libri laicorum, quasi idololatrie cultum. Adoti fuerunt instinctu Saracenorum. Contra hanc heresim septima synodus celebrata fuit in Constantinopoli. Et sanctus Gregorius Seruum episcopum redarguit, quod sanctorum imagines inconsiderato zelo fregit, de pseudepho, dist. 3. c. platum. Nam quod legentibus scriptura, hoc et idiotis praestat pictura cernentibus, in ipsa ignorantes vident quid sequi debeant, in ipsa legunt qui literas nesciunt, etc. venerabiles. Christiani venerant sanctorum imagines in memoriam sanctorum, et recordationem primitivorum olim factorum, id est rerum gestarum. Item Gregorius secundus anno primo in concilio in urbe celebrato, imaginum sanctorum venerationem approbat, et contraditores excommunicavit. Et heresis execrantium imagines sanctorum

Heretia de littera I.

rum in eccia dicentiu illas non colendas, damnat in septima synodo Nicena.

Indiani de domino psbyteri Johan. qd Chri-
stianos se profitent, et per bñm Tho. apłm ad fidem
Christi puerfos: sed ab errorib' prauis non sunt alie-
ni, circūcisionem recipiunt, adurunt puulos suos in
frontib' suis, calamo ferreo, in modū crucis. In ser-
mento pficiunt, sub vtraq; specie cōicant. Nota qd in
ptibus Indie diuersi Christiani sunt heretici, viz
Lopti, Ilini, Mandepoli, de qbus qre in loc' suis.

Insabbatati heretici, sunt Waldēses, et qddam
scutum in sotulari vel sabbate superiore pte hñt, qui
pfecti inter eos sunt, illud in signum deferunt, a quo
Insabbatati dicti sunt. Et iuramentum in omni casu
respuunt: nullam orationē nisi pñ nñ admittūt, omne
humanū iudiciū subterfugiūt: carnes omni die co-
medūt: libidini totalr se exponūt. Qñ sedent ad mē-
sam, p hunc modū bñdicant: Qui bñdixit quinq; or-
deaceos panes et duos pisces in deserto discipul' su-
is, bñdicat hanc mensam nobis. Et qñ surgunt illud
Apoc. dicunt: Benedictio et claritas, sapiā et gratia:
rñactio et pñtus et fortitudo deo nro in scēla scēlor.

Ioachim abbatis heresis fuit anno. 1172. sub
Frederico. 1. et Alexandro. 3. qd essentia gnāt essenti-
am, sicut deus gnāt deum, et sic dñ extra de sum. tri.
damnamus et reprobamus libellum seu tractatū quē
abbas Joachim edidit p mōm Petrum Lombardum.
de unitate seu essentia trinitatis, appellans eū here-
ticū et insanū. Et isra. Siq; igit' sniam vel doctrinaz
pñati Joachim defendere vñ approbare psumpserit,
tenq; hereticus euitet. Vex postea fuit parat' se cor-
rigi. et sic quāuis non sit hereticus, tamen dicta eius
sunt hereticalia. Ille em̃ dñ pertinacit inherere he-
resi qui nō est parat' corrigi ad mandatū superioris.
De' aut' acceptat persionē hereticorū dicēte, pphe

70

Heretia de litera I.

ta: Conuertimini q̄ conuistis p̄ falsitatē, tollite vba
dei z p̄fessionis z dicite deo, aufer iniquitatē q̄ v̄sāt in
corde n̄ro, z accipe bonā p̄uersionē. Et glo. Lem. 17.
Quisq̄s heretica p̄auitate p̄ dei gratiā nūdat⁹ fue
rit, necesse ē, vt ad ecclesiā veniat, colorēq̄s dei veruz
alijs silem ostendat.

¶ Iouinianiste, a q̄dam Iouiniano monacho di
cti, nullas nuptias z v̄ginum esse distantias asseren
tes. Et h̄. eron. dnos li. I. Iouin. scripsit, z vt refert
in. 1. Preceptorū meus Gregorius Nazian. v̄ginitatē
z nuptias differens grecis versibus explicauit. Et
scdm Aug. in de here. h̄i omnia pctā sua sicut stoici
p̄hi paria esse dicebant. Et Iouinianus v̄ginitatem
v̄drie destruebat, dicens eam pariendo fuisse cor
ruptam. Cito tñ hec heresis oppressa est, nec vsque
ad deceptionem aliquorū sacerdotum puenire potuit.
Et dixit quod baptizati non possunt tentari a dia
bolo. B̄tus Thomas in tra. p̄tra detrahentes rel. c.
6. dicit: Sciendum est hereticum quendā fuisse Ro
me, antiquis temporibus, Iouinianum nomine, qui
in hunc errorem lapsus est, vt diceret oīm baptizato
rum, qui suum baptismā seruauerunt, vnam in regno
celorū esse remunerationē, ex quo intantū processit,
vt diceret v̄gines, viduas, z maritatas, que semel in
Christo fuerunt lote, si non discrepent ceteris operi
bus, eiusdem meriti esse, z quod inter abstinentiā ci
borum z perceptiōem eorū cum gratia z actione, nul
la esset differētia: matrimonii per hoc v̄ginitati ade
quans, in quo v̄silium de v̄ginitate seruanda euacua
bat. Unde positio ista pro heresi damnata est, vt di
cit Aug⁹ z Tho. 3. I. gen. ca. 37.

¶ Ilini sunt heretici in India. sectā per se habē
tes, z p̄ maiori pte degūt in Egipto sub dominio Sol
dani. Et qñ eorū infantes baptizant, p̄byteri extūc
in frōtibus scindūt crucē cū ferro candido z acuto.

Heretici de littera I.

Et Iulius episcopus Priscillianista, de quo in .4. li. dial. Seueri de vita s. Martini, dum synodus apud Treuerim celebraret per Maximum imperatorem, filius sacerdotum corruptum, quod. s. imperator ex episcoporum sententia decreuerat armatos ad Hispanias mittere per Priscillianum hereticos, ad inquirendum et perdendum eos, ad hanc communionem Martinus noluit ire, sed postea necessitate compulsus, non spiritu, ad horam communionem inijt, satius estimatum ad horam cedere, quam his non consulere, quorum certicibus gladius imminerebat, nec communionem illam subscriptione firmare voluit. Altera die Martinus de Treueri recessit, mestus, ingemiscens se ad horam noxie communioni fuisse permixtum. Astitit ei angelus: Aderto, inquit, compungeris, repara virtutem ne iam non periculum glorie, sed salutis incurras. Itaque ab illo tempore satis cauit illa Iuliane partis communioni promisceri. Iulius et Ursatius episcopi accusatores Priscillianini, secundum Sigibertum, communioni ecclesie prout ab episcopis nefas esse dicentibus cuiuscunque modi hominem episcoporum accusatione necari, et maxime imperatores, et aliorum episcoporum Iulium et Ursatium defendentibus. Et hac de causa s. Martinus a Maximo molestatur, quia volebat communicare Iulianis, vix tamen obtinuit ut Priscillianiste non occiderentur. Hinc dicuntur Iuliani heretici. De Iuliano quare in Priscilliano.

Et Judas Iscarioth primus hereticus et apostata. Hieronymus super Matthaeum: Misit Judas ea infidelitate qua dominum tradidit, putabat signa que viderat facere saluatorem, non maiestate diuina, sed facta magicis artibus. Et primo li. hist. tripar. ca. 13. Contristamur de eorum hereticorum perditione, et maxime quod ipsi aliqui quae ecclesie sunt audierunt, et ab eis prius exilierunt: non tamen hoc admiramur, hoc enim Iaymenemus et Philetus passi sunt, et ante eos Judas cum esset secutus saluatorem, postea perditus factus est apostata, et

Iste perijt sicut et alter Judas, de quo Actuum. 5. Extitit Judas Galileus in diebus p[re]fessiois, et auer-
tit p[ro]p[ri]um post se, et ipse perijt et o[mn]es quotquot p[re]fense-
runt ei, dispersi sunt. Apostasia notat discessum a fi-
de, et totalit[er] hominē separat a deo. Joh. 6. Multi di-
scipulorū eius abierunt retro. De hoc Juda scripsit
sanctus Maximus Taurinus.

¶ Judei quibus non proprie sint heretici, quia in iure
cān. distincta est rubrica de Judeis a rub. de heret. t[er]ti-
o ut dicit Tho. 2. 2. q. 9. ar. 5. infidelitas Judeorū potest
dici heresis, inquātū renitunt fidei Christiane susce-
pte in figura, quia susceperunt figuram fidei euange-
lij in veteri lege, quā male interpretātes corrūpunt.
Et Aug. in ser. aduersus quos hereses, Judeos inter
hereticos ponit. Et Orig. in homil. sup. Math. loquens
de falsis p[ro]phetis per quos multi in perditionē abo-
minabilem abierunt dicit quod primo in Judea apparu-
erunt etc. Et Judeorū hereses sunt, quia nouum test. re-
spuunt, articulos fidei nisi creationis non credunt.
Christum dicunt fuisse purū hominē et prophetā fal-
sacem: et Adessiam in lege p[ro]missum vēturū expectā-
tes. Hinc est quod papa punit Judeos si p[ro] legem faciūt
in moralibus que immutabilia perseverant, et si p[ro]tra
legem suam hereses docerent. Hanc rōne mo[n]strat Gre-
go. nonus et Innoc. iiij. mandauerunt comburi librorū
quem Judei vocant Talmud, in quo multe hereses
p[ro]tinent. Isid. 8. li. et ym. de heresibus Judeorū, aliq[ui]
dicunt Saducei, Adorbonei, Aderistei etc.

¶ Julius ep[iscopu]s t[em]p[or]e Cōstantini Magni, discipul[us]
fuit Arrii, et eius dogmatū infectator, anathematiza-
tus cum magna cohorte ep[iscop]orū Arrianorū, p[er] Alexan-
drinū Cōstantinopol. Inequalitatem dinitat[is] posuit,
alii eius errores scripti sunt. 1. li. hist. tri. c. 13.

¶ Julianus Pelagianus, circa annū. 399. sub Ar-
cadio impatore et Innocētio. j. p[ro] quem p[re]sertim et cō-

Heretia de litera I.

tra alios Pelagi. Aug⁹ scripsit hyponosticon p^{ri}nci-
paliter libros sp^{er}ales, infra in Pelagio. Hic Julia-
nus e^ps Campan⁹, vir ac^{te} ingenij, in diuis scriptu-
ris doctus, p^{ri}us q^{uam} impietate Pelagij i se apiret, cla-
rus in doctoribus eccia fuit: postea ho heresim Pe-
lagij defendere natus, sc^{ri}p^{si}t aduersus Aug. i pugna-
tor^{is} eius li. q^{uatuor}. Hic Iulianus elynis t^{em}p^e famis et
angustie indigentibus oibus erogatis, multos mise-
rationis nobiliu, p^{re}cipue religiosoz alliciens, heresi
sue sociavit. Ad^{versus} Constantino filio Valentiniani
regnante, sc^{dm} Gennadium.

¶ Iulianus apostata, anno. 353. sub Liberio pa-
pa, monach⁹ fuit et magne religionis simulator, et sc^{dm}
Iohan Belet^h in summa de offi. eccie, fur fuit et sce-
leratissimus a pueritia in arte magica instruct⁹, sub-
limatus ad imperiu, factus est apostata, signu cruc^{is}
vbique destruxit, Ch^{ri}stianoz p^{er}secutor, defuncto Lo-
stantio, Cesar appellatus est, e^pos Arrianos de exi-
lio reuocauit, paganis fauit, clericis insidiabat, mar-
tyres fecit, Ch^{ri}stianos Galileos appellauit, contra
quem Basilus scripsit libros fortiss. Similr p^{ro}tra eu
dem scripsit Greg. Nazian. Et tam diuinā q^{uam} huma-
nam Ch^{ri}stianis introduxit p^{hi}am. De quo sic dicit
Gosfridus Auerb. in chro. sua.

Clericus imperiu suscepit apostata Rome,
Cui Iulianus erat baptis^matis ordine nomen.
Ille scelus patrie prauus vbique fouet.

De morte eius vide in. 6. li. hist. tri. et post mortem
eius exultantes clamabant Ch^{ri}stiani: Maxime fa-
tue ubi sunt tua vaticinia: vicit deus et Ch^{ri}stus ei⁹.
Senectus Julian⁹, cognomento Saba, angelicā vi-
tam in terra ducens, ista p^{re}dixit ministris eius, ferus
facere o^{mn}ine deuestator, penas exactus est vastatidis
sue. iacetq^{ue} mortuus terroribus minisq^{ue} frustrat⁹. Et
sophista Iuliani dixit cuidam Ch^{ri}stiano: Quid pu-

tas nunc facit fabri filius? At ille: Se pulchrum pa-
rat Iuliano. Gotfridus vbi ē:

○ Nazarene vicisti magne minorem,
Ecce triumphanti pprium tibi trado cruore.

Sic miser interiit, et tetra regna fouens.

Et qz gladio Iulianus Christianos ad occidendū p-
sequat, lācea sc̃ti martiris ad Mercurij perijt. Iuste q̃
dē, qz pigmentū p̃sbyter qui eū a puero nutriuit sa-
cris literis, i Tiberim Rome pro Christi fide necauit.

○ Justina imperatrix Arriana, p̃secutrix catholi-
cor, et p̃cipue p̃secutebat sc̃ti Ambro. anno. 364. tpe
Valentiniani impatoris et Damasi pape. Vide in vi-
ta sancti Ambro. De ista Justina bz. ii. li. ec. hist. qd
fuit mat̃ Valētiniani impator, Arriane hereseos az
lūna, et perturbare cepit eccl̃iaz statū, et p̃minari sacra-
dotib⁹ exilia, nisi reuocarēt decreta p̃ciliij Ariminesi.

Lamperiani, hi se iactabant esse ap̃licos et de or-
dine ap̃loz, et quod oīa vota q̃cunq; etiā vitari
deberēt, prius tolli affirmabāt. Et horū funda-
mentum sanctorū patrum obseruationi est p̃trarium,
et cū Johanne Wicleff p̃currunt. ○ Lamperiani, sc̃dm
Damascentū in lib. centū heresum, a Lamperio qdā
appellati, Qui negligētib⁹ in idip̃m et simul viuere,
et in cenobijs p̃uersari p̃cedūt, vnicuiq; q̃lē voluerit
approbare p̃uersationē, et p̃trāsire, hāc quā p̃reelege-
rit formā induere. Ad eū ex necessitate facere aliqd
Christianū, qm̃ scriptū ē: Volūtarie sacrificabo tibi.
Et vt aiūt qdā et naturalib⁹ passionibus dare locum
ipsis velut natura sic expetenti.

○ Lentinus, hic hereticus fecit libros q̃s eccl̃ia
vitandos p̃hibuit, di. 15. Sancta Romana.

○ Leoniste, a Leone 8to impatore Cōstantini
heretici filio dicunt, sc̃dm dīdā: q̃ Leo coronā cuius-
dam eccl̃ie abstulit et capiti suo imposuit, et correptus
sebi, spiritum mox exhalauit, de qb⁹. L. de here. l.

Heretia de litera L.

Bazaros, damnant perpetua infamia &c. Leoniste in pte coincidunt cum Catharris, contra quos scripsit S. Rainerus Or. p.

Libanius in Antiochia pedagogus adolescentium habitabat, famosiss. sophista & impius, expectans Juliani victoriā. Interrogauit pedagogum. q̄ si nostrā deridendo religionē. Nunc, inq̄t, fabri filius qd putas ait: At ille, qd post paululum atigit, p̄pletus gratia diuina predixit: Sophista, creator oim, quē tu fabri filiū nominasti, locellū sepulture Juliano cōponit. Post paucos em̄ dies, mors illius erronei annūtiatur, & in locello positus est. Hic Libani lamērationis librum Juliano conscripsit, in quo meminit librorum quos cōtra Christianos ediderat Julianus, hic callidus memoria Juliani librorum Christianā lacerat religionem.

Licinius sub Constantino impatore fuit, cum p̄us sectator dogmatis Christiani, volūate mutata in pag. nitatem conuersus, p̄secutor eccie & sacerdotum, & nouis erat Christianis insensus. x. li. hi. tr. c. 8.

Liberius anno. 353. tempore Constantij, p̄mo catholicus fuit & seruide p̄ Arrianos processit, et a Constantio mittitur in exilium, & Felix in papam ordinatur, qui amplius Arrianos expugnauit, adeo vt Arriani Constantium rogarent vt Liberius restitueretur, tanq̄ eis magis fauorabilis. Et sic Liberius fuit reuocatus & Felix deiectus, sed quia Liberius Arrianis fauebat, ideo Felix cum catholicis em̄ admonitum & cōtumacem tanq̄ hereticum de ecclesia eiecerunt, & Felix fuit reassumptus. Hiero. Liberius tedio victus exilij, & in heretica prauitate subiens, Romā quasi victor intrauerat.

Lucilla Africana, Donati heretici adiutrix, cuius opibus Donatus per Africam, vt infelices, quos p̄ferentibus pollueret aquis, adiutus est, et sic ducit

plex serus utrūq; supplantat. hęc h̄iero. ad Ctesiphontem aduersus Pelagian̄.

¶ Lucius episcopus orientalis, sectator prauitatis Ariane, dixit quod filius suam substantiam non nouit sicut est, propter nos enim factus est, ut nos p̄ eum tanquā p̄ instrumentū crearet deus, et nequaquā substerisset, nisi nos deus facere voluisset. Et omnia docuit q̄ Leporius et alter quidā Arius, ut habet i. li. histo. tri. ca. 13. Hubertus Tunien̄ sup̄ Apocal. dicit: Mirabilis Petrus Alexandrinus, tragedias illoꝝ tēpoꝝ deplorās dicit: Lucius q̄si successor: misit hi expulso deiecit, lupi neq̄tiā et actus habere festinās, diabolice impietatis focū, idiusus amiger, amarissim⁹ et miser eius, collecta multitudie pploꝝ p̄byteros atq; diaconos decē et nouē nūero cōprehēdēs tanq̄ captos in quodā crimie, et Romanorū inimicos legibus coartabat, quorū corpa ī sepulta relictā sunt. De hoc li. 7. histo. tri. ca. 40. Rufinus dicit eo tpe Lucius Ariane partis ep̄s, post fugas ciuū et exilium post cedes et tormenta flammāsque, quibus inumeros p̄demnauit, ad monasteria furoꝝ sui arma cōuertit, vastat eremū, et bella quiescentibus inducit, tria milia simul vel amplius viros p̄ totā eremū dispersos aggredi transmittit armatā manū. Et illi contra gladijs obiecrabant ceruices, et nihil aliud dicebant nisi amice ad quid venisti?

¶ Luciferiani, a Lucifero Smyrne ep̄o ori, q̄ ep̄os cathol. qui instante p̄secutiōe pfidie Arianoꝝ p̄sentientes erant, et postea correcti in cathedrā redire eligerunt dānantes, q̄ prius crediderunt siue q̄ credidisse dissimulauerunt, quos ecclia catholica materno recepit sinu, tanq̄ Petrum post fletū negationis. hanc illi m̄ris charitatē superbe accipiētes eos recipe nolentes, ab ecclie cōtione recesserunt, et cum ipso Lucifero auctore, qui mane oriebatur, cede

Heretiă de literă I.

re meruerunt. Et. 24. q. 1. aduocauit, vbi dicitur ex ver-
bis Ambro. Lucifer se a nra cōione diuiserat, q̄d p
fide exulasset et fidei sue reliquisset heredes, non pu-
tauit tñ. f. Satirus fidem esse in scismate. De hoc
Euse. li. 10. c. 29. Dicunt etiam deum in Luciferi de-
iectione peccasse, q̄d impugnauit Iho. 1. 3. gen. cap.
96. Dixit etiam Lucifer, q̄ laicus veniens ab Arri-
anis debet recipi penitens, non aut clericus penitēs,
quasi laici et clerici nō hñent vnū Chm. De hoc Lu-
ciferi fecit librum Hiero. qui dicitur altercatio Lucife-
riani et orthodoxi. Et glo. Lvi. 13. Luciferiani dicūt
giam de carnis substantia propagatā.

Luteriani, a quodaz Martino Luter nūcupati: hic est debitus ordo, qꝫ post Luciferianos subiequunt Luteriani: nam Luter cum Lucifero de luto fecis paratus est cum suis satellitibus suscitare sopitas hereses. De Luterianis in .4. li. spēaliter ⁊ finaliter differendum est, ⁊ isti exorti sunt tpe Maximilianī impatoris ⁊ Leonis. x. pape. Ex multis erroribus Lutcri, istos paucos extraxi, viz: Recens est inuentio sacramentorꝝ. Sacramentū ordinis ecclesie Christi ignorat. Omnes Christiani hūnt eandem pꝛatē in verbo ⁊ sacramento qꝫcunqꝫ. Omnes Christiani sunt sacerdotes. Cōfirmatio ⁊ extrema vinctio, nō sunt sacramenta a Chꝛō instituta. Adanifestus ē error missam applicare seu offerre pꝛpctis, pro satisfactionibus, pro defunctis ⁊c. Negare laicis vtrāqꝫ spēm, est impium ⁊ tyrannicum. Credo firmē panem esse corpus Christi. Matrimonii nō ē sacramentū diuinitus institutū. Suadendū vt vota oīa tollantur aut vitent. Christus nūqꝫ pctōres coegit timore ad pñiam. Confessio que nunc agit occulte in aurem, nullū pōt diuino iure probari. Quilibet sacerdos debet absolvere a pena ⁊ culpa, aut peccat. Iustus in omni opere bono peccat. Scripti

Cura
1518 Apr
lent sun
lent h
1518 h
incept

ra diuina propterea tota nihil habet de purgatorio 2c.
Mahomet⁹ genere Arabs pseudo prophetā, in
 ter hereticos ponit: illud enī qđ in pncipio
 p Arriū seductor diabolus non potuit pſce
 re, h̄ p Mahometū adimpleuit: oē Arrianorū vene
 num qđ diabolus in alijs sparsim diffemiāuit, i Mahometū
 comp̄hēsum euomuit. Hic mercator fuit vī
 lissimus, princeps latronum, nuntius satane, precur
 sor Antichristi, pplementū totius falsitatis, 2 here
 sum. Hic cum Sabellio negat trinitatē, cum Arrioz
 Eunomio supponit Chm esse creaturā: deū Chri
 stum dicere, ridiculum putat: cum Carpocrate pſua
 det Chm neq; deum, sed sanctum pphetā: cū Lero
 donio affirmat impossibile esse deum habere filium,
 ob hoc q; vxorem non habet: cum Manicheis Chri
 stum non fuisse crucifixum, sed alium illi similē. Ne
 gat omnia eccie mysteria, q; ab Christi passione effi
 ciam hnt cum Donatistis, dicit demones saluari
 p Alkoranum cum Eugenistis, cum Antropomor
 phitis cōcant, q; deum corpalem asserunt, vltimam
 felicitatē ponit i voluptatib; cū Cheritho, circūcisi
 onem admittit cū Ebionitis, 2 sic de alijs erroribus
 quos ponit S. Richar. Srd. Pre. in li. qui d; pſuta
 tio legis Mahometice, 2 Pius. 2. in epla ad Ma
 metē Turcorū pncipem, 2 vt dicit Gabriel de Bare
 lera Srd. Pre. Mahometus pmittit sectatoribus
 suis qđ asinis 2 porcis puenit: quod etiam reprobāt
 Auicēna eiusdem secte. 9. meta. Etas Mahometi
 incepit anno. 621. sub Bonifacio. v. 2 Eraclio impe
 ratore. Alber. sup illud Apoc. 2. Permittitis mulie
 rem Jezabelis 2c. dicit q; ista Jezabel fuit qđā mu
 lier sic vocata in illa eccia q; fuit vxor epi, 2 p hāc in
 troducit heresis Mahometi, sicut illa Jezabel in
 troduxit Baal inter filios Israhel, 2 sicut illa pcepit i
 terfici pphetas dñi, sic lex illa pcepit q; interficere n

tur qui predicaret illam. Et Jo. de Turrecrem. fecit
trac. 5. Mahometum, sicut f. Georgius de Angaria
1270. nostri fecit librum de ritibus Turcorum, 2. tinen-
te 23. capitula, Rome habetur super Mahometum.

¶ Maharius episcopus Antiochenus, qui primus autor
et inuensor fuit huius heresis, quod in Christo esset dunta-
taxat una voluntas et operatio, qui in sexta synodo Constanti-
nopolitana cum suis applicibus damnatus fuit. di. 16. prima autem.

¶ Macedoniaci anno. 373. sub Liberio et Con-
stantino, a Macedonio episcopo Constantinopolitano dicti sunt,
negantes deum esse spiritum sanctum, et quod spiritus sanctus est mini-
ster patris et filii, et alii errores eorum et tormenta, qui Macedo-
nium excrucierat in orthodoxos, ponunt. 10. li. hysto-
ria. c. 31. et secunda synodus sub Theodosio seniore in Con-
stantinopoli congregata Macedonium condemnauit. di.
15. c. canones. 2. 1. q. 1. c. eos illi. f. Macedoniani, crea-
turam et seruum dei patris et filii spiritum sanctum delirando fa-
tent. de pse. di. 4. c. hi vero, isti spiritum sanctum puulum hominem
montanum credunt. De hoc Augustinus de he. et Hieronimus.
super Iseem. 9. qui iactat se nosse deum et non spiritum sanctum, regem
non a deo, sed a demonio in diuersas partes circumferri,
dicens dei filium creaturam, spiritum sanctum negans esse deum, illi ve-
nerunt dies visitationis et retributionis. Contra Macedo-
nianos, Faustus episcopus librum conspiciunt fecit.

¶ Marcellus Ancire Galatie episcopus purus hominem
sicut Paulus Samosetanus presumpsit dominum Christum.
Hoc cognoscetes episcopi in Hierosolymis congregati, eum
perientes Samosetani dogmate maculatum, librum suum
incedio tradere iusserunt, ab episcopo quoque eum deposuerunt,
in cuius locum Basilium in Anciram dixerunt. 3. li. hystoria.
c. 9. hinc appellati sunt Marcelliani. 2. de here.

¶ Amaluci, qui relicto dogmate Christiano, ad
Saracenos et Mahometistas migrant, nam legem in
quam asserentes, Turcorum initiant sacrilegium, et qui tri-
nitatem predicabant, nunc detestantur, homines ambitiosi, quod

Heretici de litera M.

nullus erat locus in lege nra, et a nobis electi tanq[ue]
vilia m[un]cipia, d[omi]n[u]m luce auersi ad m[un]imonia, q[ue]rentes di-
tari a Turcis. et vt d[icitu]r. L. d[icitu]r apostat[us]. l. h[ic] q[ui] sancte fide
p[er]didit, et baptisma heretica sup[er]stitione p[er]fanaue[re]t,
a p[er]sortio o[mn]i[um] seq[ue]strati sunt: et id[em] de t[ra]nseuntib[us] ad Ju-
deos, de he. lib. 6. p[er] Ch[ri]stianos. et i[n] Cle. de Yu. et Sar.
d[icitu]r: Cedit in offensam d[omi]ni nomis et opprobrium fidei
Ch[ri]stiane, cu[m] Ch[ri]stianis h[ab]ita[n]t Saraceni. et id[em]
d[eterminat] Greg[orius]. xj. in extra. Admodu[m] dolent audi-
uim[us] et nar. 20. et dicit Alex. de Ales, q[uod] ille q[ui] osculat[ur]
sepulchru[m] Mahometi, vel aliqd facit ad ei[us] v[er]e-
ratione[m] sicut alij infideles, et ita p[ro]fite[re]t[ur] et credit, e[st] apostata
et hereticus et exc[om]municat[us], et no[n] p[otes]t absolui nisi a pa-
pa.

Magici seu necromantici, vel demonu[m] inuoca-
tores id[em] sunt, et sc[ilicet] Alico. Emerici sic cognoscunt,
h[ab]ent enim vt co[m]munius ex visione, aut apparatione,
vel collocutione malor[um] spirituum, toru[m] visum et ob-
liquum, ponu[n]tq[ue] se ad diuinandu[m] de futuris, que de-
pendent ex mera dei voluntate, et frequenter sunt as-
tologi vel alchimiste: et q[ui] non p[otes]t p[er]tingere ad fi-
nem quem intendunt, q[ue]runt demonio[rum] auxilium. Et
dicit Jo. Gerson in de examine doctrina[rum]: Theolo-
gizat aliqui demon, vt ait Climachus, et addit: Nam
ho[mo] arrogans seip[su]m ducem sui p[ro]stituens, no[n] indiget
demone tentate, q[uod] est fact[us] sibi p[ro]p[ri]o demon. Et G[er]-
son de distinctione visionu[m]: Verax a falsis dicit ple-
runq[ue] cadunt magici in insaniam, et vultus oculo[rum]q[ue]
horrorem terrificu[m] patiunt[ur]. Unde demones inuoca-
re, est apostasia a fide et heresis, hoc tenent in. 2. sen.
Alber. Petrus de Taf. Guido de Carmelo, et in iur.
re. Jo. monachi et idez Barthol[omaeus]. Raimundus extra
d[icitu]r he. accusatus li. 6. et simil[iter] Lap. et sc[ilicet]m D[omi]nicu[m] Be-
minianu[m] p[ro]p[ri]o suo. 54. si coniuratio demoni facta ad
malum, credens ip[su]m habere a se p[otes]tatem opandi ali-

Heretici de litera M.

quid p̄ncipalr, tunc puto hoc sapere manifestā here-
sim, q̄ tribuit p̄tatem dei demonio. De hoc Deu. 13.
Et epī eor̄q̄ ministri omnibus modis laborare stu-
deant, vt p̄nitiosam ⁊ a sabulo inuentam sortilegā
⁊ magicam artē ex suis parochijs penitus eradicēt,
vt d̄i. 26. q. 5. epī.

Madanes Persa, anno. 266. sub Claudio Quin-
tilio ⁊ Dionysio papa, a quo Madanichei, vir callid⁹
⁊ diabolicus, moribus ⁊ vita barbarus, ⁊ pius Ar-
bicus vocabat̄, ⁊ se Christum p̄fiteri ausus est, duo
suis sequacibus p̄ncipia esse affirmabat. Unum bo-
ni ⁊ lucis, Alter⁹ mali ⁊ tenebrar̄ testamentū vetus
respuens, nouum recipiens. Et Guilhelmus Altifi.
in. 2. dicit p̄tra oēm heresim que non recipit vetus
testamentū, est illa autoritas dñi in euang. hñt Mo-
sen ⁊ pphetas, audiant illos. De isto Persa facit mē-
tionem Aug⁹ in lib. 90. q̄dñū, ⁊ Leo papa, ⁊ Euse-
li. 7. c. 28. dicit q̄ tpe Madanes q̄dam, sc̄dm nomē insa-
niens, ⁊ instinctu demonis agitatus, inuisam ⁊ ere-
crabilem hominibus heresim docet, tam acer inge-
nio vt insanie vel demone adimpleri videretur, nunc
Christi se gerere formā conabat̄ ostendere, nūc ip̄m
paracletū se esse p̄dicabat, duodecim discipulos eli-
gendo ad predicandum mittebat.

Madanichei vel Madanātes, phātasmatū somnia-
tores a Madēte sc̄d̄z hic. an. 264. regnāte Probo i-
patore, isana Madanicheor̄ heresis exorta est. Dicit
Aug. de here. In Grecia discip̄lī ei⁹ nomē insanie q̄si
doctiores, ⁊ eoip̄so mēdaciores, vitātes geminata n
Madannicheum quasi manna fundentem, pro Madani-
cheo. i. insano, appellauerunt. Item Titus Bostre-
nus epīs, sub Juliano ⁊ Ioviniano principibus, for-
tes p̄ Madanicheos scripsit libros. Et Joh. de Turre-
crem. ad mandatum p̄ij sc̄di collegit tractatū quib⁹
quaginta veritatu3, cōtra. 50. errores Madanicheor̄.

Et Adanichei cōiugiū detestāt. di. 30. c. illd aut. Et
 lhaie. Impiūssimū Adanicheū noiare pollutio ē. Et
 scōz eūdē sup Johelē: Jeiunia Adanicheor deo nō
 placēt. Un Adaniche⁹ vanitate Luciferi seductus,
 adeo deliravit vt se spm̄ sc̄m̄ a deo missuz assereret.
 Hic duas naturas itroduxit. i. bonā z malā. Et Adā
 nichi aīas ex deo q̄si ex aliq̄ fonte manare asserūt.
 Dicūt nihil in nob̄ positū eē. Negāt libez arbitriū,
 nec posse iuuare ad salutē, s̄ illud Apl̄: Gratia eius
 in me vacua nō fuit. Ponūt summū malū qd ē p̄nci
 piū oīm malor: z q̄ oīa corpalia creata sunt a deo te
 nebrar: z q̄ deus est qdam lux corporea: z animā di
 xerunt partē illius lucis corpori alligatā: z q̄ demo
 nes sunt natural̄ mali: z phantasiā esse dicunt, quod
 d̄: Jesum Christum femineo posse nasci vtero: Non
 enim dignū est, inquit, q̄ tanta maiestas p̄ sordes z
 squalores femine transisse credat. Alias hereses, vi
 cē in tabula Petri de Pargamo cīsea opa bti Tho.
 sūt ppter Adanicheos s. Petrus ordinis n̄i marty
 rizatus est, z Adanichei multiplicari fuerunt q̄ sc̄m̄
 Aug. multū fatigabant, s̄ q̄s scripsit Aug. lib. 7. Sy
 ritius papa Adanicheos in vrbē inuenit, quos exilio
 damnauit: z cōtra Adanicheum scripsit Archiloch⁹
 Adespotamie ep̄s, et Valricus de Argentina in. 2. li.
 trac. 2. Stultissima est heresis Adanicheor, que di
 cit aliud esse p̄ncipiū corruptibilem, aliud incor
 ruptibilem: omnes enim p̄hi p̄supponebant eadē
 esse p̄ncipia vtrozq̄. Multo autē inconuenientius
 dicunt duo esse p̄ncipia, boni et mali: q̄ malū nō est
 ex̄s, nec in existentibus, vt dicit Dion. et p̄uatio et
 nonens incidunt p̄ter intentionē agentis. Et scōz
 Thomasinū ord. n̄i. Adanichei damnant Joh. bap.
 q̄ in Christum nō credidit, eo q̄ misit duos discipu
 los cum esset in vīculis, dicens: Tu q̄s es: Si, inq̄
 unt, bonus fuisset, in Ch̄m vtiq̄ credidisset. Et er

Heretia de litera M.

gode cele. miss. in quadā B. Alij non fuisse Christus
verū hominē, sed fantasticum, vt impij Manichei, z
damnant in prima synodo Baccarenſi.

¶ **M**arrani dudum in certis locis regnoz Hispani-
arū, fuerunt in multis articulis iudaizantes, cōtra
quos ex pmissione Christianiss. regis Hispaniarum
Ferdinandi z conthorialis sue Elisabet, tpe Alexan.
terti, infiniti labores facti sunt p Patres 1218. nri,
z facta fuit inquisitio solēnissima qualis nunq̃ antea
fuit, z dispersi z psecuti sunt filij Belial. Glos. C.
de Apostatis l. Hi qui reprobantur: illi qui post ba-
ptismum susceptum volunt perseverare in pristina
superſtitione, prophānant sanctum baptisma, quod
est contra illos qui vulgo dicuntur Marrani.

¶ **M**aronite, a quodā magistro suo heretico, no-
mine Maron, qui vnā dūtaxat i Christo voluntatē
asserbat z opationem. Hanc imitati heresim Maro-
nite p quingentos annos a cōsortio fidelū fuerunt
exclusi, z Chaldaica vel Saracénica lingua vtunt.
Tandem diuina inspiratione redeuntēs ad cor, z se
errasse cōfiteſcentes, heresi abiurata i manus Emerici
Antiocheni patriarche Ro. ecclie obedientia facta
sunt adnumerati, z ad vnitatē fidei reuerſi, vnde eo-
rum patriarcha generali interfuit cōcilio Rome sub
Innocentio tertio celebrato.

¶ **M**artiniani heretici, nostris tpibus orti a quo-
dā Martino Luther: qui recte a Marte deo belli
diabolini appellationem traxit, nō a Martino viro
dei, qui ab hereticis a multis locis legif expulſus.
Et tñ profani erroris templa destruxit, cui z digne
Arrianorū subiucuit feritas. Hi Martiniani sunt q̃
z Luteriani, quere in locis suis, z signant in .4. lib.

¶ **M**aronini heretici, hñtes p se sectam inter ali-
os Christianos z Saracenos dispersi, z pro maiori
pte habent se ad modum Nestorianorū, sed non cir-

Heretia de litera M.

cuncidunt: et quicunque agunt vel agere incipiunt, semper dicunt: In nomine dei et trium beatorum regum. Pius secundus in epistola ad Mahometem: Paucissimi sub tuo imperio Christiani sunt qui ad veritatem ambulant evangelii, omnes aliquo errore sunt imbuti, quamvis Christum colant, Samaritani, Armeni, Jacobite et alia quedam nomina.

Marcus hereticus, de quo Eusebius. 4. li. ca. 1. 5. et 8. et Ireneus in li. 5. here. Hic fuit artibus magicis imbutus, et baptizavit heretice homines: In nomine ignoti patris omnium, et in veritate omnium matre, et in eo qui descendit in Iesum. Quidam tale etiam ipse de Leonibus, sicut Valentinus affirmans. Hinc dicunt Marcite. Aug. in li. de here. Marcus negat resurrectionem carnis: et Christum non vere sed putative passum asserit. Duo principia contraria opinatur. Hieronimus ad Theodoram in epitaphio Lucini: Refert Ireneus apostolorum tempore et papae auditoris Iohannis evangelii discipulus episcopus Lugdunensis, quod Marcus quidam de Basilidis Gnostici stirpe descendens, primum ad Gallias venerit, et eas partes per quas Rhodanus et Garumna fluvii sua doctrina maculaverit, maximeque nobiles feminas, quendam in occulto mysteria reprovocantes, hoc errore seduxerit magicis artibus.

Martyriani secundum Epiphanium tenent eandem heresim cum Psallianis: Quere ibidem.

Martioniste, vel Martionite, anno. 148. sub Antonio Pio et Igino papa, de quibus Ipsi. a Martio Proclo stoico philosopho, quod Cerdonis dogma secutus, alterum bonum, alterum iustum deum asseruit, tanquam duo principia creationis et bonitatis: Et quod est deus qui non punit, et est bonus deus: Alius qui punit, ut deus iustus. Idem sentit Valentinus, et hoc reprobatur Theodoro. 3. 5. gen. de quo sic dicit Beda, Polycarpus Martionicum aliquando occurrit, et dicente sibi: Agnosce nos. Res.

Respondit, q: agnosco p̄mogenitū satane. Hic Policar-
pus Romā veniens, vbi plurimos credentiuꝝ Mar-
cionis et Valentiniani p̄uasiōe deceptos reduxit ad
fidem, secundum Hieronymū de illustrib⁹ viris. Cō-
tra Martionē Philippus Crete⁹. librum sc̄psit, sūt
Mrodestus et Treneus et Hippolit⁹ ep̄s African⁹ et
Epiphanius dicit eū tria p̄ncipia asseruisse: bonū, in-
iustum, prauum. Et dicit Greg. Turo⁹. i. lib. hist. quod
sub Antonini impio heresis Martionita exurrexit.
Et Rhodon Asianus aduersus Martionē opus fe-
cit. Et glo. Esa. 44. Confundet Martion duos deos
intelligens: vnum bonū, alter inīustum: vnum visi-
bile, alterum inuisibile p̄ditorem, Quorū primus
lucem faciat: Secundus tenebras, Ille pacē, ille ma-
lum, tum vtrūq; p̄ diuersitate meritoꝝ, vnus de⁹ idē
q; p̄diderit. et. i. q. i. Martion et Basilides, et ceterē
hereticoꝝ pestes non h̄nt euangeliū, q: non habent
sp̄m sanctū. et Martion doctus fuit, vt infra dicit in
Valentino. Glo. Ezech. 8. Non ignoramus Martio-
nem et alios hereticos q̄ vetus laniant testamentum
p̄empto creatore etc. Et Hiero. ad Ctesiphontē ad-
uersus Pelag. Martion Romā p̄misit mulierem, q̄
decipiendos sibi animos p̄pararet. Glo. Exodi. 4.
Martion et Valentinus et oēs p̄tra creatorem dispu-
tantes, varia loquunt: frequenter tñ audimus, vt cō-
tradiciamus, sed non recipimus: q: illoꝝ os diabolus
aperit. Digne dñs aperire os n̄m, vt possimus con-
tradicentē reficere, et obdurare os qđ diabolus ape-
rit. Et Hiero. in p̄logo ad Titum: Licet non sint di-
gni fide, qui fidem primā irritam fecerunt, Martio-
nem loquor et Basilidem, qui vetus laniant testamen-
tū. tñ eos ex parte aliqua ferremus, si saltem in nouo
p̄tinerent manus. Et non auderent Christi euangeli-
stas et ap̄los violare. Nunc hō et euangelia eius dissi-
pauerunt et apostoloꝝ epl̄as suas fecerunt, et de cete

Heretici de litera M

ris eplis quicquid prium suo dogmati viderent, eraserunt: et eplam ad Timotheum ad Hebraeos, et ad Titum, repudiandas crediderunt. Et secundum eundem super 7. li. c. 18. in Esaiam: Martioniste cum recipiant prudentiam, accusant creatorem, et asserunt eum in periculis operibus errasse, et non ita fecisse sicut facere debuerat. Sic Justinus presbyter pro religione Christi multum laboravit et Martionem insignia volumina scripsit, similiter et Theophilus Antiochenus librum contra eum composuit, et Sabbatius Gallicane ecclesie episcopus composuit librum de fide adversus Martionem et Valentinum eius auctorem, et Hieronymus super Ecclesiasten. 8. Martionem et Valentinum melioris se esse dicunt nature, quam conditor est.

¶ Marinus a Thracia vocatur ab Arrianis, quem multi sequebantur, dicentes patrem esse patrem etiam filio non existere, vocabant enim isti Patetiani, eo quod quidam Theotistis Syrus genere persarum. id est duplici vendens, hanc propositionem valde defenderit, hosque secutus est Selenas Gothorum episcopus, et hec dicta est heresis Persarum, ex 9. li. hist. tri. ca. 40.

¶ Macrianus, de quo Eusebius. li. 7. c. 21. et de eodem Dionysio. qui regnante Galieno, ecclesie dei in pace durarunt, et medijs eius temporibus, Macrianus velut nubes quedam tenebrosa et orta, subito regni eius obscuraverat lucem. Quo rursus ad vitam estive nubis abolito Galienus nomen (ut ipse ait) ex veteri universo mundo. id est claro lumen effulsit.

¶ Marsilius Paduanus incidit in diversas hereses, quas Johannes. xxij. damnavit. Et dixit quod papa potest iudicari ab imperatore: et quod peccati tantam habent potestatem sicut episcopi, nedum quantam papa: et quod imperator succedit pape vacante ecclesia: et quod ecclesia et clerici non possunt habere proprium: et quod post Christum ascendentem, non mansit in terra eius vicarius generalis papa, et sic Christus dimisit ecclesiam

am sine vicario. hos errores reprobant Alpharus. j. li. de planctu ecclesie ar. 68.

Cathemmatici, de quibus. **L**. de eodem ti. 2 vo cantur Planetarij. 26. q. 3. c. illic. et hos Christiana et vera pietas expellit 2 damnat scdm Augustinum quarto libro confessionum. et **G**los. **A**ndree tertio: heretici sunt pseudoprophete, non missi a deo. **H**eretici qui mentimini vos habere prophetiam, et imitmini ecclesiam dei, vbi estimatis visionem, vbi erit nox? Et glosa **E**sa. 56. Omnes qui ecclesiam deserunt, tradentes se spiritibus erroris 2 doctrinis de moniorum, nihil ad deum pertinere credentes, sed stellarum cursu, vel varietate fortune omnia gubernari: hi tradentur eternis supplicijs, vt nullus eorum possit euadere.

Caximinus Arrianorum episcopus, hic asse rebat patrem potentiozem esse filio, eo quod filium genuit deum creatorem, filius autem non genuit, dicebatur patrem potuisse gignere non filium. Contra quem Augustinus fecit tres libros. Et contra eundem disputat magister sen. in. j. dist. 7.

Caximianiste, primo fuerunt Donatiste, sed postea a Donatistis discrepare ceperunt, propter qd Donatiste scismaticos eos appellabant. Contra qd scripsit Aug⁹ librum vtilissimum.

Caximus Donatista fuit, sed postea conuersus fuit ad fidem: ex laico in episcopum est promotus. De quo sic scribit Leo papa i epistola ad **A**uros: Episcopus **C**aximu ex laico reprehensibiliter licet ordinatum, tamen si Donatista iam non est, 2 a spiritu scismatice prauitatis alienus est, ab episcopali quoquo modo adeptus est, non repellimus dignitate, ita vt ipso libello ad nos directo catholicum se esse manifestet.

Caximilla occurrit cu Montano, anno. 174.

Heretia de littera M.

sub Commodo p̄ncipe ⁊ Sotero pape. Contra quā scribit *Melciades*, teste *Hieronymo*, ista fuit mulier insano spū repleta. Et dicit *Euse.* .5. li. ca. 16. Sancti ep̄i zoticus de Lumana ⁊ *Julianus* de *Apamia* aggressi cohibere spiritum, qui loquebat in *Maximilla*, iusserunt *Temossionē* obdurare os eius, et excludere vocem falli et erratici spiritus. Quod et factum est, ⁊ coarguens fallam fuisse *Maximille* prophetiam, que bella q̄ plurima imminere predixerat. *Mortua* est mulier ista, ⁊ nusquam prosum vel priuatim, vel publice bellum aliquod exortum est, sed *Christianis* per dei misericordiam pax iugis ⁊ firma perdurauerat. Et idem scribit *Apollonius* scriptor ecclesiasticus. Et *Maximilla* et *Prisca* fuerunt prophetisse *Montani*, vt infra in *Quintilianis*. Idem *Hieronymus* in epistola contra *Pelag.*

Mathias Bohemus, *Siphanoz* capitaneus *Hussita*, in concilio *Basilien* anno. 1433. inter alia in laudem *Jo. Huss* combusti inuectiue dixit: *Iohannes Huss* felicitis recordationis, in honore habet eius festum celebrat, qd̄ reprobat in *Ulrico de Adorauia*: Qui enim hereticos defendit, heresiarcha est censendus. 24. q. vi. qui alior.

Maioresinus Donatista, a *Donato* ordinat⁹ in ep̄m *Carthagin*, factionis ⁊ secte *Donati*, cui *Madaiotino* alius *Donatus* successit, qui eloquētia sua sic confirmauit hanc heresim, vt multi existimāt. ppt̄ ip̄m pot⁹ *Donatistas* vocari. Isti *Donatiste* *Rome* vocant *Montenses*, quibus hinc ex *Africa* solent ep̄m emittere, aut hinc illuc ep̄i eoz pergere: si forte eum ibi ordinare placuisset, vt dicit *Aug.* in de here.

Marcellina heretica, h̄ colebat imagies *Iesu* ⁊ *Pauli* ⁊ *Homeri* ⁊ *Pythagore* adorando, incensumq; ponendo: hec fuit socia ipsius *Lapocratis*, ⁊ qua sua secta tradita d̄ fuisse scdm̄ *Aug.*

Heretia de liera M

Medius sacerdos hereticus, de quo in origie Bohem. ca. 12. Hic erat sacerdos Hussitaru vesanie princeps, qui sacramenta ministravit hereticis in castro Johannis Roatij. Adductus fuit ad Pragam, et ibi furcarum quibus damnati penas dederunt, triplex differentia fuit: sublimior Roatius pendebat, imam re nuere latrones circiter nonaginta: media sacerdotem arripuit nomine Medium, atque ita Medius in medio furcarum danata animam deuotamque satane tradidit.

Melchisedeciani vocari, pro eo quod Melchisedec sacerdotem deum non hominem fuisse, sed virtutem dei esse arbitrantur. 24. q. 3. qdē. Idē tenet Aug. 8. here.

Melitus episcopus vnus ciuitatis Egyptiorum. anno 367. qui in persecutione fide negata, sacrificauerat, et sic depositus est et danatus: multos habuit sequaces et heresiarcha factus est eorum. Hic cum suis defendebat Arrium, et ab eo in Egypto Melitiani vocantur: et ab ecclesia fuerunt segregati. 1. li. hist. tri. c. 18. et secundum Aug. Hi nolunt orare vel operari cum pueris. i. cum eis qui in persecutione ceciderunt scisma fecerunt. Hic autem Arrianis dicunt esse coniuncti. Hiero. ad Damasum: Melitium respuo, quod Christi non est, Antichristi est.

Menas episcopus: prius catholicus, postea currebat cum Arrianis, verum verbum patris in diuinis negauit, et omnia que Arrius magister iniquitatis, ut dicitur. 1. hi. tri. c. 1.

Metagi nominati ideo tale nomen acceperunt, quia Metagios grece vas dicitur latine: asserabant enim esse in paruum tantum tantumque vas minus infra vas maius. Vel dicuntur Metagisimonite, et sic quasi duo corpora carnaliter opinantur, ita ut filius in patrem intret quasi vas minus in vas maius: sicut Athana. in symb. nec maior nec minus.

Menandriana Menandro magno discipulo Simonis magi nuncupati, qui mundum a deo non creatum, sed ab angelis factum asserunt, ut dicitur. 3. 1. d. et Aug. in de he. et Euseb. 3. li. dicit, quod ipse fuit Samaritanus,

Heretia de littera M.

q̄ veniens Antiochiam q̄ plurimos p̄ artem magicā
decepit, Christum negans, sed ip̄m mundi saluato-
rem destinatum asseruit, incredibilia p̄posuit figmē-
ta, z tādē vno scelere pariter interiit. Et v̄t Ignas-
tius in epla ad Trall. Fugite Mandrandū, z totā col-
lectionem malignitatis eius.

Magellanij quos orātes vocant, z alia appel-
latiōe dicunt Anthyastite. i. sacrificatores, isti tñ he-
retici cuiusdam demonis opationē expectant, z hāc
sanctispūs p̄ntiam arbitrant, z venerabile sac̄m res-
puunt. huius heresis p̄ncipes fuerunt Dadocius,
Sebas, Hermas &c. q̄re in loc̄ suis. Ex. 7. li. hī. tri.
ca. 11. et. 2. de here.

Mithialiste apud Latinos sic appellati sunt, q̄
et Therintiani dicunt sc̄dm Iher. z. 24. q. 3. quidam.
Ideo sic dicunt sc̄dm Aug. q̄ mille annos post resur-
rectionē in terreno regno Christi sc̄dm carnalis ven-
tris z libidinis appetitū futuros fabulant.

Miletus, de hoc h̄tero. sup̄ epistolam ad Ti-
tum: Licet nomē herefeseos Miletī non dicat a Pau-
lo, tamen opera nominant Act̄. 29. quādo Paulus
loquebat ad p̄byteros ecclesie: Ego scio qm̄ veni-
ent post recessum meum lupi rapa. &c.

Misinophantis Ephesius Arrianus, post obitū
Arrij tpe Constantini, cum multis alijs episcopis, q̄
instar luporū in ecclesias ingressi sunt, anathematiza-
tus est: nulla enim p̄uentio lucis ad tenebras. Ex. 4.
lib. hist. tri. c. 24.

Monothelite dicti sunt heretici, q̄ tantū vnā
in Christo voluntatē z actionem posuerunt, neq̄ du-
as que duabus r̄ndeat naturis, ip̄o voluntates natu-
rales z actiones. hanc heresim Jo. Damasc. 3. li. cap.
14. latissime redarguit. et. 1. q. 13. convenientibus.
Tharastius archiep̄s Constantinopol. dixit plures
eorū q̄ in sexta synodo p̄uenerūt a Sergio, Pyrrho,

Paulo, Petro, ordinati sunt, qui et fuerunt principes hereseos Bonoscelitarum, de his quere in Bonosianis.

Montenses siue Lampates, hi coincidunt cum Circumcellionibus et Donatistis. Sic enim nominat eos Hieronymus contra Luciferum, qui dicuntur Christi, non a domino Iesu Christo, sed a quoquam alio nuncupante scito non ecclesiam Christi, sed Antichristi esse synagogam.

Montani vel Montaniste. De heretico dicti anno .170. tempore Commodi imperatoris et Severi pape, in tempore persecutionis in montibus latuerunt, occasione se a catholice ecclesie corpore diuiserunt. Glo. Esa. 65. heretici in specubus dormiunt, qui lumen spiritus sancti relinquentes, et cenaculum in quo apostoli versabantur, in tenebris diaboli commorantur. Dicti sunt etiam a Montano, qui ut dicit beatus Thomas tertio contra gentiles, ca. 154. dicebat prophetas tanquam arreptitios non intellexisse que loquebantur, et conueniebant in cauda et in fine eterne damnationis cum Piscilla. Contra quos arguit in de veritate beatus Thomas q. 12. ca. 4. Et Montanus natione Phrygius, paracletum se nominauit, ex eo etiam Cataphryge heretici puenere. Contra Montanum, ut dicit Hieronymus, Melciades doctissimus librum scripsit. De eo in quinto libro historice ecclesiastice cap. 16. Et opuscula Montani, Piscille et Maximille apocriphe sunt. distin. 15. sancta. et Serapion episcopus apud Africam, fidei confessione insignis, scripsit epistolam ad Carinum et Pontum de heresi Montani. Apollonius quoque vir disertissimus aduersus eum volumen edidit, in quo asserit Montanum et insanos vates eius perisse suspendio. Et Hieronymus secundo libro contra Iovinianum: Montanus et Hecuatius dixerunt, quod quod semel peccatum, per penitentiam non possunt renouari: quod repro-

Heretia de litera N.

batur de peni. distinc. 2. c. si enim. per diuersa exem-
pla veteris et noui testamenti, que hic pretereo. Di-
cit quoque Hieronymus in epistola ad Eustrophontem:
Antonanus immundi spiritus predicator, multas ec-
clesias per Pusciam et Asaximillam nobiles et opu-
lentas feminas primum auro corruptit, deinde here-
si polluit.

Adolonariste, isti communicant cum Marcel-
lianis, et damnati sunt in secunda synodo Constanti-
nopolitana.

Asasbutheus, unde Asasbuthei heretici sit
appellati, et fuit vnus primus de septem primis hereti-
cis, de quibus scribit Euse. 4. lib. hist. eccle.

Nazarei vel Nazorei dicti, quod dominum Christum qui
a vico Nazareus est appellatus, filium dei licet
confiteantur, omnia tamen veteris legis custodiunt, quod Chri-
stiani per apostolicam traditionem non reservare carnali, sed
spiritualiter intelligere didicerunt secundum Augustinum. Nouum tes-
tamentum respicientes, vetus recipiunt: et coincidunt
cum Helonitis in parte, de quibus Theodosius. 4. in gen. ca.
57. et dicunt quod fides Christi sine operibus legis non
sufficit ad salutem, de his Theodosius. opusculo. 3.

Narciscus Herodiadis Cilicie, quam nunc Heras-
mopolim vocant, episcopus post mortem Arrii, in eadem per-
fidia permansit: et propter crimina ei illata, generali de-
creto sanctum concilio ab episcopatu deposuit, et a fidelium
comunionem. 4. lib. histo. tri. c. 24. et apostolicis dogmatibus resis-
tebat, Arrium defendendo. 2. li. Euse. ca. 5.

Neotiani vel Neotritiani, a quodam Neoto, qui
fuit magister Sabellij, anno. 260. qui Christum dicebat
eundem esse et patrem et spiritum sanctum, ipsamque trinitatem
in officiorum nominibus, et non in personis accipiunt, secundum
de pseudo. dist. 3. c. si quis pater filium genuerit, et ideo
filius non sit qui pater est, filiusque a patre sit genitus,
et ideo pater non sit qui filius est. Unde et Patripassi.

Heretia de litera N.

ant vocantur, qz patrem passum dicunt, scdz Ihsidor
z Aug. in de here.

Nestoriani vel Nestorini vel Nestorani, a Ne
storo Constantinopol. epo nuncupati, anno. 424. sub
Theodosio z Celestino, qui beatam virginem non dei
sed hois tantummodo mrem asseruit, vt aliam psonaz
carnis, aliam faceret deitatis, nec vnum Christu in
verbo dei z carne credidit, sed separatim atqz seun
ctum alter filium dei, alter filium hois pdicauit, z
negat Mariam theotocos. i. dei genitricem, sed Chri
storocon. i. Christi genitricem, z tertia synod⁹ Ephe
sina ducentoz epoz sub iunior Theodosio Augus
to z sub Celestino papa pmo hunc Nestoruz iusto
anathemate pdemnavit, ostendens in Christo manere
duas naturas, z vnam dñi nostri Iesu Christi perso
nam. dist. 15. c. canones. z qz Maria theotocos ap
pellef. Et Boet. us in de duabus naturis scribit tra
ctum, z similz Theodorus epus Ancyranus vt dicit
Gennadius, similiter p eum scpsit septem libros de
incar. dñi Cassianus psbyter, z item Atticus Con
stantinopol. eps, tpe Arcadij impatoris, z Johan.
Antiochenus psbyter. z L. de here. l. danato porten
tuose superstitionis autore Nestorio. Nota congrui no
minis eius inuratur. i. imponat gregalibus. i. his q
eum sequunt, ne appellatiõe Christianoz abutant^r
Itē dixit q natura hūana z Chri se habebat ad p
bū sicut templū quoddā, de hoc. 4. lib. cōtra gen. Et
pfiunt Nestoriani i pane fermentato, z sub vtraq
specie cōcant sacfz eucharistie panis z adult^r. Ibi
pessimi heretici a multis doct. vel pdicatoribus ab
eorum heresi nunq potuerūt nec adhuc pnt reuoca
ri. Omib⁹ Christianis in partibus orient. sunt eros
fi z despecti, z eorum heresis est dilataa per diuer
sa regna.

Nepos epus erat in ptibus Egypti, Iudaico

Heretici de litera N.

Intellectu de futuris pmissionibus sentiebat, easq
corpalliter exhibendas docebat, et mille annis in de
licijs corpallibus in hac terra sanctos regnauros cū
Christo, huiusq sui dogmatis pbamenta sumptis
ex reuelatione Johan. testimonijs conabatur asse
re, de qbus etiā libellos eadit interpretaciones hmoi
ptinentes. Ideo Dion. Alexandrinus de repromissi
onibus scribens, ad hunc Nepotē stilum sue intentio
nis cōuertit. Euse. lib. 7. c. 22.

Nicolaus de Calabria oriundus, sed in Hispania
cōuersatus tpe Innoc. vi. Cui⁹ prim⁹ error erat
q quidam magnus heresiarcha vocatus Gondissal
uus de ep̄atu Loxensi oriundus erat, dei filius in ce
lis eternātr genitus, licet videretur patrem et m̄rem
in terris habuisse. Sc⁹s error, q talis Gondissal
uus nunquam moreret, sed viueret in eternum. Ter
tius, q spūs sanctus deberet futuris temporibus in
carnari, et tunc ip̄e Gōdissaluus totū mundū cōuer
teret. Quartus, q in die iudicij Gondissaluus ora
ret pro omnibus mortuis in pctō mortali et damnat⁹
in inferno, et eius p̄cibus liberarentur et saluarentur.

Quintus, q in homine sunt tria: Anima quā for
mauerat deus pater: Corpus qd formauit deus fili
us: et Spūs quem creauit spūs sanctus, adducens il
lud: Formauerat deus hominē et c. Iste hereses da
mnate sunt solenniter Barchinone per f. Nicolau
Emerici et Arnoldū ep̄m Barchinonēsem.

Nicolaus Galecus ep̄i, presbyter Bohemus
Thaborita et baccalaureus artium, vnus de legat⁹
Bohemoy ad cōcilium Basiliē. Hic Johannem et
Hieronymum Constantie pbustos, doctores catholicos as
firmavit. Et q doctrina Wicleff fuerit Prage exami
nata et vera catholicaq inuenta. Et dixit q tempore
noue legis, nullus in iudicio sit occidendus, inquan
tum possibile sit, ad parcū sanguini humano, q;

Heretici de litera N

nouum test. non dicat. Contra istum arguit in Celio Egidius Lalerij, doctor theologie, decanus Cameracensis. Hec ex actis concilij Basiliens.

Nicolaite abs Nicolaitani dicti a Nicolao diacono ecclesie Hierosolymorum, qui cum Stephano & ceteris constitutus est a beato Petro Act. 6. hic propter pulchritudinem relinquens uxorem, ut qui vellet, ea vteretur. Contra illud, 32. q. Quos deus coniunxit, homo non separet. Et versa est in stuprum talis consuetudo, ut inuicem coniugia commutarentur. Quos Iohannes Apoc. 2. improbat, dicens: Hoc habes quod odisti facta Nicolaitatum, que & ego odi. Dixerunt enim, quod omnia deberent esse communia inter Christianos, & finalem beatitudinem posuerunt voluptatem a Nicolao corruptore proprie carnis. De illo multa alia narrat Augustinus in de here. et Clemens Alexandrinus in 3. li. Stromatum, que sunt opera varie preterita, de eo scribit: hic uxorem habuit, & post ascensionem domini cum increparetur ab apostolis tanquam de zelotypie iniuria, productam in medio uxorem suam, si quis eam vellet habere permisit. Ignatius in epistola ad Trall. fugire illos immundissimos Nicolaitas amatores libidinis, malos calumniatores: nam talis fuit apostolorum minister Nicolaus. Et Hieronymus in epistola de Sabiano lapsor: Hic Nicolaus diaconus, ita immunus quod etiam in presepe domini nefas perpetravit. Hubertus abbas Tuitien super Apocal. Nicolaite portant vasa domini, nihilominus incontinentes sunt, non volentes legitimum habere coniugium, utpote legibus ecclesiasticis interdictum, immo & in deterius prouolunt mutantes concubia quoties volunt: & qui nullum habent thorum licitum, dum sic euagantur nullum possunt rupisse coniugij vinculum. Fornicantur autem cum illis & inicianter Beelphegor, quecumque exemplo talium ad incesta vel adulteria audaciores fiunt.

Heretici de litera N.

Hiero. ad Ctesiphontem: Nicolaus Antiochenus
oim immunditiaz repertor, choros duxit femineos.

CActages, a somno nūcupati, q̄ vigilias noctis
respuant, sup̄stitionē esse dicentes iura temerari di-
uina, que noctem ad requiem tribuunt, vt dicit **3li**.
Contra hoc est illud **Psal.** Media nocte surgebam
et c. et idem extra de cele. miss. c. i. **Mat.** 27. Vigila-
te. et dicit Hieron. in epistola ad Furiam de viduita-
te seruanda: Ardentes diaboli sagitte, ieiuniorū et vi-
giliaz frigore restringēdi sunt.

Chouatiani, anno. 244. tpe Fabiani pape et
Philippi impatoris et Decij, et scđz Euseb. de epib⁹
anno. 255. sub Cornelio papa et Decio imperatore, a
Houato Rome vrbis p̄sbytero exorti, qui aduersus
Cornelium cathedram sacerdotale conatus inuade-
re heresim instituit. 7. q. 1. c. factus, et c. seq. Houatia-
nus. Defuncto em̄ papa Fabiano, electus est Cor-
nelius fere ab omnibus Cardinalibus, postea Ho-
uatianus a paucis electus et intrusus, q̄ cepit Cor-
nelium molestare et catholicos ep̄os deponere. Sic
dicit Cyprianus in ep̄la sua, q̄ Houatianus est papa
p̄fanus, malus, et nullus, adulter atq̄ extrane⁹ ep̄s.
Et noluit apostatas recipere, rebaptizans baptiza-
tos, et i hoc puenit cū Donato, q̄ illud, 1. q. 7. cōueniē-
tibus, vbi dixit Basilius ep̄s Ancyre, qui ab heresi
reuertunt ad orthodoxam fidē et traditionē catholi-
ce ecclesie, scripto negare debēt heresim suam et cōfi-
teri catholicam fidem. Contra secundū errorem scri-
bit **Tho.** 4. 2. gen. c. 7. 2. 3. pte q. 66. ar. 9. et Euseb. 6.
lib. in multis ca. de Houato mentionē facit: Hic la-
psus spem venie negauit, q̄ de pctis que hō cōmittit
post baptismū veniam cōsequi nō pōt. Et Dion. ep̄s
Alexandrinus ait: Houatus Rom. ecclesie p̄sbyter,
elatione quadā tumidus spem penitus salutis eis adi-
mebat, etiā si digne penitusissent, ex q̄ et p̄nceps herē

Heretici de litera O.

seos extitit Nouatianoz, qui ab ecclesia separati, su-
perbo nomine Catharos. i. mundos se appellabant.
Ob quam rem conciliuz sacerdotale celeberrimū. 60.
epoz, p̄ eum tpe Decij in vrbe Ro. celebratū est. ibi
q̄ statutum est a papa Cornelio, Nouatum cum suis
ab ecclesia alienum esse. 7. 1. q. 1. c. Paulianiste. dicit
Nouatiani eisdem nominibus tremendis baptizār.
Et p̄tra Nouatianos scripsit Zosartianus ep̄s apud
Barchinonam, 7. Euseb. ep̄us Emisenus 7. Gerit?
ep̄s grande compilauit volumen, Nota, pro solutio-
ne vnius argumenti de Lypriano, qui vt dicit magr
in. 4. dist. 5. dicit q̄ ab hereticis non posse tradi ba-
ptismū, 7. eos esse rebaptizandos cum veniunt ad ec-
clesiam, qui ab illis dicunt baptizati. Ad hoc vt Bo-
nauen. q̄ Lyprianus hoc non dixit asserendo vel de-
fendendo, sed opinādo, ideo nō fuit hereticus sicut
Nouatus, q̄ non erat in ecclesia determinatū. Pre-
terea zelus fidei 7. detestatio hereticoz, q̄ multū vi-
gebat in eo, faciebāt ip̄m ex humana infirmitate ex-
cedere, ideo venialiter credendū est peccasse. Venia-
lia autē secant falce martyrij. Et glo. ord. Johelis. 2.
Nouatus 7. quidam alij heretici, dicūt hominez post
pctm non posse p̄niam reformari in pristinum sta-
tum: hic error plane destruit cum dñs intantum rece-
pit penitentes, vt vocet pplm suuz. Et asserat nō cō-
fundendos 7. se in medio eoz habitatur, 7. eos nullū
aliū habituros dñm. Glo. L. cui. 13. In corpore le-
p̄iam gerit, qui ecclesie detrahīt sicut Nouatiani, q̄
nuptias damnant, 7. peccantibus auferunt p̄niam.

Octauianus filius Johannis maledicti, p̄ papā
Alex. scisma mouit 7. fouit, vocat⁹ fuit victor
7. heresiarcha, 7. vixit annis nouē 7. mēfib⁹ se-
ptē. Et facta ei⁹ dñat⁹ extra de scism. c. i. Cui succē-
sit Guido: de illo Octauiano dicit glo. sup. verbo sci-
smate, extra de elec. c. quia, qui p̄ Alex. erat, 7. Aquī

*Cyprianus
no fuit
hereticus*

legies patriarcha tunc scismaticus erat.

Celipius Arrianus eps apud Carthaginē, qui cum in balneis sanctissimā trinitatē blasphemaret, tribus igneis fulminibus ab angelo visibiliter missis, miserabiliter decedit, et eius cadaver penitus exustum est, ut refert Jacobus Philippi ord. eremitar. 2. lib. supplementi chron. et hoc anno dñi. 505.

Ophite, a colubro nominati sunt: coluber enim grece ophis dicitur. Colunt enim serpentē, dicentes ipsum in paradiso induxisse vitæ cognitionē vel maledictionē, sed male dicunt: quod de pe. di. j. dicitur. Serpens cepit me et manducaui. Hunc colubum Christum arbitrantur: habent etiam vix colubum quem nutriunt et venerant: qui et incantante sacerdote, egreditur de spelunca et oblationes eorum lambit, et ascendit super altare in nitum spelunce, et post hoc deuoluens se circa oblationes, regreditur ad speluncam et ita confringunt oblationes in eucharistiam, quasi a serpente Christo, ut illi putant, sanctificatas. Tradunt huius serpentis cultum a Nicolaitis ad istos deductum. Sed dist. 63. c. quod sancta. dicitur quod Ezechias fregit serpentē eneū, ideo quod ipse populus colere et venerare eum ceperat, ideo destruxit. De Ophitis. L. de here. et Hiero. aduersus Luciferum. Ophite sunt de his qui euāgelia laniarunt.

Orphani, notat Jo. Aider in. 3. li. forni. quod erant tres principales secte hereticorum in Bohemia, videlicet Pragensium qui tolerabiliores erant: Orphanorum et Thaboritarum, qui pessimi erant, incendebant ecclesias et monasteria. Nichil de imaginibus sanctorum et ornamentis ecclesiarum tenebant, omnia destruxerunt tanquam illicita. Sacerdotes et religiosos gladio occiderunt: cum chysmate et sancto oleo, calceos suorum pedum iniunxerunt. Tanta cecitate sunt percussi, ut vna secta aliam invaderet, et victrix victas occideret. hereticus hereticum. Sub utraque specie cōicabant sine

Heretici de litera O.

puia sacramentali cōfessione: et suaz p̄fidia armis de-
fendebant. De his Orphanis in de ori. Bohe. c. 48.
Et. Ibi post zissam se a Thaboritis sepauerūt, inter
quos potior: hereticus Procopius ē habitus: et ideo
sic vocant: q̄ zissa mortuo ingens meror inuasit ex-
ercitū, quasi essent orphani, duce mortuo, quē puta-
bant inuincibilē. Thaborite itaq; in duos exercitus
diuisi sunt, alij vetus nomen retinere, alijs Orpha-
norū, ob mortem ducis inditum nomen. Ibi Orphani
Adorauiam vicinasq; regiones assiduīs incurſibus
inſestabant. Quāuis heretici inter se discordes, tñ
cōcordes s̄ Judā pugnabāt, et ppter deceptorū p̄dā
qdā int̄ se discordāt, de vna heresi duas faciunt. De
qdā extirpatione Orphanorū et Thaboritarū recitat
Pius. 2. de ori. Bohe. c. 55. q̄ Adarnardus catholi-
cus et nobilis, quoddā bellū p̄tendebat agere, et ad
eā rem necessarios fore eos putabat, q̄ sub p̄copijs
militassent, et oēs q̄ stipendia facere vellēt in horrea
seſe prima recipent. Cauerent ne rudes inexptosq;
belli ſecū admitterent. Introierūt in horrea pleraq;
Orphanorū et Thaboritarū milia hoīes nigri ad solē
et ventū indurati, aspectu retriatq; horribiles, et q̄ cir-
ca fumū i castris viriſſent aq̄linis oculis, impexo cri-
ne, corpibus p̄ceris, membris hiſpidis, cute adeo du-
ra, vt ferrū q̄ si lorica repulſura videretur. Clausa ſt;
cōſeſtim horrea, et ignis immiſſus horreis q̄ ſex illarū
colluuiēs hoīm ignominioſum agmen, poſt multa q̄
patrauerat ſcelera, exuſta, cōtēpte demū religionis
penas dedit.

Orātes heretici, orti ſunt tpe Valētiniani im-
patoris: hi coincidunt cū Aſſalaneis. De his et eorū
principibus, vide s̄ in Aſſalaneis. Sed verā cām
hui⁹ heretiſ ſcōm Aug. et Epiphaniū, q̄re infra in
Pſallianis.

Orebite, de his ſcribit Eneas Syl. de orig. Bo-

Heretia de litera O.

hemor. ca. 43. dicens: Fuit et alia in Bohemia heretico-
rum factio fratrum Brebitarum appellata, que ter-
ritorium Brecentense vicinasque gentes magnis affectit
cladibus, pestifera atque immanis, neque Thabontarum
crudelitate vlla ex parte inferior. Adversus quam Adar-
tinus quintus pontifex max. nominatim crucem de-
crevit, neque tamen in plures annos extirpari potuit.
Istius secte homines quoties sacerdotes nostros in-
tercepere, aut igne cremaverunt, aut nudos rigente
hyeme super glaciem colligatos dimisere, quos pui-
momenti existimant, defectis virilibus abire per-
miserunt.

Origenarii vel Origeniste, ab Origene auto-
re exorti sunt anno ferme. 224. tpe Macri Antonij
quarti, et Urbani pape. 1. Alexandrie, dicens: quod non
possit videre filius patrem, animasque in mundi prin-
cipio peccasse dicunt, et per diversitatem peccatorum et ce-
lis usque ad terram diversa corpora quasi vincula meru-
isse, eaque causa factum mundum. Item dicit Origenes, quod
verbum dei non est deus essentialiter, sed participative, et
quod spiritus sanctus est creatura facta per verbum dei, et quod
anima Christi cum alijs spiritualibus creatur fuit crea-
ta ante corpora, et quod beatitudo terminabitur, et quod pena de-
monum et aliorum damnatorum terminabitur. Jo. Damas. li.
2. c. 1. Quo igitur pacto tunc mille annorum restitutionis
Origenistarum numerabitur tempus. Et Iheronimus in epistola ad-
versus blasphemias Vigilii. Origenes hereticus quod
ad me, qui illum in plerisque hereticum non nego. Et idem
ad Avitum: Ubi ea que in libris perisarchon Orige-
nis contra fidem catholicam sunt pandit, quod abscondit dixit
de filiis et spiritus sancti inequalitate, et quod demones possunt sal-
uari in fine, quod habent liberum arbitrium, et quod homines per ma-
gnitudinem stultitie possunt pueri in bruta, potius in aq-
uescentes vivere quam in penis. Ignem et tormenta gehem-
ne non ponit in supplicijs, sed in presentia peccatorum etc. Et

Idem ad Pammachiū et Oceanū de errorib⁹ Origē.
 Genenata sunt illi⁹ dogmata, aliena a scriptur⁹ scie,
 et si mihi creditis, Eugenistes nunq̃ sui. putant me
 suū esse symmystem .i. secretariū, et resp̃hendit illos
 q̃ dicunt q̃ libri Origē. sint vitiatī per hereticos, sed
 q̃ Origēnes p se errauit. ergo dist. 15. sancta Ro. dicit.
 Origēnis nōnulla opuscula q̃ vir bt̃us h̃iero. nō re-
 pudiat, legenda suscipimus, reliqua aut̃ omnia cum
 autore suo dicimus esse reuocanda. Tho. .i. pte q. 34.
 Origēnes fuit fons Arrianorū. Idem dicit h̃iero. et
 Epiphanius. Origēniani illius Eugēnis q̃ et Zida-
 mantij, qui corpor⁹ resurrectionem negant, Chysius
 et sp̃s sanctū creaturā dicunt, padisum et celos et alia
 non credunt esse sc̃dm literā, sed i allegoria. Et glosa
 h̃iere. 13. Manicheus dicebat q̃ q̃dam angeli pas-
 si sunt p redemptionē demonū, et post iudiciū portas
 inferni claudi, et nullum ibi puniri, q̃d Origēnes sen-
 tire videt, q̃d frivolum est. Et Methodius ptra Ori-
 genē scripsit, et Haymo recitat errores eius. Et post
 mortē Origēnes damnat in q̃nta synodo cōstantiū.

¶ Finis. ij. libri.

Liber tertius, qui est supioris catalogi appēdit.

In multiplicatione impiorū multiplicabunt sceles
 ra, et ruinas eorū iusti videbunt. puer. 29. Et quide
 patet in libris Machab. vbi multiplicatis impijs
 ad ritum gentiliū declinauit pp̃ls, et in noua lege
 scelerati heretici indies iniquitatis funiculos exten-
 dunt. Lappe enim et tribuli et infelix lolium et steriles
 dominātur auene: sed iusti doctores dum hereticorū
 argumenta q̃bus sua scelera defendere nitunt, eccle-
 siastica disciplina redarguunt, eorū ruinas et extermi-
 nia videbunt, et sic in multitudine iustorū letabit vul-
 gus, tunc enim clarior et gloriosior eccia remanere so-

let. Esa. 27. In die illa vinea cantabit ei, ego dñs qui
 pseruo eam. Extripat eñ errorib⁹, vitas agnoscit,
 z agnita feruentius custodit. Dñi enim arator vome-
 nis scissione campoz sentes eruit, terra accepta semina
 in segetem pducit. Maximo itaq opitulante deo,
 lector amantissime, themati nro satisfeci, trecentas
 vulpes capiendo, q agro dñico z vince dñi sabaoth
 incendia intulerūt: sed in terra qua Samson vulpes
 cepit, vulpes abundant: z in ecclesia militate hoies
 vulpini in peius pficiunt. Extendi itaq recte nrm et
 alios hereticos vltra. 300. apprehendi hoc ordine,
 vt in capite libri pmo occurrat Porphyrius maledi-
 ctus z pditioni deditus, cuius doctrina est falsa, vita
 iniusta, mors qz nefanda.

Porphyri⁹ phs Athesi. Origenis laudator, ami-
 cus imperatoris Iuliani, eiusqz secte, nominis
 Christiani acerrim⁹ psecutor z hostis, multas
 blactetatiōes p orthodoxā fidē ingessit: Libros Iu-
 liani alijs opibus pposuit: vitā summi phoz Socra-
 tis lacerauit. Hic in Cesarea Palestine a quibusdā
 Christianis cesus, iracundiā non ferēs, Christianita-
 tem deseruit. Et eum Eusebius Pamphili redargu-
 it, z dicit in. 4. li. de euangel. pparatione, q Porphy-
 rius maxime demonib⁹ amicus fuit, z multa nris rē-
 ponibus aduersus nos pscriptit mēdosissime: z omni-
 um deoz z demonū falsitatē defendisse videt. Item
 libū de abstinentia a carnibus pscriptit, z sceleratissi-
 mā brutoz etiā animalū cedem, z demonibus dūta-
 rat esse sacrificandū. Et. 7. li. hi. tri. ca. 2. nec intelle-
 xit de quib⁹ affirmavit: z demonibus magnā malitiā
 naturalit dicit inesse in epla ad Anebriorem, vt reci-
 tat b. Tho. 3. p gen. z teste Euse. 6. li. c. 17. multos lib.
 p Christianos fecit. et Rufinus Aquilegicē. in. 2. lib.
 ad Apromanū dicit Porphyriū damnatū. Et glo. su-
 per illud Iohelis. 2. Effundā spm meum, dicit: Qui

Heretici de litera P.

dam dicunt aplice esse consuetudinis, ut quicquid velle audientibus et non repugnare patribus de testimoniis alterius temporis confirmant, non ut audientium abutant simpliciter et imperitia, sicut mentitur Porphyrius. Et Esa. 3. dicit glo. Caueamus ne simus exactores in populum, ne iuxta impium Porphyrium matrone et mulieres sint nostre senatus qui dominant in ecclesiis, et de sacerdotali gradu fauor iudicet feminarum. Et L. de heret. l. damnato. Porphyriani a Porphyrio nuncupantur, ut cuius scelus sunt in deserendo deum imitati, eius vocabulum iure videantur sortiti. Methodius aduersus Porphyrium scripsit libros luculentos. Item Apollinarius Laodiceus Syrie episcopus. 30. libros contra Porphyrium reliquit, et Ammonius Alexand. usque ad extremam vitam pseueravit contra Porphyrium, qui eum falso accusat quod ex Christiano ethnicus fuerit factus. Glo. super illud puerb. 2. Impij de terra prodent, qui. scilicet ad ecclesiam dei videbant pertinere, auferunt iusto dei iudicio ecclesie, ut Porphyrius. Porphyrius a Porphyrione aue immunda, et in lege Leui. 11. Comedi phibita, dicitur: Serpentes enim comedit. Et Hiero. in prologo in Hieremiam, Porphyrius calumniam instruit ecclesie, suam ostendens imperitiam, dum euangelistam Matt. arguere nititur falsitatis.

Paterniani a Paterno nuncupati, qui inferiores corporis partes a diabolo factas opinantur, et ut dicit Augustinus. omnem ex illis partibus flagitiorum licentiam tribuentes impurissime: hos etiam Aenustianos quidam vocant, et contraarium habet Genes. 3. et de pse. di. 5. c. nasci. dicitur: Noli despicere bonitatem figuli. i. dei, qui te plasmavit et fecit.

Parmenianiste, qui et Donatiste, et contra epistolam Parmeniani Augustinus tres libros scripsit, et idem in sermone dominice. 1. post oct. pasche: Supbia Donati fecit sibi preter subsecquentem cum Parmenianum illi confirmavit errorem: nam iste Parmenianus episcopus Donat. apud Carthagem erat successor Donati.

Heretici de litera P.

Parmenianus scripsit eplam ad Tyconium Donatistā, q̄ ecclesia non sit in toto orbe diffusa, z q̄ in cōmunionē sacramentorū mali cōtamināt bonos, z q̄ a solis sanctis hoib⁹ accipienda sunt sacramēta.

Patristiani, qui patrē passum dicunt, scdm̄ Jñi. z concordant cum Aetorianis. Aug. in. 2. ser. dñi. ce post festum triū. Sabelliani. i. Patristiani, dicunt: vnus est deus pater z filius, quoniam qui pat, ipse et filius: Nam si aliter dixerimus, diceremur multicolore. Typanus in expoē symboli apostolorum: Constat apud nos additos duos sermones scz inuisibili z ipassibili hereseos causa Sabellij illius profecto, que a nostris Patristiana appellatur, id est, q̄ patrem ipsum vel ex virgine natū dicit, z visibilez factum vel passum affirmat in carne.

Passagerij vel Passageni. Patareni vel Patariini. Isti heretici Rome in cena dñi excōicant, et sibi extra de here. c. excōicant. Gregori⁹ non useosdem excōicat: z tenent sectas Catharorū vel Catharorū. Et dicit ibidē Jo. Anb. q̄ forte isti sic nominati sunt a nominibus adinuentū istas sectas. Et ex p̄cilio Lateranensi, q̄ in p̄tibus Tholosanis hereticorum q̄s alij Patarenos, alij Bazaros, z alij alijs nominibus vocant, inualuit dānata pueritas, z hos et defensores z receptores eorū anathemati decreuim⁹ subiaccere. Patariini heretici dixerunt hoīem in statu p̄iugali non posse saluari, sicut z Taciiani z Adarniani, p̄tra quos v̄. j. ad Timo. v. q̄ in nouissimis temporibus discedent quidā a fide: Attendentes doctrinis demoniorum in hypocrisi loquentū mendaciz, prohibentium nubere &c.

Papianiste. isti sunt de secta Manicheorū, p̄nentiū duo p̄ncipia p̄ria, qui nominant. L. de here.

Pattalozinichte, tantū silentio studēt, vt natibus z labijs suis digitū apponant, ne z ipam tacit

Heretia de litera P.

turnitatē voce p̄cipiant q̄n tacendū sibi esse arbitra-
tur. Unde etiam illis est nomē inditū qđ palus. Cur
aut p̄ palum digitū significare maluerint, a qbus h̄
nomen p̄positū est nescio, ⁊ possent utiq; dactyloin-
chite multo euidētius appellari, vt d̄t Aug. de he.

¶ Patrīiani, a Patrītio nuncupati, ⁊ sunt distin-
cti a Paternianis, ⁊ substantiā carnis humane non a
deo, sed a diabolo p̄ditam dicūt, eamq; sic fugiendā
⁊ detestandam dicunt, vt quidā eorū phibeant, etiam
morte sibi illata carne carere voluisse. Hec Aug⁹ vt
s̄. idem dicit Philaster. Hec heresis repugnat veri-
tati incarnationis dñice: q; si caro esset opus p̄ditū a
diabolo, nunq; fili⁹ dei assumpsisset carnē humanā.

¶ Praxiani, a Praxea, q̄s alij vocant Sabellia-
nos, eadē sentientes cū Sabellianis ⁊ Hermogenia-
nis, in Africa fuisse dicunt, nec tantū iste plures se-
cte sunt, sed vnius secte plura nomina ex his nomi-
bus, qui in ea maxime viguerunt, vt d̄t Aug. vt s̄.

¶ Pauliani vel Paulianiste. L. de here. vel Pau-
lonite, fuerunt anno. 265. sub Dionysio papa, ⁊ Va-
leriano ⁊ Galiēo: a Paulo Samosetano exorti sunt.
Hic Paulus fuit ep̄s ab orthodoxa fide turpiter dis-
cedens, quere s̄ in Fotiniano, hic suscitauit heresim
Artemonis, ⁊ negauit dei filium de celo descendisse,
⁊ dixit non fuisse Christum semp, sed a Maria sum-
plisse initium, illud M̄ichee. 5. Ex te egrediet̄ qui
sit dñator in Isrl̄. ⁊ egressus eius ab initio a diebus
eternitatis: Et fuit de Antiochia, cuius doctrina p̄-
uerfa surrexit p̄ pietatē eccl̄asticam: Et Ch̄m pu-
rum hoīem p̄firmavit, idq; antiq̄⁹ ab ipsis etiā apo-
stolis traditū fuisse mentit̄, vt d̄t Euse. 5. li. c. 27. ideo
synodali oīm ep̄or iudicio ab eccl̄ia pulsus est, vt d̄t
5. li. hist. tri. c. 12. Et p̄tra hunc Paulum s. M̄elchion
Antioch. fortissime disputauit ⁊ Diosc. Alexan⁹. v-
bis ep̄s contra eundē insignē epl̄am scripsit. 1. q. 1.

c. Paulianiste. In nomine p̄ris et filij et spūs sancti mi-
nime baptizant. Glo. quia dicebant non semp fuisse
Christū. etc. si quis p̄fugerit ad ecciam de Pauliani-
stis et Cataphrygis, statutū est rebaptizari eos oīno
debere: In istius Pauli locū Antiochene eccie. xvj.
ordinat ep̄s dñs scdm Hiero.

¶ Paulini, isti here. ponunt distincti a Paulianis:
L. de here. et sunt Manichei. Hiero. ad Dama. Pau-
linum ignoro, qui Christi non est, Antichristi est.

¶ Papias Hieropolitanus in Asia ep̄s. fuit au-
tor hereticorū Manicheorū, vt dicit Helinand⁹ in sua
chronica, de hoc q̄re s̄ in Chiliaſtis. Et Hiero. de vi-
ris illust. hic d̄: mille annorū, Judaicam deuterofim
edidisse quē secuti sunt Treneus, Apollinaris et c. qui
p̄ resurrectionē aiūt i carne cū sc̄tis dñm regnatur.

¶ Pauperes de Lugd. vel Inſabbatati nūcupā-
tur Waldēſes: horū heresis icepit anno. 1218. sub Lu-
douico iiii. et in cena dñi excōicant. et extra de here.
c. excōicamus. et Anton. 4. pte ti. 11. c. 7. et Nicol.
Smerici in li. inquisi. ponunt eorū hereses: et dicūt q̄
in nullo casu licet iurare, etiam dicendo veritatē. Non
licet iudicem occidere, etiā malefactorem. Item q̄
bonus non pōt saluari tenendo fidē Ro. eccie. Et q̄
malus sacerdos non pōt p̄secrare: et q̄ eccia defecit
tpe Syluestri. Item q̄ ipsi non sunt subiecti Rom.
pon. nec alijs p̄latis, nec tenent eis obedire: et q̄ in
dulgencie non sunt alicuius valoris. Item q̄ nullus p̄-
p̄secrare nisi sit de secta eorū: et q̄ in sacro altaris pa-
nis non transubstantiat in verū corpus Christi, si sa-
cerdos sit malus: et quod oīs vir et mulier de secta eorū
est sacerdos: negāt purgatoriū: et quod misse, ele-
mosyne, orōnes, et suffragia p̄ defunctis nihil p̄sunt:
negant miracula sanctorū: et q̄ sancti in celo non erau-
diunt orōnes n̄ras: nec p̄ eorū reuerentia festa debēt
celebrari: et nullam orōnē admittunt nisi p̄ n̄r. Una

Heretia de littera P.

de waldo autor eorū Lugdun. ciuis, cum diues admodum haberet, opibus relictis et pauperib⁹ erogatis, diabolica q̄dam suasionē duct⁹ euangelicā perturbatē oimode obseruare studuit. Atq; cum idiota esset, quosdam vulgares libros cum quibuscū sancto rum dictis sibi scribi fecit: quos non sane intelligēs suo inflatus spū predicando apostolorū officium sibi vsurpanit. Congregatis itaq; multis discipulis, pessimos errores seminare cepit, platos et clerum aspernando: monitus autē rīdit, obedire deo oportet magis q̄ hominibus. Et cum obduratus perflisteret veluti hereticissimus et ptumar, anathematis vinculo innodatus, patria propellitur. Que res facta est in laqueum magnum et scādalum magnum simplicib⁹ adhuc in multis locis hec fatuitas viget. Hic attende quod olim fides catholica p̄ potentes principes, per argutos p̄hos, per subtiles hereticos fuit impugnata: diebus autē istis p̄ vilissimos idiotas et laicos pauperrimos tribulabat.

¶ Pepusite alī Pepusiani, isti sunt Aḡōtanisse vel Phryges. L. de here. et dicit Aug⁹ de here. qđ dicunt Quintille et Pūscille in eadem ciuitate Pepuza Chastum in specie femie reuelatū, et quod Pepusiani a loco quodā nominati sunt, quam ciuitatem desertam dicit Epiphanius. Hanc autē isti diuinum aliquid esse arbitantes, Hierusalem vocāt: tantum dantes mulieribus principatum, vt sacerdotio quoq; apud eos honorent, quere infra in Quintil.

¶ Petrus Bresensis de oppido Aḡilne sup Si-
tium, attulit nouā pestem Bohemis, vt dicit Eneas Syl. ca. 37. de ori. Bohe. Hic Waldēsī lepra infect⁹, patria pulsus, velut hereticorū asyllum Pragā repetiit, puerozq; docendorū curam suscepit. Hic sua persuasione introduxit ritum communionis sub vtraq; specie quo ad laicos. Et Jacobellus quidā Aḡil-

Heretiā de littera P.

82
nensis, ex vetustis sanctorum doctorū, sancti Diony-
z̄i et Lypriani codicibus cōionē calicis laudatā suenit,
et dicto Petro heretici p̄senserūt. Beat⁹ Tho. 3. pte.
q. 74. a pō: Lathaphyrge et peputiani, de infantia
sanguinem, quē de toto corpore ei⁹ ex minutis vulne-
ribus punctiōnū extorquent, quasi eucharistiam con-
ficere p̄hibentur et miscendo eum farine, panēq; inde
facientes.

¶ Petrus de Anglia, patria profugus, magister
artium, lussita, vnus de legat⁹ Bohemorum ad cō-
cilium Basiliensē, inter cetera, dicta wicleff saluanda
esse ait, solis elenchis in disputatiōe confidens. Sed
vt dicit Hieronymus ad Theophilum Alexandri-
num: Fides pura et aperta confessio, non querit stro-
phas et argumenta verborum.

¶ Petrus de Luna p̄batur eē hereticus, scisma-
ticus, temerarius, scandalosus, sacrilegus, notorie et
publice errasse p̄ cathol. et euangelicā v̄itate super
p̄tate et auctoritate ecc̄ie. Et Jo. Werson fecit duos
libros, in quib⁹ articuli ḡn̄ales et speciales dicti Pe-
tri ponūt, et v̄ipa nuncupat.

¶ Petrus quidā hereticus et alius Petrus, ex q̄-
bus vnus Alexandriam, alius Antiochiam macula-
uit, vt d̄r dist. xv. sancta Romana.

¶ Petrus Constantinopol. ex Africa Romā ve-
niens, qui fidem suā piscam libello in clero lecto da-
mnauerat, p̄missus est a Theodoro papa p̄mo sacra
in pplo erogare, et cathedra ei posita iuxta altare ius-
sus est sedere, honorante eum vt regie ciuitatis ep̄m
sed qz redijt ad heresim, damnatus est ip̄e. Hec ex li-
bro actorū summorū pon.

¶ Petrus Gnaphheus posuit in diuinis q̄tuor p̄-
sonas. Dicit enim Jo. Damasc. li. 3. c. 10. hanc additi-
onē in trisagio ab insano vaneq; sentiētē Petro Gna-
phéo factam diffinim⁹ blasphemiam esse, vt quartam

Heretia de litera P.

inducentē psonam, z ad patrē ponentē dei filiū, patris subsistentē virtutē, z ad patrem eum q̄ crucifixus est vt alium existentē p̄ter fortē deum aut passibilez factū, trinitatē glorificatē, z cū filio p̄rem z sp̄m sc̄m crucifigentem, facessant hec blasphemie ascriptitie nuge.

Petrus Johannis dioc. Biranensis in postilla sua sup. Apoca. z sup. Mat. posuit multas hereses, q̄ postea autoritate pape z consilio multoz magistrorū in theol. sunt solēniter in curia Ro. condemnate. Ipse em̄ p. Babylonē meretricē magnā, intelligit vlez ecclesiam Ro. militantē, quā vocat ecclesiam carnalem z bestiam z synagogā satane. Per mysticū Antichristum, intelligit papā: z q̄ oēs abbates q̄nti t̄pis pueniunt in quintum caput bestie, q̄ est diabolus ac Antichrist⁹ z congregatio maloz: z sic de alijs heresibus quas ponit Hico. Emerici in li. inq̄sitiōn. Et de mandato Clemētis sexti Petrus Johannis exhumatus fuit, z hereticus post mortē declaratus z ossa ei⁹ cōbusta.

Petrus Abailardus, p̄tium redemptionis euacuauit, z ab Innoc. ij. dānat t̄pe Lotarij sc̄di, anno 1134. Et dixit q̄ deus nō pōt facere nisi q̄ facit propter ordinē iustitie z sapie ei⁹, vel q̄ agit ex necessitate nature. Deum non esse dixit autōrē oīm bonoz: z q̄ deus non videt p̄ essentiam a btis: z q̄ in deo sit p̄positio: z q̄ aliqd p̄ter deum sit eternū: z q̄ aliquid sit qd nō est creator: nec creatura: et qd angeli aliqd creent, et sic de alijs erroribus q̄s ponit s. Petr⁹ de Pargamo in tabula circa opa bri Tho. q̄s errores idem Tho. in diuersis locis repobat. Hic Petr⁹ impugnatus a scō Bern. z r̄sursus de iustitia, verit⁹ audentiā sedis aplice appellauit: et sic euadēs nō multū post Cabulone obiit. Et Ansz. Cantuarien. ep̄s eundē eplam sc̄psit, q̄ incipit: Om̄is et p̄fibus et fr̄ib⁹

Heretice litera P

bus oibus catho. zc. Contra eiusdē hereses sanctus
Bern. scripsit librum ad Innocen. papam.

¶ Petrus Cleric⁹ i ciuitate Barchinona de Aſa
ioniciſ onūduſ, cū quibuſdā cōplicib⁹, tpe Joh. 22.
poſuit multas hereses. Et tandē Barchinone per F.
Bern. de Podio inqſitorē cum epō Barchinon. iſte
hereses fuerūt cōdēnate, z ipe cōdēnat⁹.

¶ Petulianus Donatiſta Cōſtantineſ epō, q dī
xit qd intra Donatiſtas claudī eccīa, z qd eccīa pe
riſt de cetero mūdo, z in pte Donati i ſola Aſrica re
manſit: z ſcripſit lib⁹ de cōi baptiſmo, z multa falſa
poſuerat: qd Judas z alij ſiles q ſe pro pctō iteri
munt, debeant martyres reputari, eo qd puniūt inſe
qd dolēt pmiſiſſe, qd reprobat Aug⁹ in lib. 5. Petul.
de hoc. 24. q. 5. tu dixiſti. Laqueo traditor perijt la
queuz talibus dereliquit, hoc ad nos om̄ino non p
tinet qui ſibi collum ligauerunt. Contra ipm ſcripſit
Aug⁹ lib. de vnico bap. z 5 eplam Petuliani ſcripſit
tres li. z ad longum loquit de prinaci latratu hereti
cor⁹ Aſtroz 5 vſem eccleſiam. Alij errores ponunt. x
q. 1. c. diſ. ſc3 q mali ſacerdotes non cōferāt vera ſa
crāmēta: z q immunditia maloz obeſt bonis. Atez:
Petulantius hereticus videbatur ſibi ipſi tam ſan
ctus eſſe, vt orationem plebis pro ſe non neceſſariā
iudicaret.

¶ Predeſtinati heretici, orti ſunt ſub Honorio im
peratore z Bozimo papa circa annum dñi. 414. Et
dicunt nihil prodeſſe ad vitam quod ſancti virtuoſe
agunt. Sigibertus: Predeſtinatoz heresiſ hoc tpe
cepit ſerpere, qui ideo Predeſtinati vocant⁹, qz de p
deſtinatione z diuina gratia diſputantes, aſſerebant
q nec pic viuētib⁹ proſit bonoz opoz labor, ſi a
deo ad mortem pdeſtinati fuerint, nec impijs obſit
q improbe uiuant, ſi a deo pdeſtinati fuerint ad vi
tam. Que aſſertio z bonos a bonis auocabat, z ma

los ad mala pronocabat.

C Pelagius et Celestius et Julianus anno. 399. sub Arcadio imperatore et Anastasio papa. Ab his pessima heresis Pelagiana orta est. Hiero. dicit quod Pelagius Bito post Arrius successit. et in oriente in Syria Palestine Pelagius a quibusdam catholicis ad tpalia vel epalia est pductus. et monachus existens e Roma in Angliam pficiscens. insulam illam oem execrabili infecit errore. Dicit enim hominem sine gratia posse mereri dei gloriam. et iustificationis nre initium ex nobis esse. Hic solus fuit inimicus gratie. 27. q. 4. Nabuchod. Cum in bonis voluntas sic intelligenda. non est sine gratia. in malis autem voluntas intelligenda est sine gratia. Hi etiam dicunt Celestiani. Aug. in. 2. li. retrac. noui heretici Pelagiani. libere sic asserunt voluntatis arbitrium. ut gratie dei non relinquunt locum. quam scilicet merita nostra dari asserunt. Et glo. super illud Ecc. 2. 9. Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris. dicitur. Hec sententia Pelagius reprehendit. qui libere arbitrium gratie preponit. cum per solam gratiam liberent electi. Contra Pelagium celebratum fuit Carthagini concilium ducentorum et octiduum patrum. similiter in concilio Arelimitano tempore Innocentii. et damnatus est. Et Hieron. Pelagius seculi gladio et totius orbis auctoritate est damnatus. Et contra eum Augustinus scripsit hypognosticon continentem sex libris. Et dicit Beda. 1. lib. de gestis Anglorum c. 17. quod Germanus et Lupus episcopi contra illam heresim militauerunt. Et dicit Constantinus porphyryta scribens ad Patientem Lugdunensem. quod dum Germanus iret in Angliam ob heresim confutandam. in via tres mortuos suscitauit. Item dicunt Pelagiani vel Pelagianiste. baptisimum et orationes ecclesie irritas. et peccatum originale negant. Aug. Pelagianorum heresis hoc tempore omnium recentissima a Pelagio monacho exorta est. Destruunt enim omnes quas facit ecclesia siue per infidelibus. et doctri-

ne dei resistentibus, vt puerantur ad deum, siue p
fidelibus, vt augeatur eorum fides z perseverent in
ea, xpsum Adam dicunt etiam si non peccasset fuisse
se corpore moriturum, non merito culpe, sed condi-
tione nature. Et Innocentius papa primus aduer-
sus Pelagianos scripsit decretum, qd successor eius
Sozimus ampliavit, z magister in secundo senten-
distin. 28. z similiter Sennadius sex libros scripsit.

CPhilumena xgo qd Apelles hereticus comitē sua-
rū habuit doctrinā. De q sic Ihe. sup. x. ca. ad Gal.
Elegāt i h loco iqt vir doctiss. Tertullianus aduersus
Apellē z ei⁹ xginē Philumenā, quā angel⁹ qdā dia-
bolici spūs z puerus impleuerat, hūc scribit eē ange-
lū cui multo ante qd Apelles nasceret spūs sc̄i vaticini-
o sit anathema p Ap̄lm pphetatū.

CPhiletus, hic negavit futurā resurrectionē cor-
poralē, z oīa q i scrip̄turis legunt de resurrectionē ad
resurrectionē spūalē referre conabatur, sc̄dz qd aliqui
a morte pcti resurgūt, qd reprobat. 2. Tim. 2. Profa-
na z vaniloq̄a deuota, multū em̄ pficiūt ad impietā-
tem, z sermo eorū vt cancer serpit. Ex qbus ē Ilyme-
neus z Philetus, qz a v̄itate fidei deciderūt, dicen-
tes resurrectionē iam factam esse, z subuerterūt qn̄
dam fidē. Iūnc Philetū Ap̄ls tradidit satane. Au-
gustinus: Ante p̄t̄is erat Apostolus, vt recedens
tes a fide solo d̄bo traderet diabolo.

CPsaritini, hi etia dicunt Pateriani, dicūt em̄
p̄m esse etiā filio nō ex̄nte: qre supra in Asarino.

CPtolomeus discipulus Valētini, here sim nouā
p̄dere cupiēs qtuor eonos, z alias qtuor asserere mā-
luit sc̄dz Aug. Ab isto dicunt Ptolomei heretici.

CPneumachomachori vel Pneumachomachi.
L. de he. hi sunt q spūs sc̄tō resistunt, sc̄dz q̄s aut natū-
ra, aut diuinitate diuisa z increate p̄substantiali z co-
eternē trinitari. Postrema qdā z create z alteri sub

Heretici de litera P.

stantie nā detur. Ibi cōcurrunt cū Arrianis, z dānati sunt in Aicea Bithinie, vt d: in .9. lib. hi. tri. 14. z dicunt a pneuma. i. spūs, z thocos. i. mater, q: spūscm ex matre ipā pcessisse dicebant de filio dei.

C Picardi, anno. 1394. tpe scisinatis sub Wen: cessao rege Rom. Ibi inuenerūt heresim Adamitaz in Bohemia, vt d: in de ori. Bohe. c. 4. 1. apud Bohe mos nefanda z inaudita prius emerfit heresis. Picardus quidā ex Gallia Belgica, transmissio Rheno p Germaniā in Bohemiā penetravit, qui pstigijs q: busdam fidē sibi cōcilians breui tpe, non puam mulier viroz q: plebē ad se traxit, q: nudos incedere iubens, Adamitas vocauit. Et occupata insula quadā amne lustratio cincta, filiū dei se dixit Adam vocari, connubia eis pmiscua fuere, nefas tñ iniussu Adam mulierē cognoscere, sed vt quisq: libidine incēsus in aliquā exarsit, eam manu p̄hendit, z adiens p̄ncipes in hac inquit spūs meus p̄caluit. Qui p̄nceps r̄dit: Ate cresci. z mult. Aiebat ceteros hoīes seruos esse, se nō z qui ex eis nascerent liberos. Ex his .40. viri insulā exiere, z intrātes vicinas villas euaginat: gladijs supra ducentos agrestes interfecere, q: diaboli filios asserebant. Ista his auditis, q:uis sceleratus, scel⁹ tñ exhorruit: hēt em̄ h nā hoīm, vt aliena mag: q: sua q:q: vitia exhorrescat, neq: summa mala diu i: ulta manent, vltorēq: malū malū cernere licet. Et direxit in eos exercitū, expugnataq: insula, Adamitas oēs gladio deleuit, duobus tñ reseruatis, ex quibus gētis sup̄stitionē cognosceret. Ecce impij Picardi. vt hoīes traherēt ad suam sectā, cōcedebāt peccata carnalia tāq: licita.

C Porritani dicti a Gilberto Porritano, autore ser vltimoz p̄dicamentoz. Ibi ponunt relationes diuinas nō esse p̄sonas, nec esse in p̄sonis, sed eas a foris ex̄hēs diuinis p̄sonis, z q: hec est falsa eēntia tri

nitias. de hoc Tho. 1. p. q. 39. ar. 6. 2 q. 8. Bern. abbas in pcilio Remensi Gilbertū vicit, 2 ipe errorez suum in dicto pcilio reuocauit, 2 sic hereticus non p mansit. Sepe em cordis oculus nube erroris obducus superne illustrationis lumine fit serenus, vt auctor scissinatis ad vnitatē radiciū redeat.

¶ Prisca vel Priscilla, anno. 164. tpe Commodi 2 pape Soteri fuit heretica 2 pphetissa Antonini, vt s in Maximilla. Unde sicut fuerūt vere pphetisse, ita false pphetisse: has falsas l̄brei dicūt maleficis artibus eruditas p necromantiā, 2 phitonicū spm diuinare: qualis fuit que visa est Samuelis animā suscitare, vt dicit l̄hiero. super. 13. c. Ezechielis, addens: Prisca 2 Maximilla vaticinio mendacii fidem subuerterunt veritatis.

¶ Priscillianiste, a Priscilliano vocati in l̄hispania, qui ex errore Gnosticoz 2 Manicheoz pmixtū dogma pposuit, vt dicit l̄hi. 2 qd oīa fata hoīm etiā Christi certz horis subiecta sunt, qd reprobatur Tho. 3. 2 gen. c. 87. 2 l̄hieroñ. ad Ctesiphontē: Priscillian⁹ pars Manichei turpitudinis auctor. Et dicebant isti pphetas tanq̄ arreptitios non intellexisse q loq̄bant, qd diuine reuelationi nō congruit, scd̄ quā mēs pncipalit̄ illuminat. l̄hic Priscillianus scd̄ l̄hie. de viris illust. Abile ep̄s factiōe Iudatij 2 Itatij Treueris a Maximo tyranno celsus est. Sigibertus dicit: Priscillian⁹ in l̄hispania ep̄s, pdens heresim sui nominis, eccliam pturbauit, anno. 386. l̄hic psona trinitatis cōfundeat, dicens eundē esse patrē quem filium 2 sp̄m sc̄m. Carnium escas p immundis habebat. Coniuges viros nolētibus semis, feminas a nolentibus viris sepabat. Animas eiusdē nature cuius deus est esse dicebat. Et mundū istum a maligno pncipi factū esse dicebat, atq̄ ab h̄ pncipe p diuersa carnis corpora seminari, corpusq̄ n̄ 3 scd̄ 12. signa ce-

Heretici de litera P.

li esse ppositū. Sup his auditus in p cilijs epōz Ro mā petijt, ibiqz a sancris Damaso z Ambro. repudia tus. In Gallijs qz in synodo Burdegalensi a sancto Martino alijsqz hereticus iudicat⁹. Ubi se dānatū intellexit, impatorē Acharinū appellat, a q̄ auditus z ep̄atu pulsus Treueris, ab Euodio pfecto perimi tur cū multis alijs sequacibus, edicēte impatore, vt hui⁹ secte plices in hispania perimerent. Priscilli anus animā de qdam pmpuuario pcedere voluit, p fiteriante deum se pugnaturā, instrui odoratu ange loz, vt d^r in cōmonitorio Brosij ad Aug. Priscillia niste qz fundamentis astrologoz adherentes, dicūt, q̄ hoies nō pōt euitare peccata. Aug⁹ etiā de here. Et damnati sunt in .j. synodo Toletana auctoritate Leo. 11.

¶ Pyrrhus pnceps Adonosthelitar, quere s̄ in Adonotelitiis. z in c. p̄ma q. 13. cōuenientibus, anno 644. Martin⁹. 1. papa puocata synodo ī vrbe Ro. Pyrrhum dānauit z cū eo Syz, Sergiū, Alexan. z Paulum hereticos, quare Constantinus terti⁹ ipe rator misit in exiliū Martinū papā.

¶ Photinus hereticus, de q̄ mētionē facit Aug. in libris suis fortissimis p̄ here. scriptis.

¶ Prepositinus negauit pprietates psonales z notiones in diuinis, z sicut p̄ vno modo se habet ad creaturas, ita vna relatiōe refert ad filiū z sp̄m̄ sc̄m̄, h̄ refellit Tho. 1. p. q. 32. ar. 2. z idem est p̄fatio Gre gorij de sc̄tā tri. z Jo. Damas. in. 3. dicit: Dñam pso nāz in trib⁹ pprietatib⁹ paternali z filiali z p̄fessio nali f̄ cognoscim⁹. Et Tho. vbi s̄, opinari p̄ne de p̄ tinentibus p̄ncipalr ad fidē inducit heresim, nō autē de alijs nisi determinet q̄ p̄tineāt ad fidē, multa em̄ nunc reputant heretica, q̄ pus non reputabant, pro pter hoc q̄ nunc est magis manifestuz quid ex eis se quat, z exemplificat de notionibus diuinis,

Proculus Cataphrygar heresi maculatus, in-
gat eplam, que scribit ad hebreos, esse apli Pauli,
p quem in vrbē Ro. pñte papa Seuerino. Huius de-
ferrissimus disputauit, vt dñt Euse. li. 6. c. 18. et Athar-
silius Sicius in lib. de religione Chfiana ca. 22. sic
hñt: Ego certe reperi pñpua Numeny, Philonis,
Plotini, Zamblici, Proculi, mysteria a Iohanne,
Paulo, Hierotheo, Dionysio Areopagita accepta
fuisse, quicquid em̃ de mēte diuina, angelisq; ꝛc. ad
theologiam spectatibus magnificū dixere, manifes-
te ab illis vsurpauerūt vel furati sunt. Idem dñt Am-
bio. Lamaldulē. Fuit em̃ Proculus sectator Adon-
tani, sub Seuerino Romane vrbis ep̃o et Antonio
Seueri filio.

Proclianite secuti sunt Seleucianos, de qbus
ifra, z Ihermianos, de qbus s̃, z addiderūt Chřstus
nō i carne venisse, vt dñt Aug. de he. z idē Philaster.

Procopius capitaneus Thaboritar, defensor
Iohannis Rockezana, cognomento Ralus, amba-
siator Bohemox ad pñliū Basiliē. rector in spūali
bus Thaboritar, multis victorijs magnisq; sceleri-
bus nobilitat⁹, in quē dum Basileam intraret cuncti
desirere lumina, illum esse, q̃ toties fidelium fudisset
exercitum, qui tot oppida subuertisset, tot hoim mī-
lia neci dedisset. Hic in recessu a pñlio, pro om̃ibus
Bohemis ibi existentibus, contumaciter z superbe
dixit: Communionē calicis pro laicis habere z tene-
re intendimus ꝛc.

Psaliani quox postremā ponit Epiphani⁹ he-
resim, qđ nomen ex lingua Syria est, ab orādo sic ap-
pellati: tantū enim orant, vt eis qui hoc de illis audi-
unt incredibile videat. Nam cum dñs dixerit: Spor-
tet semp orare z non deficere. Et Apłs: Sine inter-
missione orate. Quod sanctissime sic accipit, vt nullo
die intermittant certa tpa orandi. Isti ita nimis hoc

Heretici de litera Q. R.

faciunt vt hinc iudicent inter hereticos nominandi, quis eos nonnulli dicunt de purgatione animarum, nescio quam fantasticam et ridiculam fabulam narrare: Porcam. s. cum procellis suis videri exire de ore hominis qui purgatur, et in eum visibili sit specie ignem qui non comburat intrare. His adiungit Epiphanius. Euphemitas, Martyrianos et Satamanos, et hos omnes cum illis tanquam unam heresim ponit. Et Augustinus in de here.

Quintianus Arrianus, hic ut lupus intravit in ecclesiam Baze, sacra synodus nec episcopum nominandum, nec Christianum, nec quolibet penitus eum eo habendam communionem, nec ei litteras scribendas, sicut et de multis alijs decreuit synodus. Ex. 4. li. hi. tri. c. 24.

Quintiliani, ut dicit Augustinus in li. de here. a ciuitate Pepuza sunt nominati, de qua scriptum est in Pezorianis, faciunt et ipsi de sanguine infantis, quod Lactaphrygas facere supra diximus, nam et ab eis perhibetur exortum. Et dicunt Christum in eadem ciuitate specie femine reuelatum. Denique alij hanc Pepuzam non esse ciuitatem, sed villam dicunt fuisse Adontani et prophetarum eius Pisce et Maximille, et quia ibi vixerunt, ideo locum meruisse appellari Hierusalem.

Rhetoriani, a Rhetorio quodam exorta heresim, dicit Philaster, nimium mirabilis vanitatis: qui recte ambulare, et vera dicere, affirmat omnes hereticos, quod ita absurdum est, ut mihi incredibile videatur, ut dicit Augustinus in de here.

Rogerus caput et princeps hereticorum Albigenum, in Carcazona ciuitate erat, qua capta a fidelibus arcte custodie mancipatus et trucidatus.

Ruteni nunc sunt fuerunt obediens ecclesie Romanorum ex omni gente Christianum titulum habere, prelati ab unione ecclesie catholice: in defensione sui erroris, scismatici, nulla pertinacior gente Rutenica. Regant sanctum Petrum vex papam et Romanorum sedis antistitem, idem

Heretia de littera R.

tenent de successoribus eius: Nec q̄ Ro. eccia sit caput oim aliar̄ ecciar̄: Nec recipiunt scripta sanctor̄ doctoꝝ & Latinoꝝ: Nec determinationes p̄cilior̄ generalium: Respuunt excōicationem: Nec recipiunt sacm̄ p̄firmatiōis: Nec extreme vinctiōis: Nec purgatoriū ponunt: In sermōe p̄ficiunt, & sic de alijs. Unde dñs Johānes Sacranus doctor sacre theol. Gracouien̄ eccie canoñ. in trac. suo queꝝ appellauit Elucidariū error̄ rit⁹ Ruten̄. ponit. xl. errores corū.

Raymūdus Lulli Catalan⁹ de ciuitate Astaionicar̄ laicus, multa edidit opuscula sapientia heresim. libellum de demonū inuocatōe, & alia in vulgari Catalanico, & doctrinā suam habuit a diabolo, licet ip̄e asserat q̄ eam habuit in quodā monte a Christo sibi apparēte in forma crucifixi, que oīa Petrus archieps Terracensis & f. Nico. Emerici sententiati ter p̄dcinauerunt, in quib⁹ voluminibus reperiuntur errores vltra quingenti. Unus est, q̄ deus multas habet essentias. Item q̄ deus pater est ante q̄ deus filius: & q̄ diuina essentia nō est otiosa, sed essentiat, natura naturificat, bonitas bonificat &c. Et q̄ spiritus sanctus est p̄ceptus de patre & filio. Itē interficientes hereticos, sunt iniuriosi & vitiosi: & q̄ de⁹ qñ sibi apparuit crucifixus, p̄tulit sibi p̄ huius seculi te-
nebris illustrādis artē istā, que est generalis ad oēm sciā, & nālem & medicinā & ad iura, & valet specialit̄ ad destruedū errores. Et hērici sine dubio sepe deū sibi imaginabil̄ fingūt, quē itueri spirital̄ nequcūt.

Reiudaizantes, sunt heretici conuersi de Iudaismo & itē reuersi ad Iudaismū. Sic cognoscuntur, raro ecciam intrant, locum in q̄ morant̄ Iudei intrant, Iudeis se associant, & a Christianoꝝ p̄sortio se elongant, carnes porcinas non edunt, sabbata colūt diebus dñicis secrete in domo sua. Reiudaizantium pena ponit̄ de p̄se. dist. 4. c. pleriq̄.

Heretia de litera S.

Sabelliani anno. 260. sub Step̃ha. papa ⁊ Valeriano ⁊ Galieno, ⁊ vt d̃r Iſid̃. a Noero pululati se dicunt, cuius discipulū phibent fuisse Sabellium, ex cuius nomine maxime enotuerūt, vnde Sabelliani vocati sunt. Philaster Hixrianus dicit: Sabellius discipul⁹ eius q̃ ſilitudinē ſui doctoris Noeti ſecutus eſt. Hi vnā pſonā p̃ris ⁊ filij ⁊ ſpūſ ſancti aſtruunt, pſonās p̃fundentes, quaſi de tribus vnā facientes. Et ſ̃ Sabellium Athanaſius fecit ſymbolum, ⁊ ſ̃ eum diſputat Tho. 4. ſ̃ gen. Sicut econtra Arrius ſepauit naturā ſue ſubſtātiā pſonāz. Vñ Arri⁹ idem negat, ponit Sabellius idem. Contra quos hereticos ſancta eccleſia via media ambulat ⁊ deus vnū p̃dicās tres pſonās ſ̃ Sabellii aſſerit, ⁊ tres perſonas aſſerens deū vnū c̃tra Arrium p̃fiteſ. De hoc Damasc. 1. li. c. 11. Vñ Sabellius fuit natiōe Penapolitan⁹ ex Ptolemaida ciuitate nat⁹, Vñ Tho. 1. pte q. 31. ar. 2. multa nomina ponit que debēt vitari in diuinis, p̃pter Sabellii ⁊ Arrium. Et dixit Sabellius ſaluatōrē n̄m non eſſe filium p̃ris: nec p̃mo genitū oīs creature, ſil ⁊ ſpūſ ſancti auferēs intellectū.

¶ Saccophari. hi ſunt de perfidia Adanicheorū, de quibus. L. de here.

¶ Samſei vel Samſeite, ſunt eiufdē heretiſis euz Ebionit⁹, ſc̃dm Epiphaniū, de illis q̃re ſ̃ i Elceſait̃.

¶ Saturniani a quodā Saturnino, q̃ turpitudinē ſimoniacam in Syria p̃firmāſſe phibēt, qui etiaꝫ mundū ſolos ſeptē angelos, p̃ter p̃ſciā dei pat̃r ſe ciſſe dicebat, ⁊ fuit t̃pibus ap̃loꝝ, ⁊ euangelii lania uit, ſc̃dm Ihero, aduerſus Lucife. Vñ dicit Euſ. 4. li. c. 5. Iheroani generis deceptor antiquus poſt Adenandriū Simonis ſucceſſorē, velut q̃ndā beſtiā bino ore ſibilantē, binis linguis diabolica venena vibrantem, Saturninū quendā Antiochie genitū, ⁊ Baſilidem Alexandria ortū p̃duxit, quoz vterqꝫ ſuis in regioni

bas officinas ipse adeo inuise perdidit discipline, equidem in omnibus pene Saturninū eodemq; Athenandrum commendatū esse scribit Treneus, Basilidemq; sub p̄textu mystice doctrine in immensum terēdisse mentis impie cogitatū, dū prodigiosa fabulatum figmenta sibimet p̄placerent.

¶ Saturninus Arelatē Arrian⁹, huius et aliorū Arrianorū, hilarius pulsus in Phrygiā p̄fugerat, ubi trienniu p̄moratus, libru sc̄psit de religiōe Christiana, qua de re mem̄it ip̄e in li. de synodis.

¶ Sabbatius quidam ex Iudeo Christianus factus, p̄sbyter ordinatus, nihilominus secte Iudaice seruiebat, cum quo scelere ep̄atum ambiebat, et obtinuit, et nouitate festiuitat⁹ paschalis sub Valente imperatore p̄stitutam, in vico Phrygię Pazo defendere nitebat⁹, et Martianus ordinatoꝝ ei⁹: postea Sabbati⁹ errorem et ordinationis sue culpā cognoscēs, cū gemitu dicebat: Melius fuisse super spinas posuisse manus suas, q̄ Sabbatiū ordinasse p̄sbyter⁹, vt d̄r 9. li. hist. tri. c. 27.

¶ Sabbatius alius Arrianus, de q̄ in. 12. li. hist. tri. c. 4. qui successit Barbe Arriani. ep̄scopo, quere in Barba.

¶ Sarmatius ep̄s, postea effectus Arrian⁹, p̄lene p̄plexus est errores Arrii, hunc cū multis p̄plicibus suis Alexander Constantini. p̄iarcha cum ip̄is Egypti et Libyarū pene centum anathematizauit. 1. lib. hist. tripar. c. 13.

¶ Satamani, hi h̄nt vnā et eandē heresim sc̄dm Epiphaniū, cum Psallianis, quere ibidem.

¶ Sarrabaite Egyptie ligue p̄p̄etate sic vocati, et sc̄dm Bedā in Act⁹ apost. ex Anania et Sapphira Sarrabaitarū gen⁹ exortū d̄r, q̄ rebus suis neq̄q; derelictis ap̄loꝝ districtiōem se custodire simulāt, de quibus dicit Peamon abbas. 18. collatiōe patrū,

Heretia de litra . S.

qđ istud est genus teterrimū z infidele monachorū, in vera hypocrisis pstitutor, z noxia illa plantatio re diuina, q̄ per Ananiā z Sapphyrā in exordio ecclesie pullulans, apli Petri seueritate succisa est, z vt eorū pessima secta pfundat: sciant se in nullo ordine viuere, nec ī aliqua secte vocatiōe. nam z ipsi semetip̄os a cenobiorū regulariū sub obedientia viuentiū pgregationibus seq̄strant, ac singillatim suas curas z necessitates ptra ecclesie sanctionē z p̄cilia gñalia, statū z regulā sibi pfingunt, hñtes libertatē euagandi, pecunias acquirendi, z de crastino cogitandi, quasi in opem z mendicum deum haberent. Augs. 21. scr. ad fr̄es in eremo: Sarrabaites angelicā faciē foris ostendunt, sed lupum corde habere nō dubitamus, de q̄bus tercio nobis scripsit pater Hieronymus, quorū genus ē omni affectu vitandū. Ipsi in Egipto erāt in foraminibus petrarū habitātes, induti porcorum z boum pellibus, tñ cincti funibus palmarū, spinas ad calcanca portantes, ad cingulum ligatas spinas discalcari z sanguine cruentati cauernas exeuntes, ad festū scenopeie pergebant Hierosolymam, z sancta sanctorū intrantes, paup̄tatem z abstinētiā predicabant seruare, barbas postmodū in p̄spectu hominū sine redemptiōe euellere festinabāt, z sic acq̄lita fama, ad lustra remeabant solitarie gaudentes z epulātes supra tñ qđ explicare possumus. Hos nolite obsecro imitari, q̄ non btōs, sed damnatos eos esse predicamus.

¶ Sebas vnus de Messalianorū principib⁹, z hi obseruatores somniorū sunt, labores manūū refugiētes, z sacramentū eucharistie ptemnētes: z hi heretici dicunt Sebatiani. L. de here. l. Arriani.

¶ Secundus ep̄s, secte Arriane alumnus, fuit z temporaneus Sarmatij pfati.

¶ Secundinus discipulus Aphanichei, quē Aug⁹

non viderat, et tñ ad Aug. eplam scripserat, in q̄ hor-
tabat Aug. vt ad suam sectā rediret. Contra hūc scri-
psit Aug⁹ libū, in quo eius fa. lacem bñuolentiā nō
accepit, hortans eum vt ad catholicā fidē redeat.
Hic Augustinū et catholicos ceteros errare asseuera-
uit hic dixit q̄ Christus non est vnigenit⁹ patris scōz
naturam: et q̄ deus est mutabilis: et q̄ malū est substā-
na q̄dam: et q̄ carnes non sunt manducande &c.

¶ Seras fautor: et defensor Erii, qui cū Stepha-
heliodoro et Theophilo in exilio Constantinopol.
excoicatus est, dicebat em̄ qm̄ ea que hactenus de-
us celasset apostolis, reuelata sibi affirmaret. Et de
hoc 5. li. hist. tri. c. 42.

¶ Sergius Arrian⁹, cui⁹ auxilio Mahomet dia-
bolicum suū Alcoranū Saracenis pposuit, libū vti
q̄ detestabilē, anno. 595. Hic Sergius monachus
in errore Nestorij incidens, in Arabia venit, Ma-
hometo adhesit, quē in vtroq̄ testamēto multa docuit
et multas leges quas Mahomet pmulgauit.

¶ Sergius ali⁹ pnceps Monothelitarū, q̄re he-
resim eius ibidē cum. c. 1. q. 13. puenientibus.

¶ Seleuciani vel Ihermiani, ab autorib⁹ Selen-
co et Ihermia, qui elementorū materiā de qua est mū-
dus, nō a deo factā dicunt, sed deo coeternā: nec ani-
mā tribuunt deo creatori, sed creatores esse animarū
angelos volunt de igne et spū. Mahaluz aut̄ asserūt eē
aliqñ a deo, aliqñ a materia: negant saluatōrē in car-
ne sedere ad dexteram p̄ris, sed eā exuisse phibent,
eāq̄ in sole posuisse, accipiēs occasionē de Psal. vbi
legit^r. In sole posuit tabernaculū. Negant etiā visi-
bilem paradysum. Baptismū in aqua nō accipiūt: re-
surrectionē non putant futurā, sed quotidie fieri i ge-
neratione filiorū. Hec Philaster.

¶ Sethiani nomē acceperūt a filio Ade, q̄ voca-
tus ē Seth, dicentes eū esse Christū, scōm Jsi. et fa-

Heretia de liera S.

bulosa et heretica vanitate dicunt eum de superbia matre natum, quam prohibent provenisse cum superno patre, unde de divinum semen aliud nasceretur tanquam filiorum dei. Ibi quoque multa de principatibus et praeiudiciis vanissima fabulantur secundum Augustinum de heresi.

¶ Stephanus Antiochie Arrianus, condemnatus cum alijs multis episcopis orientalibus; de quibus sic dicitur 4. li. hi. tri. c. 24. Vos pellite periculum ab omnibus, nulla enim concordia Christi ad Belial, servate vos fratres charissimi, ut neque scribatis eis, neque eorum scripta recipiatis etc. quia non affirmant quia deus est Christus. Iste Stephanus fuit quintus episcopus Arrianus in sede Antiochena, quere in Eudoxio. Stephanus fuit discipulus Macharij, qui cum reliquis episcopis per frumentum et zizania in ecclesia seminauerunt, vinum miscuerunt aque, et primo potum dederunt auersionem turbidam tanquam lupi agni simulabant medicum.

¶ Scopotici, isti heretici coincidunt cum Circuliclionibus, de quibus supra.

¶ Symmachus orator, de quo Sigibertus, hic infremuit et furebat in Christum, qui etiam episcopis suis agebat de idololatria et de repetenda ara victoriae, et ipse in murmur et blasphemias commovit Romanos Christianitatis tempora culpantes, felicitatem gentium attollentes, quorum latrantium ora iniecto eis veritatis osse obstruxerunt, Augustinus in li. de ci. dei, et Hieronymus in historia sua, prouidentius quam luculento metrici operis libello blasphemias Symmachi refellit. Iste nota quod heretici dum etiam a deo videntur corripi, perversa perditione intumescunt, dicentes se ex meritis prosperari, illam digne affligi. Et sic murmurabant Romani contra Christianos, quod a temporibus Christianorum urbs Roma a Gothis fuit capta: Sed tamen multi pagani reperti in urbe iam capta, secundum Augustinum in primo li. de ci. dei, finxerunt se Christianos, et ad loca martyrum et basilicas apostolorum

Heretici de litera S.

Christiani fugiētes saluabantur: et ad eadem loca ficti Christiani, de quorum numero unus fuit Symmachus, fugerunt et saluati sunt. Et tamen non minus postmodum detraxerunt Christianis temporibus.

Symmachus Ebionius asseruit Christum de Ioseph et Maria nazareth, hominem purum fuisse: et legem ritum Iudaicum seruandam: et promissiones quas Symmachus prescripsit, in quibus conatur de euangelio secundum Mattheum auctoritatem sue heresis confirmare, ut dicit Eusebius. lib. 6.

Hieronymus in primo prologo super Iob. Item Christi euangelio conuiscante Iudeus Aquila et Symmachus et Theodotion iudaizantes heretici sunt recepti quod multa mysteria saluatoris subdola interpretatione celarunt.

Seueriani a Seuerus exorti, vinum non bibunt hoc dicitur. 35. dist. ab exordio. Vinum enim cum carnibus post diluuium dedicatum est. id est in usum assumptum. Hec testamentum et resurrectionem non suscipiunt, secundum Iesum. et cibos quos deus humano generi proposuit dānabāt. Iam omnem coitum spurcum putabant et alia deliramenta affirmabant, quod recitat Augustinus in libro de heresi contra quos Aristianus librum conscripsit.

Speroniste, hi in bulla Apostolica in cena domini excoīcāt Rome et extra de heresi excoīcamus. Vel dicuntur Speroniste, sed eorum hereses nondum vidi.

Seuerus de quo Iohannes Damasius in 3. c. 3. Seuerus et Dioscorus et eorum scelerata cohors etc. Hi in Christo posuerunt unionem, non personalem in duabus naturis vere subsistentem, sed tantum habituale. id est secundum habitum proprietatem conditionemque quandam diuinam: quod cum solus esset deus, diuina tantum assistente per quandam participationem stupente miracula operaretur: in quinta synodo Constantiensis homines heretici damnati sunt. Hic Seuerus Eutices heresi robur addidit ut testatur Irenaeus doctor celebris apud Graecos. Unde et alij Seueriani appellati

Heretia de litera S.

sunt, qui vtunt quidē lege ⁊ pphetis ⁊ euāgelijis, sed
ppria qdam interpretatiōe scripturaz sensum pueriūt,
obtrectant Paulo aplo ⁊ refutant eius eplās, sꝫ ne
qꝫ actus aploꝝ suscipiūt, vt d. 4. li. eccl. hist.

¶ Senandriani vel Senandiani, iu hā Valenti
nianiis distare dicunt qđ addūt opera turpitudinis,
vt dicit Augustinus vt s̄.

¶ Semiarriani quos Epiphanius dicit, q̄ similis
essentie dicūt filiū, tanq̄ nō plenos Arrianos, quas
si Arriani, nec similes velint, cum hoc Eunomiani di
cere celebrent scđm Aug.

¶ Simoniaci vñ Simoniani a Simōe dicti, ma
gice discipline perito. Hic Simō baptisma suscepit
a Philippo diacono. Et vt dicit Euse. in .2. li. histo.
eccl. caput totius prauitatis ⁊ pncipium oīs heresis
a Simone cepisse accepimus. Cui Petrus i actib⁹
apostoloꝝ maledixit, pro eo qđ ab apostol⁹ spū sancti
grām pecunia emere voluisset. Hic Simō dixit cre
aturā nō a deo esse, sed a xtute qdam supna creatā,
qđ reprobat Tho. 2. 2. gen. c. 42. et qđ gratia spūsan
cti est venalis. qđ improbat Tho. 2. 2. q. 100. arti. 1.
Dixit Christum nec venisse, nec a Iudeis quicq̄ p
tulisse, artibus magicis multos decepit. Docebat de
testandā turpitudine indifferēter vtēdi feminis: asse
runt se esse Chřm. Ignati⁹ ad Trall. Fugite malas
soboles diaboli, Simonē dico primogenitū generis
ipsius. Unde. 1. q. 1. ferē Simoniacā heresis est que
prima 3 dei ecciam diabolica supplantatione surre
psit, ⁊ in ipso ortu suo zelo aplice vltiōis pcussa ⁊ da
mnata est. 1. q. 1. c. eos. Tolerabilior est Macedo
nij impia heresis, q̄ Simoniacoz. Isti enim spiritū
sanctū efficiunt seruū suum. Et Hiero. 5. Lucife. Si
mon magus ⁊ Menand⁹ discipulus eius se dei asse
ruere virtutes. Glo. Mar. 13. Multi veniēt in no
mine meo ⁊ c. Multi i nomine Chřsti venere Anti

christi, quorū primus Simō magus cui auscultabāt
oēs qui erant in Samaria dicentes: Ihc ē p̄tus dei
que vocat magna. eo q̄ multo tpe magicis artibus
dementasset eos. Et Ihero. ad Ptesiphontē Urbis
tium: Simō magus heresim p̄didit Helene meretri
cis adiutus auxilio. Et Glo. sup illud puer. 2. impij
de terra p̄dent. Qui ad ecciam p̄tinere videbātur,
sed auferunt de apro iudicio eccie vt Simon.

¶ Siner⁹ sedm Euse. ponit tria principia 7 nas
turas. De hoc q̄re s̄ in Martionistis.

¶ Soldini v̄l Soldani heretici, v̄ regnis Godo
lie 7 Saba. hi in fide sunt corrupti a q̄dam heretico
qui dicebat Soldinus, 7 sequunt ritū Grecoꝝ, 7 p̄ti
cularē h̄nt heresim, 7 vtunt lris Chaldaicis. Eorum
sacerdotes cum auro, diaconi cū ture, 7 subdiaconi
cum myrrha ad celebrandū accedūt, in signū q̄ tres
reges dicta dona dño obtulerūt.

¶ Syri vel Syriani a puincia Syrie, ad p̄lia
apti, arcubus 7 sagittis vtūt expedite. Ibi sunt Ma
ronite heretici, de quibus supra.

¶ Syrus genere alexandrinus, arte medic⁹, ex
p̄ho monachus, p̄us aduersus Nestorē scripsit, sed
pestea Timotheanum dogma fouere cepit, deniq̄
ambiguus etiam sui suspēdit animū a p̄sensu Calce
donēsis decreti, nec acq̄escendū putat filiū dei duas
bus p̄ incarnationē p̄stare natur. Ihec Gennadi⁹.

¶ Suriani appellati a ciuitate Sur quondā p̄
eminēti, hoies imbelles, et timidi, ad inferiores labo
res apti, vtputa ad agriculturā, ex magna pte here
tici Grecoꝝ institutiones 7 ritus in oibus imitāt, do
losi, mendaces, furtū 7 rapinā quasi p̄ nihilo h̄ntes,
secreta Christianoꝝ vbi p̄nt ad infideles proditorie
deferunt, 7 ad Saracenos, inter quos nutriti 7 p̄mi
xti habitant, 7 opa eoz mala discunt. Ihec 7 filia vi
de in peregrinatiōe Heri. Breddenbach decani ecc

Heretici de litera T.

eleste Maguntine, quam scripsit Felix Fabii Or-
dinis Predicatorum, Conuentus Almensis.

Tatiani a Tatiano, q̄ et Encratite dicti, quia
carnes abominantur, anno .175. sub M^o.

Antonio et Aniceto papa. Tacitus heretic⁹
agnoscit scdm Euf. de tpibus. Et Tatian⁹ i Greca
fuit doctiss. z nominatissim⁹ q̄diu fuit Christianus.
Ibi nuptias dānāt, atq; oīno pares eas fornicationi
b⁹ alijsq; corruptionib⁹ faciūt, nō recipiētes i suor⁹
nūmerum piugio vtentē, siue marem siue feminā: non
vescentes carnib⁹: prolationes q̄dam fabulosas se-
culor⁹ faciūt: saluti p̄mi hōis tradicūt De his dicit
Beda in homil. sup. Iohan. Porro Tatiani z Mar-
tiani ceteror⁹ q̄ nuptijs detrahunt, pfidia q̄ sit da-
mnabilis insinuat. Si em̄ thoro immaculato z nuptijs
debitis castitate celebratis culpa inesset, neq; dñs
ad has veniret, nequa q̄ eas signor⁹ suor⁹ initijs ose-
crare voluisset. Epiphani⁹ Tatianos z Encratitas
ita discernit, vt Encratitas Tatiani scismaticos di-
cant. Hiero. dicit sup. Amos: Tatianus Encratita-
rum p̄nceps, struere nitit⁹ vinum asserēs non bibe-
dum, cum in lege sit p̄ceptum: Ne Nazarei bibēt vi-
num &c. Qui si lram sequunt⁹ in omnib⁹. z Judaicas
fabulas ecclesijs igerunt Christi: q̄ et comā nutrire
dñt: z vūā passam z viridem nō comedere, qd̄ si hec
non faciant, nō p̄sit more Judaicor⁹ cauponū misce-
re aquam vino, vmbra veritati, euangelij gr̄e legis
necessitatē. Ebrietatē illam intelligant q̄ curis secu-
laribus inebriat⁹ z obuiat anime vigor. Sic Adapo-
met p̄cepit suis in Alkorano ne vinū bibant.

Tarsenses heretici sunt: quibus Campenses,
vt s̄ dictū est, copulati sunt, vt Hiero. scribit Dam.

Tascodrugite Adanicheor⁹ errores insequan-
tur, vel vocantur Tascodrogi. T. d he .l. qm̄. quos
manichetic⁹ furoz d̄tinet, qd̄ oē testimoniū sicut z

Heretia de litera T.

alias legitimas puerfatiões sancim⁹ esse iterdictū.

Tesalite, Terradite, hi iidem sunt heretici de secta Manicheor. **L.** de here. 2c. vbi d^r: Isti & ceteri Manichei nusquā in Romano solo pueniēdi morandiq; habeant facultatem.

Tesseradecate dicti, q; quartadecia luna pascha cum Iudeis obseruare ptendunt: Nam tessera quatuor, deca decem significat. Hec Irido. Et dicit Augustinus: Tesseresedecafice, nō nisi quartadecima luna mēse Martio pascha celebrāt, quilibet & septem dierum occurrit dies: et si dies dominicus occurrerit, ipso die ieiunant & vigilant. Contra hoc h^r de pse. dist. 3. c. celebritatem.

Tandemus, de quo Sigibertus, qui circa annum dñi. 124. erat hereticus, & dicit, Oppidani castri Antwerpensis a qdam heretico Tandemo seducti, paulatim a fide & bonis moribus descuerunt, q; idem hereticus minime subtilitatis cum tñ cēt laicis, sed multis etiā disertis clericis & sermone acutior, sacri ordinis mīstros & epālem & sacerdotale gradum nihil esse dicebat, corporis & sanguinis Christi pceptionem sumentibus ad salutē, pdesse negabat, & in p̄ioso habitu & vestibus deauratis incedens, triplici funiculo crinibus intort⁹ verbis psuasibilibus & puuio⁹ apparatib⁹ suos q; eū circiter tria milia armati sequebant alliciebat, & p eos resistentes sibi cedibus seuebat: credebant ei, & reuerabant eum intantum vt aqua in qua corpus lauisset biberent, & p reliquis asportarent, cum tñ tante incōtinētie & impietatis esset, vt filias in matrū p̄ntia, sponsasq; maritū inuētibus corrumperet: & hoc opus spūale eē asse rebat. Qui tandem post multos errores & cedes, dū nauigauit, a qdam presbytero percussus i cerebro occubuit, sed nec post eius mortē error ipsius tā facile extirpari potuit, propter qd a clericis loci illius ecclesia

Heretia de litera T.

cum redditib⁹ p manū epī Norberto ordināda da-
tur, sperātes q^d per eius salutarē doctrinā, heresis il-
la de medio tollerēt. Q^d z factū est, siquidē ipō p-
dicante, viri z mulieres p^uncti, corpus dñicum qd
in cistis z foraminibus p decem annos z amplius re-
posuerant attulerunt, z p eius doctrinam paulatim
ad sanctam fidem resipuerunt.

Theodorus Pharanitanus epūs hereticus,
putabat Christum fantasma eē, nec veram carnem
de xgine assumpsisse. Et dicit Beda, q^d scripsit pon-
dus corpale scdm carnē non habuisse dñm, sed absq^e
pondere, z carne supra mare ābulasse: fides autem
catholica z pond⁹ scdm carnem eū habuisse p^udicat
z onus corporeum, z cū pondere z onere corpali in-
cedere supra aquas non infusus pedibus. Uñ Diony-
sius in di. no. ait: Ignoramus q^uliter de xgineis san-
guinibus alia lege p^u naturalē formabat^r: z q^uliter nō
infusus pedib⁹ corpale pond⁹ habentib⁹ z naturale
onus, deambulauit in humidā z instabilē substātiā.
Idem habet glo. Mar. 6.

Theodorus Eracle Europe, vnus de princi-
pibus Arrianor^u, post mortē tñ Arrij qⁱ fuit epūs in-
trusus, z a sanctis p^uribus ab ecclia dei p^ucisus est, z a
cōione fidelium p^uatus, qⁱ scriptū est: Cum pueris
puerteris. Atruxit Adariā xginem solū hoīem pe-
perisse z nō deū z hoīem. Itē Rabanus sc^utē memo-
rie epūs factus Edissene ciuitatis, qⁱ in sacerdotibus
resplēduit, Theodor^u Phosophenū post mortē in ec-
clesia anathematizauit. 24. q. 2. sane. Itē nota q^d se-
pius hereses variant nomē iuxta hereliarchas suos,
qⁱ heresis Theodori fuit in p^umitiua ecclia Ebionita-
rum, z sepius fuit destructa, z itez machinatiōe dia-
boli resuscitata: z de alijs sūt intelligendū est, z fuit
anno. 544. tpe Iustiniani impatoris p^umi et Vigiliij
pape, dānatus est cū alijs in quarta synodo Constan-

Heretia de litera T.

tinopol. vt 82.4li. hist. tri.c. 24. cuius heresim ⁊ sue demoniace puentionis errorem ponit Damaf. li 3.c.3. ⁊ vocat eum deo odibilem ⁊ igne dignū. Et b. Tho. i plogo circa expōnē Psal. Theodorus Mosuuesce nus i re. test. nihil expse dictū fuisse d xpo astruxit.

¶ Theodoricus Arrianus, hic vt dicit Anton pte spe. hist. ti 6.c.7. rex erat in Italia propter quē magna tribulatio facta est in eccia, hic totam Italiam pdere voluit ⁊ scū Johan. papā ⁊ Symmachū Patritiū et Boetium, viros scelarissimos martyrizauit. Iste Theodoricus rex Gothorū Bauēne scū Iustinum in carcere fame deficere fecit, post dies 90. vt dicit Sigibertus, subito defunctus, a qdam scō ere mita visus est, nudus ⁊ discalciatus a Iohāne papa ⁊ Symmacho Patritio i olla Vulcani esse detrus⁹. Idē dicit Greg. 4. dial. Principes em mundi q psecuti sunt ecciam, mirabili morte iterierūt, ⁊ postmodum delata est posteritas eorū, ⁊ martyꝝ gloria exaltata. Nam apud Bauēnā festū Symmachi ⁊ Boetij celebratur. 27. Maij.

¶ Theodoricus Greecus, ptra quē Leonti⁹ Byzanti⁹ fecit apologiam ad accusationes detestatio- nis eius, vt dicit Damaf. in. 3. c. 11.

¶ Thaborite, de qbus. 4.c. de ori. Bohe. 82. q Jissa locum Alrici cuiusdā vere fidei cultoris cepit vi, Alricum familiāq suam gladio occidit, locū murtu cinxit ⁊ menibus, ciuitati indidit nomē, nam ⁊ comites eius frēs Thaborite appellabant, tanq cum tribus aplis saluatoris Christi transfigurationem in monte vidissent, indeq suas opiones mutare eēnt, quas fidei stutes appellant. Hic refugium oīm hereticorū, hi sunt hoies infime plebis, ⁊ q non tā nouā fidē secuti q iudicia et carceres fugisse videbant, et picturas abominant Thaborenses. Nota q Thabor mons est in Galilea. in q aues cum laqueis pue

Heretici de littera T.

nerunt capi, sed nunc in Thabor Bohemico capiunt
anime hereticorum laqueis diaboli. Joh. Aider in for.
li. 3. Ibi ignis accensus, nondum ad plenum extinctus est;
sed in Thaboris ardet, utinam non in multis alijs.

Theobardus quidam quare repulsam meruit episcopus,
ipse cepit initio perturbare omnia et corrumpere, qui et erat
ex septem hereticis, ex quibus processerunt pseudochristi
et pseudoapostoli, qui in diuersas partes unitatem scindere per
corruptelam doctrine castum ecclesie cubile macularunt
et impietatem loquentes aduersus dominum et aduersus Christi
nomen eius. 4. li. ecclesiast. hist. ca. 18.

Theomas Harmonicenus unus de defensoribus
Arrii, apostolicis dogmatibus resistebat. Unde
defensores Arrii, dictauerunt fidem suam et cetera
tibi dederunt, que cum lecta fuisset, dirupta est et adul-
tera fraudulentique pronuntiata. Hec quidam eorum Arrii
um abdicarunt, ut dicitur. 2. li. hist. tri. c. 5.

Theonas episcopus erroribus Arrii seductus, filium
in diuinis creaturam posuit, non equalem patri etc.
Ex. 1. li. tri. hist. c. 13.

Thenisius, de quo Eusebius. li. 4. c. 19. Hic arroganter
elatus, apostolice sibi aliquid auctoritatis assumens,
epistolam ad omnes ecclesias scribit, in qua docere eos conatur
quod multo rectius quam ipse credebant, et cohortatur omnes ad
nouas hereticorum adiuunctiones accommodare aures suas,
blasphematur autem dominum et apostolos eius et sanctam ecclesiam.

Theodotus furia montani infectus, ipso de-
mone inspiratus et arte diabolica, et sicut scribit Eusebius.
2. li. c. 16. illum admirabile vel prophetie impiorum pro-
mogenitum Theodotum nomine, tradit quodam tempore vi-
sum sibi esse velut in celos assumi, et per se credidisse
spiritu erroris. Quo euectus in excelsum, et inde dedu-
ctus ad terram, sine vite exitu pessimo terminasse.
Hic Theodotus prius Rome ausus est dicere, purum
hominem fuisse Christum, quem Victor papa de ecclesia

Heretici de litera T.

reiecit. De quo dicit Igna. ad Trall. Fugite ipsius nequissimi nepotes, Theodotum et Theobulum.

Theodosiani, a Theodosio appellati fuerunt tribus Justiniani principis in Alexandria per populi peruersi electione, una die ordinati sunt episcopi. Et cum Basilionitis in caudis vulpium sunt colligati, sed in capitibus distincti, quod Theodosiani ex duabus una in Christo naturam asserunt, sed corruptam: Basilionite autem incorruptam pretendunt. 24. q. 3. quidam. huius errores Euticeris, et Dioscori sequentes Chalcedonensi consilio respuunt.

Theodotiani, a Theodotione instituti, hominem tantum Christum assecuerant, quod et Theodotion propterea docuisset, quod in persecutione lapsus isto modo se casus sui deuotare putabat opprobrium, si non deum negasse, sed hominem videret, ut dicit Augustinus. de here. De isto Theodotione, quare in Aquila interprete, de quo dicit Hieronymus. in 2. lib. contra Iovinianum: Aduersus quod Theodotionem hereticum et iudaizantem legit, et quantumque peritiorum Christiani translationem fastidit. Et fuit tertius diuine legis interpret, circiter annum. 184. tempore Helij Constatinacis imperatoris et Eleutherij pape.

Templarij, horum ordo incepit sub Henrico. 4. et Gelasio secundo, anno. 1114. prius albis sunt vestimenti, et post rubeam crucem suppositam portarunt, et beatus Bernardus regulam proposuit. Et in historia transmarina legitur quod cum multi Christiani confluerent ad terram sanctam quidam latrunculi spoliabant peregrinos. Hoc videntes quidam milites duorum, in manum patriarche deuouerunt se viam defensuros, et in principio fuerunt nisi decem, postea apud Cretam consilio celebrato anno. 1128. ordo eorum confirmatus est ad pugnandum contra Saracenos, ideo ex deuotione totius orbis ad eos exaltati sunt, et dicti sunt militia templi, quod in principio habitauerunt iuxta templum. De Templarijs varia legitur in vita Clementis quinti sic habet: Rescitumque eodem fere tempore. 1307.

Heretia de litera T.

Templarios olim Christi milit es a nris ad Sarace nos defecisse, ob hanc rem illi interfecti sunt, q com phendi potuerunt: eorumq bona ptim Rhodijs militibus, q insulam paulo an occupauerunt, partimq no uis religionibus sunt attributa. Et infra: Templarios sustulit in maximos errores plapfos, Christum. s. abnegantes zc. et alij articuli heresum eis opponebant, q pspuebant in crucem Christi, et q professio eorum esset pfana, z q psecratio mgi eorum fiebat oculte, z q ppter eos terra sancta esset amissa. Et dt Alphar, in. 2. li. de plan. ec. Templarij ppter eorum flagitia ab eccia reprobati sunt. Et subito destruunt mirantibus vniuersis, z mgi eorum oburitur Parasit, z multi eorum obusti sunt, no tñ pfecti sunt illa crimina, q iniuste eis obiecta erant. Sic Anto. in. 3. pte spe. ti. 2. eos videt excusare, z q possessiones eorum rex Fracie in suo regno occupauit, ideo postea mlti passus in hac parte. Nichil diffinio vtrū sint heretici vel no, stetit tñ ordo eorum ferme annis. 184.

Tertulianiste dicti a Tertuliano presbytero Africe puincia ciuitatis Carthagini, animā imortalem esse, sed corpeam pdicantes, z aias pctōz hominū post mortē in demonē pueri putātes scōz Ipsi. Et deum corporalibus liniamentis figurabāt, vt dicit Tho. 1. p gen. c. 2. r. et dt Aug: Tertuliani multa legunt opuscula elegātissime scripta, sed paulatim defecerunt. Et transiēs ad Cataphrygas, q s an destru xerat, cepit etiā scōas nuptias p Aplicam doctrinā tanq stupra damnare, z postmodū etiā ab ipsis diuisus sua puenticula ppagauit, statum anime credit p traducem ppagari. Et fuit Tertulian⁹ vicin⁹ aplo rum tpius Carthagini, secut⁹ Montanum, z scdm Hiero. ad Titum. 1. scripsit de monogamia libū hereticum, quē Aplo p̄ire nemo qui Ap̄m legerit ignorabit. Hieron. de vīs illust. in c. de militone Asiano:

Heretici de litera T.

Tertulianus vsq; ad mediā etatē p̄biter fuit ecclesia Africe in Numidia, postea p̄umelia clericorū Ro. eccie ad Montani dogmata delapsus est. Et di. 15. c. sc̄ta Ro. Opuscula Tertuliani siue Africani sunt apocripha, et septem libros scripsit aduersus ecciam pro Montano.

¶ Timotheus, Apollinaris heretici discipulus, profanus, ineruditus. Hunc Damasus vrbis Rome pontifex cum impio eius dogmate damnauit tanq̄ serpentem antiquum, alienum ab ecclesia. Hic et iudicio Apostolice sedis presente quoq; Petro Alexādrine ciuitatis ep̄o cum Apollinari doctore suo damnatus est, et in die iudicii tormenta debiti supplicij sustinebit, vt d̄i nono libro histo. tripar. ca. 15.

¶ Timotheus ali⁹ fuit tempore Bonifacij primi, qui dixit Christum verum deum et hominem qui dem esse, sed addidit dicendo diuinam naturam conuersam esse in humanam.

¶ Timotheus ali⁹, sc̄dm Gennadium, extincto ab Alexandrinis Prothereo ep̄o. Hic in locum occisi intrusus ē, et quia plebs Prothereum exosum habuerat, ideo Timotheus ad habēdum gratiam plebis omnes quibus ille communicauerat Nestorcos esse pronuntiat, et maculam cōscientie temeritate abluendam presumens, scripsit ad Leonem imperatorem libellum valde suasorium, quem prauo sensu patrum testimonijs intantum laborare conatus est, vt ad decipiendum imperatorem et suam heresim cōstituendam pene Leonem vrbis Rome pontificem et Calcedonensem synodum, ac totos occidentales ep̄os illorum adminiculo Nestorianos ostenderet, sed fauente deo a Calcedonensi Concilio hostis ecclesie coarguitur et confutatur. Unde et hoc in exilio iam heresiarches dicitur et habetur. Hinc appellati sunt Timothiani heretici, q̄ ita carnem verbum fa-

Heretici de littera T.

ctum dicunt, vt manente verbo in sua substantia et homine in sua natura societate non coniunctione vnam filij dei rediisse personam.

¶ Teruidus hereticus, eodem et simili errore deficit sicut Basilides, Ebion, Paulus Samosetanus, et Bonosius, vt dicit Gelasius vt habetur distinct. 15. sancta Romana.

¶ Troianus hereticus, de quo sanctus Isidorus in epistola ad Donatum diaconum: Abi queso falsitas Troiani, procacitas Fasti etc. Reuera ammodo non comparent.

¶ Tritote sunt vocati Tricolite, quia sicut tres personae in trinitate, ita tres deos asserunt esse Contra illud quod scriptum est: Audi Israel, dominus deus tuus vnus est. Quere supra in Synoitis.

¶ Tosepini heretici, excommunicantur extra de here. c. excommunicamus. Et nullibi adhuc reperire eorum hereses potui.

¶ Turilupini, hi tenent omnes errores quos et Begardi, qui dixerunt non esse orandum vocaliter, sed mentaliter tantum in quadam libertate spiritus, quam dicunt non subijci preceptis diuinis. Hinc dicit Johannes Gerson in sermone de sancto Ludouico rege Francorum, quod Turilupini dicebant de nulla re naturaliter data crubescendum esse, quem admodum Lynici philosophi more canum, dicebant esse viuendum palam in nuditate et exercitio membrorum pudendorum. Et idem Johannes Gersoni de examine doctrinarum, consideratione sexta: Sicut nulla vehemensior quam luxuriosa libido, sic ad errandum falsumque docendum, nulla perniciosior, patuit in sectis Turilupinorum, quorum sequaces non desunt vsque quando et vbi latere putauerint, serpunt et libet. Epicurei sub tunica Christi, qui in mulieribus primo deuotionem fingentes specie tenus pau-

Heretici de litera V.

latim eis fidem antequā lumē ⁊ oculos tollere que-
rant, quatenus eas licentius ad desideria sua mali-
gna prostituant.

Valesij seipfos castrant, ⁊ hospites suos, hoc
mō existimantes deo debere se seruire. Alia
qꝫ heretica docere dicunt ⁊ turpia, sed q̄ illa
sint, nec ipse ꝓmemorat Epiphani⁹, nec vsp̄iā potui
reperire, vt dicit Aug. de here. Et Leo papa in eplā
scripta ad imperatorē Constantinū dicit. Valesij ho-
spites suos castratos etiam ad epātū ꝓmoueāt.
Valesij sunt filies sacerdotib⁹ Lybeles, q̄ realiter ī
templis se castrāt, plangentes factū At is pulcherri-
mi iuuenis, scđm poetas, q̄ votū castritat⁹ fecit Be-
recynthie matri deorū oīm, ⁊ qꝫ pactū nō seruauit ex
vitiōe a dea illa castrat⁹ ē. de h̄ Aug. 2. li. de ci. c. 4.

Cadiani dicunt deum corp̄alibus liniament⁹
figuratū, q̄ hos ⁊ filies hereticos, arguit b. Tho. 1. 2.
gen. ca. 20. Epiphanius nominat eos sc̄ismaticos.
alii autem Anthiopomorphitas, qm̄ deū sibi fingūt
cogitatione carnali in similitudinem imāgis corrupti-
bilis hominis, qđ rusticitati eorū tribuit Epiphanius,
eos aut̄ sep̄ asse se dicit a cōione n̄ra, culpando epos
diuites, ⁊ pascha cū Iudeis celebrādo. Sed vt glo.
sup Amos. 2. Ista regis Idumee ꝓburit, q̄ de maio-
state dei male sentiens deum in modū hūanī corp̄is
cogitat q̄ si mēbris distentes ⁊ videat ⁊ audiat vt hō

Valens impator Arrianus, multos martyres
fecit in Egipto catholicos psequēdo, ⁊ monachos
ad militandū reuocauit, sub Damaso papa. Iheroñ.
ad Iherodorū epitaph. Hēpot. Valēs Gothico bel-
lo victus est in Thracia: hic verificat illud Amos. 2.
Tenens arcū non stabit. i. aliquis hereticus qui fru-
stra tēdens arcum, dei sagittas sustinere nō potest.
Et narrat Paulus diaconus li. 11. Valens frater Va-
leriniani impatoris egregij, ab Eudoxio Arriane he-

Heretici de litera V.

refis. et baptizatus, in seuiſſimā heresi lapsus ē.
Sed teste Orosio a Gothis vulneratus, iusto dei iu-
dicio crematus est. Et idem dicit Orosius: Valēs ad
huc viuēte fratre Valētiniano in societate imperij
assumptus est, ab Eudoxio Arriane dogmatis asser-
tor baptizatus. Sed malignā infectionē diu terri-
ne voluptati ptātem admisceret, qui adhuc vinēti-
ffis auctoritate pressus est, sed eo mortuo cum etiā
impie agere potuisse nō erubesceret, ilico effrenata
audacia legē dedit, vt monachi ad militādū cogerē-
tur. Et in Egypti solitudinibus multa sanctorū agni-
na monachorū ab eo interfecta sunt.

Valentiniani, anno. 144. sub Antonio Pio et
Telephoro papa vsq; ad Anicetum, a Valentino q̄
dam Platonico sectatore vocati, qui eos. i. secula
q̄dam in origine dei creatoris induxit, Ch̄m q̄q; de
p̄gine nihil corpis assumpsisse, sed per eam q̄si fissu-
lam vlt̄ p̄rium transisse asseruit: et q̄ verbum dedit
cām creatori q̄ mūdum crearet. Sic sicut Adartio
dicit q̄ est deus q̄ nō punit, et alius q̄ punit: de h̄ Tho.
3. p̄ gen. c. 140. et Polycarpus in epla ad Phil. His
q̄ non p̄fiter̄ Jesum Ch̄m in carnē venisse, hic anti-
christus est. Et posuit duos baptismos, et secula esse
anialia. Hiero. sup̄ Osee. Nullus pōt heresim strue-
re, nisi q̄ ardentis ingenij est, et habet dona nature, q̄
a deo artifice sunt creata, talis fuit Valentinus, talis
Adartion, quos doctissimos legimus. Et glos. super
Adalach. 3. Ergo nunc btōs dicimus arrogātes, dicit
Pōt hec de hereticis referri Adartione et Valētino,
et cunctis q̄ non recipiunt vetus test. p̄ creatorem los-
quunt et p̄ficiūt i sua impietate et multos socios sce-
leris h̄nt. Valētinus, 30. eos posuit, quorū princi-
piū esse pfundū et silentiū q̄ pfundū etiam p̄rem
appellat, et Ch̄m a p̄e. i. silentio et pfundo missum.
Sp̄iale et celeste corpus secum attulisse, De tricesi

104

Heretici de litera V.

mo seculo ut diabolus genitū, et a diabolo alios na-
tos qui fecerunt hunc mundum et ideo malitiam non
arbitrio tribuit, sed nature mundi. i. genere diabolis-
co. Carnis resurrectionem negat. Animam tantum
affirmat per Christum saluari.

Ursatius epus Priscilianista, accusator Pri-
scilliani, de quo supra in Itatio.

Valens, Ursatius, Arriani, q. gloriant et nō du-
bitant se dicere Christianos p̄fiteres, qm̄ Christus
verbum et spūs est vulneratus et interfectus et mortu-
us, quodq. cohors hereticorū diversas esse patris et
filij et spūs sancti pronuntiat substantias, et eas eē di-
uersas, ut dicitur. 4. li. hist. tripar. c. 24. Hos duos
et alios plures dānavit p̄ciliū Ariminen, eo q. Arri-
anum dogma anathematizare nolebant. Contra Ur-
satium et Valentem, Athanasius Alexandrinus scri-
psit librum, et Hilarius historiā Ariminen. et Feres-
titen synodi p̄tinentem librum scripsit.

Victorinus Pictabonensis ep̄s, in snia Phil-
liariorū ponentium iudaicas fabulas secūdū Hiero.
super Ezechielem.

Ursicin⁹ Arriane factionis heretic⁹ fuit. Hie-
ro. ad Damasum: absit a Ro. sede, ut iungat cū bea-
titudine tua Ursicin⁹ et cū Ambro. societ. Auretius.

Uitalis hereticus, de q. Hiero. ad Damasum:
Non novi Uitalē, q. Christi non est, Antichristi ē.

Uricus de moravia p̄sbyter et artium bac-
calaureus in p̄cilio Basiliē. 1433. inter alios erro-
res dixit q. Iohānes Bāpt̄a fuit sanctus deuotus do-
ctor veritatis, et vite laudabilis, et per falsa testimo-
nia p̄demnatus. Contra istum in p̄cilio arguit Hen-
ricus Caldisen Ordin⁹ nostri, postea mgr̄ Palatii.
Sed vict⁹ in disputatione fuit, sed p̄tendere a ver-
bis non cessauit.

Venustiani, hi sunt qui alio nomie dicunt Pas-

Heretici de litera V.

terniani, et scdm Aug. in de he. Heresis Aenustia
nouum, a quibusdam Paternianoꝝ vocat. Quere
pia in Paterniano.

Agilantius. a q̄ Agilantiani. natione Gallus
Larcelonēsis ecclesie q̄ in Hispania ē presbyt. He
ronym⁹ ad Riparium et Desiderium presbyteros:
Agilantius ortus est subito, q̄ p̄tra Christi spm̄ mar
tyr negat sepulchra veneranda, dānat vigiliās sanc
torum, qui potius vocaret Dormitātius. De q̄ sic be
atus Tho. p̄ impugnantēs ref. Agilanti⁹ q̄ vitatē
fidei impugnabat, pudicitiam odio hās et in pulmo
seculariū p̄ ieiunia sanctorū declarabat. Hec ille. An
de nulla heresis nisi p̄pter gulam et ventrē seducē
mulierculas oncratas pctis. Et heretici assūmūt sibi
linguas suas vt cordis venena ore p̄nuncient: q̄
vt Hiero. p̄ Agil. d̄ p̄scindendā linguā et ī partes et
frustra lacerandā, meā iniuriā patienter tuli, impie
tatē p̄ deum ferre n̄ valui et. Agilanti⁹ nō solū Ioui
nianū p̄tentus fuit mutare p̄siliū de virginitate et
uacuans, sed superaddere ausus est, vt etiā p̄siliū
de paupertate seruādā destrueret, p̄ illud d̄bat. 19.
Si vis perfic. esse et. Et p̄sumēs sup̄a vires suas ho
mo lingua politus, non sensu sc̄pturarum exercitat⁹
exposuit p̄auo ingenio secundam Danielis visionē
secundū Bennadium. Et idem secundū Hiero. nega
uit reliquias sanctorū: cū tamē scdm Aug. purpu
rata est vniuersa tra sanguine martyriū, et crebrescūt
sanitates meritis martyriū.

Vincentius Donati heretic⁹, quē Christiani
ni multū p̄secq̄bant: et Aug. scribēs p̄ ip̄m, p̄bat nouē
rōnibus et quatuor exemplis, q̄ iuste p̄sequebantur
ip̄m Christiani. Unde. 23. q. 2. nimium sunt inque
ti quos p̄ ordinatas a deo p̄tates seculares cohiberi
atq̄ corrigi, mihi non videt inutile, nam de multoꝝ
iam correctione gaudemus.

Heretici de litera V.

425
Civitatij quondā erāt idololatre, q̄ adhuc res
manferunt in certis partibus aq̄lonaribus: z vident
Christiani, sed sunt heretici sic dicti, quia illud viuiū
qđ eis primo occurrit qualibet die, venerant vt deū
suum pro illa die.

Waldēses, qūo hī ortuz habuerunt, quere s̄ in
pauperibus de Lugduno, sed Eneas Syl. de orig.
Bohe. c. 35. v̄t, qđ huius pestifere z iam pridē dā na-
te factionis waldensū dogmata sunt vt sequit̄.

Romanum p̄sulem reliquis ep̄is parē esse.

Inter sacerdotes nullū discrimē.

P̄el bytex n̄ dignitatē, s̄ vite meritū efficē potiorē,
Animas e corpibus excedētes, aut in eternas euesti-
gio penas mergi, aut p̄petua p̄se q̄ gaudia.

Purgatoriū ignē nullū inueniri.

Vanū eē orare, p̄ mor. z auaritie sacerdotali suētū.

Dei z sanctorū imagines delendas.

Aquarū, palmarūq; benedictiones irridēdas.

Abdicantiū religiones, malos demōes inuocasse.

Sacerdotes paupes eē debere, sola cōtētos eē ele-
mosyna.

Liberam cuiq; p̄dicationē verbi dei patere.

Nullū capitale pctm̄ q̄stūis maioris mali vitā dī gr̄a

Qui mortal̄ culpe reus sit, eū neq; secu (tolerādū.

lari, neq; ecclesiastica dignitate poti, neq; parēdū ei.

Confirmationē quā chrismate pontificis inducunt, z

extremā vnctionē iter eccie sacra mīme cōtineri.

Suricularē cōfessionē nugacē esse.

Sufficere sua quenq; deo in cubili suo cōsiteri pctā.

Baptisma fluuiat vñ, nlla iteriecta sacri olei mixtu

Cemiteriorū inanē vsum q̄stus cā re (ra recipiēdū.

pertū, q̄cunq; tellure humana corpa nil distare.

Templū dei late patentis ip̄m mundū eē.

Coartare maiestātē ei? qđ ecclias, monasteria, orato-
riaq; p̄struūt, tāq; p̄pitior i eis dīna bōitas iueniat

Heretici de litera V.

Sacerdotales vestes, altariū ornamēta, pallas, corporalia, calices, patenas, vasaq; hmoi nil hñe momenti.

Sacerdotē qcuq; loco, qcuq; tpe sacrū Chri corp⁹ cōficere posse petētibusq; mīstrare.

Sufficere si vba sacramentalia tñ dicat.

Suffragia sanctorū ī celis cū Christo regnantīū frustra impetrari, que iuuare nō pñt.

In canon. horū cantādīs dicēdisq; frustra tps teri.

Alia de ab ope cessandū nisi q dñica nūc appellat.

Celebritates sanctorū rursus reiiciendas.

Ieiunijs qz ab eccia institut, nihil esse meriti. Hille

Waldemarius reprob⁹ fuit ⁊ scismatic⁹, extra de sacra. non ite. c. a nobis. Qd aut fuerit scisma ei⁹, canoniste non exprimūt. Est aut schisma illicita diuisio p inobediētiā vniabrate ecclesie scē. 23. q. 3. c. int schisma.

Wesaliē errores, positi sunt s i Jo h. de Wesa.

Wicleffite, a quodā Johanne Anglico, horū insania incepit pmo in Anglia, anno ferme. 1394. Et Jo. Aider in form. li. 3. Et, q; viuebat in Anglia infra 60. annos qdam sacerdos secularis artium pfeffor, acer ingenio ⁊ eloqntia lepidus, sed errore scriptis ⁊ vita nedū heretic⁹, sed heresiarcha, Johannes wicleff dict⁹, q in suis libellis in Anglica ⁊ latina doctrina noua, rempu. subuertere molit⁹, ⁊ articuli ei⁹ valde occulti sunt. Hierony. de Praga in Anglia studens, hui⁹ venenū anide hausit, ⁊ postea Prage copiose effudit. Et in de ori. Bohem. c. 35. Vir qdā genere nobilis ex domo quam putri piscis vocāt, apud Croniā Anglie ciuitatē studēs, cū Johānis wicleff libros offendisset, quibus de realibus vñbus titulus inscribit, magnope illis oblectat⁹, exēplaria secū attulit inter q de civili, de iure diuino, de eccia, de diuersis qōnibus p clez, pleraq; volumina veluti pto

Heretici de litera V.

sum thesaurū p̄ie sue itulit, ibut⁹ ip̄e wicleffitar⁹ ve
neno ⁊ ad nocēdū pat⁹, tū qđ erat familie sue cogno
mē putridū piscē, fetidū vir⁹ i suos ciues euomuit, ⁊
Andreas de Boda doctor⁹ Pragen⁹, natiōe Bohez
m⁹, an. 1416. sc̄psit 5 errores wicleff, ⁊ Joēs de Ra
chusio p̄iarcha S̄rb. Pred. ondit bullā autēticā in
pcilio Basiliē cōtinētē. 40. articulos ab eccia dam
natos, ex lib⁹ Jo. wicleff tractos, ⁊ i de orig. Bohe.
ca. 8. Subico cognomēto lep⁹, claris parētib⁹ apud
Bohemos on⁹, tūc t̄pis Pragen⁹ ecciaz pōtificio te
nebat, pcilio ⁊ aio illustris, q̄ oriēti calamitati obuiā
ire cupiens priusq̄ ampli⁹ debaccharet, libros Jo.
wicleff ad se ferri omnesq; doctor⁹ viroz⁹ pcilio adhi
bito, publice cremari iussit, supra ducenta volumina
fuisse traduntur pulcherrime cōscripta.

Articuli Johannis wicleff cōdēnati in

Cōcilio Constantiē, numero. 45.

Substantia panis mālis, ⁊ similr substantia vini ma
terialis remanēt in sacramēto altaris.

Accidētia panis n̄ manēt sine subiecto i eodē sacro.

Ch̄stus non est in eodem sacramēto identice ⁊ rea
liter in propria p̄sentia corporali.

Si ep̄s vel sacerdos existat in pctō mortali, nō ordi
nat, non p̄secrat, non cōficit, nō baptizat.

Non est fundatū in euang. q̄ Ch̄s missam ordinauit.

Deus dedit obedire diabolo.

Si homo debite fuerit p̄tritus, p̄fessio exterior est s̄s
bi sup̄flua ⁊ inutilis.

Si papa sit p̄scit⁹ ⁊ mal⁹, ⁊ p̄ oīs mēbrū diaboli, nō
h̄z p̄tatem sup̄ fideles ab aliq̄ sibi datā, nisi forte a

Post Urbanū sextū nō ē aliq̄s recipiēd⁹ (Lesare.
in papā. s̄z more Grecoz viuēdū ē morib⁹ pp̄ijs.

Contra sc̄pturā ecciasticā est q̄ viri ecciastici habe

Nullus p̄latus debet aliquē ex (ant possessiōes.

cōdicare, nisi sciat prius excōicatum a deo, ⁊ qui sic

Heretia de litera V.

excommunicat, fit ex hoc hereticus et excommunicatus.
Prelatus excommunicans clericum, qui appellauit ad regem
vel ad concilium regni, ipse traditor est regis et regni.

Illi qui dimittunt predicare, siue verbum dei audire, propter excommunicationem hominum, sunt excommunicati, et in die iudicii traditores Christi habebunt.

Licet alicui diacono vel presbytero predicare verbum dei absque autoritate sedis apostolice siue episcopi catholici.

Domini temporales possunt ad arbitrium suum auferre bona temporalia ab ecclesia, possessionis habitualiter delinquentibus. id est ex habitu non solum actu delinquentibus.

Populares possunt ad suum arbitrium dominos delinquentes corrigere.

Decime sunt pure elysne, et parochiani possunt propter peccata suorum platorum ad libitum suum eas auferre.

Speciales orationes applicare vni persone pro platos vel religiosos, non plus possunt quam generales ceteris paribus.

Conferens elysnam fratribus, est excommunicatus eo facto.

Siquis ingreditur religionem priuatam qualemcunque tam possessionatorum quam mendicantium, reddit ineptior et inhabilior ad obseruationes mandatorum dei.

Sancti instituentes religiones priuatas, sic instituendo peccauerunt.

Religiosi viuentes in religionibus priuatis, non sunt de religione Christiana.

Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, et non per mendicationem.

Omnes sunt simoniaci, qui se obligant orare pro alijs, eis in temporalibus subuenientibus.

Oratio prescise nulli valet.

Omnia de necessitate absoluta eueniunt.

Confirmatio, ieiunium, clericorum ordinatio, locorum consecratio, reseruantur pape et episcopis, propter cupiditatem lucri temporalis et honoris.

Heretici de litera V.

Uniuersitates, studia, collegia, graduationes et magisteria, in eisde; sunt uana gentilitate introducta, et tantū profunt ecclesie sicut diabolus.

Excommunicatio pape vel cuiuscūq; prelati, nō est metuenda, q; est censura Antichristi.

Peccant fundantes claustra, et ingredientes sunt vi ridi diaboli.

Ditare clerum, est cōtra regulam Christi.

Syluester papa et Constantinus imperator, errauerunt etiam dotando.

Omnes de ordine mendicantiū sunt heretici, et eis dantes elynā sunt excōicari.

Ingredientes religionē, aut aliquē ordinem, eo ipso inhabiles sunt ad obseruādū diuina pcepta, et persequēs ad perueniendum ad regnum celoz, nisi apostatauerint ab eisdem.

Papa cum oibus suis possessiones habentib⁹, sunt heretici, eo q; possessiones hñt, et oēs psentientes eis. s. dñi seculares et laici ceteri.

Ecclesia Ro. est synagoga satane, nec papa est immediatus vicari⁹ Christi et apostolor.

Decretales epistole sunt apocriphe, et seducunt a fide de Christi, et clerici sunt stulti qui studēt eas.

Imperator et dñi temporales sunt seducti a diabolo ut etiam suam dotarent de bonis tpalibus.

Electio pape a cardinalib⁹, p diabolu ē introducta.

Non est de necessitate salutis, credere Ro. eccliam esse supremā inter alias ecclias.

Error esset, si p Ro. eccliaz intelligat vñs ecclia, aut pcciliū gñale, aut p quanto negaret pmatū summi pontificis sup alias ecclias pticulares.

Fatuū ē credere indulgentias pape et epoz.

Iuramēta illicita sunt, q̄ fiunt ad roborandū humanos cōtractus et cōmercia ciuilia.

Aug⁹, Benedictus, et Bern. damnati sunt, nisi peni-

Heretici de litera V.

tuerint de hoc q̄ habuerunt possessiones, z instituerunt, z intrauerunt religiones, z sic a papa vsq̄ ad vltimū religiosum oēs sunt heretici. Venerabilis pater Thomas Waldeñ carmelita in libro suo de saturna libus longissimo protractu disputat cōtra errores uicleffitaz.

¶ Wenceslaus Linck doctor z olim vicarius generalis cōuentuuz Germanie eremitaz. Hic relicta cōscientia z syncere fidei professione ad wittēbergā se transtulit, asylum vicz Luteranorū, z vt mgi erroris non Alphcis literis auscultat, sed vt filius Belial de venenosa radice colubri tortuosi prodijt in regulum in monte viperaz. Ab herito ob id vocitat Linck i. sinister, q̄ a dexteritate fidei declinauit z defecit, lutosum luciferinum z mēdosum semen in plurimos transfundens.

¶ Wilhelmus de Costa hereticus, p̄ Ro. ecciam se extollens, z se ab ip̄a separans: tales enim scismatici z heretici dicūt, scdm lhostien. An⁹ fuit pnceps Hussitaz missorū ad cōcilium Basiliē, non tā equestri dignitate q̄ ecciaz diruptione insignis. An dū venirent trecēti equites ad Basileam, fuit cōkursus populorū aduentū gentis fortissime expectantium, alij hunc alij illum digito designare, pegrinos habitus, non visa prius vestimenta mirari, horribiles hominū facies, truces notare oculos, non esse alienum dicere ab ea hoim specie facta que fama pdiderat, vt dī ca. 44. de origine Bohemorū.

¶ Wilhelmus aurifer (teste Cesario. x. dist. dialo. sui) fuit propheta Almarici z suoz sequacium, q̄ dicebat q̄ plati eccie essent mēbra Antichristi: z q̄ papa esset Antichrs z Roma Babylon, z nihil horū q̄ pdixit euenerat, z cum complicitibus Almarici incineratus fuit.

¶ Wilhelmus de sancto amore, librum sc̄psit ptra

Heretia de litera V.

Abdicantes, cludens hominem non posse saluari in tali statu, et voluit quod pauperas habitualis est licita, non autem actualis. Quam heresim reprobatur Thome opusculo. 19. c. 8. Hic fuit persecutor secundum predicationem et adinorum. Et Alexander quartus in bulla que incipit: Romanorum pontifex. damnatur detestabilem librum eius, qui incipit: Ecce videres claudere foris et. tanquam iniquum, scelestum et execrabilem, et instructionem et documenta in eo tradita, utpote prava, falsa, et nefanda de fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica reprobamus et in eternum condemnamus. Districte precipientes, ut quicumque libellus ipsum habuerit, eum infra octo dies ex quo hominem nostram reprobationem et condemnationem sciuerit, prius in toto et in qualibet sua parte comburat et abolere procuret. Item in alia bulla que incipit: Ex alto fuisse et. iubet etiam concremari alios eius libellos in infamiam et detractionem Fratrum Predicatorum et Adinorum et. Hec gesta sunt tempore sancti Ludouici regis Francorum Anno. 1266.

Quartus liber, secundi et tertij librorum suppletivus. Prologus.

MAli homines et seductores perficiunt in peius errantes et in errorem mittentes. 2. Tim. 2. Heretici quasi paulus ubique execratur, dicitur per antonomasiam mali homines: licet hoc ex natura heresis, que est intolerabilis vicia, imedicabile vulnus, acutissimum tartareum venenum. Heretici eadem filii adultini, desertores christianae religionis, in ecclesia malignantium exorti, quasi secundum Liciprianum dyabolus suscitatur, et sub ipso christiani nominis titulo fallit incautos, et noui itineris errore decipit. Ibi non solum sunt mali in se, et intensius heresi pertinaciter inhereo, sed et extensius, quia seductores aliorum, quasi seorsum ducunt a via veritatis: ad Romanorum. 16. Per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium, quoniam

proficiūt in penis. Nā heretici, nō solū efficaces sunt
ad impietate hereses multiplicādo, s; i errore mittētes
filios ⁊ nepotes gignēdo, q̄si ramos expādēdo: sermo
eīm eorū vt cācer serpit: 2. ad Titū. 2. A tenebroso nē
pe hereticorū corde nō viuificās pietatē hū, s; mor
tificās dyaboli doctria pfluir: dolosa oīno ē eorū lin
gua, ⁊ hba orū eorū q̄si iacula, scōz Pyllū sup Joēz.
Et dulcis fuit glarijs cocciti, ⁊ p⁹ se oēm hōsem tra
hit, ⁊ añ se innumerabiles, Job. 21. Hīc de hieroboā,
q̄ typū heresiarchaz gerit, dicit Eccli. 47. Qui pecca
re fecit Israhel, ⁊ dedit viā peccādi efrāim, ⁊ q̄siuit
oēs neqtias. Et. 2. petri. 2. Hī sunt fontes sine aq̄, ⁊
supbia vanitatē loquētes, pelliciunt i desyderijs car
nis luxurie eos q̄ paululū effugiūt: Pessima autē gē
tio hec, nisi resipuerit, i etnū descēdet exitiū. Job. 27
de ipio dicit: Si multiplicati fuerit filij ei⁹, i gladio erūt
⁊ nepotes ei⁹ nō saturabūt pane. Glosa: q̄ hereticorū
generantur predicatione, venturi iudicij sentētia se
riunt. Hīs alludit simile de Busyrīde, de quo Augu
stinus. 16. de ciuita: dei. ca. 12. Illo tēpore vel rex v
potius tyrannus Busyris dijs suis hospites suos im
molabat, quē hercules interfecit. Et Boetius. 2. lib.
de cōsō: philoso. p̄sa sexta: Busyridē accepim⁹ ne
re hospites solitū, ab hercle hospite fuisse mactatū.
Hoc mō heresiarcha alūnos, q̄s sub tugurio suorece
prat, spūaliter interficiendo demonibus offert, s; tā
dem hercules, gygas infernalis (de quo Job. 16. irru
it in me quasi gygas) heresiarchā perimet. Et qm̄ he
retici errant, ⁊ in errore alios mittunt, ideo Paulus
Timotheum instruit, dicens: Tu vero permane in
his que didicisti, ⁊ credita sunt tibi, sciens a quo didi
ceris. Et nos maneamus sub ecclesie obedientia, et
in nostro nidulo moriamur: Job. 29. Heresis nanq̄
filios dei generare non potest, secundum Ciprianū
ad pompeium. Hec pro tanto dixerim, nam in prece
dentibus libris multos hereticos recitauī, eo fine, q̄

ad Ro. vltimo dicitur: Rogo vos fratres, vt obserue-
tis eos, qui dissensiones ⁊ offendicula, p̄ter doctri-
nam quam vos didicistis, faciūt, ⁊ declinate ab illis:
Sed per amplius reuoluēdo codices historiales, ali-
os hui⁹ generis nequam homines offendi, quos sub
ordine alphabetico in hoc quarto libro collocavi.

Acesius, nouarianorum religionis episcopus,
vocatur ad conciliū a Constantino augusto: Et cum
interrogaretur ab imperatore, cur non cōmunicaret
orthodoxis. Ille respondit, q̄ non oporteat eos, qui
post baptisma peccant, quod ad morē diuine scriptu-
re pronunciant, cōmunicatione sacramentorū fieri dī-
gnos, sed inuitandos quidem ad penitentiam, spem
vero remissionis non a sacerdotibus, sed a deo solū-
modo sustinere, qui potestatem habet peccata dimit-
tere. Hec cū dixisset Acesius, Imperator ait: **A**ce-
si, pone scalam, ⁊ si potes, ascende solus in celum.

Aldebertus gallus, ⁊ Clemens scotus, hereti-
ci hypocrite, pietatis in gallijs hostes, plebis ⁊ aure
popularis studiosi, ingentē populi turbam ad se pel-
liciebant, apostolorū se successores esse, de archanis
celestium mysterijs vana, de hominis vita ⁊ morib⁹
ineptissima disputabant: Sed bonifacius archiepi-
scopus, tanto periculo occurrens, Romā ad zachā-
riam pontificē scripsit omnia, Qui in episcoporū con-
cilio rem exposuit, ⁊ sententiam doctorū hominū ad-
uersus istam barbariem ⁊ vesaniam, ceu p̄tra cacos
aliquos, poscebat. Ibi omniū consensu, Aldebertus
⁊ Clemens sacerdotio priuati, execrantur, ⁊ a p̄mu-
nitione fidelium eiiciunt.

Antharitis nefandissimus, sicut scribit Grego-
rius in registro longebardorū, filios in fide catholica
baptisari prohibuit: pro qua culpa eum diuina maie-
stas extinxit. Ideo scribit Gregorius vniuersis epi-
scopis italīe, vt filios in heresi arriana baptisatos ad
fidē catholicā concilient.

Aporij ex concilio arelatensi si propria lege v-
tantur, et si ad ecclesiam aliqui de hac heresi vene-
rint, Interrogent nostre fidei sacerdotes symbolū:
si preuiderint eos in patre et filio et spiritu sancto ba-
ptizatos, manus eis tantum imponantur, vt accipiā
spiritum sanctum: Quod si, interrogati, non rñderint
hanc trinitatem, baptisentur.

Armathanus, De quo in vndecimo libro de q.
Armenorum dixit, quando ille summ⁹ sacerdos erat
infirmus et somno nocturno pollutus, ita vt fuerit im-
mundus vsq; ad vesp̄am, *Leui. 15.* alius eo minoꝝ
offerebat super altare incensi vesp̄e et mane: quia
hec oblatio omitti non poterat. Unde constat, q̄ mi-
nores sacerdotes in casu maioꝝ exercebant opa sa-
cramentalia, Et hac via simplex dyaconus posset
missas celebrare, peccata dimittere, corpus Ch̄isti
cōficere. Et simplex sacerdos posset ordinare episcō-
pum vice epi. Et hanc heresim sequitur wycleff, q̄
simplex sacerdos posset supplere vices episcopi in or-
dinando. Sed dicit Hieronymus in libro triformis i-
terpretatiōis: Antistes sacerdos dictus, q̄ ante alta-
re stet, p̄m⁹ em̄ est in ordine ecclesie, et supra se nul-
lum habet, et Latine dicit̄ sacer dux.

Athoici heretici (vt dicit papias) animam di-
cunt perire. Sed contra hunc errorem sunt infinite
authoritates sacre scripture, que immortalitē anīe
protestantur. Adale igitur etiam asserbat Arabs, q̄
animam cum corpore mori dixit, vt patet in Arabicis
in. 2. lib. De hoc b. Tho. 2. li. 5. genti. ca. 79. Dicebant
et dicti heretici, omnia peccata equalia, contra illd̄
Iohannis. 19. qui me tradidit tibi, maius peccatum
habet.

Balthasar hiebmayer, qui iam se fritberger no-
minat, nouitius hereticus: hic negat venerationem
imaginum sanctorum, hoc beaniciū argumentū faci-
ens: Aut precepte sunt imagines, et tunc ostendatur

scriptura: aut non sunt precepte, et tunc nihil valent.
De hoc Johannes Eckius in Enchiridio.

¶ Basilides episcopus heresiarcha, alius ab illo basilide vt supra in secundo libro, qui secundum Lyprianum in epistola ad felicē presbyterum ab episcopatū depositus est. Et quidam nomine Sabinus in locū eius ordinatus est, quō Basilides post crimina sua detecta Romā pergebat, vt ambiret reponi se iuste in episcopatū, de quo fuit iuste depositus, et ad superiora eius peccata etiā fabule et circūuenticiōis crimen accessit. Et Basilides et Martialis nephādo idolatrie libello ptaminari sunt, Insuper Basilides adhuc pter libelli maculā, cū in infirmitate decumbe-
ret, deum blasphemauit.

¶ Baser, a quo appellati sunt Baserite, de hō Sibegertus: Leo īperator, a quodā Baser refuga fidei seductus, p̄ imaginem Christi et sanctorū eius bellum indicit, easq; vbiq; deponi, et incidi edicit: pro quo errore eum Gregorius papa scriptis multum quidem, sed in vanum redarguit.

¶ Burgandus hereticus, vir nephandus, de quo 12. q. 2. c. de viro, dicitur: q̄ cum frontarius, Burdegalaensis archiepiscopus, itur⁹ ad sanctorū Petri et Pauli limina, in quadam villa sue ecclesie celebraret diuinā, et populum saluberrimis dogmatibus erudiret, Burgandus insidians ei, cum complicitibus sue malitie, rabie insanata commotus, venit in prefatam villam, et sacra vasa dominici corporis et sanctum Crisma pollutis manibus, quasi essent prophana, demoniaco ausu arripere presumpsit, et rapuit.

¶ Calistus, de hoc in canonibus Siluestri pape sic habetur: In primo arbitro Calistum damnari, vt nostro sermone corroboretur examen: quia secutus ē ita dogma Sabellicanum, vt arbitrio suo vnam personam esse trinitatis: non enim coequat patri filium et spiritum sanctum.

Casper hedio, archisynagogus argentinenſis, ubi ſedem ſathane poſuit: z in hac ſynagoga cancer ſerpit, ydra ſibilat, Simō victor incendia iactat. In hac cathedra peſtilentie ſedent, wolfgangus Lapiſto, Mathæus zeller: Simphorianus pollio, Theobaldus niger, Johānes Latomus, Anthonius ſyn, Martinus hog, Martinus butzer. Sed qꝫ argentinenſis eccleſia plurimos catholicos z ſanctos episcopos habuit, videlicet Amandum, Juſtum, Martinum, Valentinum, Solariū, Arbogaſtum, Florentium, Rodolphum, Henricum, &c. eſſi modo per Lutheranos eadem eccleſia tēpeſtates ſuſcipiat, nō tam tandem demergetur: Eſſi iacula hereticorum in eam iactantur, nec perforabit, ſi machinamenta preparantur, Sed pharetram ſuam tandē dyabolus euacuabit, z heretici de ea eiſcientur. Huius hedionꝫ errores trahuntur ex epiſtola quam ſcripſit ad Bynhouiam: Mendacium loquitur contra ꝑlatos eccleſie, qꝫ ſcilicet prohibeant predicare verbum dei: Auſert omnem mendicitatem que fit oſtiatim, Et dicit eam prohibitam in lege z euangelio: Regat ſacerdotibus deberi decimas, niſi laborent in verbo ꝑdicādo populo, Et dicit nobiles z ciues plus peccaſſe ꝑꝑꝫ ſuas inducendo ad religionem ſeu clericalē ſtatutum, qꝫ ſi mille gladijs tranſſodiſſent eas, z eas inferni abifſo tradiſſent: Dicit pontificum concilia et patrum decreta non eſſe curanda vel audienda, z in fine ſummittit ſe correctioni poſt effuſionem veneni, vt impleatur illud diogenis: poſt bellum ſuppetie.

Claudius, de quo Iuſo Carnotenſis ad finem Cronicaꝫ ſuarum ſcribit: Theodolpho Aurelianenſi epiſcopo ſucceſſit i epiſcopatu Jonas venerabilis: Hic qui ꝑtra Claudiū thaurinenſem epiſcopum heretiarcham libꝫ edidit de adoranda cruce, dogmatizauit enim memoratus hereticus crucis dominice ſignum non oportere adorare, qꝫ niſi adhibeat frontis

bus sine aquis quib⁹ regeneramur aut crismati quo
vegetamur, nihil rite perficitur. Sed predictus Jo-
nas episcopus satis lucide catholicę in illo insigni
respondit libello.

Cumani in multis errant: quidam colunt ido-
la, quidam obseruant, q̄ quicquid mane prius eis oc-
currerit, reputant deum, quidam confitentur vnum
summū deum, sed illum ignorant, quidam obseruant
consuetudines et ritus grecorum.

Clemēs scotus, Hæc p̄currit in heresi cū Adel-
berto, quere supra. De his duobus narrat Jo. naucle-
rus, prepositus Tubingē. in libro suo qui dicitur
Cronographus naucleri.

Diopetres heresiarcha, tēpore primitiue ec-
clesie noua docendo primatum sibi vsurpauit: erat e-
nim eius doctrina heretica, q̄ phibebat ne cura huius
manitatis impenderet fratribus peregrinis. De quo
Johan. in Canonica sua. 3. diopetres nō recipit nos,
propter hoc conueniam ei⁹ opera q̄ fecit, verbis ma-
lignis garriens in nos, et quasi ei ista non sufficiant,
neq; ipse suscipit fratres, et eos qui suscipiunt prohi-
bet, et de ecclesia eijcit. Ubi dicit Beda: Diopetres
erat heresiarcha temporis illius, superbus et insolēs,
malens noua docendo primatū vsurpare scientie, q̄
antiquis sancte ecclesie, que Johannes predicabat,
auscultare mandatis: Unde bene diopetres insulsus
sive decor infantiens, vt perfidiam cordis etiam nomi-
ne significet.

Euariscus author schismatis, de quo Cipria-
nus epistola. 8. Lepimus. Euariscus de episcopo nec
laicum remansisse, cathedre et plebis extorrem, et de
ecclesia Christi exulem, p̄ alias longe prouincias ab-
errare, et ipsius fidei et veritatis naufragiū factū, cir-
ca quosdam sui similes paria naufragia concitare. Et
idem li. 3. ep̄la duodecima: Aduersa vero et grauora
hec delignauit malicia et inexplebili prauitate sua,

quāq; illis apud suos semper exercuit, vt scias duces & protectores scismaticos & hereticos lateri suo semper iunctos habuit.

Eutichius, episcopus Constantinopolitanus, Arca resurrectionem corporum errauit: Dicebat enim corpus nostrum in illa resurrectionis gloria ventorae res subtilius futurum, ob eam rem tangi nō posse, & illud dominicum: Palpate & videte &c. Quem sanctus Grego. adhuc dyaconus, Constantinopolim veniens adhuc legatus, presente Augusto disputatōe conuicit, vt omnia que in libro suo de resurrectione descripserat retractare coactus sit.

Lutherani

Euangelici, heretici dicti, consimili appellatione qua & angelici & apostolici heretici nūcupati sunt, a Martino Luthero, qui se inaniter euangelistā nominat, quasi ecclesia catholica recipiat quintum euāgelistam: Nec ipse facit opus euangeliste, sed sub hō sancto & nobili titulo multos fefellit. Sed, 2. ad Thes. salo. 2. dicitur: vocauit vos per euangelium nostrum in acquisitionem glorie domini nostri Iesu Christi: Sed isti euangelici trahunt hominem in laqueum mortis eterne. Et item euangeliorum precepta, dum dociles credentium mētes in terris instruunt, ad celestia regna perducunt: Illi euangelium exaltant, quasi multis annis sub scamno latuisset, sed in veritate sunt euangelij persecutores & destructores, dum illud opibus suis malignis dissipāt, & odio stimulis & charitatē & veros Christianos incandescūt. Euāgelium enim nō docet scismata & diuisiones in ecclesia pccitare, qz est euāgelium pacis: quō g̃ potest dici euāgelicus, q̃ solum fidē sine opibus euangelicis astruit, sufficere ad salutē: sic enim sequeretur qd latrones & p̃dones saluarentur.

Felix nouatianus, hunc notat Cyprianus li. 1. epistolarum, dicens: Generat etiam cum illo Priuato heretico quidam felix quem ipse extra ecclesiam

172
in heresi pseudo episcopum olim constituerat: Sed
et Iovinus et Maximus comites cum prefato here-
tico adfuerunt, ob nefanda sacrificia et crimina in se
prolata, sententia novem collegarum nostrorum con-
demnati, Et iterata quoque a pluribus nobis anno p-
ori in concilio abstenti, Cum his autem quatuor iun-
ctus Repositus, de quo infra. Hic quinque cum paucis
vel sacrificantibus vel male sibi consciis fortunatus
sibi pseudoepiscopum coaptarunt, ut criminibus in-
vnum convenientibus talis esset rector quales hic qui
reguntur.

Felicissimus novatianus, de quo Cyprianus
ut est: Significasti felicissimum, hostem Christi, non novum,
sed iam pridem ob crimina sua plurima et gravissima
ostensum, et non tantum mea, sed plurimorum coepi-
scoporum sententia condemnatum et reiectum, et a te
illic esse ab ecclesia prohibitum, et pulsum ab eccle-
sia, ne scismatis et dissidii authori, ne stuprator virgi-
num, ne matrimoniorum depopulator atque corruptor,
adhuc sponsam Christi incorruptam, sanctam, pudic-
cam, impudicitie sue dedecore, et impudica et incesta
contagione violaret.

Geniste, heretici Judeorum, dicti, quia se de
genere Abrahe esse testantur, secundum papiam in
Elementario suo.

Georgius capadox arrianus, de quo scribit
Athanasius libro quem de fuga sua scripsit: Huius
Georgii communionem omnes declinarunt, sed hoc
agnoscens ille nequissimus, ipse concitavit Seba-
stianum ducem manicheum, qui in Alexandria cum
multitudine militum arma, gladios euaginos, ar-
cus, sagittasque ferentium facto impetu super populum
irruit, pessima gessit in catholicos, miserabiliter eos
tormentando, et episcopos in exilium mittendo, ut si
ipsi possent amputarent penitus veritatem.

Then ethiact, Nostram voluntatē dei donō li-
beram, fato syderibusq; subijciunt, Et christum astro-
rum dispositionibns subiacuisse contendunt, Et hoc
quod dicitur Johannis. 5. Nemo misit in illum ma-
nus, quia nondum venerat hora eius: illa scilicet ho-
ra fatalis quam astra designauerunt sue morti. Et
illo quoq; verba Johan. 2. nondū venit hora mea, cō-
tendunt horam a stellarum dispositione p̄scripam
fuisse, qua Christus diuinitatis sue potentiam p̄ mi-
racula manifestare inciperet, que quoniam nondum
venerat, non potuit petitione sue m̄sis tunc acq̄sce-
re. Et dicunt in natiuitate eius stellam magis appa-
ruisse, que sui ortus p̄sciuir iudicium, Et hanc et fa-
talem nataliciamq; fuisse confingunt, que certis col-
lata syderibus ortui eius iampridem esset destinata.
Sed hec heresis et impietas non est ferenda, vt ad lō-
gum deducit Cyrillus alexandrin⁹ sup̄ Euangelii
Johan. li. 5. Quia isti linguas suas in deum exacuūt,
et os suum in celum ponunt. Quis enim equo animo
ferret, ipsius celi et stellarum conditorem sue facture
legibus, quasi vinculis, alligari? Et ipsum, cui data
est potestas in celo et in terra, operis sui p̄scriptio-
nibus sic astringi, vt non cum velit, sed cum iubeant
astra, mortem perferat? Quid indignius de deo dici
posset, q̄s eum, qui numerat multitudinem stellarū, et
omnibus eis nomina vocat, ita astringi legibus astro-
rum et fati, vt ex ipsis pendeat determinatum tēpus,
quo immensa virtute sua miracula operatur? Deum
negant omnipotentem, vt qui nulla possit operari hi-
si consentientibus astris, maiorēq; vim stellis quam
deo ascribunt.

Guilielmus, cognomento sartoris, multas p̄-
positiones hereticas posuit, et Wycleffista fuit, et
sc̄z oratio soli deo dirigenda est, et ozare aliquā crea-
turam, est committere idolatriam, et fideles dirigant
orationes ad deum, nō ratione humanitatis, sed solū

fabratione deitatis. Iste Guilhelmus damnatus est
lugduni, anno domini. 1422. Si dicta sua eent vera,
tunc Paulus apostolus fuisset idolatra, qui ait ad
Rom. 16. Obsecro vos fratres per dominum nostrum
Iesum Christum et charitatem spiritus sancti, ut sol-
licitudinem impartiamini in orationibus pro me ad
deum, ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudea.

Guilhelmus albus, presbyter, sectator Wyclef-
itarum, doctor, et vroratus, coram Guilhelmo presu-
le Bonuicensi est examinatus in heresi, et compertus
dissipasse hereditatem cuiusdam iuuenis, quem in-
duxit, circa .40. librarum anglici numismati, intra an-
nu: hoc hnt heretici cu donatistis comune, pdicare
alijs pauprtate, du diuitias colligat pditor, ipsis me-
dote simulatib9 pauprtate, Simulatio potissime he-
reticos vincit: nisi em pcedat qda simulatio, no erit
hereses amaricatiu nec scismata exacerbatu. Ilic
Guilhelm9 cofessus e, q fidelib9 licitu sit dñicis die-
bus et festis opari, et q reliq sctor. i. carnes et ossa ho-
minu mortuor no debet a populo venerari, Nec de
monumeto fetido extrahi, vel in capsula aurea vl argē-
tea reponi, qa hoies sic faciendo non honorant deu
et sanctos eius, sed committunt idolatriā, et illa est. 22.
cōclusio ei9 int reliquas

Guhenhaymerij, quidam bohemosum sic ap-
pellati, subterraneos specus sacra operaturi subeunt,
inter que, cum a sacerdote pro more illud Genesis
pronunciatur: Crescite et multiplicamini et replete
terram, lumina que ibi habentur continuo omnia ex-
tinguuntur, et tunc neq etatis vlla neq sanguinis at-
tenta reuerentia promiscue viri et in quam per tene-
bras quisq incidit mulierem cognoscunt, Peracro-
scelere, cum in locum suum se quisq receperit, lumi-
naria rursus incenduntur, et sacrum peragitur.

Guelfi et gibellini, in Italia ita vocati, inter san-
ctam ecclesiam christiani numero et nomine se ab v-

nitate ecclesie diuiserūt sine causa, et p̄tra nām et p̄ fide
gladijs et telis et diuersis alijs mortis gñibus dei et ec
clesie sue vltimicibus in corpe et anima quotidie se cō
sumperunt, in condēnationis iudicijs consurgētes.
Alpharus lib. i. de planctu ecclesie: Hereticus ec
clesiam diuidit: Petrus viuit. Non communico gre
cie, quia acephala ē: 93. dis. Nullus. Non armenie,
quia scismatica: Non oriētalibus q̄ occidit eis sol.
24. q. 1. Quoniam: Ad Guelfis et gibellinis italicis, q̄
eis sol in occasum ē.

¶ Hermiani, vlt̄m alios hermiani, ab auctore,
negāt saluatore in carne sedere ad dextrā p̄ris, et h̄
cōcordāt cū Selēctianis.

¶ Hilariani, a qdā hilario, q̄ introduxit heresim
cant̄ eccie, Cōtra quē sc̄psit Augustin⁹, vt ip̄e testa
tur li. 2. retractationū. ca. 11. Hilari⁹ qdā vir laic⁹ ca
tholic⁹, et nescio vñ aduersus dei ministros, vt fieri al
solet, irritat⁹, morē q̄ tūc ap̄d Carthaginē eē cepat,
vt ymni ad altare dicerēt, de psalmoz libro, siue añ
oblationē, siue qñ distribueret populo quod fuerat
oblatū, maledica rep̄hensione vbicūq̄ posat lacera
bat, asserēs fieri nō optere. Huic rñdi iubētibus fra
trib⁹ 2c. Et illi⁹ heresis fuit wycleff, dicēs q̄ cātatio
nes cū varijs ritib⁹ in eccia nō placēt deo. Sed scri
ptum ē in oppositū: Ex ore infantū et lactētū p̄fici
sti laudē propt̄ inimicos tuos. x. phariseos et hereti
cos arrianos et cōsimiles.

¶ Hieroboanite, dicti sunt a hieroboā, q̄ gerit ty
pū hereticorū, et q̄ peccare fecit Israel, Eccl. 47. Et
q̄, vt d̄. 3. Regū. 13. Postq̄ fuit elect⁹ i regē Israel,
dixit: Nolite vltra ascēdere i hierusalē, q̄s diceret, de
us p̄sens ē vbiq̄, et nō potest cū h̄ adorare. Hic cōsi
miles heretici exorti sunt i noua lege, scz ad Bassilia
ni, Sagarelli, q̄ cōtēnētes ecclias p̄suadēt hoib⁹ o
rare i locis n̄ sacratis. Sz tñ regularit̄ credit, q̄ fidei
b⁹ suis magis ē deus p̄sens in ecclesijs quam in ce

teris locis non sacratis. Augusti. 2. li. ad Simplicia-
num, exponens illud. 2. Regum. 7. Intrauit dauid et
sedit ante dominum: dicit. *Et* autem quis, quid sit: intra-
uit rex dauid etc. Quid aliud intelligendum, nisi quod se-
dit in conspectu domini, scilicet ubi erat archa testamenti, per
quam sacratio et accommodatio quodam presentia accipi po-
test. Item in actibus apostolorum quotidie ascendeabant ad ora-
tionis horam in templum,

C Jacobus strauss, doctor lutheranus, qui prius hallis
apud oenam, et in werthe apud moginam lutheranum et sedi-
tiosam doctrinam disseminauerat, Et nouissime ad
senachum thuringie, per cuius conciones falsasque litteras per-
biteri et monachi et moniales expulsi sunt. Et hunc Ja-
cobum duces saxonie et philippus lantgrauus hessie
et Erichius dux Brunswicensis ceperunt, et cum esset in
expeditioe per senacenses.

C Iconoclaste heretici, latine dicuntur fractores
imaginum, de quibus Thomas et Johannes, sacre
theologie magistri, ordinis predicatorum, scribunt de quodam
libro ex dogmatibus orthodoxe fidei. c. Iconoclas-
tes. Iam imaginem domini nostri Iesu christi et inui-
olate domine nostre genitricis dei, et omnium sanctorum im-
magines idola vocantes, eas fregerunt. Ideo ycono-
claste dicuntur imaginis fragi, ycon enim grece, latine
dei imago. hos et eorum principes et cooperatores se-
ptima synodus Nicena sub secundo Constantino et pasca-
sio pijs regibus et Archadio papa et tarasio patriar-
cha Constantinopolitano trecentis triginta patribus
perfecto damnauit.

C Joes de wurdé, sacerdos sclarus, totum ycleffita
et lutheranus, errauit otumacit in multis articulis fidei,
maxime circa sacramenta Eucharistie et matrimonij et ordinis
et extreme unctionis et circa confessionem. Et negans pur-
gatorium: hic coniunctus et confessus iudicatus fuit
per secularé potestatem iudicialiter in hanc comitem ci-
uitate hollandie, Et in octaua natiuitatis virginis marie

anno domini. 1525. igni traditus est.

Thouin⁹ nouatian⁹, de h⁹ q^{re} sⁱ felici ex Cypria.

Apolit⁹ dyacon⁹ et heretic⁹, dānat a sc^ta synodo, sicut d^r in canonib⁹ Sc^ti Siluestri: qⁱ valētinianista fuit, et suo arbitrio creatore fecit creaturā, Et cū eo dānat⁹ et anathematizat⁹ fuit Calix⁹, qⁱ sua extollētia separauit trinitatē, vt supra dictū fuit. Lipsamus Carnotēsis in Cronica sua: lipsamus tra censum p^{re}torū sibi in tota subdita sibi p^{ro}uincia aliqd sc^tarū compit reliq^{ua}, conbussit igni, venundedit etiā oēs sanctos libros et oīa sacra vasa et eorū p^{re}cia imperatorū transmisiit, multos deniq^{ue} monachorum interfecit, et quorundam orthodoxorum oculos eruit, et quorundam barbas oleo et cera perfigēs ad ostērationē succēdit, quosdā autē exilio relegauit. Quod cū imperator didicisset, scripsit ei, taliter gratias agēs: inueni te scdm cor meū.

Tollardi et plollardi, et eis filios, vt heretici vitā dⁱst^{ant}, ad lōgū pbat Thomas waldē anglican⁹ ordinis carmelitani in libro de sc^tis lib^{ris}: Inquiunt enim tollardi: nihil p^{re}ter sacras sc^tpturas accipimus, q^{uo}d istis apponit vel subtrahit est blasphemū, Fuge toxicū in testa blāde x^pi, sⁱ fructū ferēs spinosus. Nō enim ad reuerentiā scripturā vt verba signant hoc suggerit, sed ad sue heresis tegumē consculpsit: Et h^{ic} quidē ab arrianis principibus deriuauit. De hoc vide Augusti⁹: in conflictu maximini arrianorū p^{re}byteri. Et dicti heretici fuerūt discipuli impij W^{il}cleff, q^{ui} seq^uit hodie Luther⁹.

Casartialis heretic⁹ et idolatra, de q^{ui} Ciprianus p^{ri}mo. li. ep^{ist}ol^{ar}, q^{ui} p^{re}ter gētiliū turpia et lutulenta cōuiuia in collegio diū frequētata, et filios in eodem collegio exterarū gentiū more apud prophana sepulchra depositos, et alienigenis p^{re}sepultos, actis publice habitis apud procuratorē Ducētriu⁹ obtēperasse idolatrie et Ch^{ri}stum negasse contestatus est. Cumq^{ue} alia

multa sint z grauia delicta quibus Basilides z mar-
tialis implicati tenentur, frustra tales sibi episcopa-
tum vsurpare conantur, cuz manifestum sit humilino
di homines nec ecclesie Christi posse prece, nec deo
sacrificia offerre debere.

¶ Martian⁹ arelatensis: de h̄ v̄t Ciprian⁹. 3. li. epla.
13. martian⁹ arelate psistēs nouatiano se coniūxit, z
a catholice ecclesie v̄tate, atq; a corpis nostri z sacer-
dotij consensione disiunxit, tenēs heretice presum-
ptionis durissimam prauitatē, vt seruis dei p̄ eo do-
lentibus z ad ecclesiam lachrimis z gemitu z dolore
pulsantib⁹, diuine pietatē z bonitatē paterne solatia
z presidia claudantur, nec ad fouēda vulnera admit-
tantur vulnerati, sed sine spe pacis z communicatio-
nis relictī ad luporum rapinā z predam diaboli, p̄i-
ciantur.

¶ Heriste, heretici iudeorū, greci, dicti, qđ sepa-
rēt scripturas, non credētes oībus prophetis, dicen-
tes alijs z alijs spiritibus illos pphetasse: meris em̄
grece, separare est. hec papias.

¶ Harbonei, etiā heretici iudeorū, dicunt ipsum
eē chr̄m qđ docuit eos in oī re sabbatizare.

¶ Asforabes, oī mlti fuerūt in partib⁹ Africe z
Hispanie, sic dicti, qđ modos chr̄ianorū de arabia in
multis tenebant, z quod latini in celebratiōib⁹ mis-
sax dicūt in principio, ipsi dicūt in fine v̄l i medio: de
his vide in quadriūio nationū.

¶ Ascouite, hoīes septētrionales, quasi efferi z
satis siluestres scismatici sunt, z toti paulinē: Nā qđ
dā epistolas manu pauli scriptas sese habere glori-
antur. Ilij sacerdoti vnā z virginē vxorē habere per-
mittunt, qđ mortua nō licz illi aliā qđ diu vixerit in vx-
orē habere vnq̄.

¶ Martin⁹ Butzer ipudic⁹ passer, apostata ab or-
dine suo in qđ stare n̄ voluit p̄pt elationē quā primus
apostata iuenit: Apostatauit qđ a rectitudie fidei ad

scoriā hereticalē, z a celibatu ad mīimoniū adulteri
nū, z plures apostatare fecit. Apostata enim vir in-
utilis. Pro. 6. hic dānat oēm eccīe auctoritatē z ce-
remōnias z oīa bona extiora z merita z oīa cōcilia,
negat missā eē sacrificiū, dē sacerdotes deceptores
aiar z dei blasphematores ī missis suis, vocat nos
celebiātes idolatras, dē statuta pape aduersari dei
xpo, Et hostiā cōsecratā nō adorādā, nec crucē chri,
Oīa festa reijcit, dānat vsum imaginū, venerationē
scōrū, z miracula eorū deridet, Similiter z horas ca-
nonicas z multa alia, vt patet in eplā quā scripsit ad
quēdā principē in vernacula lingua.

CArcostrat⁹, de q̄ Corneli⁹ papa. 2. capitulo de
cretoz suorū: inuid⁹ hosti antiqu⁹ suscitauit nobis ad-
uersariū, nouercā recte fidei, z scē doctrine emulū,
q̄ extra eccīam ordinauit nouatū, z in affrica nico-
stratū, vtroq; hereticos, sicut ille erat. Itaq; xpo cona-
tib⁹ quib⁹ potuerūt multos a recta z catholica fide
suadētes recedere fecerūt, z post se in puerfam z ī
deo odibilē doctrinā corruere psuaserūt: de q̄ nico-
strato habet Ciprian⁹. 2. li. eplārum. eplā. 2.

CAceta, falsi nominis patriarcha, vt scribit ve-
nerabilis Buo Carnotensis. hic iconas ex metallo fa-
ctas q̄ in patriarchatu suo erāt erasit, z imagines de-
posuit.

Chouat⁹, Nouatian⁹, Itij sunt duo distincti here-
tici, sicut dē Fabian⁹ papa ī. 4. capitulo decretorum
suorū: Supuenit nouatus ex affrica, z separauit ab
eccīa nouatianum, z alios christi cōfessores, z con-
uertit in prauā doctrinā, a quibus vos fīes auertite,
z caue, z ab omnibus qui alterā fidē z doctrinā te-
nēt quā ap̄li z successores eorū tenuerunt z docuerūt
Ne (quod absit) post eos abeuntes in laqueū satane
cadatis, z cōpedib⁹ ei⁹ detineamini. Et Ciprian⁹. 8.
eplā. li. 2. Houat⁹, nouarū rex sp̄ cupid⁹, auaritia in-
explebilis, rapacitate furibūd⁹, arrogātia z stupore

supbi timoris inflat⁹, qñ hereticus semper ⁊ perfid⁹
omnium sacerdotum voce damnatus, tranquillitat⁹
aduersarius ⁊c.

¶ Optat⁹, erat mal⁹ catholic⁹ ⁊ heretic⁹, de q̃ Au-
gustin⁹ ꝑ petilianū. ⁊. 2. q. 1. canone. dñs. ¶ ꝑ hāc sen-
tētiā catholicā ⁊ veridicā etiā vos optati sacrificiōñ
est⁹ polluti; dicebat eñ cū petiliano immūdiiciā malo-
rū sacerdotū mundis obesse, omnia eñ munda mun-
dis. ⁊. ad tytū. ⁊. Et loq̃t augusti. de his q̃ cōfēserunt
optato heretico, ⁊ de his q̃ de manu ei⁹ acceperunt
corpus dñi.

¶ Petrus de arrogonia, anno domini. 1302. natus
de ciuitate cesaraugusta, ⁊ i eod⁹ regno reuelatiōib⁹
deceptus, varios errores adinuenit. Qz scz dñs Je-
sus venit in mundum ad aperiendum vias saluato-
ris, et hic saluator est spiritussanctus, per quem de-
buit saluari mundus, Et q̃ Roma est gomorra; mul-
ta ieiunia exercebat, et nudus incedebat, sepe expul-
sus fuit de monasterijs diuersorum ordinum, hono-
res populorum amabat, et tamen a populo habitus
fuit vt nuncius antichristi, Mulieres nuptas luxu-
riose tentabat, Et q̃ dominus Christus non erat sal-
uator mundi, Et q̃ totus mundus non est saluatus,
Multa futura scire voluit, et vnicuiq⁹ futura indica-
re, Errata scripta fecit in psalmis, in euangelio, in e-
pistolis, et prophetijs, et sic de alijs erroribus. Abis-
sus eñ Abyssum inuocat.

¶ Petr⁹ carboiēsis, de q̃ i vita Jois vigesimi scđi
Sic dñ: Ropt⁹ bauar⁹ coronat⁹ iperatoz, Petr⁹ car-
bouensem ex reatino agro oriundum pōtificē creat,
Jois vigesimi scđi emulum futurū. Hic habuit pmo-
uorem, qua renuente et reclamante religionē et ha-
bitū suscepit: creat⁹ igitur pseudopōtifer, nycolaus
qñt⁹ appellat⁹ ab iperatore, vt ver⁹ xpi vicari⁹ cō-
salutat, de q̃ alphas⁹ ordinis minorum i. 1. lib. de plā-
ctu ecclesie dicit: Petruz corbariū apostatā, coruinū

appello, quia vt cornus de morte scismatice diuifio-
nis pascit, z vt cornus fur z latro i sede petri refedit,
z locū dicti Johannis pape non timuit vſurpare, Et
quē cuz dathan z abryon ſciſmatici, quos viuos ter-
ra abſorbuit, niſi penituit, habere ceſco portionē. Sz
abeunte in germaniā bauaro, Bonifacius piſanus
comes Veni, gratiā Johanni pōtifiſci facturus, anti
papam Quinionē pducit, vbi in carcerē coniect⁹, vi-
tā cū morte pmutauit.

Pſcudo apoſtoli, de his Guido in li. heresum, z po-
nit. xj. ca. in qb⁹ diuerſos eoz errores dinumerat: v-
nus ē, q tota authoritas collata a chriſto ecclie Ro-
mane ē omnino euacuata, z iaz ceſſauit propter ma-
liciam prelatorum, Et q ecclia romana nō ē ecclia
dei, ſed reprobata ſine fructu. Et ē illa babilon mere-
trix, apoſtatās a fide Chriſti, z q ipſi nō tenētur obe-
dire pape, nec alicui alteri, z q decime nō debēt da-
ri ſacerdotibus, quia nō ſunt paupes ſicut apoſtoli,
Et q in omni caſu iuramētum ē illicitū, Et q ecclia
cōſecrata nō plus valet ad orandū q ſtabulū porco-
rū. vñ apocal. 2. 8r: Tētaſti eos qui ſe dicunt apoſto-
los, z nō ſunt, z inueniſti eos mēdaces.

Philippus melancthon, hereticus lutheranus,
ſubtilis ad colores hborum apparēs, ſz intus lupus
rapax, qui certis principijs intoricum ſue debaccha-
tionis infudit, vnde in quadam epiſtola ſua, intitula-
ta Epitome renouate eccleſiaſtice doctrine, multi er-
rores eius ponuntur, circa obediētiam pape, circa
ceremonias ecclie, opa bona, ſatiſfactionē, vota,
decimas, z circa mandata hoim z inſtitutionē mona-
ſteriorū.

Priuat⁹ nouatianus, de hoc Ciprianus. lib. 1.
eplax: Per ſelicianū ſignificauit te frater veniſſe car-
thaginē, Priuatū vetē hereticū, i boniheſitana Lo-
lonia añ multos fere annos ob mltā z grauiā delicta
nonaginta epoz ſentētia pdēnatū, Antecellor⁹ enī

nostroz (quod & vestram conscientia non latet) scia-
ant & donati literis seuerissime notatum.

¶ Quatuordecimani (quos thesseradecaditas
appellant). i. qui quartadecima luna primi mensis cu
iudeis pascha celebrant, de his habetur in synodo a-
pud laodiciam phrygie habita.

¶ Repositus quoturnicensis, alias saturnicēsis,
de secta nonatianoꝝ, qui, secundū Tpyrianum li. i.
ep̄larum, non tam in p̄secutione ipse cecidit, sed et
maximam partem plebis sue sacrilega persuasione
deiecit.

¶ Richardus anglic⁹, Wycleffita, imputat ima-
ginibus Christi, & sanctorum idolatrie cultum in quo
dam libello pro se oblato iudici: ad defensionē huius
protulit illud Sapientie. 13. Imago em̄ & opus illi
adiutorium 7c. Non erubescit loqui cum illo qui sine
anima est 7c. Sed contra est q̄ idolatre idola inuo-
cabant, vt deos virtutem habentes, beneficiū salutē
dare vel vite, & similia, que sapiens ibidem recitat.
Sed christiani non hec ab imaginibus postulat, sed a
Christo & sanctis apud imagines.

¶ Ansticor⁹ secta, anno domini. 1515. incepit, ori-
ginem trahens ex Lutherianis. Ilij in multis locis
alte germanie malignare ceperunt in maximo nūe-
ro, & in diuersis turmis ꝑ principes, religiosos, & mo-
nachos, euellētes castra & monasteria, ecclesias spo-
liantes, vasa sacra dominica male tractantes, maxie
calices & monstrantias & vestes sacras, nullam reue-
rentiam venerabili sacramēto exhibētes, abusi sunt
virginibus deo dicatis, missalia & libros ecclesiasti-
cos lacerantes, non sine vltione diuina: Nam a prin-
cipibus in diuersis locis mactati sunt, Et primo ab il-
lusterrimo duce lothoringie dño anthonio.

¶ Sagarelli heretici, de quibus habet Guido in
li. heresum, dicunt q̄ ecclesia consecrata nō plus va-
let ad orandum q̄ stabulū porcor⁹, & melius est orare

in nemoribus q̄ in ecclesijs, et hos sequitur wyckliff, inq̄uens: Christus videt parum curare de templi edificio sumptuoso, et sic de basilicis ab hypocritis in ecclesia introductis: Talia aut̄ sensibilia, mūdo splendentia, vident̄ aperire ostia domus, et introducere in suū cubiculum inimicos. Hec ille.

¶ **S**ebaciani, hij sunt qui et nouatiani. *L. de hereticis l. arriani.*

¶ **S**ebastianus manicheus, de q̄ habet. 5. li. historie tri. ca. 7. de persecutione eius in catholicos quere supra in Georgio de capadocia.

¶ **T**iconius homo acri ingenio p̄dītus, et vberi eloquio, donatista fuit, de quo aug. li. x. ca. x. p̄ eplaz Parmeniani.

¶ **T**homas montzer, thuringius, et si Luthero i q̄busdā fuerit p̄trarius, se diuotius tñ fuit, excitās tumultum ī principes et nobiles, et multi sequebātur eius predicationes hereticas: Tandem castigata ciuitate Franckenhulensi a quodam nobili comprehensus fuit, principibusq̄ presentatus, et confessus est se huiusmodi ludum propter vanam gloriam incepisse, Et, vt vtar verbis decani venerandi Johannis Cosclei, diris supplicijs pemptus, vti bene meruit. Assatus enī est, nō sane sicut Laurentius, sed appositus arbori, eiq̄ cathena circumalligata tā diu gyrum ad ignē cucurrit, donec animā exhalaret.

¶ **A**biani scismatici et heretici, ab ecclesia et Christi vita apostatauerunt, sicut et armeni.

¶ **W**andali Arriani, magnas ecclesie et viris catholicis diu calamitates intulerūt, dyabolo in eis se uiuente, qui pridem in tyrannis aduersus fidem Christi degrassantibus tot milia sanctorum martyrum miserunt in celum, patientie omnium rerum arbitro deo: sed vt dicit̄ in. x. li. wandalie, Honoricus rex arrianus pro insigni in sanctos impietate a deo percussus, scateat verimibus miserabiliter expirans in octauo anno

regni wandalorum in affrica.

Victorinus epus, quē damnavit sancta synodus, ut patet i canonib⁹ Siluestri pape, q ignorans lunc rationē sub arbitrij sui renacitate distrūpebat v^o tatē, Et dicebat pascha nō venire die suo ⁊ mēse sed decimo kalendas maij custodire.

Alicus zwinglius, vn⁹ de pncipib⁹ Luthera noz, sacrosanctū canonē misse multiplici⁹ ipugnat, Romanos pōtīfices ⁊ Christi sacerdotes exprobrat, Et p canonē misse libz edidit, quē nominat Epyche nism, Sanctorz pces ⁊ suffragia apud deum negat, Et multos alios errores ex proprio cerebro cōfingit, ut patet in libello suo in lingua vernacula conflato. Contra hunc hereticum copiose scripsit Hieronymus empser, ad teuerendissimum archiepiscopū moguntinum. Suscitauit enim heresim vigilantij, qui sanctorum suffragia negat. Sed omnibus his hereticis apud inferos damnatis ecclesia vsq ad seculi cō summationem cantabit: Sancta Maria ora pro nobis: Regat quoq missam esse sacrificium ⁊ oblationem, Regat li. b. Ambrosij de sacramentis, Similit libz thobie, et purgatorium.

Wolfgangus fabricius Capito, doctor, sacerdos, vrozat⁹, de maguntia expulsus, asylū Luthera noz adiit, factus vn⁹ de principibus eoz. Et merito capito d^or, qz multas capit animas, qz tradit ocio: Dānat bona opera, dicens ea a sacrilegis excogitata, ⁊ ad dei misericordiā consequendā inualida ⁊ ociosa esse: dicit populum Christianum multis annis per patrum traditiones ⁊ decreta captiuatum fuisse, modo autem in pefinito tempore iterum liberari, more. Iudeorum ex Egyptiaca seruitute, Et q Johannes hauss iniuste fuit condemnatus: Regat numerum sacramentorum, merita sanctorum, confessionem auricularē, satisfactionē pro peccat⁹, Misse sacrificiū, omnem religionis statū, omnē ecclesie apparatus ⁊

ceremonias, festa sanctorū, Ieiunia, precepta, imagines sanctorū, Lanticū ecclesie in latino: Dicit nūllum doctorem cuiuscūq; lingue hac nostra tempestate fuisse a seculo, qui aptius scripturam tractaret sicut Lutherus in theutonico fecit, et vsq; in hodiernum diem facit, Et alia plura docet aduersaria sacre scripture, vt patet in p̄fessionibus eius ad patrē Conradum provincialē ordinis Sancti Augustini.

Urbanus hereticus, de quo sic dicit Bartholinus in decretis suis ca. 7. quasi trecenti patres et episcopi vno ore, vno die, eodē p̄cilio iudicantes damnauerunt vrbānū, Castoriū et Iuvenalem p̄sbyteros, et Capum et Innocentium dracones, q̄ euacuauerunt horrea, et dimiserunt aream apertam, vt introiret imundus et comederet triticum.

¶ Additio de heresibus innominatis.

Scribit puer. s. Magi gressus eius, vbi glo. Magi sunt gressus hereticorū, et in tā innūera hec pestis se fundit itinera, vt penit? q̄ sint inuestigari nequeant. Et pleriq; heretici ignotis nomībus hereses subministrant: eoq; certas hereses, quarum autores, aut autorū nomina nō constant predictis annumerare studui signanter ex Aug⁹ ex Iher⁹ et Phylastro et ex corpe iuris canonici, ex quibus q̄dam putāt deum et trinum in essentia.

Alia heresis dicit in christo doluisse diuinitatem, cum affigeretur caro eius in cruce.

Alia dicit aquam non a deo creatam, sed semper ei fuisse coeternam.

Heresiū quādam Phylaster p̄memorat, que dicit hunc mundū post resur. mortuorū in eodē statu in q̄ nūc est esse p̄māsur, neq; ita esse mutarū, vt sit celum nouum et terra noua, sicut sacra scriptura p̄mittit. Apoc. 21.

Alia dicit corp⁹ hominis nō aīam esse imaginē dei.
Alia dicit innumerabiles esse mūdōs, sicut opina-
ti sunt quidā philosophi gentium.

Alia sceleratorū animas pueri i demones dicit,
et in quēq; animalia suis meritis pgrua.

Alia. Descendente ad inferos Christo. credidisse
incredulos et oēs inde existimat liberatos.

Alie, liberationem hominū apud inferos factam
Christi descensione non credunt.

Alie, nudis pedibus ambulāt ex supstitutione sper-
nentes illos, q̄ incedūt calciati. Dicit Phylaster ali-
os esse hereticos qui cum hoībus nō sumunt escas,
sed vtrū cum alijs q̄ eiusdem secte nō sunt, an etiā in-
ter seipsos id faciant, non expmit. Dicit etiā de patre
et filio recta, de spū aut sancto non catholica sapere,
q̄ eum opinantur esse creaturam.

Est alia q̄ triformē sic asserit deū, vt qdam pars
eius sit p̄r, quedā filius, qdam spū sanctus, hoc est, qd
dei vnus ptes sunt q̄ istam faciunt trinitatē, veluti
ex his tribus p̄ribus p̄pleatur deus. Nec sit pfectus
in seipso vel pater vel filius vel spū sanctus.

Alia. Sempiternē natum nō intelligēs filium, pu-
tat illam natiuitatē sumpsisse a tpe initium. Et tñ vo-
lens coeternū patri filium p̄teriri, apud illū fuisse an-
teq̄ de illo nasceret existimat. Hoc est semp eum fu-
isse, verū tamen eum filium semp non fuisse, sed ex q̄
natus est de illo filium esse cepisse.

¶ Ex Decretalibus. Errores abbat̄ Joachim et
errores impij Almarici tetigi supra in locis suis.

¶ Ex. 6. Decret. Damnat error dicentiū sp̄m san-
ctum pcedere a patre et filio, vt a duobus p̄ncipijs et
duab⁹ spirationibus, de summa tri. et c. ca. 1.

Reprobat ibidem error antiquis Grecoz dicen-
tium sp̄m sanctum a patre et non a filio pcedere p̄tra
p̄ciliū Nicenū. ¶ Ex Clementiū.

Error dicentiū q̄ aīa rōnalis non ē forma corpis

humani per se et immediate, reprobatur de sum. tri.

Error dicentium quod Christus non esset mortuus quoniam de latere eius effusato exiuit sanguis et aqua ibidem etc.

Error quod pueris et adultis in baptismo non conferatur gratia et virtutes.

In Cle. deusura. Ex graui, quod pertinaciter asseuerat usuram non esse peccatum et damnabile, censendus est hereticus.

In titulo de here. ad nram, dantur octo errores, de quibus sunt in Begardis.

Hereses dantur in extraua.

In extraua. Benedicti qui incipit: Benedictus deus: primo dantur error dicentium quod nullus vidit diuinam essentiam vel est perfecte beatus ante diem iudicii.

Item quod anime decedentes in peccato mortali, non immediate ad inferna descendunt.

Item quod non omnes homines in die iudicii ante tribunal Christi cum suis corporibus apparebunt reddituri de suis factis rationem, ut recipiant secundum ea que gesserunt penam vel premium.

In extraua. qui incipit: quoniam quondam dantur hereses quoniam quondam dictorum de paupe vita dicentium duas esse ecclesias. Una carnalis que uiuit in deliciis, cui preest mysticus antichristus papa. Alia ecclesia spiritualis que seruat in eis. Secundo quod nullus platus habet prelatum super subditos. Tercio quod nullus apostolorum habuit cognitionem de Christo ante ascensionem. Quarto quod sacerdos exis in peccato mortali, non perficit eucharistiam, et multa alia fatua dicuntur.

Sidradus de laude, psalmo. 271. hereticum dicit esse asserentem hominem malum non posse penitere in se nequitie, sed illud de pe. di. 17. nemo desperandus est dum in hoc corpore constitutus est, quoniam nonnunquam quod diffidentie etatis differt, maturiori psalmo perficit. Idem de eo qui diceret peccata dimitti a solo deo sine ministerio clauum scientie, sed quod habet de pe. dist. 1. per totum.

In extraua. Johan. 22. qui incipit: Uas elect. heresis est dicere quod penitentes fratribus huiusmodi licentiam generaliter

audiendi p̄fessiones, teneant eadem pctā que p̄fessi
sunt itez p̄fiteri p̄prio sacerdoti.

¶ Finis Quarti libri.

¶ Liber Quintus de Utero ⁊ Luteranis.

¶ Particula. 1.

Tempus erit cū sanā doctrinā non sustine
bunt, sed ad sua desideria coaceruabunt
sibi m̄gr̄os prurientes auribus, ⁊ a v̄ita
te q̄dem auditum auertent. ⁊ ad Tim. 4.
Heretici nempe sensus supbia, ⁊ verbo
rum astuta facundia, nouitatū amatores attrahunt,
publice fidei ⁊ p̄fessionī suā secretorū decreta p̄po
nunt, ⁊ cū nihil spūale habeant, suauiorē se catholicis
doctoribus sciam iactant docere, vt. s. libentius au
diant q̄ palam in ecclesia dei dici erudiriq̄ phiben
tur, ⁊ vt sic dulcius hauriat eorū insipietia apud eos
q̄ in auribus pruritū h̄nt ad audiendū queq̄ vana of
ferunt, ⁊ sub Christiano vocabulo multas scelestas
hereses p̄dunt, ⁊ nefandas fabulas ⁊ nenas, q̄les in
theatris cantant p̄tingunt. Ep̄ibus proh dolor mo
dernis Luterani a q̄dam Martino Luter, Augusti
niane p̄fessionis nūcupati, emerferunt q̄si lutose ra
ne de fordido gurgite, multas sceleratas hereses, in
ter bonū semen subfeminātes, q̄tus multos a v̄itate
auerterūt, scōm desideria sua ambulātes, ab vberta
te m̄ris eccl̄ie se segregarūt aniales, spūm dei nō ha
bentes. Non em̄ vult spūs pacis ⁊ vn̄itatis sub tugu
rio morari scismatico. Vbi aduertendū, q̄ quēadmo
dū illa q̄ndā Praga metropolis Bohemie exaltata
fuit p̄ Carolum quartū impatorē in vniuersitatē fun
datione, sed nō diu post de Praga facta est praua, eo
q̄ lussitas ḡnauit. Ita ciuitas wittenberg q̄si alba
mōs, p̄ illustriss. p̄ncipem Fridericū ducē Saxonie,
Electore sacri Imperij, sublimata fuit, radio illustra
tionis v̄l̄is studij: sed p̄uersum ad lumen eius in tene

bras, et de wittenberg facta ē Viperiberg. i. viperarū
mons germinans Lutheristas: ita vt de Luter et eius
discipulis verificet illud Actuum. 20. Ex vobis exur
gent viri loquentes puerſa, vt abducant discipulos
post se. Qui Luter tanq̃ quedā lura impia dogma
ta antiquorū hereticorū, a sanctis p̃fibus sepulta, ex
sepulchris fetidis reuiuiscere contendit, atq; ita po
cula venenata Chusticulis propinauit. Hic est alter
Abiel, de quo. 3. Re. 16. reedificans Hierico, anathe
matizatā et maledictā heresum et confusionum ciui
tatem. Ideoq; rōnabiliter in fine post oēs hereticos
de eo fit mentio: nam ipse precipuorū hereticorū erro
res in suis recollegit libris. Propheta em̃ docēs mē
daciū, ipse est cauda. Esa. 9.

¶ Particula. 2. q̃ Luter doc. ecclesiasti
cos floceipendit.

PRenominatus Luterus ē quasi alter Iſhmael,
homo ferus et manus eius ferme p̃ oēs. Om̃es
inquā doctores et se doctiores detestās et non in
epte ipse assimilatur Licophroni hīstrioni, de quo
Aristo. in fine. j. Elen. q̃ Licophron fecit p̃posito ly
ram extollere, hoc ē alia instrumēta musicalia sibi p
posita spreuit, solam suam lyram laudando. Marti
nus hic alios literatissimos respuit, quasi dictis eorū
non sit adhibenda fides, et q̃ sue lyre. i. delyre, male
sonāti heresi credēdū sit quā ipse laudat. Merito hi
strioni assimilaf, q̃ p̃ ei⁹ dicitur Loder, et Dñs Joh.
Cochleus vocat arma Luteri hīstrionica. Recte in
quit Greg. in cura past. c. 48. Hereticos ad intelle
ctum prauum, intētio praua non rapet nisi prius sup
bia inflaret dum se p̃ ceteris sapientes arbitrant, se
q̃ alios ad melius intellecta despiciant, atq; vt apud
imperitū vulgus scie sibi nomen extorqueant, studēt
summope et ab alijs recta destruere, et sua puerſa ro
borare. Et Aug⁹. 7. sup Genesim c. 9. Non ob aliud
sunt heretici, nisi q̃ scripturas catholicas non recte

intelligētes, suas opiones contra earum vitatē p-
tinaciter asserunt. Sed dicit glo. sup illud Apoc. 22.
Ego cōseruus tuus &c. Non sunt a munere pphēie
alieni, qui hñt gratiam interpretandi, vt Aug⁹, Hiero-
nymus, Ambro. Gregorius. hēc ibi. Et sic deus non
relinquit ecciam absq̃ sanctis doctoribus. Unde oīl
letabatur mī nostra Hierlm, qz rex suus dispensato-
rē strenuum & ciuē fidelissimū de seruitute Baby-
lonis sibi redemit Augustinū. Mōdo tristat eccīa
militans, qz acerbissimū eius psecutores cōclusit si-
bi captiuitas Babylonica Luterinum. Multi q̃qz &
diuersi doctores p̃ Luteri errata scripserūt, vīz re-
uerendiss. Thomas Caietanus Cardinalis tit. sancti
Sixti, magister Syluester Prietas m. g. Palas-
tis, Thomas Radinus Placētius, Ambrosius Ca-
tharinus, Jacobus Hochstraten doctor & inq̃sitor,
Dñs Jo. Lochleus doctor & decanus Francforden
Dñs Jo. Eckius doctor iuris, Jacobus Ratomus
Louanien. Illustriss. Henricus. s. rex Anglie ac do-
minus Hibernie, & dñs Johannes Fabri ep̃i, Con-
stantien. in spūalibus vicarius. Ob id ego in hōpere
nō volo Mīneruā docere, nec ligna i syluā portare,
s; dūtaxat spicas post ēga metentiū colligere. Hoc
tñ fateor, si Luterus solū in vitioz rep̃hensionē pu-
pisset, & res fidei, & sacra eccīe, & eiusdē determinati-
ones nō ita temere inuasisset, & p̃ reuerētiam culmīs
Ap̃lici locurus fuisset, animo irreuerēti & infrunito;
nemo vt rusticus balatro p̃ eum sc̃p̃sisset. Cum itaqz
nulla in eo subsecuta sit emenda, succidat arbor & fal-
se snie & munitiōes eius, in quib⁹ ip̃e p̃fidit vastent.
Finis em locutiōis sapientiū esse solet, vt vsqz eo di-
cāt quousqz aduersarijs silentiū imponāt: non em se
ofidere, sed praua docētes p̃pescere cupiūt.

¶ Particula. 3. de solēni p̃bustione librorū Lutheri.
A Charon eradicabit Sophonie. 2. gloz. Hoc
sustinebit quod vocabulo sustinebit: interpreta-

tur enim Acharon eradicatio vel sterilitas, et sunt qui fructum non ferunt, sed praua doctrina plurimos eradicant, ipsi quoque eradicabunt. Et Amos. i. Dispergam habitatores de Azoto. Abi dicit Hieron. De Azoto auferat habitator: qui si am sequens, verba habet non late, sed igne plena. Omnes enim charte vel libri hereticorum debent cremari, ut facinorose pueris vestigia, ita probusta flammis peccent. L. de here. l. quicumque. et de epistola audiencia. l. mathematicos. et istas leges et consules impiales hereticam prauitatem, in fidei augmentum Bonifacius approbat lib. 6. de here. c. inquisitionis. Nouimus autem omnes quod quibus libri Luteri sunt in diuersis vniuersitatibus et ciuitatibus probusti. Preterea cum magno zelo sereniss. impator Carolus. v. et Hispaniarum rex nuper in dieta rationica tradidit flammis vitricibus, instar ossium regum execrabiles libros Luteri in sua praesentia tubis clageteribus et buccinis: sic ad sonitum tubarum ceciderunt muri in Hiericho. Et Amos. 2. Adonies in sonitu Achab et in clangore tube. glo. heretici nisi in clangore tube moriuntur, ut excelsis sensibus opprimantur. In voce tube mos est victorem redire de praesilio, inquit Rufinus. Aquile. in expositione symboli. Recurrendum est quod factum est Rome anno. 1521. duodecima Junii, hora. x. scilicet nonum horologium, in capite agonis coram infinita ferme multitudine hominum vtriusque sexus, ubi erecta erat machina, ab una parte fuit depictus Martinus in habitu monachi, ab altera parte fuit scriptum in tabellis. Martinus Luteri heresiarche doctrina heretica declarata et reprobata. et passim libri eius fuerunt affixi, et coram hac machina praehabita fuit oratio et declaratio sine per venerabile praesentem Cyprum. praed. sacre Theol. doctorem lectorem legentem in sapientia de domo vicarii pape, ignis quoque cum machina propositus fuit et accessus per byzros. i. familiares inferiores vicarii pape, et sic libri cum imagine auctoris aduersi sunt. Esa. i. Erit fortitudo vestra ut fauilla stuppe, et

opus vestruz quasi scintilla z succendef vtrunqz. Et
Job. 22. Nonne succisa ē erectio eoz, z reliqas eoz
deuorauit ignis. Multa impietas in sectis heretico
rū, sed his a deo subuersis, subuersa est z memoria i
pietatis etiā ipā dogmata igne cremata vt in Ephe
sotpe aploz, vt dicit glo. puer. 12. Multi nēpe sunt
actus hereticoz, q vnitate fidei z tramitē vritatis nō
custodiūt, z laborē vanū in libris pponendis expen
dūt, quoz doctrina plena ē rubigine errorz z neq̄tie
z eoz pstructio varijs z multis argumētis annulla
bitur.

¶ Particula. 4. heretici sunt pbuređi, cōtra Luthē.
Siquis i me nō manserit, mittet foras sicut pal
mes z arefcet, z colliget eū z in ignē mittent z ar
det. Jo. 15. Aug⁹ sup Johan. homil. 27. vnū ex
duobus palmiti pgruit, aut vitis, aut ignis. Si in vi
te nō est, in igne erit. Sarmēta em̄ p̄cisa de vite, p
ijciunt ad ignē. Et recedētibz ab vnitatē eccle, pmi
nat ignis suppliciiū. Chrys. Due sunt pene doctoris
mali. s. excidi z in ignē mitti. Heresis em̄ relapsa, z fal
sificatio lī aꝝ Aplicaꝝ, ac vitiiū p̄ naturaz, crimia da
mnabilia z dānosa, p ignē expiant. Esa. 16. Dñi gen
tiū. i. aplci viri exciderunt habitatores Sabama. i.
hereticos, ne ex illis heresibus alie nascerent in infi
nitū. Flagella eius. i. palmites vsqz ad Bazer, qđ in
terprat incendiiū, puenerunt. Quare bñ dī Sap. 4.
Confringent rami incōsumati, z fructus eoz inuti
les z acervi ad manducandū, z ad nihilū apti nisi ad
pburendū. Et circa hanc vritatē errauit Luter, di
cens: Hereticos pburi, est p̄ veritatem spūs. Practi
ca tñ eccie est, vt heretici incendio tradant, vt patet
in Zehanne lauss z hie. de Praga. Heretici nanqz
in p̄dictiōe Chore pfigurati sunt scđz Taddēū, q vi
uus descendit ad ignē infernalē. Si em̄ diuinatores
z aruspices cremadi sunt igne. L. de male. z math.
q̄nto magis heretici, dño teste z p̄cipiente: Malefisi

cōs ne patiaris vivere. Et glos. sup illud Luiti. 2.
Egressus ignis a domino 2c. Hic egreditur ignis a
domino non qui sacrificia incendat, qui dicatur domi
ni gloria, sed penalis, vtrunq; enim habet ecclesia,
hunc ad illuminationē iustorum, illum ad penam im
piorum. Luter incidit in errorem Lulli, qui dicit, qđ
interficientes hereticos sunt iniuriosi 2 vitiosi. Jo
sue non pepercit. 3. 1. regibus, qui typum gestant he
reticor.

C Particula quinta, Duo gladij imminēt cer
uici Luteri.

Ecce duo gladij hic Lu. 22. Hoc ybum de gla
dijs ad spūale intelligētiā ē magis referēdum
q̄ literalem, si enim humano deus eos voluif
set vti auxilio, centū non suffecissent gladij. Et sic
beatus Berti. in de p̄fide. ad Eugenium: Duo sunt,
inquit, gladij ecclesie: Annus spūalis, alter materia
lis: Spūalis ab ecclesia, materialis pro ecclesia: Pl
le sacerdotis manu, ille militis est extrahendus nu
tu sacerdotis 2 ad iussu imperatoris. Velit nolit p
rensus doctor euangelicus, habz contra se duos gla
dios ecclesiasticos. Excommunicatio que est micro
spūalis, contra eum est lata, vt patet in Bulla Apo
stolica, anno. 1520. decimo septimo cal. Julij Rome
data. Scđm enim Johannē. 22. in extraua. sua. San
cta Romana. Dignum est vt adulterinas plantatio
nes, quas non pater celestis, sed humane temeritat
audacia plantat Apostolici culminis censura diuel
lat, nec patiat in agro dñico puerse congregationis
vepres exrescere, cui pprium est diuina opitulante
gratia strutes serere, ac vitia radicit⁹ extirpare. Edi
ctum qđ Augusti in p̄dēnationē librorum autoris eri
it wormatie anno currente. Aug⁹ in lib. de correctio
ne Donatistar⁹ offidit vtile 2 necessarium esse qđ he
retici legibus impialibus corrigant⁹, est. em̄ lex deli
ctor⁹ coertio. ff. de legi. l. ij. 2 a deo propter vindictā

noxiarum, potestas gladij est permiffa. 23. q. 4. c.
quesitum. Hoc enim presidium in ecclesia esse Chri-
stus voluit, sciens quod ecclesia iam dilatata et pre-
ualēti iniquitate sine gladio materiali gubernari nō
potuit.

¶ Declaratoria Cesaree ac catholice Aſſeſſat^{is}
ſ. Martinū Luther^{us} ordinatio, gallica lingua et ma-
nu ppria ſcripta.

Omnēs ſcitis me a Chriſtianiff. imperatorib⁹
Germanice natiōis catholicis Iſpaniar^{um} re-
gib⁹, archiducib⁹ Auſtrie, ducibuſq^{ue} Burgū
dīe originē ducere, qui oēs fideliffimi Ro. eccie vſq^{ue}
ad obitū fuerūt, ac deſenſores catholicē fidei, ſacra-
ceremoniar^{um}, Decretor^{um} institutionū, ſanctor^{um} deniq^{ue}
rituum ad honorē dei, augmentum fidei, et ſalutē ani-
mar^{um}. Poſt mortē quor^{um} cum natura iure hereditario
nobis hæc ſanctas catholicasq^{ue} obſervantias (vt in
eis ad eor^{um} exemplar viuamus et moriamur) reliquiſ-
ſent: nos tanquā verus eorū imitator hucuſq^{ue} diuino
ſulti adiutorio viximus. Qua ppter ſtatuiſmus oīa
ſupradicta, q^{ue} pdeceſſores nſi ac nos hæctenus pſer-
uauimus, ſpēalit^{er} conſtituta p dños pdeceſſores noſ-
tros tam in concilio Conſtantienſi. quā alibi eē equū
conſeruare. Nam omnibus euident^{er} patet ſolū frēm
opione ſua errare, qui contra vniuerſam Chriſtianit-
tatē tā preteritā vltra mille annos tā pntem eē vidi-
mus, q^{ue} opione vniuerſa dicta Chriſtianitas fuiſſe et eē
dī: in errore. Igī in hac re oīb⁹ mei regnis, puicijſ,
amicſ, corpe, ſanguine, vita, ac deniq^{ue} aīa icūbere de-
creuim⁹. Nā magna nobis pfecto eēt ignominia, ac
vob^{is} q^{ue} ex nobili et iligni Germāie natiōe oriūdi eſſet,
q^{ue} oēs ſingulari pūilegio ac peminētia ptectores ac de-
fēſores Chriſtiane fidei pſtituti ſum⁹, et nſo tpe ſi ſolū
herēſiſ, ſz ne ſuſpicio herēſiſ, aut Chriſtiane religiōis
diminutio, negligētia nſa orta, p^{er} nos i mortaliū mēti-
b⁹, nſa ppetua ignominia nſor^{um} ſuccellor^{um} remaneat.

Pertinaci itaq; audita responsione, quam heri Luterus in nostrorū omniū presentia dixit, vobis declaramus, moleste animū ferre tādū contra dictū Luterum, eiusq; famosam doctrinam procedendi causam prorogasse, ac nullo modo decreuimus eum amplius loquentem audire, sed vt sit statim reduct⁹ iuxta formam sui salui conductus, eiusdem tenorē seruantes, prohibētes eū ne predicet neus plebem suā pessima doctrina commoueat. Nec det causam vt in plebe aliquis oriatur tumultus, ac veluti superi⁹ diximus, decreuimus, ac deliberauimus contra euz pcedere sicut contra hereticum virum ⁊ pbatus, vos vt in hac re mētem vestram tanq; boni Christiani significetis, ac quēadmodum mihi polliciti estis. Datum wormatie manu propria, die. 19. Aprilis. Anno. 1521.

Carolus.

Principalis responsio Luteri.

Affirmauit Luterus omnes libros fore suos, ⁊ suo nomine ⁊ voluntate euulgatos, nec velle eos in eternum reuocare.

¶ Particula. vi. de sequacib⁹ Luteri
charitatiua admonitio.

Siquis non obedierit verbo nrō per epistolam hunc notate, ⁊ nō commiscemini cum illo vt cōfundat. 2. ad Tessal. 3. Expedit homines perfrictiles fugere. Nequitia em hereticorū cōparata serpentibus ⁊ feris animantibus terre, crudelior est, q; illi ledunt corpus ⁊ animam, ideo eorū sequela noxia est. Hereticorum nanq; astutia nonnunq; non apta fronte, sed dolose incautos decipit. Audite q; qui sequimini Luterū consilium sancti Ignati⁹ in eplā ad Philadelphīenses. Tali. s. corruptori vinee Christi

ne commisceamini ne simul cum eo pereatis, nec si pater sit, nec filius, aut frater: non enim, inquit, parceret oculus super eum: qui ergo odio habet deum, oportet etiam vos eos odire, et super inimicos eius tabescere. Hoc tenete quod a progenitoribus vestris in his que si dei sunt didicistis. Ex iniquis omnes filii qui nascuntur, testes sunt nequitie. Sap. 4. Nolite ergo fieri hereticorum defensores. Nam 24. q. vi. qui aliorum dicit: Ille qui hereticos defendit, non solum est hereticus, sed heresiarcha censendus. Et. L. de male. et mathe. l. culpa. Culpa similis est tam prohibita discere quam docere, equum enim ut immanissima sacrilegia par pene magnitudo percellat. Et Iohannes. 22. in extranea. quia quorundam mentes sic pater mendacii dicitur excecasse, dicit: Siquis damnatas hereses deinceps scienter verbo vel scripto defendere vel approbare presumpserit, de fratrum nostrorum consilio decernimus tanquam hereticus ab omnibus euidenter habeatur, ubi dicitur Irenaeus de Cassianis: Equiparatur ista duo: verbo aliquid perferri vel scripto, et hec ex certa scientia, secus autem disputationis causa ad veritatis indagacionem, ex quo sumitur argumentum quod excommunicatus est participans scienter cum excommunicato, cum eo loquendo vel scribens ad excommunicatum, ita sentit Barri. extra de sen. ex. c. constitutionem. li. 6. Sed e regione qui veritatem sequuntur euangelicam liberabunt sapientia catholica, ne decipula hereticorum decipiantur.

C Particula. 7. quod Luterus est seditiosus et scismaticus in populo dei per ecclesiasticam libertatem.

Iuuenimus hunc hominem pestiferum et concitatum editionem Actuum. 24. Dixit Tertullus orator nomine, seniorum Iudeorum malitiose contra Pauli accusationem. Et in proposito hoc verbum impletur in Lutero. Inuenimus hunc hominem etc. Se

ditio enim importat quandam contradictionem inter
partes vnius multitudinis, et opponit paci et unita-
ti multitudinis. unde heretica doctrina corda per-
turbat, et vna gente in gentem pergens seditionem ex-
citatur. Non est hic doctor a deo nec euangelicus do-
ctor et magister imitator Christi doctoris pacis, qui
in vna propositione dicit. Si imperator vel princeps
reuocent libertatem datam personis et rebus ecclesia-
sticorum, non potest eis resisti sine peccato et imple-
tate. Quomodo res ecclesiarum auferent posteri quo-
rum predecessores illas fundauerunt. Glo. super illud.
Esa. ix. Edificabunt filii peregrinorum muros tuos
dicit, principes gentium qui per orbem edificauerunt
sicut Constantinus qui Rome duodecim ecclesias
in honore duodecim apostolorum fecit. Et multalij
qui multas construxerunt ecclesias et necessaria pro-
buerunt. Profecto Constantinus imperator Thele-
na mater eius, Carolus magnus et sanctus Henricus
imperator erunt iudices eius qui eneruat immunitatem
libertatis ecclesiastice, et suscitatur et nutrit tyrannicam
imperialitatem, et anhelat ad ecclesiarum spoliationem
Hoc modo cepit predicare Iohannes Huss baronibus
et nobilibus in Bohemia. Sed miror valde quod episco-
pi et ecclesiastici istis procellosis periculis non se op-
ponant: vereor tamen quod multi eorum in eorum curijs Lu-
therinos nutrant et eis adulentur, non metuentes in-
stantia eorum pericula. Est notandum quod Luther potest
etiam dici a lutina: fertur enim quod sit artificialis luti-
nista, utinam tamen repelleret a se persuasorem sedi-
tionis et turbationis sicut David cithara repellebat
malum spiritum a Saul. Qui itaque istum pacis emu-
lum assimulabo? Et reuera illi tympaniste qui in Fran-
conia, que Francia orientalis dicitur, fuit anno do-
mini. 1476. Hic erat animalium brutorum pastor
apud viculum Niclaes Husen vocatum: hic sectator
res plures nactus virus diffundere cepit: eo periculo

suos, qui et sacerdotes et religiosos in populorum uni-
 diam adductos, spernentes abiectos habere cepe-
 runt. Is vero simulatam puritatem quandam et inno-
 centiam vite preponebat: edocens vitam cleri igno-
 miniosam fore. Telonia et pedagia dominis non esse
 soluenda. Omnes aquas et nemora libera omnibus
 esse, ac nonnulla alia nefanda in populo seminans quod
 nouitate gaudebat. Ea sibi virginem Mariam enar-
 rasse predicabat. Undique igitur gentes votis occur-
 rebant: diebusque festis maxime concursu hominum,
 longum sermonem in odium cleri deducebat. Verba
 enim impiorum infidiatur sanguini. Proverbio 12.
 Et hereticus proprijs instat inuentionibus: sed cum
 stultitia apparuerit per sanctos predicatorum, diuini
 arguetur sententijs. Eo igitur a Rodolpho episcopo
 lherbipoliensi missi exploratores: inde sectatorem
 principale ad lherbipolim ducetes, igni tradiderunt.
 Post cuius mortem hec peregrinatio viro et mulieris ena-
 nuit. Utinam et eo pacto quasi ad iudithidatis liras omnes
 factiones et seductiones Luteri de medio raderent et
 sua rediuiua serpentina plataria rarefacta sibi moraretur
 et ipse Luterus cum huiusmodi in epistola ad Parnachium
 et Oceanum puro corde diceret: illam semper teneo
 fidem in qua puer renatus sum.

C Particula. 8. Luther sigillat papam
 irreuerenter.

Pessuit Luterus in celum os suum et lingua eius transiit
 in terra. Papatum esse regnum Babylonis et
 potentiam Herodis robusti venatoris appellans,
 ac animo irreuerenti et infructu dñm Papam vocans
 antichristum, hereticum apostatam infidelis tyrannum, et alijs
 nominibus ignominiosis utendo quod minus facere non presu-
 meret, et in hac parte Rutenizat et Boemizat et per 10
 quosque Gualdenses, qui Romanum presule non antichristum,
 sed reliquis episcopis parem esse dicunt. Et indubie
 capiti ecclesie papa. scilicet sanctus Bernardus. in. 2. lib.

ad Eugen. oēm honorem attribuit, dicens: Papa est
sacerdos siue pontifex magnus princeps epoz, he-
res apostolor, pncipatu Abel, gubernatu Noe, pa-
triarchatu Abraham, ordine Melchisedech, digni-
tate Aarō, autoritate Moyses, iudicatu Samuel, po-
testate Petrus, Antichrē Chrustus. Et alibi: Papa ē
frater diligentium deum, dux Chrustianoz, amicus
sponsi et sponse paranympus, de ordinatione plebi-
um pastor, magister insipientiū, refugiū oppressorū,
pauperū aduocatus, miserorū spes, pupillorū tutor,
iudex viduar, oculus cecor, lingua mutor, bacul⁹
senum, vltoꝝ scelez, malorū metus, bonorū gloria, vir-
ga potentium, malleus tyrannor, regū pater, legum
moderator, sal terre, orbis lumē, sacerdos altissimus,
vicarius Iesu Chrusti. Et summus pontifex dicitur
nō consummatione sed capacitare, non comparatio-
ne meritorū sed ministroꝝ. Est eñ summus inter mi-
nistros. Et ergo. L. de sum. trini. l. j. vbi dicit Impe-
rator. Nos reddentes honorem aplice sedī et digni-
tati vestre et nobis in voto fuit et est vt decet patrem
honorantes vestram beatitudinē etc. vñ Pape obe-
dire est de necessitate salutis: et peccatū paganitatis
incurrit qui quum Chrustianum se asserit, sedī aplice
obedire cōtemnit, 81. dist. Si qui sunt caueant ergo
subditi ne facile iudicent facta prelatorum contradi-
centes ordinationi dei qui illi p̄tatem dedit sicut scri-
ptum est. Omnis potestas a dño deo. Et querentem
quō iste Lutherianus diuina mysteria peragat an ne
omitat in canone misse hanc clausulam vna cum fa-
mulo tuo Papa nostro. Hoc sacrilegium esset q: La-
non misse totam passionē Chrusti representat: et sicut
illa fuit integra, ita verba Canonis debēt integralit̄
prunari scdm Albertū magnū et Gabrielem Biel
et alios expositores Canonis. Si ergo nomen Pape
proferat sicut Papa est famulus Chrusti et non anti-
chrustus, vel ipse orat pro Antichristo, quia ipse pa-

pam antichristum nominat: sed sicut dicit Rupertus Abbas Tuviciensis super Apocal. Contra Aaron pontificem Baalam Breolus, contra Petrum Simonem Magum, contra quempiam legitimum Romane ecclesie Antistitem, nonnunquam adulter quilibet introducit ad maledicendum, heretici facies catholicorum non erubescunt, sacerdotum quorum tamen dignitas veneranda est. Nec tyranni sunt qui in communi republica iure principantur, sed omnis superbus hereticus iuxta modum suum tyrannidem exercet, et nisi ipse in corde tumeret, prava asserere non certaret.

¶ Particula nona, Romanis iniuriat et Bohemis adulatur.

Verbi qui dicitis bonum malum et malum bonum, ponentes amarum, scilicet falsum in dulce et dulce, id est verum in amarum. Esa. 5. Et secundum translationem Aquile, verbi qui dicitis malo bonus es, et bono malus es. Hanc prouer. 17. Qui iustificat impium, et qui condemnat iustum, abhominabilis est uterque apud deum, quia fecit contra iustitiam. Pariformiter Luterus malos, scilicet Bohemos bonos dicit quos tanquam hereticos Roma singulis annis execrat. Et bonos, scilicet Romanos, malos et hereticos nominat, dicens in sua captiuitate Babylonica non Bohemi nec Greci sunt heretici et scismatici nominandi, sed vos Romani estis heretici et impij scismatici. Contra illud quod dicit Apostolus ad Romanos. 1. Omnibus qui sunt Rome dilectis dei et vocatis sanctis. Et infra: Gratias ago deo meo quia fides vestra annuntiat in vniuerso mundo. Ambrosius: Multis proficit fides Romanorum. Roma enim cunctis omnibus est prefata, scilicet ad municipales. id est Roma interpres dicit Ambrosius in libro de excessu fratris. c. 7. Roma ecclesia communis est omnibus catholicis proculdubio ut caput. Dixit etiam Laurentius Pludericus Neapolitanus in breuiario decreti. 24. q. 1. c. memor. quod Romana ecclesia nullam heresim fouet, sed hereses des

struit, et sunt verba Sixti pape: Nemo sum sub illius nomine ecclesie presidere, cuius professio a domino Iesu Christo glorificata est. Et Eusebius papa, in sede apostolica extra maculam semper est catholica seruata religio. Et nullis heresibus Romana succumbit ecclesia, non timet errare qui tenet fidem quam Romana tenet ecclesia: Immo omnes questiones fidei ad eam proferende sunt et terminande. A Romana autem ecclesia deficit Bohemia et Grecia, iugum obedientie excussit: qui autem iam in eam damnatam heresim labitur, eius damnationis se participem facit. Ad hoc est bonus textus. 24. q. 1. c. Achatius. Non est factus inuentor noui erroris, sed veteris imitator, atque ideo non erit necessarium, ut aduersum eum noua sententia prodiret, sed antiqua tantummodo renouaretur. Martinus non noster, sed Bohemicus, antiquas stipulas combustas reuiuiscere conatur, sed non sic impij non sic, nam verba tua non ad salutem animarum, sed ad usum tue nequitie protrahe catholicos litigando peruersis. Duo sunt genera locutionis. scilicet. peruersa laudare et recta vituperare. Et quid ad Romanos quod Greci et Bohemi perierunt?

¶ Particula decima, Decreta, Decretales leges, Theologiam scholasticam, doctrinam Aristotelicam audet supplantare.

Tulerunt spicas. Job. 24. hoc secundum glossam de hereticis exponitur, quod in eorum mente patrum sententias destruit quod spicas significant, quod dum per figuram eloquia perferunt ab eis tegmen literarum quasi aristarum paleas subtrahimus, ut medulla spiritus reficiamus. Lutherus enim summorum pontificum decreta hereticissima vocat, dicitque: statuit leges papa, sibi statuat, mea salua libertate, vel occulte surrepta, non etiam, inquit, formida Romana. episcopi vniuersa decreta, quod simul et decretales, quibus in scholis et iudicijs utimur, combussit. Et sic in Luteranis illud Job. 24. imple:

117
tū: Alij terminos transtulerunt, q̄ heretici p̄stituta
ones patrum p̄uaricando transcēdunt. De legibus
quorū imperialibus que sacros canōes plerūq̄ imi-
tantur. Dicit hoc, scio nullam rem legibus feliciter
administrari. Si enim prudens fuerit magistrat⁹ du-
ctu nature, omnia feliciter administrabit q̄ legibus.
Attendite dñi facultiste quot ⁊ quantas occasiones
q̄rit ad enervandum oēs vniuersitates. Vniuersitas
nanq̄ est quasi monotesseron, hoc est vnum ex qua-
tuor: corpus enim heterogenium est ex quatuor fa-
cultatibus, tanq̄ partibus integralibus p̄pactum.
Ab hoc corpore aufert facultatē iuridicam, ⁊ scōm
eum non forent amodo doctores nec in iure pontifi-
cio, neq̄ imperatorio. Corrodit q̄q̄ doctores theo-
logie, quorū quosdam Ro. ecclesia ad catalogū san-
ctorū posuit. Aristotelem iubar philosophorū pessun-
dat, dicens: Philosophia Aristotelis de virtute mora-
li, de obiecto, de actu elicito talis est que nec in po-
pulo doceri possit, nec est scripture intelligentie vti-
lis, q̄ continet duntaxat portenta verborū, non nisi
ad contentiones h̄borū conficta, ita quantū trahi po-
test ex suis erroribus, non relinqueret in aliqua vni-
uersitate nisi facultas medicinalis, de qua non me-
minit. Fortassis ex hac radice hoc puto eum fecisse,
q̄ in interiori homine sauciatus est, coq̄ pharmacia
indiget, sed dicit Esaias: Ego non sum medicus, sci-
licet ad curandum hereticum, nisi deus eum corde
cōtritum ⁊ ad veritatis viam reductum sanare vclit.
Sed quid dicemus ad hec omnia, q̄ enim decretali-
bus cōtradicit, vel eas non recepit, catholicā ⁊ apo-
stolicā fidē credere non p̄batur, dist. 20. c. de libellis:
sic scribit Leo papa ep̄s Britannie, ⁊ Damasus pa-
pa, violatores Canonū voluntarie grauitur a sanctis
patribus iudicantē a spū sc̄o (cui⁹ dono dicati sunt)
damnantē, qm̄ blasphemari spm̄ sanctū nō incongrue
videt, 25. q. 1. c. violatores. Sed si ip̄e negat ius cōe-

¶ q̄ genus hūanū regit̄, retineat ipse ius p̄fanū. De q̄
Esa. 65. Ius p̄fanū in vasis eorū, q̄ dicūt recede a no
bis. Glo. ius p̄fanū i vasis eorū. i. i hēticorū libris arte
heretica p̄ditum est. Et in tantā amētā veniunt, vt q̄
ipsis non fuerit s̄ilis, quasi p̄ditum detestent̄. Insup
heretici sensum sanctorū patrū spernunt z errores no
uos quasi ludos varios propter fauorem humanum,
z terrenum lucrum fingunt errantes z in errorē alios
mittentes, vt inexcusabiles sint cum iudicabit deus
occulta cordiū, z heretici q̄ a sancte ecclesie gremio
extranei existunt, constitutiones sanctorū patrum p̄
uaticātur, z imperitos ad se peruersis persuasiōibus
trahunt, z doctrinis pestiferis ad interficiendum nu
trunt. Si leges debent tolli secundum eym, vbi er
go manebunt legum conditores? Quō stabit illud
Prouerb. 8. Per me reges regnant z legum condito
res decernunt. Uesaniā suā in Aristotelem paz
rumper pondero, cum scientia non habet inimicum
nisi ignorantem, nihilominus secundum Henr. de
Gandaui in prima parte: Auditor theologie debet
esse instructus in scientijs secularibus, ex ipsis enim
ingenium acuitur z facilius arcana penetrantur se
cundum Augustinum de quantitate anie, z error ma
gistrorum secularium cognoscit̄ z declinat̄. Et secū
dum Ambrosium super Lucam, legimus alia non vt
teneamus, sed vt repudiemus, z facilius ex creatura
rum cognitione ad diuinorū cognitionem eleuemur.

¶ Particula. 11. opera Dionysij z Thome Aqu
natis carpit z declinat Luterinus.

NE despicias narrationē presbyterorū sapien
tiū, z in puerbijs eorū puerfare, z ab ipsis em
disces sapiam z doctrinā itellectū, Eccī. 8. Ar
rogantes aut̄ heretici multa inepta loquunt̄, z in lo
cutione sua semp̄ incipere student, quasi suspensos
auditores faciant, qui nouum audire aliquid expe
ctent. Luterus aut̄ cuius doctrina in lutrinā quasi

latrinam proiecta naso runcato subfannat opa Dione-
 nysij Breopagite discipuli sancti Pauli epi Athe-
 nienisium, Francoꝝ apostoli martyris inclyti, inter-
 alia subdole euomēs q̄ nihil firme sit ⁊ solide erudi-
 tionis in li. de celesti hierar. sed omnia meditata in il-
 lo libro sunt somnijs similia. In theologia mystica
 p̄ncipiosissimus est Platonisāns magis q̄ Christiani-
 nisāns. In ecclesiastica nō theologia ludit allego-
 rijs, quod est otiosoz hominuz studiū. Hec ille. Sed
 p̄fecto proprium est arrogantis heretici, vt cum res
 etum vel parum senserit inde eleuetur, vt quasi do-
 ctior reuerentiam a melioribus exigit, hinc et clara
 compositate addit: Nihil non fuerit operosum me-
 liorem hierarchiam scribere q̄ Dionysij sit. Forte
 iste altius raptus fuit in celum q̄ sanct⁹ Paulus, a q̄
 Dionysius (cui ip̄e iniuriam ⁊ irreuerentiā facit) ista
 didicit. Est q̄ meliorē scribere hierarchiam possit,
 quid prodest tñ heretico isti habere tante scientie di-
 uinitas, cui⁹ vnitatē fidei in ea decernere neq̄ret, quō
 meliorem faceret hierarchiam qui optimam negat:
 quō allegorias satius p̄fringeret qui allegorias deri-
 det, asserēs eas esse hominū otiosoz studiū. Quō
 saluabit Ap̄ls ad Gal. 4. Hec p̄ allegoriam sunt di-
 cta: Autor nempe sacre scripture deus est, in cuius
 ptāte est vt non solum voces ad significandū accom-
 modet, qđ etiam homo p̄t facere, sed etiā res ipsas.
 Ideo cum in oib⁹ scientijs voces significant, hoc
 p̄prium habet scientia theologica vt res ipse signifi-
 cate per voces etiam aliquid significant. Ceter⁹ nō
 otiosi erant doctores solennes qui libros Dionysij
 ⁊ transulerunt ⁊ exposuerunt, sicut Lynconienis,
 Adarsilius Sicinus, Alanus, Willibertus, Ambrosi-
 us orator, Hugo, Albertus, Thomas et Johannes
 p̄hs in p̄logo translationis Dionysij ad Carolū im-
 peratozem inquit: Nec velut nos otiosos inertie so-
 mnoq̄ sopitos, perpepsi estis dormire, ne dum he-

aperijs solummodo apicibus studium impēdamus,
ad purissimos copiosissimosq; grain latices recur-
rere haustumq; inde sumere non valeremus. De tra-
hit quos bñs Thome de Aquino cuius scia credit
fuisse eidem inspirata, et ex mētis raptu et orōnis me-
rito impetrata, q̄ ab apostolis Petro et Paulo cir-
ca Esaiam fuit instruct⁹. Qm̄ et apud Neapolim vos
cem audiuit de imagine crucifixi: Thoma bene scri-
psisti de me, quam recipies a me mercedem: Qui re-
spondit. Dñe non nisi te. Sed dicitur. 24. q. 3. Quid
aut iniquius est q̄ impia sapere et sapientionibus do-
ctoribus non credere. Hinc doctores error reddun-
tur, qz catholicis tractatoribus aduersant, nec vnq;
veritatis discipuli fuerūt. Hos aut doctrinam scōr
patrum non debemus declinare, et non eas doctri-
nas non sapientes cadere. Caueamus hereticorum
insidias et deum timentibus conciliemur, et viam ius-
titie et veritatis non deseramus. Nam Ecclesiastic⁹
vbi supra: Non te pretereant narratio seniorum, ipsi
enim didicerunt a patribus suis. Heretici autē cum
vera mala contra bonos non inueniunt, fingunt que
redarguant vt contra doctos docti videantur, et con-
tra doctores veritatis ventosa verba proferūt, et spi-
ritum in naribus habentes stulto iudicio solos se sa-
pientes putant.

C Particula. 12. Stolidi Luter alume-
nos congregauit quos in fide
non generauit.

P Erdit clamauit, congregauit que non peperit,
fecit diuitias nō cū iudicio, in medio annoꝝ ei⁹
derelinquēt eū, in nouissimis suis erit insipiens.
Hieremie. 17. Qm̄ Luter nunc iniquitatis mysteri-
um operat multos supplantādo vt premissum verbū
prophetiū assumere cogat. Secundū enim diuinos
tractatores hoc ipm verbum ad hereticos referēdū
est, quos propheta perdisci insipienti auicule cōpa-

723
damus,
es recur:
Detra:
a credit
ōnis me
aulo cit:
olim vo:
ene scri:
Qui re
Quid
ribus do
reddun:
ne vñq:
m scōz
s doctri:
ticorum
iam ius
esiastic
um, ipsi
ut cum
unt que
r, con:
t, z spi:
os se las

perit,
noz ei
piens,
ysteri:
verbū
uinios:
ferēdū
cōpar

rat. Perdix scōz Illidoz a voce nomē habet; z scōz
Albertum a perdēdo dicit. Nam scōm Pliniū z rex
naturalium scrutatores perdix huius nature fraudu
lēte est, vt oua alterius perdicis surripiat, vt ea sub
tracta incubet z foueat. Eo modo scōz Augu. contra
faustum contētiōsus hereticus vt perdix cōtentio
sum animal clamat z congregat que non peperit, he
reticus nanq; aliena rapit dum sancte ecclesie filios
callide deceptionis clamore decipies ad se trahit, z
dicit glosa super illud ecclesiastici. xi. Sicut perdix
ducit in caueam, Qui prudentes estimant sepe ver
suta hereticorū capiunt. Sicut enim venter plenus
male digestum cibū fetide eructat, ita hereticorū cō
moda fraudulenter pducunt dolosa consilia, vt quos
cunq; possint in caueam erroris z laqueum decepti
onis precipitent. Quanta queso mala audiuimus z
vidimus ex perdicti loquacissimo pditissimū loquor
Luterū: q̄t enim homines in viroq; statu sub heresi
bus suis congregauit quasi forēt diuitie sue, liquido
paul dubio constat in diuersis oppidis Teutonie q̄
hactenus fuit Teotonia. i. deifica natio. Hec omnia
fecit noster perdix. Perdicem etenim naturales pu
gnacē dicunt z immundū vt palma sit victoris pollu
isse victum. In quo intellige diabolū. Eugenēs: p
dix. i. diabolus clamando per hereticos, creaturas
quas non generauit cōgregat z alienas facit suas. s.
simplices fidelium laqueo heretice factionis impe
dit: sed Luterianista fecit diuitias nō cū iudicio dis
cretionis quia si discretus fuisset iudicium dei vtiq;
timuisset: sed iustitiam dei, qua omnia sub lege sunt,
i corde habuisset. Ideo dicit Abacuc. 2. Ne qui mul
tiplicat. Non sua: vsq; quo aggerat contra se densum
lutum, Luterus in domo congregatum fetorem ex
halat, sic hereses cū multiplicāt z heretici aggerūt,
non suos mortis fetorem generāt. Ceterum perdicti
fraus sua fructum non habet, immo suū laborē pdit.
r.

Lumen enim pulli per p̄dicem fori ⁊ adulti audiūt vo-
cem proprie genitricis naturali quodam affectu ma-
trem putatiuam que eas fouerat derelinquunt ⁊ ad
illam que eos genuit remittunt secundū Iſid. ⁊ Am-
brosium: hoc modo heretici in casum frequentius
laborāt dum per eos decipi per dei gr̄am ⁊ sancto-
rum doctorū predicationem ad vnam fidem ⁊ penitē-
tiam redeunt Iohan. 10. Oues mee vocē meā audis-
unt ⁊ sequunt me. Mercenarios autē fugiunt. Sic fit
vt in medio dieꝝ hereticoꝝ diuitie non sue eos relin-
quant ⁊ ad pastorem qui eos redemit remittant ⁊ sic
visa eorum insipientia heretici finaliter deficient: 1.
Thimo. 2. Non enim semper veritati resistent quē-
admodū nec Iamnes ⁊ Ambres resistebāt Ado-
si in tertio signo quando eoz insipientia fuit manife-
stata ⁊ dixerunt dig. tus dei hic est. Spumet igitur
Luterus ꝑ sanias suas ⁊ vt rana ꝑ sopi inflatur con-
tra fidelium quietē intmā: tandem ꝑ in epra sua doctri-
na vt malus. Nautis i vertice montis relinquet, q̄
quod a spiritu sancto non est, dissoluēt, ⁊ scđꝝ Euāge-
listam: Omnis plantatio quam non plantauit pater
meus celestis irradicabit. Et Hiero. super illd̄ Esa.
10. ⁊ erit terror ꝑfugus ⁊ reliquie ligni saltus eius
ꝑꝑe paucitate dinumerabitur. Hoc inq̄t ad hereti-
cos referri potest, q̄ postq̄ ecclesiastica doctrina il-
luxerit, ⁊ omnes eorum decipule patuerint, tunc ad
tantam deueniēt solitudinem de saltu ⁊ infructuosis
arboribus vt innumerabili eorum multitudinē quaz
heretica prauitate deciperant vix pauci resideāt, q̄
eorum sequantur errorem. Concludo igitur cū hie-
ronymū, super locum thematis: Perdit iste diabolus
per principes hereticorum ⁊ si clamauerit ⁊ congre-
gaucrit que non peperit, ⁊ deceptorum multitudinē
cōgregarit que postea demitter cum vt oīm iudicio
stultissimus comprobetur. Nam. 2. Petri. 2. de he-
reticis scribitur. Audaces sibi placentes, i. de se ma-

gnam sapientiam estimantes quod est argumentum
insipientie, hinc figurate dicitur ibidem 2. Rumi. 22.
Subiugale mutum animal in hominis voce loquens
prohibuit prophete insipientiam. Hieronymus
super Hieremiam. 10. ad tempus: Cum electi quoque
manifesti fiant et probati sunt. Cum autem visitatio
dei venerit et oculos eius nulla prospererit omnia con-
ticescunt. Sed sapientiam contra diabolicum perdis-
cem quasi gallum congregat sub alis, et quasi aquila
pullos prouocat ad volandum ad celum.

¶ Particula. 13. Quod obseruatio operum cere-
monialium legis non est meritoria nec
charitas requirit ea.

Ad tētatīs deū iponere iugū sup. ceruices de-
q. scipuloꝝ qđ neq; nos neq; patres nostri por-
tare potuim⁹ iqt. sanct⁹ Petri⁹ actiū. 15. Ad
nulli enim de iudeis Christiani s; adhuc iudaizantes
descendentes de iudea docebant fratres, q; nisi cir-
cūcidemini scđz morez. Adosi non potestis salui fie-
ri. Et ita docebāt seruari oīa legalia. Circūcisio em̄
est prestatio vniuerse legis obseruande, Ad gala. 5.
Quz istis iudaizantibus concurrit Martinus, qñ in
vna sua ppositione dicit, licet opera legis quecūq;
fieri, si ea requirit fraterna charitas mō nō lege co-
gēte q̄ casu licet mō circūcidī, sine piculo et cū multo
merito. Ecce quō serpens lubricus, et pteus ipse Lu-
terus in variis se mutat portēta hereticaliū formaz
Nunc cū Helonitis mō cū nazareis hereticis, nunc
quincit pseudoChristianus et hereticus, tūc iudaiza-
tor, et quīs ista suis in locis sint reprobata, alia tamē
adducā argumenta contra eandē heresim. Dicit enī
Trenor. 2. Prophete tui viderunt falsa et stulta: vi-
derunt tibi assumptiones falsas et crectiones, pseu-
do magistri namq; absq; tēperamento charitatis sim-
pliciū corda cōuertunt dolosis cōfictiōibus falsa do-
cētes, causa erroris aut focordie et iactantie. Quō enī

sine piculo opa legi^s z circūcisiōis cōtingere possint
cū p gratiā dñi nostri Iesu Christi credimus saluari:
gratuitū enī donū dei datur sine opibus legis, cū ad
perfectum neminē durit lex. Ad hēbre. 7. Et quo
pacto charitas opa legis requirat que cū pctō mor
tali stare nō p̄t, cū opa legi^s sūt mortua nō hñtia vim
aliquam: z mortifera, quia licite sine peccato obser
uari non p̄t. Ad hēbre. 8. Dicēdo nouum testamē
tum, veterauit pri⁹: qđ aut antiquat z senescit prope
interitū est, z ita in his opibus nullum reperit meri
tus. Et quō dies z nox, veritas z vmbra, bona opa z
peccatum, onus leue z graue, Christus z Iudeus
p̄missi⁹ queant: scriptū enim est. Deu. 22. Non ara
bis sil⁹ i boue z asino. i. nō recipies euāgeliū qđ i bo
ue exprimit, z in asino. i. in iudeoz obseruantia qđ as
ino pp̄t pōder⁹ grauitatē assimilaf. Porro oē qđ ipe
dit p̄fectū z fructū qđ puenit ex Christi redēptione
peccatum z sine merito, sic Ap̄ls ad Galatas. 5. lo
quit⁹ de circūcissione, si circūcidemini Christus nihil
vobis proderit, Et Damascenus in. 4. Veniente ve
ritate inutilis est typus z vmbra, quare superfluum est
circūcidi z p̄trarium sancto baptismati. Et ita actu
um. 15. vnanimi diffinitione cōclusum est circūcissio
nem non esse obseruandam. Et quō inquit Ap̄lus ad
Galatas. 4. Conuertimini rursus ad egena z infirma
elementa. Pslo. Rursus dicit vt ostendat quod nō di
stat modo lex post Christum, ab antiqua idololatria
que nunquam sine peccato fieri potest. Sunt igitur
opera legis infirma elementa, quia non p̄t a pecca
to mundare iuxta conscientiam, ad hēbreos. 9. Et
hec infirmitas prouenit ex eo qđ sunt egena in senō
conuinentia gratiam. Concludo igitur cum Ap̄osto
lo. si data esset lex que posset iustificare, Christi gra
tis mortu⁹ est. Accedat ḡ a p̄is aurib⁹ Luteri theo
logia, imo stultilogia, z Iudeoz obseruantis nō cō
municemus cum Ebionitis, Nazareis z Therintias

nis et Luterianis hereticis.

C Particula. 14. q. non est recens sacramen-
torum inuentio.

Uenā doctrina hec noua? A. Marci. 1. dicebant
q. et inter se querebāt, qui mirabātur de miracu-
lo qd fecerat Christus i ciectione spūs immū
di, et p stupore de potestate huius facti inquisitionē
fecerant. Noua enim est hec doctrina, quia et mirabi-
lis et confortata et non potero ad eam, scdm Psalm.
Sed reuera de quolibet scismatiarcha nouam cudē-
te heresim inquiri potest: Quenam doctrina hec no-
ua que in auribus nostris sonat? Hec quidem doctri-
na mala, q. profana, dum aliquid in ea deprehēditur
fidei contrarium et coinquinatum: sicut enim nouum vi-
num quanq. sit dulce, multas tñ intermixtas habet
feces: sic et nouis adinventionibus hereticor. seculē-
tuz scismatice vanitatis adiungit, et hi sunt qui vete-
rib⁹ heresibus iungūt nouas, et ppter h⁹ A. p. l. i. ad
Tim. 6. ait: Profanas vocū nouitates deuota. et ad
I. heb. 13. Doctrinis varijs et peregrinjs nolite abduci.
Talia em̄ noua sunt q. si noxa a nocendo a satana p-
curata. Diabolus enim semp nouitate gaudet, vt di-
cat glo. Eccle. Nemo enim facile noua introducere
debet, vñ statuta antiq. remoueāt dis. 30. c. Hec. Añ
ex hereticor. nouitatibus fidei splendor obtenebres-
cit, speciei cellitudo tabescit. Amoris flāma refrige-
scit. Et turbida pcella in ecclesia succrescit. Ista di-
xisse volui propter quendam articulum A. Martini in
quo infrunire dicit recens est sacramentorum inue-
ntio, vbi tenebras pro luce producit, si profecto locu-
tionem comparatam fecisset sacramenta noue legis
ad antiqua legalia conferendi palliationem aliquo-
tiens habuisset. Nouum enim dicitur id quod est ad
antiquum Isaie. 43. Ne memineritis priorum et an-
tiqua ne intueamini, ecce ego facio noua, sed ipse ab-
solute hanc pronuntiat recens est sacramentorum in-

mentio. Incauta locutio quasi ab homine sacramē
ta de nouo forent instituta. Et nō immediate a Chri
sto. Et verbis: Nempe inordinate prolatis incurrit
tur heresis scđz Hiero. z hec est presumptuosa ac i
pia blasphemia z veritatis dolosa immutatio. Nō fi
deliter in sacramentoru n iniuriāz garrula, sed ad gu
bernatozem ecclesie, z sacramentorum institutozem
recurramus, illum sedulo excitemus, qui non seruit,
imperat ventis vt omnia sedet, porum salutis indul
geat, hostem ecclesie manifestum cōprimat, que ec
clesiasticorū sacramentorū auctori derogat q̄ z sui er
roris cecitate inuolutus ecclesie calumniam infert,
Sed transeamus ad propositionis palestram z sup
pono quod apłi z eorū successores sunt vicarij Chri
sti quantum ad regimen ecclesie constituti per fidez
z fidei sacramenta. Et sicut non licet eis nec toti ec
clesie aut consilio generali cōstituere aliaz ecclesiā,
ita non licet eis tradere aliam fidem. Nec instituere
alia sacramēta, nec ea mutare, nec in eis quo ad sub
stantialia dispensari. Sz per sacramenta que de late
re Christi pendentes in cruce fluxerunt, ecclesia des
bet esse fabricata. Vnde z Johannes. 19. dicif. Un⁹
militum latus eius aperuit, z cōtinuo exiuit sanguis
z aqua. Aperuit, inquit, Euang. latus eius vt illuc q̄
dammodo vite hostium panderet, vnde sacramenta
ecclesie emanauerunt, sine quibus ad vitam non in
traf. Sic em̄ hō descendēs de Hierl̄z in Hierico vul
neratus a latronibus ad stabulū reducif, A Samar
itano qui vulnerato approprians, vulnerum alligas
menta adhibuit, dum cōtra originalis peccati z actu
alis vulneca sacramentorum remedia Samaritanus
instituit. Ille enim instituere dicif, qui illi robur z v
tutem tribuit, sicut etiam de legum institutoribus di
citur. Virtus autem sacramentorū collator est Chri
sto z ipse solus sacramentorum est institutor quem
admodum etiam deus dedit populo hebraico sacra

legalia certo tpe currētia z solū illū pplū obligātia
Et finalit eccia iuētores nouitatū z errorū diiudicā
do respuit: eosq; int̄ veros p̄ses nūerare cōtēnit.

C Particla. 15. Quod sac̄m eucharistie nō mī-
nistratur laicis sub vtraq; specie.

Sic nos existimet hō, vt ministros Ch̄ri z dispē-
satores mysteriorū dei. i. 1. Cor. 3. Adistri eccle-
deo coopant̄ sac̄ra pp̄lo ministrādō mediatores
inter deū z pplū q̄bus dispensatio credita est. Et li-
cet sacramēta instituere z mutare nō possint quo ad
substāntialia: quia hoc est de iure diuino, tñ corū mini-
stratio z dispēsatio eis credita est: q̄ hoc ē de iure hu-
mano. Ch̄istus aut̄ quo ordine z modo sac̄m eucha-
ristie fidelibus foret ministrandū vel sub vna specie,
vel duplici aplis z corū successoribus reliq̄ ordinan-
dum. Et in primitiua ecclesia nō generaliter, sed in
certis eccl̄is fideles laici sub vtraq; specie sumebāt
hoc tunc paucitas fidelium admittebat deuotione
concurrente cum religiosa cautela, z propter vicini-
tatē dominice passiōis maior viguit deuotio in pplō
Ch̄istiano: z sic sumentes sub visibili signo z spe-
cie appropriata sanguini feruentiores erāt, z ad san-
guinem effundendum pro fide paratiores. Ad p̄hi-
lipenses primo: Vobis datum est non solum vt in
eum credatis: sed etiam pro illo patiemini. Cessante
autem tyrannorum persecutiōe eccia instructa pe-
riculis z scandalis ex communiōe populi sub vtraq;
specie prouenientibus, concilia generalia celebrare
cepit, ritum antiquum commutādo, vt videlicet sub
specie panis tñ hoc sacramentum laicis dare. Hinc
impie dicit Luterus. Ego conabor ostendere om̄es
esse impios qui vtriusq; speciei communionē laicis
denegant. Et iterum negare laicis vtrancq; speciem
est impium z tyrannicu. Heretici enim securi om̄ia
se superare putant: sed sicut vmbraculum custodis
transeunte tempore destruitur, ita congeries hereti-

torum mox euanesceat: et quia ista assertio temeraria
est, et ad solū p̄ficienda vt ab hominibus conculcef.
Denegatur itaq; communio sub vtraq; specie laicis
ob euitatiōem magnoz periculoz que p̄tingere pos
sent in distillatiōe sanguinis, propter multitudinem
sele circa altare p̄mentū, et item ḡniale conciliū p̄ce
pit vt sacerdos eucharistiam semp habeat paratam
propter infirmos, ne sine communione moriātur, de
conse. dist. 2. presbyter. Ibi non precepit sanguinem
seruari: q̄ opus esset cautela ne effundat, aut in hye
me cōgeles, aut in acetū cōuertat. Ex effusione enī
sanguinis seq̄retur nota irreuerentie, et Canones pe
nitēcias iniungūt sacerdotib⁹ negligētib⁹ circa effu
sionē sanguis. De cōse. dist. 2. Si ergo fuisset necessa
ria cōmunicatio sub vtraq; specie q̄ad laicos, vtrique
canon posuisset penās graues ipsis laicis circa effu
sionē sanguinis. Preterea credebāt quidā simplices
q̄d in altera sp̄e totū Ch̄m non reciperēt: iō vt hic
error a cordib⁹ fidelīū tolleretur, ecclesia ordinauit,
vt laici sub specie panis cōmunicarent. Christus enī
totus sub vtraq; specie cōtinetur, et sub qualibet spe
cie et sub qualibet particula vtriusq; speciei. Qui er
go sub specie panis cōmunicat, totum Ch̄stum su
mit et cum corpore sanguinem recipit: non enim est
corpus animatum et viuū sine sanguine. Bonauē
tura enī in. 4. distin. 11. q. 2. miraculum adducit de
eo, cui exiuit sanguis ab hostia: quia non credebat,
q̄ esset sanguis sub specie panis. Sic sepe legimus
de iudeis qui hostiam consecratam malitiose perfo
rauerunt et sanguis inde stillabat. Sacerdos quoq;
in die parasceues, quando non consecrat corpus do
mini, sub specie panis tantum sumit. Similiter in ve
teri lege de libaminibus nihil habuerunt offerētes,
sed soli sacerdotes, per quod significabatur potus
huius sacramenti, et cum dicitur Johan. 6. Nisi bi
beritis &c. Non nominat speciem vini sed sanguinē.

Virtus namq[ue] huius sacramenti non dependit a speciebus illis visibilibus, sed a rebus contentis sub speciebus. Et Christus quinque milia hominum satiauit in deserto, et non legitur de potu, et similiter de manna et de pane Iherusalem, que omnia figurabant eucharistiam. Nec potest aliquis doctor assignari a quingentis annis, qui teneat quod communio sub utraque specie sit laicis necessaria. Hoc tamen est notandum quod ad consecrandum requiritur utriusque specie integritas, ita quod sacerdos offerens sacrificium non debet consecrare corpus nisi etiam consecret sanguinem. In ultima cena Christus apostolos ordinans sacerdotes dixit: hoc facite in meam commemorationem. id est sub utraque specie conficite, et non dixit sub utraque specie alius date: perfectio enim signi hoc exigit: quia in hoc representatur dominica passio in qua sanguis Christi a corpore fuit separatus, et in hoc implet oblatio Melchisedech. Et in lege Moysi si sacerdotes sanguinem offerebant, non autem laici. Et verbum Apostoli. 1. ad Cor. 9. hunc modum communicandi sub utraque specie non precepit, sed permisit: et factum Christi in cena narrauit et preceptum non dedit, sicut in simili dicit: Soluite templum hoc etc. Et alibi: Quod facis fac citius. Hoc est verbum permittentis, non precipientis vel consulentis. In scriptura sancta multa verba imperatiui modi, non ponunt imperatiue vel imperanter, sicut illud. 3. Regum. 22. Egredere et fac ita. Et Iohan. 13. Quod facis fac citius. Sed hereticus que non intelligit in scripturis, ut libet interpretatur.

C Particula. 16. quod pugnandum est aduersus Turcas.

Si non pugnaverimus aduersus gentes pro amicis nostris et iustificationibus nostris, citius perdent nos a terra. 1. Machab. 1. His verbis contrariari videtur una propositio Lutheriana, que dicit

Preliare aduersus Turcas, est repugnare deo vifi-
tanti iniquitates nostras p illos. Vbi nota, q in casu
a deo permittente fit vt exigentibus pctis nostris in
virga ferrea a deo visitemur z flagellemur in nostrā
correctionē per infideles, sicut legimus hoc factum
fuisse p lbunos z gotos z Wandalos, vt Attila di-
ceret se flagellum dei. Sed ex hoc inferre non debet
q pliare aduersus Turcas sit repugnare deo zc. nā
hoc repugnat gestis veteris testamenti, sacris cono-
nibus, z noue legis historijs. Pugnavit enim Israhel
orante Moise contra Amalechitas, qui figurabant
Turcas sicut z cetera natiōes illius temporis. Ama-
lechite enim interpretant gentes brute, z ibi designan-
ter Turce brutaliter z spurcissime viuentes. Itemq
sol retinuit cursum suum ne victoris Josue retineret
triumphū a cede pessimorū regum Moabianitarū mu-
nitissima castra dissipauit Sedcon Ammonitarū nu-
merosum exercitum superauit In pte. Supbissimos
Philisteos humiliavit Samson, Dauid Goliā. Sa-
naneos exterminauit Deltora, Judas Achabe
nationes gentiū, multa sunt hmoi in veteri lege. Sz
beatus Tho. 1. 2. q. 104. ar. 2. populus Judeorum ad
hoc electus erat a deo q ex eo Christus nascretur,
z ideo oportuit totum illius populi statum esse pro-
pheticum z figuralem: z iudicialia illi populo tradi-
ta sunt figuralia, sicut bella et gesta illius populi ex-
ponunt mystice. Arma enim z victorie antiquorū pa-
trum, sunt nobis in exemplū belloz pro ecclesia pa-
tria: vnde sicut tunc pugnatum fuit contra incircūci-
sos, ita in noua lege contra infideles, z scipue cōtra
Saracenos. Idem re pugnat sacris canonibus Sa-
racenos enim debemus persequi, qui Christianos p-
sequuntur, z ex vrbibus z proprijs sedibus pellunt.
22. q. 8. c. dispar. et ibidem canone omni timore z ter-
rore deposito cōtra inimicos sancte fidei, z aduersari-
os omniū religionum agere viriliter studere, Rouit

enim omnipotens, si quilibet vestroz moriet q. p. ve-
ritate fidei et saluatione patrie, ac defensione Chris-
tianoz mortuus est, et ideo ab eo p. mium celeste con-
sequetur: et sic illa bella sunt meritoria, et g. secundum
Gregorium ad Gennadium Patritium et Eparchu
Africae, sicut antiquitus ducibus concessum fuit bel-
lare sic et modernis, dummodo non vellent desiderio
fundendi sanguinem, sed rempub. p. fide Christi am-
pliando. Ceter. quod hoc non sit repugnare deo, pa-
tet ex gesto Christianoz principum. Costantino ma-
gno ostensum est signum crucis, hac voce audita: In
hoc Constantine vince, et Theodosio v. Q. nimum
dilecte deo cui militat ether. Et conuocati veniunt ad
classica venti. Insuper Carolus acturus ac p. cellens
Godefridus fortissimi Christiani p. ducunt in testes.
Quid Iohannis Iuniadis victorias referamus?
Quid Georgij Albani triumphos commemoremus?
Nonne Conradus marchio montis ferrati, omni an-
no tempore estiuo contra Saracenos pugnavit. De h.
poeta Samariensis.

Unicus ille leo fidei vigor, vnicus imo
aburus ⁊ hostilis, vnicus ille timor.

Dux verus, et nostre Conradus causa salutis,
Qui modo regnantes et fortes fregerat arces.
Qui genus et census roborum multa dabant.

Accedet ad hæc oratio ecclesie. Omnipotens sempiternæ de⁹, in cuius manu sunt omniū potestates, et omnia iura regnoꝝ, respice ad Romanum benignus imperium, gentes que in sua feritate confidunt potētie tue dextera compmāntur. Et sic nisi pugnaverimus contra Turcas, citius perdent nos a terra. Nō ne anno p̄terite Turca Belgradum apud Danubium, quam vrbem taurinum arpellauere maiores, etas aut nostra Albam; quod oppidum totius regni Ungarie erat claustrum ⁊ antemurale, in suam cepit ditionem. Et successu temporis insulam Rhodum a

Et anno Domini 1526 in die Decembris
 10to hujus. Curia nostra
 Imperialis et Archiepiscopalis
 in Civitate de Brachburg
 presentibus etc.

militibus Iherosolymitanis vi bellica accepit, q̄ totius orientalis maris erat ianua. Hunc ergo strenui Christiani principes et milites accingimini, et estote filij potentes, vt pugnetis aduersus nationes Turcarum, date animas pro testamento patrum, et mentore operum eorum que fecerunt in generationibus suis, et accipietis gloriam magnam et nomen eternum: et ne timueritis potentiam eorum, in deo enim facietis virtutem, et ipse ad nihilum deducet tribulantes nos. August. Deus erit exercitus et victoria. In exercitu enim nostro durus deus est, quem non derelinquimus. 2. Para. 13. Et facite inter vos treugas et inducias secundum mandatum sanctissimi domini nostri pape Adriani sexti.

¶ Particula. 17. et finalis
et remissoria.

Ad iniquitatem eorum subleuabunt animas eorum. Esae. 4. Heretici quanto plures, tanto magis delinquant deo, et iuxta numerum suum ampliatur dogmata errorum: et dicendo, deus nihil aliud querit nisi veritatem fidei, quam si custodieritis, non curat quod agatis, et sic subleuant animas eorum in peccatis vt non peniteant, sed in sceleribus gaudeant. Unde et populus qui docet, et sacerdos qui sic dicit, pariter peribunt. Martinus autem Luther inquit: Christus numerum quam peccatores coegit timore ad penitentiam. Et item verbum illud est periculosum diuini Iherosoli. siue male positum, siue male intellectum, quod penitentiam appellat secundam post naufragium tabulam, quasi baptismus non sit penitentia: Cum tamen Lucas referat. Si penitentiam non egeritis, omnes simul peribitis. Et apud euangelistas baptismus et penitentia in numerum ponunt. Peccatum quoque actuale cum consummatum fuerit, generat mortem, quod non nisi per penam expiari potest, sicut originale per baptismum. Lectorem exorbitanter circa sacramenta ecclesie errat. Ibe

reticus nempe est qui male sentit de ecclesie sacris.
extra de here. c. ad abolendam. Et Ambro. seruorum
beate pginis: Adaior, inquit, oim infidelium pestis
z fidei Iesu magis inimica est hereticoz negantiu z
sophisticantium fidem euangelicam, sed fides habet
q sacra noue legis efficaciam hnt ex Christi passio-
ne, sic non est recens inuentio sacramentoꝝ. Et Lu-
ter quasi omnes errores waldensium renouat, z liga-
uit eu diabolus ne valeat stabilis manere, sed omni
vero doctrine circūferē, z ei retributio erit luctus.
Nam viā latā puerilitatis arripuit, z a recto tramite
abiit. Nec isti errorib⁹ satiat⁹, etiā vltima duo pce-
pta decalogi iualidat, asserēs q pctā p duo vltia p-
cepta decalogi pmissa sunt prorsus a pfectione seculi
dēda, p illud Esa. j. Auferte malū cogitationū vřaz.
Peruerse cogitationes separant a deo: z qui viderit
mulierem zc. mechatus est. Adat. 5. Ps. Etenim in-
iquitates operamini in cordibus vestris. Augustin⁹:
Quicquid vis z non potes, deus factū reputat. Sed
qui perdit conscientiam bonaz cogitationū, necesse
est vt in naufragium multoz errorū deueniat. Et res-
pulsā fidei veritate, in eternum pereat. Et Adat. 23.
Ne vobis qui mundatis quod foris est, intus autē ple-
ni rapina z immunditia. Contra quoq fratres men-
dicantes perperam loquitur, z tamen Sixtus quar-
tus in extraua. vices illi⁹ ait: Cum in veritate fides
nostra sit illuminata z ecclesia exaltata per Ascendi-
cantes, z pfectim per Ordines Predicatorū et Mhi-
norum, vt iura testantur. De operibus nostris scri-
bit sic: Opera nihil sunt coram deo, aut omnia sunt
equalia, quantum ad meritum pertinet. Ponit vnaz
hipotheticam disiunctiuam, cuius vtraq pars ē fal-
sa. Fides enim sine operibus ociosa z mortua est, z q
facit veritatē venit ad lucem, vt manifestentur opa
eius, quia in deo facta sunt. Johan. 3. Contra secun-
dam partem est disputatio Hiero. in. 2. li. contra Jos

Ingenium numen, lucido ab axe rurs.
Sua cui ambitio doctos incessere suavit,
Illustresq; viros nominis aucta fame.
Rumpitur immitti sciolus presumptor agone
Hicronymo Ambrosio cedere turpe putans.
Indocta indoctus diffudit dogmata doctor,
Nimirum indocilis rite docere nequit.
O ad artine tuis cum complicitibus resipisce,
Hi phlegetoncis eligis obrui aquis.
Vos o terrigene vos conuenio, meminisse
Vos volo pollicitum fedus in ede dei
Ingenitas quando sordes sacra diluit vnda,
Nonne indicta atro bella fuere duci.
Cur ergo etherco deserto principe fumis
Vestra excecantur lumina, migrat honor?
Cur crudeles heroas prefertis auito
Regi, a quo vobis mens deformis inest?
Cur immundus adhuc dominatur apostata vestri
Dux ratione carens, mancipiumq; necis.
Incluta dic sodes vasti Germania mundi
Pars haud infima, dic error hic vnde tibi?
Hactenus emicuit probitas tua claraq; virtus
Romani imperij qua duce in arce sedes.
Sceptra tenes, et magni orbis moderaris habens,
Decretis parent omnia regna tuis.
Plecte igitur fontes, et noxia pelle aconita,
Duret ut eternum gloria in orbe tua.
Lerne applaudentem tibi summo ex ethere regem,
Hymnos cui recinat sexus vterq; pios.
Cesare Germano, Germano ecclesia gaudet
Pontifice, id nouiter prouido agente deo
Longeuus superes rex maxime Nestoris annos
O Carole, o felix viue Hadriane diu.

Tractatus de Purgato-

rio, per Fratrem Bernhardum de Lutzenburgo, or-
dinis predicatorū, sub certis Paragraphis collectus.
¶ Prologus de hereticis negantibus Purgatorium.

¶ Paragraphus primus.

Dracon infernalis, dirum toto pectore vi-
rus gestans, animarum sanguinem sine
intermissione sitiens, adinventiones er-
rorum suscitare molitur, et precipue cir-
ca Purgatorium, vt iuge sacrificiū ab
ecclesia tollatur, memoriaq; animarum pereat, ac
frustrentur suffragia et preces vniuersalis ecclesie:
quo errore irriteriti fuerunt greci, s; tempe concilij Basi-
liensis editus fuit libellus grece scriptus, in q; plures
grecorū doctores citant, ex quorū testimonio autē gre-
cos in concilio florentino hanc heresim recognouisse
et abiurasse, ceterū ruthenos deinde, waldenses, et suc-
cessiue Wicleffitas et Hussitas sathanas in hoc erro-
re inuoluit, Et nouissime Lutherani draconis sibilati-
one permoti, tanq; filij alieni, claudicantes a semitis
sanctorū patrum, purgatoriū negant: De quorū nūero
quidam pretensus doctor apud nos apparuit, sed ad
indictam palestram nō comparuit. Et sciat lector he-
reticos purgatoriū non intraturos, sed infernus erit
eorum hospitium. Et Sarraceni, fidei nre emuli, erūt
eorū indices: Nam hi purgatoriū ponunt: dicit enim
machometus in alchorano in decimo articulo fidei
sue: Crede q; homines transibūt per purgatorium, et
ibi stabunt, alij amplius aliq; minus. Et plato: stutes
sue separate sunt rationes animi purgate, nec possunt
induci in mediū, s; purgātur i campis eliseis.

¶ Occasiones cur nonnulli ceciderūt
in errores de purgatorio.

¶ Paragraphus secundus.

St tritū sermone prouerbiū: Qui vult
vitare spiritum, incidit i caribdim. Quidā
vitare volentes vigenis errorē, ponen
tis oēs penas post mortem purgatorias
esse, in p̄trariū, plap̄si sunt, vt dicāt post
mortē nullā penā purgatoriā. Ecclesia autē sancta inter
errores cōtrarios cauto passu incedit in statu aīaz,
z q̄sdā penas purgatorias cōfitef, eoz duntaxat qui
absq̄ mortali decedūt: sed eos q̄ cū mortali decedūt,
cū diabolo z angelis ei⁹ p̄fitef eterno supplicio cru
ciādos. Alij errauerūt, putātes, q̄ qñ separat a cor
pore, q̄ ipsa dimittat peccata: erroneū est: q̄a aīa cor
pori p̄iuncta, recipit corporis mutabilitatē, z corp⁹ ag
grauat aīam, sed aīa separata firmat in grā, v̄l obsti
nat i peccato, Eccli. xi. Si ceciderit lignū ad austrū
aut ad lonē, in q̄cunq̄ loco ceciderit, ibi erit. Et si di
cat: ḡ nullū erit purgatorū, q̄a inter austrū z adlonē
nullū ponit mediū. Dicif: q̄ q̄a venialia non variant
statū hoīs post mortem, ideo sicut moriēs in veniali
adiūcto mortali cadit in adlonē, id est, in locū repro
boz (nā scdm̄ Damascenū, q̄d est hominibus mors, h̄
angelis est casus) sic moriēs in veniali solo cadit ad
austrū, id est, locū electoz: q̄a cadit in calore charita
tis. Alij dubitauerūt de purgatorio, q̄a de eo in p̄mi
tūa ecclesia rara fuit mētio: Sed respōdendū est cis:
q̄ nō necessaria fuit purgatorij z indulgentiar fides
in p̄mitūa ecclesia atq̄ nūc est: nā tunc adeo charitas
ardebat, vt paratissimi fuissent singuli pro Christo
mortē suscipe, z rara fuerūt crimina, z ea q̄ p̄tigerūt,
magna fuerāt canonū seueritate vīdicata, modo autē
nō sustinerēt rigore canonū: vā nō absq̄ maxima spi
ritus sancti dispensatione factū est, q̄ post tot annoz
curricula purgatorij fides ab orthodoxis generalit
sit recepta. Alij autē, vt Lutherani, dicūt, q̄ scriptura
diuina tota prorsus nihil habet de purgatorio, sed h̄
improbabiliter in sequenti tercio Paragrapho.

Purgatorium ostenditur ex canonica scriptura;

¶ Paragraphus tertius.

Sacra scriptura est q̄li q̄ddā p̄clauē h̄itatū, quas
Christian⁹ scire debet, et sic nemini dubiū est, q̄n
h̄itas purgatorij in ipsa cōtineat. **Adat. em. 12.**
Dr: Qui dixerit h̄bū p̄ spiritū sanctū, nō remittet ei,
neq; in h̄ seculo neq; in futuro. **Et Bre. in 4. dialogo:**
Hac sentētia dat̄ itelligi, q̄sdā culpas in h̄ sclo, q̄sdā
in futuro posse relaxari: q̄d em̄ de vno negat, p̄ns in
tellect⁹ patet, q̄a de q̄busdā p̄cedit. Si em̄ peccatū
in spiritū sanctū est irremissibile in futuro seculo, q̄
aliq̄d peccatū est remissibile: Nā p̄ locū a contrario
sensu sumit̄ efficax argumentū. Pr̄tea Adat 5. Esto
p̄sentis aduersario tuo cito, dum es in via cū eo, ne
tradat te aduersari⁹ iudici, et iudex tradat te mistro,
et in carcerē mittat⁹: amē dico tibi, nō exies iñ, donec
nouissimū q̄drantē reddes: et p̄ carcerē intelligit̄ pur
gatoriū, et p̄ q̄drantē minuta peccata. Nā q̄ p̄t̄ intel
ligi de incarcerat⁹ in inferno, q̄a illi nō p̄t̄ reddere.
Et Ap̄ls. 1. Cor. 3. Aniscurusq; op⁹ q̄le sit ign⁹ p̄ba
bit: si cui⁹ op⁹ arserit, et timentū patietur, ip̄e tñ sal
uus erit, sic tñ q̄li p̄ ignē. Et infra: Qui sup̄edificat li
gnū, fenū. et stipulā, saluus erit q̄li p̄ ignē. Partet̄ em̄
talē penā, nō eternā. q̄a q̄ p̄ ignē inferni patiunt̄, non
saluant̄. Et beatus Tho. 1. 2. q. 80. Dr: Pro istis patit̄
ignē, v̄l tribulandis tēporal⁹ in hac vita, v̄l purgato
rij post hāc vitā, et tñ salutē p̄sequet̄ eternā. Et om̄es
grad⁹ peccatorū venialiū ad tria reducunt̄, scz ad li
gnū. q̄d diuti⁹ ardet in igne, ad stipulā, q̄ citissime ex
peditur, ad fenū, q̄d medio modo se hz. Si em̄ em̄ q̄
peccata venialia sunt maior⁹ v̄l minor⁹ adherētē v̄l
grauitatis, citi⁹ v̄l tardi⁹ p̄ ignē purgant̄. Glo. Ad
lachie. 3. Dñs est ign⁹ consumēs lignū, fenū, stipulā,
grauia peccata grauit̄ puniēs, et his q̄ parua et leuia
cōmittūt, est herba fullonū, v̄l lotis munditiā restituit,
et, et lauet pedes filiorū Sion. Et. 50. dist. c. Et purga

riptura
ū, quas
ū est, qn
em. 12.
urtes ei
ialogo:
fo, qdā
pns in
peccatū
eculo, g
ontrario
t 5. Eflo
t eo, ne
mistro,
i, donec
igif pur
ōt intel
eddere.
gn, pba
de tñ sal
ficat li
riet em
nt, non
is patit
urgato
Et omes
ez ad li
time ex
n em q
rētie vl
lo. Alia
stipulā,
z leuia
t restitui
t purga

bit: Post peccatū z penitentiā placere incipiunt, cū
oīm fuerint peccatoz sorde purgati. Et. 25. di. c. q̄l:
Parua miniaq; pctā post mortē grauāt, si adhuc in
vita posit; minime in morte fuerint relaxata.
Purgatoriū puincit rōnib⁹. ¶ Paragraph⁹ q̄rit⁹
Ici. 1. Petri. 3. Parati semp ad satisfactionē
Domni poscēti vos rationē de ea, q̄ in vob; est,
spe. Prēt aut sacra scripturā q̄rē de sunt nob;
pbatōes, q̄ purgatoriū sit. Alb. in. 4. Omnib⁹ mo-
dis necesse est scdm oēm rationē z fidē, q̄ purgato-
riū sit, z ad h̄ multe assignant rōes ex pncipijs san-
ctoꝝ doctoꝝ. q̄rū prima est: Ad celestē gloriā nullus
potest venire cū macula, Esaie. 37. Aia sancta voca-
bit, nō intrabit p eā pollut⁹. Et Epoca. 2. 1. Nō intra-
bit p eā aliqd coinqnatū. Et Ansel. in li. cur de⁹ ho-
mo: Impossibile est aīam coinqnatā paradīsum in-
trare. Cōtingit aut aliq; in hora mort; aliqbus pec-
catoꝝ maculis coinqnari, p q̄s tñ eternā inferni dā-
nationē nō merent; z tales statim post mortē nō pnt
puenire ad illā beatitudinē, z p p̄seqns eoꝝ aīe dila-
tionē patiunt. Beato Tho. 4. li. 5. gē. Retardant aīe
bonoꝝ, q̄ habēt aliqd purgabile in h̄ mundo, a p̄mis
psecutiōe, q̄sq; penas purgatorias sustineāt. Scda
ratio, scdm Boetiū: Nullum malū manet impunitū:
et Aug. 2. 1. li. de ciui. dei: Platonici, quāuis peccata
nulla impunita volūt esse, tñ oēs penas emēdationi
adhiberi putāt, vl̄ humanis inflictas legib⁹, vl̄ diui-
nis, siue in hac vita, siue post mortē: Cōtingit autē
aliq; aīā mortē nō posse pficere penā debitā p pec-
catis, nec est diuine iustitiē pueniēs, q̄ nō p̄soluant.
An q̄ p̄ purgatoriū loq̄tur, p̄ diuinā iustitiā loquit⁹:
Cū em ecclia docet purgatoriū esse credendū, q̄sq;
ptariū dogma p̄tinacit asserit, omnino seipsum her-
eticū facit. Tertia sumit ex pfectōe diuina. Dicit
12. Aetha. Primū pncipiū, qd est de⁹, oportet esse
pfectissimū: z Dionisi⁹. 4. ca. de diuinis nominibus:

De⁹ p oib⁹ modis est pfect⁹, z opa ei⁹ pfecta sunt:
iā si purgatoriū nō esset, dei opa nō essent pfecta, qā
essent sine iustitia, q̄ erigit vt peccata puniant^r: oportet
ḡ q̄ ille, q̄ post p̄tritionē z absolutionē decedit aī
satisfactionē, post hāc vitā puniat^r: z pena purgatoriij
est in supplementū satisfactionis. Sic ḡ de⁹ miseri-
cordia sua parcat, vt iustitie sue nō fiat p̄iudiciū.

Quarta ratio: Si nō esset purgatoriū post hāc vitā,
ḡ q̄ p̄durat vsq; ad mortē in culpa, cū nullā sustinuerit
penam, r̄ eportaret de malicia sua cōmodū, qd est
manifesta falsitas: nā oīs culpa p̄ penā reformat^r, et
culpa est culpā nō punire. 28. dist. Quia sunt. **Quinta**
ratio: Articulu⁹ fidei est, q̄ aīa Christi in morte descē-
dit ad inferos, p̄ 3. 67. Ascendit in altū, captiuā duxit
captiuitatē: z eccl̄. 24. Penetrabo inferiores partes
terre: sed i illo descēsu effectū passiōis Christi oīdit,
nō solū liberādo aīas de lymbo p̄ m, iuxta ill⁹ 8. Osee
13. Ero mors tua o mors, ero moris tuus inferne: et
zach 9. Emisisti vinctos tuos de lacu in quo nō erat
aq;: sed etiā liberauit de purgatorio. Dicit em̄ Aug. in
epi. ad Euodiu^m: Euidētia testimonia infernū comme-
morāt z dolores, nulla causa occurrit, cur illo credat^r
venisse saluator, nisi vt ab eis dē dolorib⁹ saluos face-
ret: nō em̄ p̄stitit bñficia liberationis dānatis: p̄rer
eos aut̄ nulli sunt i dolorib⁹ penalib⁹ cōstituti, nisi illi
q̄ sunt in purgatorio: Vtrū aut̄ oēs liberauerit vsq; ali-
q̄s, vbi alit̄ discrepāt Tho. de Aq̄no z Tho. de Argē-
tina. Sic. aut̄ in Registro li. 6. inq̄r: Dñs saluator n̄
ad inferos descendēs, solos p̄ suā gr̄am liberauit, qui
eū v̄tuz esse crediderūt, z p̄cepta ei⁹ viuēdo tenuē-
rūt. **Sexta ratio:** hoc ponendum est, qd Christianis
vtilē est et necessariū: sed purgatoriū est necessariū:
qā ex ipsi⁹ notitia ex charitate studemus subuenire
aiab⁹ bonoz, q̄ penis illis derinēt. P̄tētea, p̄dest no-
titia ei⁹, qā nob⁹ metū incutit, ne leuiiores culpas fa-
cile admittam⁹, ob q̄s acerbos purgatoriij cruciatus

sunt:
ta, q̄a
ē: opor
edit añ
gatorij
miseri:
cium.
c vitā,
linue:
qd est
ma⁹. et
Quita
descē:
ā duxit
partes
ōndit,
Slee
rne: et
nō erat
Aug. in
omme
credat
os face
ppter
nili illi
v⁹ ali:
e Argē
ator n⁹
uit, qui
tenue
stianis
stariū:
uenire
dest no
pas fa
ciatus

subeam⁹, añq̄ pateat nob⁹ adit⁹ in celū. Et h⁹ est sep
tima ratio. Octaua ratio: Purgatoriū pfert spei n⁹e: **B**
sperare em̄ possum⁹ admissa leuio⁹a, que nō satis in
hac vita fleuim⁹, sic in purgatorijs ignib⁹ clementer
expiri posse, vt nihil necesse fuerit eoz vltionē ad
gehennā reseruari. Et ex h⁹ seq̄t nona ratio: Sc̄s pec
catores sum⁹ z in peccat⁹ pcepti z nati, oēs vitā pec
cabilem ducim⁹, oēsq̄ in peccat⁹ viuim⁹, z forsitā in
venialib⁹ morimur: nō em̄ est homo q̄ nō peccet: oīs
est, q̄ purgatoriū assignādū sit. Et ex h⁹ seq̄t decima **10**
ratio, sc̄dm mentē Alb. in. 4. An inductionē sanitatis
in medicinalib⁹ necesse est purgari naturā ab humo
rib⁹ corrupt⁹, sed in ethic⁹ vitia humoribus pportio
nant, q̄ etiā in ill⁹ necesse est pcedere purgatiōes ad
sanitatē pfectā: sed sanitas pfecta ē sc̄dm gloriā tñ,
q̄ excludit culpā z penā: q̄ necesse est post mortē pur
gationē fieri añ glie introductionē. Undecima ratio:
2. ethicor⁹: peccator⁹ ciuiliū duo sūt genera penaz,
sc̄z increpationis actiū ciuilitat⁹, z pdenationis ppe
tue: q̄ videt⁹, q̄ sūt in iudicio diuino, in q̄ aliq̄ iudicā
tur z puniunt⁹ leui pena cū restitutione, alij ppetuo
pdenantur: primi penā sustinēt cū restitutione post
penitentiam, z vocamus purgatorium.

Purgatoriū pbat⁹ authoritatib⁹ sanctor⁹ doctor⁹,
tā latinor⁹ q̄ grecor⁹. **P**aragraphus quintus.

Spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei ho
mines. 2. Pe. 1. Et vitas a spū sancto inspirat⁹, z
in v⁹tute ei⁹ pnūciat⁹: sed doctōres sancti mani
feste locuti sunt de purgatorio: Et em̄ h⁹ic. sup illud
Isaie vltio: Ignis eoz nō extinguet⁹: q̄ purgatorius
ignis Christianor⁹ ē: sicut em̄ diaboli z oīm negator⁹
atq̄ impior⁹. i. nō credentiū credim⁹ eina tormenta,
sic peccator⁹ atq̄ impiorū, z tñ christianor⁹, q̄ opa
in igne pbāda sunt atq̄ purgāda, moderata arbitra
mur, z mirtā clemētie sententiā iudic⁹. Et Amb. sup
epi. 1. 2or. 3. salu⁹ erit, sic tñ q̄ p ignē: offidit saluum

illū futurū, s; penas ignis passur, vt p ignē purgat⁹,
fiat salu⁹, z nō licet p hdi, etno igne in ppetuū torq̃a
tur. Et Aug. li. 2. 1. de ciui. dei ca. 13. Tēporarias pe-
nas alij in hac vita tñ, alij post mortē, alij nūc z tūc:
veruntñ ante iudiciū illud seuerissimū nouissimūq;
pariunt. Et ad rō est s. Gre. cui⁹ authoritas ponet in
fra in Paragrapho. 6. de ritu ecclie. In h tñ differūt
pene inferni z purgatorij, q̃a infernales finē nō expe-
ctāt, sed augmentū in die iudicii: s; purgatorij pene
sunt cū fine: nam post expletā penā in exuti, gaudijs
beatissimis pfruent. Ihinc est, q̃ pena purgatorij est
pncipalit ad purgandū reliq̃as peccati, ideo sola pe-
na ignis purgatorio attribuit, q̃a ignis habet purga-
re z cōsumere. Nec tñ, bone lector, tibi videat mirabi-
le, q̃ aīa simplex z incorporea ab igne torq̃at corpo-
reo, q̃ etiā scdm fidē in creādo corpori vnī, sic ipsa a
corpore separata, igni applicari potest, inq̃ntū ignis
est instrumentū diuine iustitie: z h habet ille ignis nō
ex sua natura, sed ex virtute diuina. Gre. in. 4. dia. Cer-
te reprobis vitas in fine dictura est: Ite in ignē eter-
num, q̃ parat⁹ est diabolo z angelis ei⁹. Si igit dia-
boli eiusq; angeli, cum sint incorporei, corporeo sunt
igne cruciādi: qd mir, si aīe, aīq; recipiant corpora,
possunt corporea sentire tormēta: Sed q̃a h alteri⁹
est speculationis, pgam⁹ ad authoritates grecorū.
Athanas⁹. 34. q. de aīab⁹ purgādis, q̃rit: Nū sentiūt
aliq̃ bñficia bonorū opm z oblationū? Cui q̃stioni re-
spōdet: Q̃ si nō aliq̃ bñficio participaret ex illo, non
vtrq; in cura z exeq̃is fieret cōmemoratio. Et Chri-
stom⁹ homelia. 69. Bernhardo Brixiano interprte:
Nō temere ab Aplis h sancita fuerūt, vt in tremēdīs
mysterijs defunctorū agat cōmemoratio: sciūt enī il-
lis multū cōtingere lucrū, vtilitatē magnā. Orige. ad
idē est, vt infra in Paragrapho de figur. Siliū Ly-
rill⁹ in cplā ad Aug. de miracul⁹ beati Ihe. post mor-
tem celebratis, vt dicit in Paragrapho de moruorū

resuscitatiōib⁹. Et Gre. Nichen⁹: Si aliq⁹ in Christo
amico pſentēs, in hac vita purgare peccata minus
potuerit, post transitū hinc p purgatorij ignis pſtati
onē expediet. Hoc pſcationis dogma ritat⁹ seruā-
tes, h credim⁹, h etiā vſis ecclia tenet, p defunctis,
vt a peccat⁹ soluant⁹, qd nō potest nisi de illis q sunt
in purgatorio irelligi. Dion. 7. ca. ecclii. ierarchie do-
cet ex Aploz traditiōe, qdā of ones aīab⁹, q digne
sunt, postq⁹ hinc exirēt pdesse posse. Trē qdā grec⁹
expositor sup illud Apli: sic tñ qñ p ignē: hunc ignē
credim⁹ eē catareusim, i. mūdificationē, in q aīe des-
functor probantur, tanq⁹ aux in fornace.

¶ Purgatorium ponendum est ex pſuetudine ⁊ ritu
ecclie.

¶ Paragraphus sextus.

Ecclie pſuetudines nō sunt reiſciēde. Sicut em̃
in reb⁹ humanis, q rationis lūie fiūt, pſuetudo
iur⁹ scripti vim obtinere noſcit, ita ⁊ i negocijs
ecclie, q pendēt ex lūie fidei, pſuetudo pſenſu Chri-
anitat⁹ introducta parē cū lege scripta videt autho-
ritatē sortita. Leo papa i ser. de ieiunio pēthecostes:
Dubitandū nō ē, dilectissimi, oēm obseruantia Chri-
stianā eruditiōis esse diuine, ⁊ qd ab ecclia in con-
suetudinē deuotiōis ē receptū, de traditiōe Aplica
⁊ de spiritus sancti, pdire doctrina, q nūc q⁹q fidelitū
cordib⁹ pſidet institut⁹, vt ea oēs ⁊ obediēter custo-
diāt ⁊ sapiēter intelligāt. Et p⁹ papa: Cōsuetudinē
lōgus ⁊ approbat⁹ vſus induit. Et Cassian⁹ collati-
one 27. pportet nos authoritatē pīm pſuetudinesq⁹
maior⁹ vsq⁹ ad nīm tēpus p tantā annoz seriē, prela-
te etiā non pcepta ratione credere, eāq⁹ vt antiquus
tradita est iugi obseruātia ac reuerētia custodiri. Au-
gu. ad Cassalanū presbiter: Cōsuetudinē laudem⁹,
q tñ p fidē catholicā nihil vsurpare dinoscit. Ecclia
igit in ritibus suis regit⁹ a spū sancto, q assistit ecclie,
ipsam dirigēdo p occultos instinct⁹: ex vetustissimā
aut ecclie pſuetudine, p aīab⁹ defunctor, q in pur-

gatorio esse credunt, cōmemoratio specialis a sacer-
dotib⁹ in missa fieri p̄suevit: ⁊ illa est mēs Aug. in li.
de cura p̄ mortuis agēda: Sed etī nūq̄, inquit, in
scriptur⁹ veterib⁹ omnino legeret, non parua hac
p̄suetudine claret autoritas, vbi in p̄cib⁹ sacerdotu
lib⁹, q̄ dñō deo ad ei⁹ altare fundunt, locū suū etiam
habet cōmendatio mortuorū. Ecclia igit vlti nō er-
rat: p̄ dānatis nēpe nō orat, q̄ in termino sunt dānati
onis eterne, q̄a ibi nulla est redēptio, ibūt em̄ in sup-
pliciu eternū. Et Aug. in li. de fide ⁊ opib⁹: Erit eter-
na cōbustio sicut ⁊ ignis. Et Duge. homelia. 6. super
Exodū: Si q̄s illuc venerit, sicut tot⁹ plūbe⁹ fiet, de
illo h̄ qd scriptū est, demergat in p̄fundū tanq̄ plum-
bū in aqua vehemētissima. Nec orat p̄ illis q̄ sunt in
t̄mino vite, Extra. de cele. missar. c. Cum M̄arthe:
Quū sacre scripture dicat autoritas, q̄ iniuriā facit
martyri, q̄ orat p̄ martyre. Idem est de sanctis alijs
sentiendū, q̄ oronib⁹ nr̄is nō indigēt, pro eo q̄ sunt
p̄fecte beati, oīa eis ad vota succedūt: q̄ sequitur ex
sufficiēti diuisione, q̄ orat p̄ his q̄ sunt in purgatorio.
Ad dei em̄ visionē, in q̄ beatitudo nr̄a p̄sistit, creatu-
ra rationali eleuari nō potest, nisi totalit̄ sit depura-
ta ⁊ purificata. Ihs p̄sona est h̄istoria. 2. M̄achab. 12.
in q̄ p̄cludit: sancta ḡ ⁊ salubris est cogitatio pro de-
funct⁹ exorare, vt a peccat⁹ soluant. De autoritate
horū librorū Et Aug. 18. li. de ciui. dei ca. 36. M̄achab-
eorū libri, q̄s nō iudei, sed ecclia p̄ canonicis habet,
p̄pter gr̄undā martyrum passiōes vehemētes atq̄ mi-
rabiles, q̄ anteq̄ Christus venisset in carne, vsq̄ ad
mortē p̄ lege dei certauerūt, ⁊ mala grauissima atq̄
horribilia pertulerunt. Et Hier. in. 2. p̄logo in libros
M̄achabeorū: M̄achabeorū libri, licet non habeant
in canone hebreorū, tñ ab ecclia int̄ diuinorū volumi-
num annorant h̄istorias: vñ in his libris legim⁹ obla-
tam satisfactionē p̄ mortuis. Aug. in. 44. ser. ad fides
in heremoy Defunctis cum omni diligētia misereri et

subuenire studeamus. Attēdite qđ Judas Machabaeus fecerit, dixit em, qđ sancta esset cogitatio p defunctos exorare. Et addit Aug. Si p defunctos, vt dñ fuerint in etna vita p te orare nō negligāt, expectāt em vos, vt iuuent p vos, tēpus em operandi iā pñgit ab eis, clamāt em qđtidie qui iacent in tormētis, z pauci sunt qđ respōdeant. Nō sic ffes, sed memērote, qđ sancta, salubris, pia, felix, z suavis deo z angelis est cogitatio p defunctos exorare, vt a penis, qđ p peccatis in purgatorio patiunt, soluantur. Semp itaqz p defunctos orandum est: et si nō pficiat eis, quia beati aut damnati sunt, oratio tamen mea in sinu meo conuertetur, p̄. 34.

Ex suffragiis ecclie, z potissime ex sacrificio altaris purgatoriu credi:

Gregorius papa scribit Bonifacio episcopo, z trāsumptiue habet. 13. q. 2. Nō defunctorū qtuor modis solunt: aut oblationibz sacerdotū, aut p̄cibz sanctorū, aut charoz eleemosinis, aut ieiunio cognatorū. Et Gerson in. 3. parte tractat de canticis z solatio: In purgatorio cū afflictioe est solatiū ex certa spe beatitudinis, ex ecclie generalibz subsidiis, z p̄is amicorū suffragiis, z charitas in eis pgaudet v̄itati correctiois. Et Aug. i Enchiridion ca. 150. Neqz negādū est defunctorū alias pietate suoz viuētū releuari, quū p illis sacrificiū mediatorū v̄ eleemosine in ecclia fiūt, sed h̄ eis p̄sunt, qđ cū viuerēt, vt h̄ sibi postea pdesse possent, mernerūt. Sed sacrificiū altaris in h̄ est potissimū, qđ pater figuris z authoritatibus z exēplis. De p̄mo: oblatio em corporis Christi absoluit a debito culpe z pene: vñ i Egipto post comestione z esum agni populus Israheliticus liberabatur, z sanguis agni paschalis in supluminaribz

ponebat contra angelū vastatorē, et serpens eneas
in palo erectus ē mosum serpentum pō. Parasti in
p̄spectu meo mēsam aduersus eos q̄ tribulāt me. Se-
cundo patet auctoritatibus. Aug. 9. li. cōfess. de Ado-
nica mīe sua ait: Illa imminētē die resolutionis sue
dixit: Ponite h̄ corp⁹ vbi cūq̄, nihil vos ei⁹ cura con-
turbet, tñ illud vos rogo, vt ad dñi altare memineri-
tis mei vbi fueritis. Et Gre. 6. li. Registri: Dis culpa
oblato sacrificio delet. Nec deficiūt auctoritates do-
ctoꝝ grecoꝝ. Gre. Alicen⁹ in ser. de defunctis: Si ali-
q̄s in hac labili vita purgare cūcta nō potuerit, post
transitū hinc p̄ purgatorij ignis p̄lationē cit⁹ mag⁹
ac mag⁹ fidelis spōsa spōso dona et hostias in passio-
memoriā offert p̄ filijs q̄s ipsi spōso x̄bo et sacramēto
p̄clare rei genuit postea alacrit̄ expedit. Et Theo-
dorus episcop⁹ Cyrensis sup̄ illud. 1. Cor. 3. Si cui⁹
op⁹ arserit: d̄r: q̄ saluabit̄, sic tñ q̄si p̄ purgatoriū ig-
nē purgantē q̄cqd̄ inuenit p̄ incautelā p̄terite vite et
puluerē saltē pedū t̄re purget̄ sensus, i. q̄ igne tā diu
manet, q̄ diu q̄cqd̄ corpulentie et treni affect⁹ inhesit
purget̄, p̄ q̄ mī ecclia orat, et dona pacifica offert de
uote, et p̄ h̄ homo mūdus et purus exiēs, deo sabaoth
purissimis oculis immaculat⁹ assistit. De tertio: Sā-
ctus Gre. in. 4. dia. ponit diuersa exēpla, q̄ oblatione
hostiarū multi liberati sint a purgatorio, q̄ causa bre-
uitat⁹ missa facio: sed delectat audire vnū, q̄d habet̄
in vitāssim ordinis p̄dicatoꝝ: mag⁹ em̄ edificāt exē-
pla q̄s x̄ba, Esa. 49. In oībus planis. i. sanctoꝝ exem-
plis pascuā eoz. An̄ Iuo de puincia Francie, ordis
p̄dicatoꝝ, archiep̄us Nazareth, puicialis in tra san-
cta, vir toti⁹ sanctitat⁹, in linguis plurib⁹ optim⁹ p̄di-
cator, quē rex Francie et regina trāscentes mare inue-
nerūt illic, et laudes ei⁹ magnifice extulerūt: An̄ etiā
in ofone p̄sistēt post matutinas eleuatis oculis ad
lāpades chori apparuit vmbra, quasi cuiusdā fr̄is, in
sordido habitu: cūq̄ ille quesisset, q̄s esset, respōdit:

Sā tal' ff, speciali dilectiōe affectu, q nup obij. Et interroganti, q̄liter sibi esset, r̄ndit: male, z in diuerso: penaꝝ ḡie p. 15. annos sum māsurus: cūq̄ ille q̄reret: cur tā diu deberet illa pena cruciari, cū virisset tā religiose: r̄ndit: nō q̄ras causam, q̄a sc̄dm iudiciū dei, qd eq̄ssimū est, merui hāc penā: sed rogo, subuenias mihi. Ad ille p̄misit. Vñ mane celebrans p eo mīssam, pact' oībus, añ sumptionē eucharistie, tenēs in manu sacramentū, cepit cū lacrimis rogare sub hīs v̄bis: Si Soldanus Babilonie z Alexādie haberet vnū Sclauū captiuū, z Lamerari' eius, q p multos annos sibi fidelit' seruīuisset, peteret sibi illū donari p seruitio suo, certe Soldanus de facile nō negaret. dñe, nō es crudelior Soldano, immo es fons misericordie. Ego Lamerarius tuus, z seruitor ad tñ tem pus captiu' tu' est p defectib' suis in carcere purgatorij: ecce ego peto eū mihi dari. Cūq̄ talia v̄ba inculcasset, missam cōpleuit. Nocte seq̄nti ipsi orāti apparuit ipse ff in habitu cādido, quē cognoscēs, q̄liter se haberet, m̄rogauit: q̄ r̄ndit: bñ p grām dei: petisti a dño me tibi dari: z me tibi largit' est: vñ a purgatorio liberat', accedo ad p̄soriū sanctorū. P̄dicta pban' auctoritate Damasceni in ser. de suffragiis mortuorū: mysteriorū, inq̄t, p̄scij discipuli saluatorū z sacri Apli in tremēdis z viuific' mysterijs memoria fieri eorū q̄ fidelit' dormierūt sanxerūt. P̄terea, suffragia p̄sunt defunct', sc̄dm q̄ vniunt' viuētib' p charitatē, z illa opa nata sunt suffragari, q̄ ad cōmunicatiōē charitat' p̄ueni: sacrificiū aut eucharistie est sacramentū vniōis et charitat', p̄tinēs illū, in quo tota ecclesia vnitur et consolidatur.

¶ Ex mortuorū suscitationib' oñdit' purgatorij in re nā natura esse. ¶ Paragraphus octauus.

In vtraq̄ lege mortui legunt' suscitati ad vitā: In veti res legim' suscitatos, vnū p lbeliā, z duos p lbelisei; de h. 3. z 4. Regū. Chus' initiator ne

hi testamēti, q̄ mortificat ⁊ viuificat, tres reuocauit
ad vitā, puellā sc̄z ⁊ adolescentē ⁊ Lazār. Sanctus
Petrus, Christi vicari⁹, sūt tres, sc̄z Tabitā, Act. 9
⁊ Rome secundū, in p̄fusione Simōis magi, ⁊ Al-
ternū, misso baculo suo p̄ Luchariū ⁊ Valeriū ad lo-
cū in q̄ mortu⁹ fuit. Et de sancto Martino canit ec-
clesia: cui dñs post Ap̄los tantā gr̄a ⁊ p̄ferre dignat⁹
est, vt in v̄tute trinitat⁹ mirifice mereret fieri trium
mortuorū suscitator magnific⁹. Sūt sanct⁹ Domini-
cus tres Rome suscitauit. Nota in p̄mis, q̄ ternari⁹
numer⁹ in mortuorū resuscitatiōe plerūq̄ est obser-
uatus, in argumentū, q̄ v̄lis resurrectio fiet in v̄tute
sanctę trinitat⁹, ⁊ p̄dictorū suscitatio est q̄ddā pluriū
future resurrectiōis. Nūc ad p̄positū, p̄stat q̄ illi nō
fuerūt suscitati ex inferno, dimerit em̄ eos tēpestas
⁊ absorbit eos p̄fundum ⁊ v̄iget sup̄ eos puteus os
suū, ps̄. 68. Et Esa. 30. Preparata est ab heri tophet
a rege, p̄funda ⁊ dilatata. Et Abrahā ad diuitē epu-
lonē: Inter nos ⁊ vos magnū cahos est firmatū, vt q̄
p̄nc̄s volūt trāfire ad vos nō possunt, neq̄ in huc trāf-
meare. Lu. 16. Utrum aut̄ p̄dicti oēs sint suscitati de
purgatorio ad vitā: dico cum psalmista: Iudicia dei
abyssus multa: de q̄busdā tñ p̄sumit, q̄ de purgato-
rio, vt testimoniū vitat⁹ de pen⁹ purgatorij viuētib⁹
p̄hibeāt, aut ad destruendā heresim q̄ q̄nc̄s erat circa
alterā vitā. De h̄ audiam⁹ q̄d referat Cyrill⁹ in eplā
ad Aug. de miraculis beati Hiero. post mortē cele-
brat⁹, ⁊ de resuscitatiōe triū mortuorū. Scribit em̄, q̄
post obitū gloriosissimi h̄ie. q̄dā heresis int̄ Grecos
surrexit, q̄ aīe beatorū vsq̄ ad v̄lis iudicij diē b̄itū-
dine p̄uabant, ⁊ aīe damnatorū vsq̄ ad illū diē nullis
cruciabāt penis, asserēbāt illi⁹ secte neq̄ssimi nullū
fore purgatorij locū: tūc explet⁹ trib⁹ dieb⁹ ieiuniorū
sanct⁹ h̄ie. sancto Eusebio p̄dilectissimo filio appa-
ruit, ⁊ ait: Cyrallo cūctisq̄ s̄ribus nuncia, vt crastina
die iuxta p̄sepe dñi, vbi meū d̄scit corp⁹ oēs p̄ueni-

ant in vnū, tā catholici q̄ illi⁹ secte viri, & trīū horū, q̄
in hac vrbē hac nocte defuncti sunt, cadauera inhu-
mata i illū, in q̄ meū humatū est corp⁹, facies de por-
tari, sup q̄b⁹ saccū q̄ vtebar ponēs, statū vite p̄stine
redditi, hāc radicē heresim extirpabūt. Qd̄ & factū
est. Accedēs em̄ venerabilis Eusebi⁹ ad singulorū ca-
dauera, flexis genib⁹, manib⁹q; in celū extēsis, ora-
uit: De⁹ q̄ facis mirabilia magna solus, nūc p̄ces tu-
orū exaudi fidelīū, & vt tua, quā dedisti, fides inteme-
rata inuiolataq; p̄ secta maneat, & etiā vt horū error
appareat, & p̄ merita & intēssioēs gloriōsissimi l̄ie-
ronimi introduc in h̄ cadauera aīas, q̄s de ipsis egre-
di voluisti. Qua oīe finita, singulū sacco, q̄ sup car-
nē vtebar l̄hieronym⁹, tāgens cadauer, ptin⁹ i ipm
vite spm̄ introduxit: q̄ hoīes, aptis oculis, oib⁹ vite
signis oīsis, sunt p̄fecte resuscitati, & ceperunt beatā
aīarū gl̄iā, & peccatorū penas tā purgatorij q̄ infernī
clara voce oib⁹ intimare. Nā, vt mihi postea interro-
gātī dixerūt, beat⁹ l̄ie. eos p̄duxerat secū in paradi-
sum, purgatoriū, & infernū, vt q̄ ibi agebāt pateface-
rēt vniuersis. l̄his igit̄ pactis, multitudo marīa popu-
lorū, tā fidelīū q̄ illi⁹ secte defensorū, q̄ ad tam grāde
p̄currerūt spectaculū, immensas gr̄as deo referunt,
q̄ suos in se sperātes nō deseruit.

¶ Ex figuris veteris legis trahit̄ testimoniū de pur-
gatorio.

Paraphrasis nonus.

Iñ veti lege duplex fuit doct̄ia, vna apte posita,
vt in vnitāte dei & creatiōe mūdualia sub figura-
rū & mysteriorū velamine fuit abscondita, vt in my-
sterio incarnatiōis & reparationis: oīa em̄ in figura
p̄tingebāt illis. 1. Cor. 10. Et rursus doctrina illa ordi-
nabāt ad p̄missa noui testamēti, in q̄ nobis spes vite
et̄ne p̄mittit̄, ad quā nemo nisi immunis ab oī detre-
ctabili & culpabili defectu potest puenire: hic ex de-
scriptionib⁹ figuralib⁹ trahunt̄ argumēta ad p̄bādū
esse purgatoriū. Et p̄s. 123. Vt torrentē p̄trāsiūt aīa

nra, bñdict⁹ deus, inqunt aie liberate a purgatorio,
gras liberatori agentes. Nā. 2. Mach. 1. de magnis
piculis liberati a deo magnifice gras agim⁹ ipsi. Re
miniscunt⁹ em aie q̄ euaserint, pmo in hac vita, scāda
la, inquā, tribulatiōes mūdi, impugnatōes heretico
rū, suggestiōes demonū, ⁊ ptinue q̄s acerbis penas
purgatorii. Gen. 15. Ego duxi te de vr caldeorum, vt
darē tibi terrā istā. Et iste torēs cōstitit in aia ⁊ capti
uitate in purgatorio, ⁊ in varijs tormētorū gñibus, ⁊
in desyderio pueniēdi ad tminū salutis. Idē patet in
ps. 65. Trāsiim⁹ p ignē ⁊ aquā, ⁊ eduxisti nos in re
frigeriū. Ambro. vnūquēq̄ purificādum esse docet
paul⁹ q̄ in dñi reqem ingrediat⁹, vt introgressus in illā
paradyssi amenitatē, gras suo dño agar, dicēs: Indu
xisti nos in refrigeriū. Origenes homelia. 25. sup. Au
meros, exponēs illud x̄bū psalmiste, loqnt⁹ in psona
oim sanctorū, q̄ hunc p̄ficulum dicere possunt, postq̄
purgati fuerit: Aides, inq̄t, q̄m purificatiōe indiget
q̄ exierit de p̄lio hui⁹ vite. Aug. Cū trāsierim⁹ ad il
lud refrigeriū, ffes charissimī, nullū timebim⁹ inimi
cū, nullū temptatorē, nullū ignē, nullā aquā: ppetuū
igīt refrigeriū est. Refrigeriū ppter q̄etē dī. ps. Cō
uertere aia mea i reqem tuā: q̄a dñs bñ fecit tibi. Ex
istis elidit dictū Lutheri dicēt⁹ sat⁹ ridicule: Sophi
ste in hac re nugant⁹, adducētēs illud psalmiste: Trā
siim⁹ p ignē ⁊ aquā. P̄tesa Job 14. ait: Misere mi
ni mei, misere mihi mei, saltē vos amici mei: q̄a man⁹
dñi tetigit me. Et h̄ vba trāstulit ecclia ad officiū p
mortuis, ⁊ est vox aiaꝝ vociferantiū ad viuētēs, vt
aurlient⁹: q̄ vox duplicat⁹, ppt magnā afflictionem,
quā in purgatorio patiunt⁹. Ceter⁹ in alio ps. dī: Ne
tradas bestijs aias p̄ritētes tibi: Que autoritas ifra
exponet in alio Paragrapho. Et Leui. 12. Nō ingre
diēt sanctuariū, donec impleantur dies purgatiōis
ei⁹. Et hic Ioseph educt⁹ de carcere reg⁹ ad impiū
sublimat⁹ est. Gen. 34. Et h̄iere. 31. In fletu veniēs

¶ gaudio, in mīa reducā eos, ⁊ deducā eos p torrētē
a q̄ in via recta, q̄ ducit ad vitā eternā.

¶ Deinde ostēditur purgatorium ex apparitionib⁹
⁊ reuelationibus. ¶ Paragaphus decimus:

Mortui viuētib⁹ apparēt q̄litercūq; vltim⁹
git p specialē dei dispōsationē, vt aīe mortu
or reb⁹ viuentiū int̄sint, ⁊ est int̄ diuina mi
racula cōputandū, vt ait b. Tho. 1. parte. q. 84. ar. 8.
Quod aut̄ h̄mōi apparitiōes fiāt, pbat Aug. in li. de
cura p mortuis gerēda, ca. 17. dicēs: M̄tti ad viuos
aliq; mortuos, sicut ecōtrario Paul⁹ ex viuis in Pa
radisum rapt⁹ est, diuina scriptura testat: nā Samuel
ppheta defunct⁹ viuo Saul regi futura p̄dixit. Et
qd de Mose dicturi sum⁹? q̄ certe in Deut. mortu⁹, ⁊
in Euāgelio cū Iheria q̄ mortu⁹ nō est, legif apparu
isse viuētib⁹. Et ad h̄ ponit Exemplū Aug. in eodē li
bro ca. 11. Cū M̄ediolani essem⁹, audiui⁹, q̄ cum
debitū a qdā defuncti p̄s repetere⁹ cautiōe plata,
qd filio nesciēte a patre erat p̄solutū, p̄tristari homo
grauissime cepit atq; mirari, q̄ ei p̄ moriēs nō dixe
rit qd deberet, cū etiā fecisset testamentū: tūc nimis
anxio apparuit idē p̄ ei⁹ in somnis, ⁊ vbi esset depo
sitū, ⁊ q̄ illa cautio vacuata fuerat indicauit: q̄ inuē
to iuuenis atq; mōstrato, nō solū falsi debiti calūniā
ppulsauit, qn etiā paternū recepit cyrographū, qd
p̄ nō recepit, qñ est p̄soluta pecunia. Hic igit defun
ctorū speciali dei dispōne credūt viuētib⁹ apparere,
p eaz liberatiōe, sicut sepe cōptū est. q̄ aīe adiura
te h̄ idē p̄fesse sunt. Quā scribit sanct⁹ Greg. in. 4. dia.
de Pascaſio in h̄ vba: Germano, Capnano ep̄o, me
dici p corporis salute dictauerūt, vt in angularib⁹ ter
mīs lauari debuisset, q̄ ingressus termas, Pascaſium
diaconū, dudū mortuū, statem ⁊ obseq̄ntē in calorib⁹
inuenit: q̄ viso. vehementer extimuit, ⁊ qd illic tātus
vir faceret inq̄sinit. Cui r̄spondit: p nulla alia causa in h̄
penali loco deputat⁹ sum, nisi q̄a in parte Laurentij

¶ Simachū p̄sensit in electione: sed q̄so te, dñm p̄ me
deprecare: atq; in h̄c cognosces, q̄ audit⁹ sis, si huc iedi
ens, me nō inueneris. Qua de re vir dñi Germanus
in p̄tib⁹ se strinxit, z post paucos dies redijt, sed iam
dictū pascasiū in loco eodē nime inuenit. De locis,
vbi isti spūs se repñtāt, nō pōt dari certa regla. q̄a h̄
nō cadit sub arte humana, sed sub dei volūtate, q̄a ip̄
se sic vult fieri, z null⁹ pōt p̄scrutari p̄siliū dei, sed iō
apparēt, vt p̄pt aliq̄z merita citi⁹ vltardi⁹ de penz
liberētur. Sed h̄ sciedū est, q̄ vbiq; aīe iste sunt,
pene eas sequunt, sicut demones penas inferni secū
portāt. Siliū de rēpore apparitiōis nō est regula ge
neralis, q̄uis tñ mag⁹ appareāt de nocte, sicut pro
phete frequēti⁹ accipiunt reuelatiōes in somno. Ap
parēt aut diuersis modis, q̄nq; in corpore assumpto
z visibilis, q̄nq; inuisibilis, vt solū son⁹, vox, aut stre
pitus p̄cipiatur a viuētib⁹, sicut p̄cussio, p̄lectio, si
bilatio, gemit⁹, aut plāctus, vt attētos reddāt hoies
ad inq̄rendū z respondendum.

¶ Ex iure canonico purgatorium demonstratur, z de
grauitate purgatorij. ¶ Paragraph⁹ vndecim⁹.

Ex iure canonico efficax sumit p̄batio, mltā em̄
q̄ tractātur in theologia, etiā tractātur in iure
canonico, z q̄ ibi recipiūtur vlt respuūtur, etiā
in theologia, scdm q̄ dī Aug. Sia, q̄ neq; in sanctor
autoritatib⁹ p̄tinētur, nec ī p̄cilijs sanctor p̄m, neq;
p̄suetudie vltis ecclīe roborata sunt, sine vlla dubita
tiōe resecāda estimo. Sed in iure canonico habetur
testimoniū de purgatorio, dī em̄. 25. dist. Qui ī aliud
seculū distulit fructū p̄uersiōis, p̄ purgabitur igne
purgatiōis: h̄ ignis, z si nō sit etn⁹, miro tñ modo gra
uis est, supat em̄ oēm penā. quā vnq; passus ē aliq̄s
in hac vīta vlt pati pōt. Idē de pen. dist. 7. ca. Null⁹;
vbi subinfertur: Nūq; tāta inuēta est in carne pena,
licet mirabilia martyres passi sint tormenta, z multi
neq̄ter q̄nta sepe sustinuerūt tormēta. Et dist. 25. ca.

Qualis hic q̄sq̄ egreditur, talis in iudicio apparebit
 v̄l p̄stabitur, sed tñ de q̄busdā culpis esse añ iudiciū
 purgatiōis ignis credēd⁹ est. Et extra. de cele. miss.
 c. cū Barthē, idē habet: Studeat q̄ q̄sq̄ sic delicta
 corrigere, v̄l post mortē nō oporteat penā tolerare;
 nā, v̄l dictū est, grau⁹ est ignis purgatori⁹. Ignis em̄
 ad peccatorū purgatiōē refertur: nā dñs ignis cōsu-
 mens est. Et ob eā causam in euāgelio dñs Iesus in
 spū sancto ⁊ igni venit. v̄l q̄ iā baptisati sunt spū san-
 cto, rursus reuertētes ⁊ repetētes vitā p̄stinā caute-
 rio ⁊ igne penitētie indigeāt in igne em̄ p̄batur aux-
 ⁊ argētū, hoies nō receptibiles in camino humilia-
 tiōis. Eccll. 2. Ignis nāq̄ est maxime actiuitatis, et
 ignis purgatori⁹ punit in x̄ta eq̄litate p̄portitiōis pe-
 ne, ad mensurā culpe. Esa. 27. In mēsurā ⁊ mensurā
 quū abiecta fuerit scz aīa a corpore ⁊ iudicabit eā,
 pena em̄ est delictorū debita coherctio v̄l satisfactio.
 Et q̄ pena purgatori⁹ excedat oēm penā h⁹ vite, pa-
 tet, q̄a q̄nto pena est v̄lior, t̄nto maior: sed aīa separa-
 punitur, quū sit simplex, nō aut̄ ita est de corpore, q̄
 illa pena q̄ est aīe separe ē maior ol pena quā corp⁹
 patitur. Hic d̄t Aug. in. 4. ser. de cōm̄moriatiōe aīa-
 rū: Ille purgatori⁹ ignis durior erit q̄ q̄cqd potest i
 h̄ seculo penarū videri aut cogitari aut sentiri: ⁊ ipsi
 tā diu in illo purgatori⁹ igne moras habebim⁹, q̄ diu
 pctā minuta tāq̄ ligna fenū ⁊ stipula p̄sumātur. Ita
 pctā ipsa in hoc seculo purgētur, v̄l in futuro ille ignis
 purgatori⁹ aut non inueniat, aut certe parum inue-
 niat quod exurat.

¶ P̄oratio purgatori⁹ ex diuersitate decedentiū, ⁊
 ex distinctiōe receptaculoz. ¶ Paragraphus. 12.

In varijs gradibus p̄stītuūtur, q̄ ab hac vita mor-
 riūtur: quidā sunt valde mali, v̄l Turce, Iudei, ⁊
 cet̄ri infideles, Ch̄stiani q̄s i p̄c̄o p̄seuerātes
 ⁊ fidei trāsgressores, hi finalit̄ dānātur. De infidelib⁹
 d̄t Johā. 3. Qui nō credit iā iudicat⁹ est. de Ch̄stia-

nis patet: nā q̄ impenitēs moritur, et si viveret, semp
peccaret, huic debetur receptaculū infernale: recep
tacula em̄ post mortē dātur aīab⁹, vñ in p̄mū, vñ in
penā: vñ Lu. 16. Mortu⁹ est diues ⁊ sepult⁹ est in in
ferno. Et Job. 21. Ducit i bonis dies suos ⁊ in pūcto
ad inferna descēdūt. Bre. 4. dia. Si esse scrōꝝ aīas i
celo oportet, vt p oīa ⁊ inīqꝝ aīas in inferno, q̄a ex re
tributiōe int̄ne iustitie, ex q̄ iusti iā gl̄iātur, necesse ē
p oīa, vt iniusti cruciētur: nā sicut electos b̄ritudo le
tificat, ita credi necesse est, q̄ a die erit⁹ sui ignis re
p̄bos exurat. Qui ḡ capitalia pctā cōmiserūt, si eis
digna penitētia nō subuenerit, p purgatorū ignem
trāsire nō merebūtur ad vitā, sed in et̄no in cōdicio p̄ci
piabūtur ad mortē. Quiscentur igitur pctōres in car
ne viuētes, ⁊ intēdāt illud Apoc. 2. venio tibi cito, ⁊
mouebo cādelabꝝū tuū de loco suo, nisi penitētia ege
ris. Hymno: Nisi penitētiā egeris, mouebo te de so
cietate fidelīū. Ps. 21. De⁹ destructe te ⁊ in finē cuel
let te, ⁊ emigrabit te. Alij sunt valde boni, q̄ sine ma
cla moriūtur, ⁊ statī et̄nē rētributiōis mercedē reci
piūt, q̄b⁹ dabitur paradysus. 2. Cor. 5. Scim⁹ em̄, q̄si
si terrestꝝ dom⁹ n̄ra hui⁹ habitatiōis dissoluatur, q̄
domū nō manufactā ex deo habem⁹, s̄z et̄nā in cel⁹.
Christ⁹ i cruce latroni p̄fiteri dixit: hodie mecū eris
in paradiso. Hec regia māsis datur martyribus, pue
risq; baptisat⁹, mox post baptismū decedētib⁹. Bre.
4. dia. Dēs baptisatos infantes atq; in eadē infantia
monētes, ingredi regnū celeste credēdum est. An̄ de
pe. dist. 7. c. null⁹: Penitentia, si in extreme vite hora
aduenerit, sanat ⁊ liberat in oblatiōe baptismi, ita q̄
nec purgatorū sentiūt, q̄ in fine baptisantur, sed ipsi
ditati bonis m̄ris sancte ecc̄lie, recepturi sunt multi
plex bonū in p̄a b̄ritudie. Sap. 7. Est c̄manetio q̄dā
claritat⁹ oīpotēt⁹ dei sincera, in quā n̄hīl coīnq̄natū
intrat, celest⁹ em̄ felicitas p̄sistit in sapie participati
ōne p̄fecta, q̄ p sp̄m deū vidēbim⁹; in oīb⁹ p̄dictis

111.
nulla est macula, igitur beati cēsentur. Aug. 4. ser. de
cōmemoratiōe aīaz: Si q̄s supra fundamentū Chri
sti supedificat aux, argētū, z lapides p̄ciosos, de san
ctis h̄ z p̄fectis Christianis capite, q̄ velut aux purga
tū merebūtū ad etna p̄mia puenire. **Puer** aut sine
baptismo decedētib⁹, assignatur pp̄ receptaculū,
in q̄ nō est pena sensus, s̄ dāni: in q̄b⁹ est impedimē
tū ex parte p̄sone z nature, q̄a decedūt in pctō origi
nali, z in istis nō adest spes br̄e vite. Sin⁹ aut abrahe
signat⁹ fuit antiq̄s p̄rib⁹, in q̄b⁹ originalis culpa expi
ata erat, sc̄dm q̄ erat infectiua p̄sone, remanebat tñ
impedimētū ex pte nature, p̄ q̄ nōdum fuit plenarie
satisfactū p̄ Chriſtū: z iste lyubus sc̄tōz p̄m in Chri
sti descēsu euacuat⁹ est, Col. 2. Expoliās p̄ncipat⁹ z
ptates traduxit p̄hēdēt, palā triūphās illos in semet
ip̄so. Et Esa. 49. Dedi te in sed⁹ populi, vt suscitares
terrā, z possideas hereditates dissipatas, vt diceret
his q̄ victi sunt, exite, z his q̄ in tenebris sunt, reuela
mini. Alij sunt Christiani boni, sed negligentes, z his
dāt purgatoriū penitētiāle receptaculum. Aug. vt s̄.
Illi q̄ supedificāt sup fundamentū Chri lignū, fenū,
stipulā, de bonis christianis, s̄ negligētib⁹, minuta pec
cata purgare itelligite. Et nota finalit, q̄ statī aīe so
luto victo carnis, p̄ q̄d in statu vite detinebāt, p̄miū
psequūt vt penā, nisi aliud impediāt, sicut in tēdū im
pedit p̄secutionē p̄mij pectm̄ veniale, q̄d p̄ purgari
oportet: z sic necessariū ponitur purgatoriū.

Purgatoriū deniq̄ assignabile ponit ppt̄ indul
gētiās q̄s p̄dicat ecclīa.

¶ Paragraphus. 13.

Indulgētiē p̄dicāt i ecclīa p̄ aīab⁹, s̄ purgatoriū
est. Aīo patebit infra. Cōsc̄ntia patet. q̄a ex pur
gatorio depēdet oīs indulgētiāz existimatio, vt
docte practicat reuerēd⁹ Roffensis in materia de in
dulgētijs, p̄ Lut. Si em̄ tollas purgatoriū, q̄rsum in
dulgētijs op⁹ erit: his em̄, si nullū fuerit purgatoriū
nihil indigebim⁹. Cōsiderabāt em̄ sancti p̄res etac

tissime, q̄ sancto Petro ⁊ ei⁹ successorib⁹ est tāta in
euāgelio collata a Christo potestas, vt q̄cqd ille sol
uerit in tris, solutū foret ⁊ in celis. Et librātes, nō du
bitauerūt Petri successores, modo fidelit id negociū
egerit, penas (q̄ p reliq̄is p̄ccatōz nō sufficient expia
tis luerēt) donare posse, p̄p̄debat q̄q̄, q̄ cū p̄tate
sacerdotib⁹ donasset Christo, aīas ab et̄na pena libe
rādi, multo magis talē in ecclia reliq̄t auctoritatē, q̄
posset a purgatorijs penis sibi absoluerē. S; indul
gētie possunt dari illis q̄ sunt in purgatorio, q̄n h̄ for
ma indulgētiarū habet, vt videlicet, si aliq̄s illas p se
⁊ trib⁹ vlt̄ q̄tuor char⁹ suis in purgatorio detēt, mere
ri possit, patet p̄mo, q̄a papa dicit a deo p̄stitut⁹ iudex
vīuorū ⁊ mortuorū. Extra, q̄ filij sint legitimi. c. p ve
nerabilē. Et ecclia soluit ⁊ ligat post mortē: Extra de
sentētia excō. c. a nob⁹ est, Et. 24. q. 2. Sane, p̄fertur.
P̄terea, q̄a in p̄tritiōe remittit̄ pena et̄na, ⁊ obligat
penit⁹ ad penā purgatoriij, nisi eēt p̄tritiō valde abū
dans: s; p indulgētiā remittit̄ tota pena vlt̄ ps pene
purgatoriij. Ceterū, suffragia valēt illis, q̄ sunt in pur
gatorio, ex supra dictis: sed indulgētie sunt de nobilis
simis ⁊ efficacissimis suffragijs, q̄a sumpte ex thesau
ro ecclie: sed illi q̄ sunt in purgatorio sunt tal⁹ thesau
ri p̄ticipes, eo q̄ decesserūt in charitate. Quarto idē
pbat: Sancto Petro cōmissa est clavis regni celorū:
sed aīa, q̄dū est in purgatorio, est extra regnū celo
rū, q̄ indiget amotiōe impedimēti ab ingressu, ⁊ tal⁹
amotiō fit p indulgētiās. Quinto: p̄ mīarū sc̄dm ordi
natissimā suā dispōnem, p̄uidit oib⁹ auxiliū p indul
gētiā eē p̄ferēdū q̄ sunt in purgatorio, ex q̄ se iuuare
nō p̄nt. Sexto: Om̄s aīe sancte, aut sunt de ecclia tri
umphāte, aut militāte: sed aīe in purgatorio sunt san
cte, ⁊ nō sunt de ecclia triumphāte, q̄a in illa nulla ē
pena, q̄ sunt de militāte: sed oib⁹ h̄ntib⁹ gr̄am in ec
clesia militāte, p̄sunt indulgētie, q̄ p̄sunt illis q̄ sunt i
purgatorio. An sicut seru⁹ pignori dat⁹ nō potest ma

humietti aī debiti solutionē, ff. de manumissis. l. 1. Set
u⁹: sic nec ille, cui⁹ aīa impignorata est in purgatori
o, nisi satisfaciāt, aut alij p eo p suffragia v^l p indul
gētiās satisfecerint.

¶ De loco purgatorij.

¶ Paragraphus. 14.

De loco in q aīe pūniūt z a pcti scoria purgāt,
vt in celū introducāt, ptingit loq dupl^r: vno
modo scdm legē pēm, z sic credit eē ps infer
ni, ppt^r pūi f. Bre. in. 4. dia. q sub eodē igne electus
purgāt z dānatus cruciat, z vna eadēq vis pūniēs,
bonos pbat z eliqt, malos pō dēnat, deuastat, z ex
terminat, z tal^r loc⁹ cōpetit pūitiōi sūi z satisfacti
ōi, siue ei q affligitur merito feditat^r culpabilis. Et
hūc ritū habet ecclia, qn orat p defunct^r: libera eas
de ore leonis: itē, a porta inferi &c. Et p os leonis in
manu inferni intelligūt diuerse pene purgatorij, a q
bus orat ecclia liberari aīas. Vcl pene purgatorij il
lis noib⁹ expmūt, ppter mutūā vtriūsq^r vicinitatē.
Nā apud Bedā, qdā ad vitā reuersus, recitat^r his q
viderat, purgatorij eē dixit p sine gehēne. Itē sancti
pēs an aduētū Christi fuerūt in digniori loco q sit
loc⁹ in q aīe nūc purgāt, qz nō erat ibi aliq pena feri
sibil^r, sed ille loc⁹ erat pūct⁹ inferno: alias Christus
ad limbū descēdēs, nō diceret ad inferos descēdisse
hoc tñ fatēdū est, q de loco purgatorij non inuenit
aliqd expisse determinatū in scriptura, nec rōnes pnt
ad h⁹ efficaces induci: tñ phabil^r, z scdm q cōsonat
mag^r scōr^r dict^r z reuelationib⁹ fact^r, ponit purgā
torij. Quidā putāt purgatorij eē in mōte Ethna, in
Siciliā, ex q monte erupit ignis cū sulphure quēad
modū gehēna, in q mōte dicūt sepe apparere figure
z audiūt sepe gemit⁹ z voces q̄ruloſe: sed de h⁹ nihil
temere definitio. Dicit em Allan⁹: Nō aliud nisi se va
let ardēs Ethna cremare. Et qdā fictio phāstica
aliqz refutat, q dicūt q sup⁹ in sphaera ignis sit pur
gatorij. Labi nota, q mor⁹ aīe sursum v^l deorsum nō

*Dispositio
in purgatorio
pene*

est scdm suū desiderū, sed scdm diuinum iudiciū, qđ
est mouēs supmū, z illi⁹ mouēt⁹ regulā seqt⁹ anima,
z illud iudiciū decreuit animā affligere ad tēpus.
Secundo, de loco purgatori⁹ possum⁹ loq⁹ scdm spe
cialē diuinā dispēsationē, z tunc locus purgatori⁹ di
citur extraordinarius, concessus animabus a deo ex
misericordia vel alia causa, sicut in simili dicitur de
custodia Pauli, Act. 28. cum puenisset Romā, pmis
sum est Paulo pmanere cū custodiētē se milite, z sic
diuersis aiabus extra carcerē purgatori⁹ diuersa cō
cedunt receptacula. Primo, ppter celeriorē libera
tionē, ita vt possint alio suā indigētiā reuelare, sicut
dictū est de Paschasio. Et dicit Hugo de scđo Victorē:
Probabile est, qđ in his locis, in qbus culpā cōmi
serūt, puniātur, sicut de illo, qđ presbytero seruiuit in
balneo, cui locus ille deputat⁹ erat, culpis suis extē
gētibus, p qđ psbytero ebdomadā celebrauit, z libe
ratus ē. Secundo, ppter nram instructionē, vt aliqñ
recogitem⁹, magnā post hāc vitā penā infligi pctōri
bus. Tertio, ppter alicui⁹ scđi impetrationē, sicut legi
mus, qđ sanct⁹ Patrict⁹ impetrauit cuidā, qđ puniret⁹
in qdā loco in terra: z ex h⁹ vt dicit Bonauentura in. 4.
scripto fabulose ortū est, qđ ibi esset purgatoriū.

¶ Quibus aīe in purgatorio puniūtur.

¶ Paragraphus decimusquintus

Pec credit a certis doctoribus, qđ aīe nō puniūt⁹
in purgatorio a demonibus, qđ sunt dei amice,
in charitate existētes, z fuerunt in h⁹ mūdo de
monum victrices, z sine mortali decedentes, trium
phauerunt de demonib⁹, qđ non subiiciuntur eis: om
nino em̄ irrationabile z iniquū esset, vt aliqđ subijce
retur victo post triumphum. hīc dicit⁹ Ps: Ne tradas
aīas bestiis cōsitētes tibi, h⁹ est, ne tradas aīas pātī
demonū affligēdas: qđ dicunt bestie, qñ vastie. Unde
dixit sanctus Martinus diabolo statī ad ei⁹ obitū:
Quare h⁹ aīas, cruetā bestia, nō fecerat h⁹ diabol⁹

vt eū duceret ad purgatoriū, sed qz cupiebat infidiā
ricalcaneo, et p h detrabere in abissum. Quare vir
dei addidit: nihil in me repies, funeste, sed sin⁹ Abiā
he me suscipiet. Ibi addit in psalmo p̄dicto: et anī
mas paupm tuorū ne obliuiscaris in finē, sed purga
tas educes de locis tenebrarū ad celum empyreum.
Demones autē aliarū purgationē et liberationē dete
stātūr, ergo illā purgationē non administrāt. Et in
canone misse dicitur: et dormiunt in somno pacis.
Ex hoc patet, qz non affliguntur ministerio demons
num, qz cum demonibus somnum pacis non habea
rēt. Neqz puniuntur anime ministerio bonorum an
gelorum, qui concubines suos non tā vehemēter affli
gerent, nec charitate sibi coniunctas ita molestas
rent, sed sicut post diem iudicij, sola diuina iustitia
ignem succendit, quo in perpetuum puniuntur dā
nati, ita nunc sola diuina iustitia ignem succendit,
quo post hāc vitā purgātur electi, ad vitā eternā or
dinati. Albertus super missam dicit: qz per seipsas
purgātur anime, sicut aurum purgatur a sui impuri
tate, et rutilat in igne, iuxta illud. 1. Corin. 3. Vniū
cuiusqz q̄le sit opus ignis probabit. Et dicit Beatus
Thomas: qz possibile est, qz sancti angeli eas ad loca
penarū deducāt, et qz etiā demones, qui de pe
nis hominum letātur, eas comitentur, et purgādis
assistāt, vt earum penis fatientur, tum etiā in earum
exitu de corpore sui aliquid reperiāt et venentur, si
cut diabolus astabat Sancto Martino. Albertus
imaginatur, qz animarū purgandarū cetus seipso
ad talia loca ferat, sicut graue seipso: Anime enim
pondere venialium, que secum de corpore exeuntes
deferunt, pfundius et minus pfunde ad loca penarū
tendūt, p diuersitate venialium, sicut diuersi pōderis
grauia deorsum tēdūt, in cui⁹ signū zach. 3. v. Iniq
tates sedere sup calculū plumbi. Et in ps̄ dicit de
peccatis: Sicut onus graue grauante sunt super me.

Epilogus.

E his ob⁹ elicif, q⁹ venialia metā sunt ineq⁹l⁹ia,
z sic diuerfa in purgatorio a iab⁹ inferūf tormē
ta, aliq⁹ maiorā z dururniorā, aliq⁹ ieniorā
fcdm q⁹ affectus eaz ad venialia fuit magis v⁹ m⁹
immersus. Scdo seq⁹, q⁹ pene purgatoriū sunt volū
tarie, ex acceptatiōe z pditione eoz q⁹ eas patiūt, in
q⁹ est charitas, p quā volūtate suā diuine volūati
pformāt, ex cui⁹ charitatē d⁹ute, pene eis ad purga
tiōē p⁹sunt. Tertio seq⁹, q⁹ p⁹ci puū remediū, q⁹ aia
bus in purgatorio pferē, ē scriū altar⁹ alias vt⁹ hui⁹
sacramti, ab his q⁹ purgatoriū negāt, diminueretur,
qd tñ offertur p viuis z defunctis. Quarto, q⁹ aie in
purgatorio de sua salute sunt secure, Isa. 54. Ad pun
ctū in modico dereliq⁹ te, z in miserandib⁹ magnis
pgregabo te: in mōito indignatiōis abscondi faciem
meā parūp a te, z in mīa sempitēna misertus sum tui.
Quito, q⁹ ignis purgatoriū in nouissimo die finit, nō
q⁹ ad substantiā, sed q⁹ ad aiaz p⁹itionē. Demū elicif
ex scriptur⁹, figur⁹, iurib⁹, doctor⁹ auctoritatib⁹, aiaz
rū apparitiōib⁹ z reuelatiōib⁹, ex fide catholica, et
v⁹lls ecclie p⁹suetudine antiq⁹, ex aplicis traditiōib⁹
z sacris interp⁹rib⁹, q⁹ ponēdū sit purgatorū, q⁹ aia
rū, post penaz expiationē, ad mātionē ethereā sit in
tductoariū: quā mātionem cunctis Christi fidelibus
pcedat ille, qui iugiter in celis regnat, Amen.

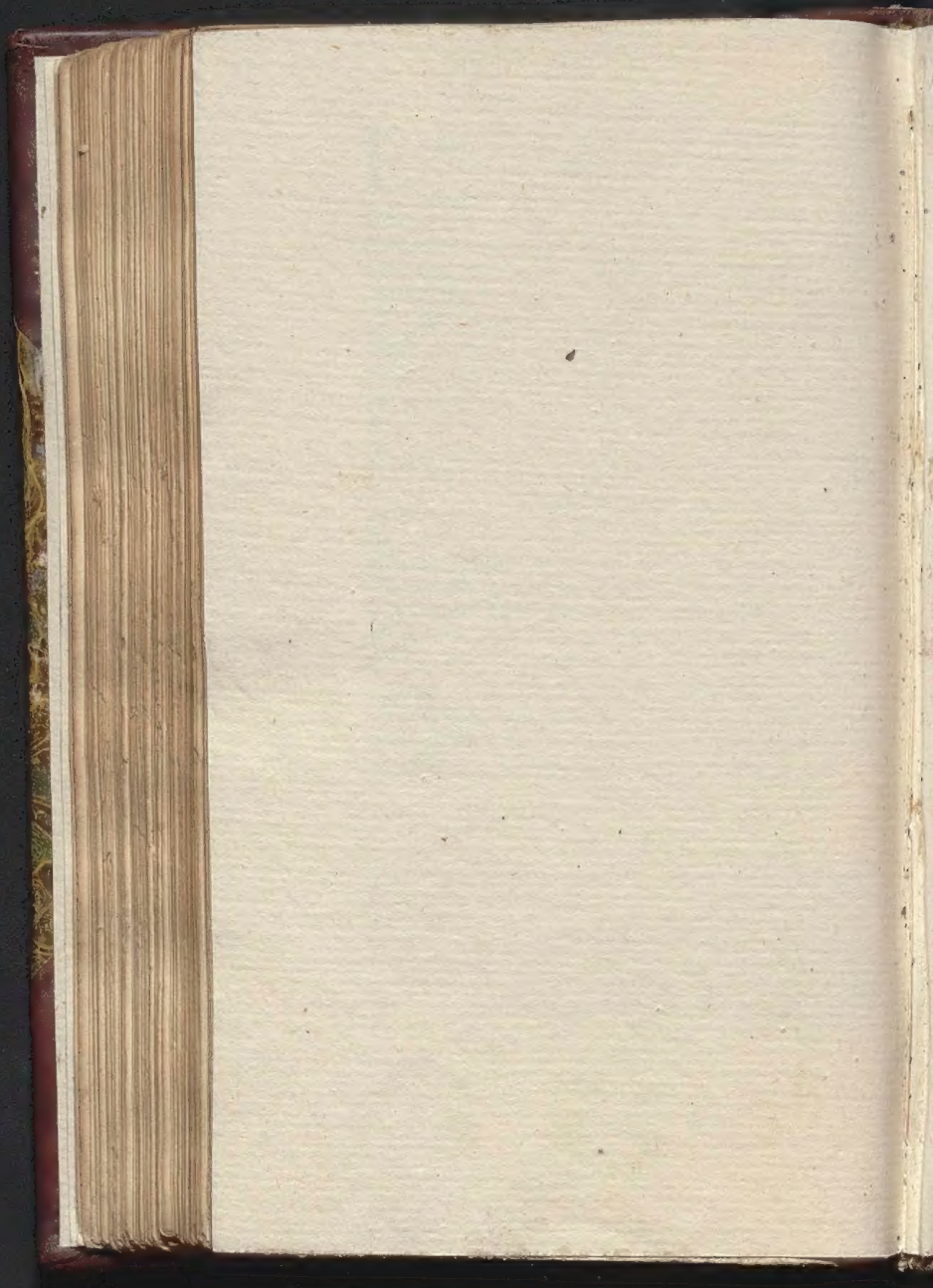
Finis.

Errata.

In discalceat ⁹ , Exo. p ⁹ Esaie	In Eligio: alij San
gariū: stabit post Ancardum	In fraticellis, nō
nulle p ⁹ nōnulli	In Johāne hui ⁹ : hic Johānes
anglic ⁹ re. ptinet ad Jo. wicleff	In in ian ⁹ , dñō
p ⁹ domino	In Iovinianistis, Nazian p ⁹ Nazan.
In iuda. Isarioth p ⁹ scarioth	In Adahometo,
Et p ⁹ Et era.	

plis,
me
toza
min⁹
olū
if, in
ati
rga
laia
hui⁹
etur,
ie in
pun
gnis
ciem
tui.
t, nō
licif
aia
a, et
ō: b⁹
laia
fir in
ibus

San
s, nō
ines
dño
zan.
cto,

Prac. Konserw. BJ
X 1980

